

**GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT**

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0619
4	Work Number	D 2682-B-VOL-II
5	Page No (From... To)	1 to 220
6	Name of the Work	PANCA TANTRAMU WIT H COMMENTARY
7	Subject	LITERATURE

పంచదంత్రము - 3

12-5-17.

Pāñcatāntaram

సుశ్రోతాచక్షుః — వత్తము
సంధివిశ్రాంతము 3 వత్తము

D. 2686. B

B. 619

*Pancha
Tantram*

Books. 2 & 3.

With

Commentary.

Vol. II

Manuscript Copy

D. No. 2686.

Vol. II

క॥ శ్రీశారదా వక్షస్తనసంభాగాని జ్ఞాననిత్యపలచపలాసంభి

భాగశ్రవణవ్యవస్థాసమాగమసురసింధురూపహరిహరసాధా

తక॥ శ్రీశారదా వక్షస్తనసంభాగాని జ్ఞాననిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణవ్యవ

తనసమాగమసురసింధురూప్రత్యక్షలక్ష్మదేవిష్ణుశారదాపార్వతిష్ణి

కరయద్దరువక్షఃస్థైర్యముయందున్నతనుభాగశరీరముయొక్క

మహిమనుభాగశరీరముయొక్క అభిజ్ఞానమునుండి పడెదను నిత్యపలచ

పలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగ

శ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచ

పలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగ

శ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచ

పలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగ

శ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచ

పలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగ

శ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచ

పలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగ

శ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచ

పలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగ

శ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచపలాసంభాగశ్రవణనిత్యపలచ

శరశ్వకుడుతెలుపుకొనినట్లు అకాశగంగతెలుపుకొనినది
నలుపున్నగనుక శరశ్వకుడు నాగమందుపార్యతనిధరించిన
యీ శ్వకుడుకాశిందీనదినిగూడిన అకాశగంగయొక్క
రూపమువంటిరూపముగలవాడని శరయిద్దరికూపము
గల నాగవంతుడని నాగము ఇక్కడనుపమాలంకారము

వదేవాసుహృల్లాభాభిధానద్వితీయతంత్రముకరిం
పుమనియభీతనతిశాస్త్రమర్థుండువిష్ణుశర్మండును

చర్మనకుమారులకిబియ్యె

యాచనమందువిష్ణుశర్మకనెద్రావ్వాగుదురాజపుత్రులకుసుహృల్లాభమనేకంబితంత్రమునుసప్త
తకదేవాపైయిహరిహరసాధాఅనిసంబుద్ధి అభీతనతిశాస్త్ర

మర్థుండు అభీతనతిశాస్త్రమర్థుండు విష్ణుశర్మవంటి నతిశాస్త్రమర్థుం
డు స్యామశాస్త్రరహస్యముగలిగిన విష్ణుశర్మండు

మర్థుడనే బ్రాహ్మణుడు సుహృల్లాభాభిధానద్వితీయతంత్ర
ము సుహృల్లాభమనేపేరుగలిగినరెండవతంత్రము అకర్మపు

మర్థునినుమనోసుదర్మనకుమారులకు సుదర్మనరాజపుత్రుల
కు ఇట్లునియ్యె ప్రథమతంత్రమైనమిత్రసేదముజెప్పిపిమ్మటమి

త్రత్వముచేతనుద్ధిగలముచేతసాధించగలకార్యములుచెప్ప
నుదున్మట్టయింపకన్యమానప్రకారముగా పలికెను

కసాధించెగార్యములు ధనసాధనములువేకసారసాహ
ర్దసమారాధనమునమున్నుజ్జితమేధాభృతికాకకూర్చ

మృగముషకములు
వృషభకాకితాపేలుజింక ఎలుగియినాలుగున్నచెవిచేతనున్నవహసేద్యుడనున్న-వగసాధనములవేకసమలనేనక
జ్జితకాకకూర్చమృగముషకములుకాకవాయనమున్నకూర్చతా

వేలున్నమృగజింకయున్నముషకఎలుకయున్నతరనాలు

మృగమున్నపూర్వకాలమందు జ్జితమేధాభృతిజ్జిత

అభివృద్ధియైనమేధానుద్ధియొక్కభృతిభరణముచేతసార

సాహర్దసమారాధనమునసారగులవత్తరమైనసాహర్దచె

తిమియొక్కసమారాధనమునసాపొందుచేతనుజ్జితసాధన

మనవేకధనవిశేషద్రవ్యమున్నసాధనములుసాధనము

లుగర్ధజ్జితకంఠములున్నఅస్థిశస్త్రశరశరాసనములు

మనవేకసేకార్యములుసాధనపనులుగర్ధగర్ధకాకకూర్చమృ

గముషకములుమిత్రత్వముచేతసాధనములువేకనుద్ధిగల

ముచేతకార్యములుచేసినవిఅటువలెనేమంబిమిత్రతుగలిగి

ద్ధిమంతుడైనపురుషుడుసాధనమువేకకార్యములుచక్కజేసు

కూగలడనిభావము

కసానినిరాజకుమారకులనిప్రనిజాననినిరదియె

ట్లునయిత్రవిభవతెలుపుమనవిదానవారిధివారికద్దా

మరుడనియె

తీకసానిని అని విష్ణుశర్మచెప్పగా సాకరించేరాజకుమారకులు

సుదర్మననవపుత్రులునయిత్రవిభవనయిత్రవతిశాస్త్రసం

పత్తయొక్క విశవ విశ్వ రథము గల విష్ణు శర్మ డా¹ అని ప్రసిద్ధుండు
చాచరిక² యొక్క కృత్యమున లాభము కలుగజేయును³ అకథ
యెప్రకారము⁴ అనియు జెప్పుము⁵ అనియు⁶ అనియు⁷ అనియు⁸ అనియు⁹ అనియు¹⁰
మస్తవిద్యలకు సముద్యుడైన¹¹ అద్ధరామరుడు¹² అబ్రాహ్మణుడ¹³
గు విష్ణు శర్మ¹⁴ అనియు¹⁵ అనియు¹⁶ అనియు¹⁷ అనియు¹⁸ అనియు¹⁹ అనియు²⁰

గ క॥ శతమివననసమి విటపి²¹ స్థితి మహిళాకూ ప్యనగరి
చేరువగలదీ²² ప్రతిమంయెకమూరుగులఘ్న²³ పతనకుడ

సుకాకిదానిపెవర్తి²⁴ చు²⁵ ॥
తనవనానకు²⁶ వ్యక్తములకను²⁷ సమిచెలికా
దైన²⁸ విటపి²⁹ వ్యక్తములకు³⁰ స్థితి³¹ సాధనమైన³² అనగా³³ కల్పవృక్షసమా
నమువైన³⁴ వ్యక్తములు గలదని భావము³⁵ మహిళాకూ
ప్యనగరి³⁶ మహిళా³⁷ రోగప్యమనేపేరు గలిగిన³⁸ పట్టణము యొక్క³⁹
కు⁴⁰ సమీపమందు⁴¹ అప్రతిమం⁴² కలదు⁴³ ఒకచూ
రుగుచెట్టు⁴⁴ ఒకశాల్మలి వృక్షము⁴⁵ కడు⁴⁶ దానిపై⁴⁷ ఆచెట్టు
మీద⁴⁸ లఘుపతనకుడనుకాకి⁴⁹ లఘుపతనకుడనేవాయసము⁵⁰
వర్తిలు⁵¹ నివాసముజేయుచుండును⁵²

గీ॥ వసుధనెవ్వని సదన్వయకర్త⁵³ జేజేల⁵⁴ రెనికి కులముద్ధరించు
కెడుకు⁵⁵ పితృకార్యముల సమర్పించు⁵⁶ రెవా⁵⁷ నికి⁵⁸ నాదిత్య

రుద్రవసవగ్రా⁵⁹ క్తి⁶⁰ శాదలునెవ్వని గృహంబున⁶¹ మనోహారణా
రతీ⁶² శారవహము⁶³ విద్యజకులంబు⁶⁴ పథికసంతతికేరుప
రచునెవ్వనికం⁶⁵ తమిశ్రతారావంబు⁶⁶ మెలుగేళ్లు⁶⁷
తే⁶⁸ ప్రజ్ఞపెంపుననెవా⁶⁹ నిలమునకు⁷⁰ సుప్రకృతుడై⁷¹ న
తెక్కజెప్పం⁷² గజాల⁷³ తడునగరూ⁷⁴ పకం⁷⁵ తనైత్య⁷⁶ గ్రవర్తి⁷⁷

పతిమాత్యుండెవాయసపరివర్తకుడై⁷⁸ ముండు⁷⁹ పుంజు⁸⁰ పుంజు⁸¹ పుంజు⁸² పుంజు⁸³ పుంజు⁸⁴ పుంజు⁸⁵ పుంజు⁸⁶ పుంజు⁸⁷ పుంజు⁸⁸ పుంజు⁸⁹ పుంజు⁹⁰ పుంజు⁹¹ పుంజు⁹² పుంజు⁹³ పుంజు⁹⁴ పుంజు⁹⁵ పుంజు⁹⁶ పుంజు⁹⁷ పుంజు⁹⁸ పుంజు⁹⁹ పుంజు¹⁰⁰

కర్త¹⁰¹ సత¹⁰² శ్రేష్ఠమైన¹⁰³ మంత్ర¹⁰⁴ అన్వయకర్త¹⁰⁵ జేజేల¹⁰⁶
నికి¹⁰⁷ ఇం¹⁰⁸ దునికి¹⁰⁹ కులముద్ధరించు¹¹⁰ కుడుకు¹¹¹ వంశా¹¹² ద్ధారకుడైన¹¹³
ప్రత్యు¹¹⁴ డా¹¹⁵ అనగా¹¹⁶ పూర్వకాలముందు¹¹⁷ శ్రా¹¹⁸ రాము¹¹⁹ పీతా¹²⁰ సమ
తు¹²¹ కలవికి¹²² పోయి¹²³ తా¹²⁴ శయన¹²⁵ కు¹²⁶ నాము¹²⁷ గు¹²⁸ లపవ
ళి¹²⁹ చియున్న¹³⁰ సమయముందు¹³¹ దేవేంద్రుని¹³² కుడుకు¹³³ నెజయం¹³⁴ తుడుకా
కా¹³⁵ సురరూ¹³⁶ పము¹³⁷ ధరియించి¹³⁸ మోహము¹³⁹ ద్ధిచేత¹⁴⁰ పీతా¹⁴¹ దేవి¹⁴²
ము¹⁴³ కు¹⁴⁴ ము¹⁴⁵ కు¹⁴⁶ ము¹⁴⁷ కు¹⁴⁸ ము¹⁴⁹ కు¹⁵⁰ ము¹⁵¹ కు¹⁵² ము¹⁵³ కు¹⁵⁴ ము¹⁵⁵ కు¹⁵⁶ ము¹⁵⁷ కు¹⁵⁸ ము¹⁵⁹ కు¹⁶⁰ ము¹⁶¹ కు¹⁶² ము¹⁶³ కు¹⁶⁴ ము¹⁶⁵ కు¹⁶⁶ ము¹⁶⁷ కు¹⁶⁸ ము¹⁶⁹ కు¹⁷⁰ ము¹⁷¹ కు¹⁷² ము¹⁷³ కు¹⁷⁴ ము¹⁷⁵ కు¹⁷⁶ ము¹⁷⁷ కు¹⁷⁸ ము¹⁷⁹ కు¹⁸⁰ ము¹⁸¹ కు¹⁸² ము¹⁸³ కు¹⁸⁴ ము¹⁸⁵ కు¹⁸⁶ ము¹⁸⁷ కు¹⁸⁸ ము¹⁸⁹ కు¹⁹⁰ ము¹⁹¹ కు¹⁹² ము¹⁹³ కు¹⁹⁴ ము¹⁹⁵ కు¹⁹⁶ ము¹⁹⁷ కు¹⁹⁸ ము¹⁹⁹ కు²⁰⁰

క్షేత్రస్థేరుము దేవముంగనభక్త్యాపరిత్యాగయైతి

భాత్రిప్రాతేననాయమధ్యమునపత్రధావనములశోరనన్

తకు ఇత్రగ్రవుడనంగమెక్కదిహగత్రేష్టుండు ఇత్రగ్రవుడనేపరుగరిగనయె

కపక్షిరాజునత్యత్యక్తత్రాతము సత్యేష్టుమైనపువంతి కృత్య

శౌచచారికమును కృత్యేష్టువుండే పత్ర పక్షులయొక్కత్రాతమున

మూహమువెంటగుంపుసెనిరాతనవెంటిసంఘములు గూడిరాగా

నుపైయోవుచు అకాశమార్గమందుచనుదెంచుచున్న శాద్వలక్షేత్ర

స్థేమముఖాద్వలక్షేత్ర పక్షుకగలధూమియందు స్థేమము టండిన

పువంతి దేవము ~~అనుదిపిట్టయున్నదియును అనగా నాజుము~~

కనిచూచినభక్త్యాపరిత్యాగయై నభక్త్యా అకాశసంచా

రకేశిని పరిత్యాగయై విడిచిపెట్టినదియై పత్రధావనముల పత్ర

రక్కలయొక్కధావనముల ద్వనులు శోరన శోరనిత్రాయగా

అనాయమధ్యమున అనాయ వలయొక్కమధ్యమున నడుమను

(అనాయమనిన్ని అనాయమనిన్నిచారముకద్దు) భాత్రిప్రాతే

మియందుదిగెను ని అనాయః పుంసిజాలంసోదిత్యమరః

కల పులుగులనిలుగుకిరాతుడు వలదవులందివి తగ్గివగ్గిరి

పగ్గంబలఘుతరకలమునన వలనముగావింపుచుండెవనినభంగి

తకు విలుగుకిరాతుడు నడుగుమోయవాడు పులుగుల పక్షులను

వలదవులందివి జాలములోపట్టుబడేటట్టు దిసి తని అనాగివ

గిరి సునుపయిన పగ్గంబు వలకు గట్టినతాటిని అలఘుతరకలమున

అలఘుతర విక్రేత సుప్తవై నమవంతి కలమున గనికను అనగామేకునరు

వలసినభంగి తనకిచ్చవచ్చనట్లు అని అర్థము అనగా యద్యచ్చగా

సంవలనముగావింపుచుండె చుట్టుతూవుండెను

వ అంతపత్ర సుత్రాముండను జీవులగేవలయత్తంబునంబి

వివిదుష్టర్థానుకూలంబుననిజ్జాలంబున జిక్కితిమింయపా

యంబునకైకయపాయంబుంహించితియోగపదాన్భి

యానంబునమనమిందగమిజ్జాలంబుపత్రజాలంబునంచె

ట్టుకునిజూరంబరుగుదమప్పటికిసెక్కతిలేకపోయెడునేయ

బునిర్విలంబంబునలేదనిజెప్పినమెప్పుకునియప్పులుగులు

క్రయూకువదెప్పరంబుగానుప్పరంచెగనియున్నచితకలందె

జాలంబువెంటరాసునియంబులంబునగగనమారంబు

నంబరచుచుండె అతగులుగాంబుమిగిలినవలెననిగాను గుర్రులుగానునలువల

తకు అంత తర్వాత ను పత్ర సుత్రాముండు పత్ర పక్షులకు సుత్రా

ముండు యుద్ధుడైన అపక్షిరాజు అనుజీవుల తన్ననుపరించి

విస్తాల్చిన్నపక్షులను కేవలయత్తంబునంబి మిక్కిలిత్రయత్తముచే

తనాహ్వనముజేసి దుష్టర్థానుకూలంబున దుష్టర్థ మనచేతపూ

ర్వముచేయబడిన ~~చుట్టుకునెయ్యవలె~~ అనుకూలంబున

పక్షులని అతగులుగాంబుమిగిలినవలెననిగాను గుర్రులుగానునలువల
తకు అంత తర్వాత ను పత్ర సుత్రాముండు పత్ర పక్షులకు సుత్రా
ముండు యుద్ధుడైన అపక్షిరాజు అనుజీవుల తన్ననుపరించి
విస్తాల్చిన్నపక్షులను కేవలయత్తంబునంబి మిక్కిలిత్రయత్తముచే
తనాహ్వనముజేసి దుష్టర్థానుకూలంబున దుష్టర్థ మనచేతపూ
ర్వముచేయబడిన చుట్టుకునెయ్యవలె అనుకూలంబున

అనుకూలముచేత సహాయముచేత ననుట ఇజ్జలంబున జిక్కితిమి
 తరలయందు తగులుకొంటుమి. తరయపాయంబునకు కరణాశ
 నమునకు ఒకయుపాయంబు ఒకయుక్తిని పొందించితి తలచితి
 నియోగపదాన్యభియానంబున యోగపద్య సకకాలమందలి అభియా
 నంబున గమనించుచేత నుచేత ముచేత ననుట మనమందరము
 పరిణమందరము న్ను ఇజ్జలంబు కరవలను పతత్రజాలంబున
 నెట్లుకొని పతత్ర రక్తలయెక్కుజాలంబున గాన మూహమందు
 పెట్టుకొని ^{దంబు} పెట్టుకొని దూరంబు గురుదము దప్పుగా పోదాము అ
 పులికిమెక్కుగతిలేకపోయెదనె అకాలమునకు యెక్కుయెక్కు ^{ద్రవ్య} ^{ద్రవ్య}
 గలుగక పోవునో అటు నిర్విలంబంబున అట్లు అలసనముచేయ
 కేతందనిచెప్పిన వేదపదం దని పక్షిరాజు పక్షులతో పలుకగా అ
 ప్పులుగులు అపక్షులు ఒప్పుకుని ఆమాటను సమ్మతించి ఒక్క
 యూకువ ఒక్కసారిగా పక్ష్యవంబుగా ననుట దెప్పరంబుగా
 నుప్పరంబెగని శ్రుముగా తెలివేని పున్నలితకలంబై పున్నలి
 తపెరకబుద్ధుడు పంతు కేలంబై గనికకలిగినదో జాలంబు వల
 వెంటరాగుని తమతొకాడ ^{వేలూగు} ^{గని} ~~కాదు~~ గ్రహించి ఆయుర్బలం
 బున జీవితకాలమింకా దూరముగా నుండుటచేతను గగన
 మార్గంబున ~~కాదు~~ అకాశగమనంబున పోయూనుండ
 గాననియరము

క. అవిధివిధిము దకవది నోవగనియ ననుభూత పూర్వంబునుచు
 ధావనమున వనమున బుడ నోవిహగములనుచు నోయంబోయెం
 అనుచు భుజియింపబడిన నోవగనియ ననుభూత పూర్వంబునుచు
 తక అవిధి అతతిని విధిము దకమృత్యువు సమిపించక నియరము వదిలె
 వగ శ్రీమముగానోగాను ఇదియననుభూత పూర్వంబునుచు క
 త్రియముందు యెన్నడును అనుభవించినదికాదనుచు అనగా యెన్నడు
 న్నుపక్షులు యాలాగునవలయెత్తుమిలేని పోవుట విన్నదికన్నదికాదని
 భావము విహగములు కరపక్షులు ధావనమున పరుగెత్తి పోవుటచే
 తను వనమున ~~కాదు~~ అరణ్యమంద పతనమయ్యెనని
 నిమోయి కిరాతుడు ~~కాదు~~ పరుదైన పతననియరము
 ౧౭ అప్పుడు నలత్రా లత్రమమేర్పడరక్తులు సుప్రసన్నుగా
 నప్పుడచిక్కు పులుగులన్నియు నాకనిని శ్రయించివా
 దెప్పటిభంగివెన్నగియెగురునుండ విహంగమంబులా
 మెప్పున జాలమెత్తుకొని చూడగ జూడనద్యశ్యవకాటయెట్లు
 తక పెచ్చుగా అతిశయంగాను శ్రమమేర్పడు ప్రయాసగలుగగా రక్తులు సుప్ర
 పక్షములు మెప్పిజేసి అప్పుడు నలత్రా లను అప్పుడు భూమియందు ప
 డుమోనాకు ^{నాకు} పులుగులన్నియు కరపక్షులన్నిని అప్పుడచిక్కునని
 అప్పుడనాచెతికి తగులునని నిశ్రయించి ~~కాదు~~ వాడెప్పటిభంగి
 అయోయవాడెప్పటివెన్నెన్నగి ~~కాదు~~ వెంటతగివిహగ

సుందేను విహంగమంబులు పక్షులు ఆమె పువజులమెత్తుకొని ఆ ప్ర
కారమువలన హింసనవ్వేయూడగజూడనద్యుత్తమాటయున్నది
స్వామి స్వామి సుందగానే నుపదతపోయెను

౧౪ క॥ అతిలాఘవమున నలభుపతనకు ధుందత్తతపోపతివెంబడి
నశ్చతలంబున నురచెంబడి తిర్మాంకృతుల యిది శిలగ్రంథమేనంగ
లూపద్యమందు లఘుపతనకునెకా క్షిప్రతన పక్షి పక్షియై నెట్టి నాడు - అతిలాఘవంబు
తక॥ అతిలాఘవమునన్ అతిశక్తియుగాను అలభుపతనకుడు లఘుపతన
కుడనే అకాకరాజు న్నత తపోతపతివెంబడి అజాలము లో జిక్కిపోవు
యన్నపారావతపక్షి ~~జూతా~~ అశ్రుతలంబున నురచెన్ అకాశమా
ర్గమందు పోయెను పక్షతిర్మాంకృతులు పక్షతి పక్షములముల వల్లనైన
ర్మాంకృతులు యంకారధ్వనులు అయిది శిలగ్రంథమున ముద్రమైనది
శిలగ్రంథములందు గ్రంథమేనంగ పక్షగాను అని అర్థము

౧౫ క॥ జాలగ్రాహి విహంగమంబు జాలము నులికింపవేక జూరని జాలిం
దూలుచు గూరకిరాతుడు వ్రేలినచరణములతో నివృత్తుండయ్యెను
అత॥ జాలగ్రాహి విహంగమంబు జాలము జాలవలను గ్రాహి గ్రాహింస
మృవంత విహంగమం పక్షులయొక్క జాలము సమూహమున పరి
కింపవేక చూడసమర్థుడుగాక అనగా అగుపరమకూర్తననుట
జూరని జాలిందూలుచు విడువనివృధచేతనుకుట్టుపడుచు క్రూరకి
రాతుడు దుష్టుడైన నొండువాడు వ్రేలినచరణములతో అరవిన
యందువేగముగా పోవుటచేత పరివిద్యనైనకాళ్లతో నివృత్తుండ

మృత్యుశ్రవణం
యొక్క పక్షులతో కూడ నొక మల్లినవాడాయెను

౧౦ క॥ అవడువున నలభుత్త శ్రువుడు దూరంబుగా నరిగి శృంగులసం
ఖ్యా వింశి పలికె నొండు భావనమరియిచట వ్రాలు దమయి
దరమున్
అంతటి ప్రేమను పక్షియొక ముగ్ధుని కున్నది అది విన్నవించుకొని అది మృత్యుశ్రవణం
తీక॥ అవడువు శ్రువు అప్రకారముగాను అలభుత్త శ్రువు చిత్రశ్రువుడనే ఆ
పక్షి కాజు దూరంబుగా నరిగి బహుదవ్యునొండు శృంగులసం
ఖ్యా వింశి పలికెను తన శృంగులైన పక్షులను మన్నింపలికెను బహు
శృంగులంలా భావనమరి పోవడము నాలింపి ఇచట వ్రాలు దమ
యిందరమున్ ఇందరమున్ను క్షుద్ధిగు దమాయని పలికెను

౧౧ క॥ సకలపథిన మానసుడు శాంతి సమగ్రుడ జాత శత్రుడం
తకని శృంగుల పక్షి జనతాఘనతాప విఘాతి సర్వమూ
మతకుల సార్థ్య యోముడు రసజ్ఞుడు ప్రాణము ప్రాణమాహిర
ణి కుడిట నుండు నాయన దయ మతి నివృత్తలవంత బాపెడును
అత॥ సకలపథిన మానసుడు సకలపథిన సమస్త మార్గములయంద
ప్రవర్తిస్తూవుండ మానసుడు చిత్రముగలవాడు అనగా సక
తి శాస్త్రధర్మ శాస్త్రాది మార్గములయందు ప్రవేశించిన శుభ
మార్గము భావము శాంతి సమగ్రుడు సమస్త మార్గము
గలవాడు న్న అజాత శత్రుడు అజాతపుట్ట నష్టవంత

శత్రుడు ~~అతని~~ గలవాడు. అనగా ప్రపంచమందు తనకు శత్రువులు
 లేవే శత్రుత్వమైనవేని వాడని భావము. అంతకని భసతున్నడు. అంతకయ
 మునీతూడను. నిభాసమానమైన సత్తుడు. తద్దేవుము గలవాడు.
 అనగా యమునియంత సత్వవంతుడని ~~ప్రసిద్ధము~~ ^{అర్థము} ఇష్టజనతాఘ
 నతాపవిఘాతి. ఇష్టజనతా. అప్రవర్ణము యొక్క హితజనసమా
 హము యొక్కనుట. ఘన. అధికమైన ఘవంటి. తాప. మనస్సంతాప
 మును. విఘాతి. నాశనముచేసేవాడున్న సర్వము పకకుల సార్య
 భౌముడు. సమస్తమైన యెలుకల జాతికి ప్రభువైన వాడున్న రస
 జ్ఞుడు. ^{సరసు} ~~దక్షిణ~~ దైవవాడున్న ప్రాణము ప్రాణము. నా జీవమునకు
 జీవము. ~~నానా~~ ~~ప్రాణములకు ప్రాణము~~. అనగా ప్రాణసముదానిభా
 వము. అహిరణ్యకుడు ~~అమందు~~ ^{+ఇటసుండు} అపూర్వక్రగుణము గలిగిన హి
 రణ్యకుడనే మూషకరాజు. ^{సలమందు} నివసించును. ఆయ
 న. అహిరణ్యకుడు. దయామతి. కృపాబుద్ధిచేతను. ఇష్టల
 వంత బాపెడు. తరయాపదనివారణచేసును.

22

చ. నిలువుడు నావిహంగములు నిల్వై నిలస్థలభూమిసంతనతి
 క్షేలకలమా లకి. నితొడకట్టయనాయ గుణరవ్యతాంగుకేతి
 వలసన్ని జీవితప్రతిమువారి తమ త్సరువీతరాగునితి

త్రయపతగాగ్రణింగనిహిరణ్యకుడు శ్రువిమిశ్రితాక్షుడై
 తక. నిలువుడు నా నిలువంది అని ~~గణానిహంగములు~~ ^{పక్షులు}

^{నిలిపి} అంత ^{అహిరణ్యకుడు} అంత హిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు
~~ప్రపంచము~~ ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు
 పాదకట్ట అపక్షులకు తాను అగపడి అనాయ గుణరవ్యతాంగు. అ
 నాయ. వలయొక్క గుణం. ^{రాకము} ~~అహిరణ్యకుడు~~ అహిరణ్యకుడు. వ్యతాచుట్టుకూ బ
 ద్ధమవంటి. అంగు. అవయవములు గలిగిన మువంటి స్థిరేవలసన్ని.
 మిక్కిలి అప్రదైవమువంటి స్థిరేవితప్రతిము. జీవితప్రాణముతొడను.
 ప్రతిముగనమానుడైన మువంటి స్థిరేవారి తమ త్సరు. వారి త ~~అహిరణ్యకుడు~~
^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు
 గాట్టుబడ్డమువంటి. రాగు. అనురక్తి గలవాడున్న సర్వలు. పరిశుద్ధా.
 తరంగుడైన. పతగాగ్రణి. పతగ. పక్షులలో. అగ్రణి. శ్రేష్ఠుడైన
 క్షిరాజును. కని. చూచి హిరణ్యకుడు. అమూషకరాజు. అశ్రువిమిశ్రి
 తాక్షుడై. అశ్రు. కన్నీళ్లతోడను. విమిశ్రిత. కూడుకున్న మువంటి. అ
 క్షుడైన. త్రములు గలవాడై. పైన జేప్పె పద్మములో పలికెనని అర్థసంబం
 ధము.

23

చ. పలికెనని యింద నయపారగతుండ ప్రదేర్శుదద్యవే
 వలనవిపత్తిజేడ్చుడనివాడవుని తనసుఖానుయాయవితి
 య్యలమట నేకునెట్లా దవెనయ్యవిధాతకు పాతవేదుగాతి

వలయు గదయ్యకర్మమిటువంటిది చూడగదయ్యయక్కటా
 తక. సన్ని ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు ^{అహిరణ్యకుడు} అహిరణ్యకుడు

అహిరణ్యకుడు నావిహంగములు నిల్వై నిలస్థలభూమిసంతనతి
 క్షేలకలమా లకి. నితొడకట్టయనాయ గుణరవ్యతాంగుకేతి
 వలసన్ని జీవితప్రతిమువారి తమ త్సరువీతరాగునితి

కృష్ణవంశసంబంధకలఘువి. నాన్యసంఘనమూరుయొకజనములదిగి ఘోషి

[illegible][illegible]

కృ. అక్షరములు పలుతలంజీజి క్షవయ సరణి ద్విక్కునాత్రులై వుంజీ

దేశమునానిచ్చుంభనోమెక్కదైకా లము తరింపనెవ్వరువలదు ల్..

[illegible][illegible]

౧౧. త్రివిధవిహితప్రజంబునకు సోదముదంతికిమందునిచ్చుకుంఠి

విరుషతమోగ్రహగ్రహణానాం భసుధాం శునకం శుమలికిం

ಬರ ಮದ ರಿಬ್ರ ತ್ತಾಪ್ತಿ ಮ ಲಿಮಂ ತು ನಮಂ ಗಲು ಸಂ ಗಜ್ಜನನ

వృకు సవతిండు నందు గులవంతుడు మోవిధి నాకు జూడవన్॥

అను విహగవ్రజంబునకు విహగ, పక్షులయొక్క వ్రజంబునకు సమూహమునకు పరి తిచ్చున్న దంతి కేపి నుగకు బదము అనగా పినుగులను పట్టెటం దుకు త్రవ్విన గుంట చిల్వకు ~~చాచా~~ సర్వమునకు ^{మందు} పదమున్న సుధాంతునకు చంద్రునకున్న అంశుమా వికిరణ సూర్యునకున్న శరయిద్దరికిన్ని పరుషతమోగ్రహగ్రహణాబాధ పరుషతా శక్తి నష్టవంతో తమోగ్రహం రాంహుగ్రహముచేత గ్రహణాబాధ

మూషకరాజును గూర్చి పలికెను

24 క... పరహితచరితాయస్త్య త్వరితవృతబంధములమోవెపరిచరబంధం

త్వరమేలనరకవిప్పుడు పరివారమువేనిగూమిపతిపూజ్యంబు

తీక... పరహితచరితాయస్త్య అనునలకు హిత యుష్టమైనచరితానడవడిగలవా

డాచరిత్రముగవిగనయోహికణానకుడా అస్త్య త్వరితవృతబంధములమో

వేఅస్త్య త్వరితవృతనన్నుచుట్టుకున్నటువంటిబంధములమోవెకట్లను

వలెనే అనగానన్నుచుట్టుకున్నబంధమునుభేదించి నట్లుగానే పరిచ

రబంధం త్వరముపరిచరనా శ్వతులయొక్కబంధం త్వరము అతి

శయమైనకట్లను పరిచరకవిప్పుడు యిప్పుడుయెందుకు ~~చ~~ చ

(మంచిది నామట్టుకేనేను నెలవెళ్లివచ్చి తినట్టెతిగా అని అధ్యాహారము)

పరివారమువేని ~~పరివారము~~ వేననువంటి గూమిపతిరాజు పూజ్యం

దేరాజ్యరూప్యకాదని ~~అనగా~~ ~~అనగా~~ ~~అనగా~~

25 క... సిరిగూడదు గూడినపదు గురుగలవాడగుపుచ్చకొనుపరక

కుత సరకుసెనరుద్విజక్కడు పరివారమువేనిరాజును తుకునెమెడవై

తీక... అట్లు పరివారమువేనిరాజుకు అని అన్వయక్రమము అధ్యాహారము

సిరిగూడదు లక్ష్మి పొందిదు కుండిన లక్ష్మి పొందిన పుత్రికిన్ పదుగురు

గలవాడగు ~~అనగా~~ పదిమంది పరిజనులు గలరాజుకు ~~అనగా~~ అను

కునును పరవీరు పరాక్రమవంతువైన శత్రువుల సరకుసెనరు లక్ష్మ

మునెయరు తిర్విజక్కడు గూమినిల్వడు ~~పరివారము~~ పరివారమువేనిరాజు

పరిజన గూర్చున్నదైన గూమిపతి ప్రతుకునె పొడవైన గొప్పగాజీవిం

అనగా జీవించదునుట

క... అనునప్పలుకులకలరిహికణానకుండు యిదినులభము

26 క... హితశ్వతునిలచేనే గూమిపతికలఘుస్వహ సంవిధాగములకుడు

ప్రతివారముతడు బహుద్ధతుడై గూమిచు బూదేత్త్రాక్యంబు

తీక... హితశ్వతునిలచేత్త ఘువైన భటులచేతను పగూపతికి పరాజునకు అ

లఘుస్వహ సంవిధాగములు ~~అనగా~~ అలఘు విస్తారమైనను వంటి స్వహ

సంవిధాగములు చేయుములు అమరు ~~అనగా~~ అమరు ~~అనగా~~ అమరు

అరాజు ప్రతివారముని త్వమున్ను బహుద్ధతుడై ~~అనగా~~ ~~అనగా~~ ~~అనగా~~

త్త్రాక్యంబు ముజ్జగమును సాచించు ~~అనగా~~ ~~అనగా~~ ~~అనగా~~

32 క... పరివారము పట్టుననా దరవే శమువేమి గూమి భవ్రదభివృద్ధి

మొరయడు సంతతికెడని సపురుషునివంశంబు నప్తిమందిన గంగ

తీక... పరివారము పట్టుననా పరిజనవిషయమై అదరవే శమువేమి అని మాత్ర

మైనా ఆదరణ మువేక పొవు పచేతను గూమి భవ్రదురాజు అభివృద్ధి

మొరయడు ~~అనగా~~ ~~అనగా~~ ~~అనగా~~ సంతతికెడని సంతానము

వేననువంటి పురుషునివంశంబు మొనవునికులము నప్తిమందిన గంగ

శమైనవిభముననే అని అర్థము

35 క... అదనికి జీవనంబుదమియూ శజమాడు పవేనినేరము

వెడకుట నిచ్చులు బరిభవించుట కింకరసంకులంబున

మృదికిన సహృదమాట దయమానుట మృతునాదికౌల్యం

సంసారం (మృత్యుం)

[illegible]

కల జాలము నరికి విహంగమ జాలమును చిత్రించు కలము సాము హేలా
 తలంగల పుట గను సునియూల ఘనత నకుడు మూషకాగ్ర నిక నియో
 తిక హిరణ్యకుడు జాలము నరికి వలకత్తిరించు విహంగమ జాలము విహం
 గమ పక్షుల యొక్క జాలము సముహమును చిత్రించు జీవింప జేసి కై
 లము సాము లకు లసాము వైన పక్షుల సుహేలా తల విలాసత్రియ వత
 ను కల పుట కవియ చేసుట ను అలఘువత నకుడు అకాకరాజు కన
 నొనియూ చిహ్నము పతాగ్ర నిక నియో హిరణ్యకు నిగూర్చి పవిత్రము
 కల పరధరాధిప యైన కరవము నలులము ను వివరంబు ను హుమార్గ విక్రమ
 మునిరాజు శేషురకుమార కమ నాహరము నచర్య నసన్మాన సంబుదాత్త

సు హృల్లా భము॥ స॥ త్రిక॥

మ విరళ సుగతి హేతు వృత్తి విధే తత్వ ములకు నేను నాము భక్తానుకూలం
 మ తివృద్ధి మహిమ జెన్నెరు నేయాకార మిష్టకార్యముల నేయి నెరుగు
 తే.. నీకరుణలక్ష్మి వాటిల్లు నీరస జ్ఞాన తృణాకతి నిలుచు నీసన్నిధాన
 మ నిమతార్థంబు లాసగు నిష్కళిను తింప శక్యమేనాకు మూషకత్వ కళత్ర
 తే.. మహిరణాకుడా ^{యిష్టముగల బిమ్మలకూ} నీ నుజ నత్తు పరధరాధిప ధేదకరము, పరాశత్రు
 పుత్రై న్నభువంః తిధరాధిప, రాజులకు ధేదకరము, వితూధము గలుగజేసెది
 అనగా శత్రురాజుల ధేదిం చెదో నీవివరంబు నేయంతరంగము, బహుమార్గ
 విశ్రుతంబు బహుమార్గ, అనేక నీతి శాస్త్ర భక్త శాస్త్ర సకలంబయందు
 ప్రవర్తింబుచేతను, విశ్రుతంబు, విస్తరింపబడ్డభువంః తిదో, నీచర్య, నీనడత
 రాజశేషిరకు మారకమనూహరము రాజశేషి రనవశ్రేష్ఠులయొక్కకు
 మారక, శ్రుత్రులకు, మనూహర, చిత్రరంజకమైనభువంః తిది, అనగా రాచ
 కైకూళ్లకు యిచ్ఛయించ తేని నది నీసన్ధానసంబు సత్, శ్రేష్ఠమైనభువంః తి,
 మానసంబు, నీచిత్రము, తిదాత్తము మహత్తరమైనభువంః తిదో, నీవిధే
 త్వము నీవినయనిష్ఠుల త్వము, అవిరళ సుగతి హేతు వృత్తి అవిరళ, ఇరంత
 మైనభువంః తి, సుగతి, ^{ములనాది} ~~మహా~~ కౌహేతు వృత్తి, కారణమైనభువంః తిదో, ~~నీకు~~
~~మధ్యమమూలము~~ ^{భక్తానుకూలము} నీగుణము, నీస్వభావము, భక్త, పుణ్యకార్యము
 నకు, అనుకూలము, సహాయమైనభువంః తిదో, నీయాకారము, నీయాకృ
 తి, అనగారూపము, అతివృద్ధి మహిమ విక్రీవిపెరిగె ప్రకారముచేత, చె
 న్నెరుగి ఓప్పుచూ వుండెదో, నీయాకృతీదాత్వ త్వము, ఇష్టకార్యమ, త్త

అప్రజనులయొక్క ప్రజనులయందు పురుషుల అతిశయించును నీకరులైన నీకపుననుల
 క్రివాతిల్లును పంచననుంచును నీకరసజ్జననామకమున తనభారతనిలుచును సత్వ
 వాక్కునినియుంచును నీకరసన్నిధానమున సమీపమున అనిమతార్థంబు
 లాసముగైకొనియులనిచును నీమూలమున కర్తవ్యతాత్రయమునామకము
 జూర్రువంతునియు అనియు అనిమతంబునామకమునామకమునామకమునామకము
 మైనామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 కనుమూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 నీలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 వంతునియు అనియు అనిమతంబునామకమునామకమునామకమునామకము
 నగాయెలుకకుండులను నైపుకలుచేసుకునియుండెడి అనిభావమునామకము
 రంబునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 తమైనది ఎలుకయొక్క అనేకమైన దోషములను గలదని భావమునామకము
 తోరాజుకేయిరకుమారకమసోహకమునామకమునామకమునామకము
 క్కమూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 నాయకుడు మూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 త్రమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 కతత్యమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 అనిరళసుగతిహతువు అనిరళ ఎదుమువేసప్పతికిన్ని సుగతిసుగతి
 గాగమనించడానకు మేతువు కారణమైనది అనిగాయెదుమువేసకుంచ
 ప్రయోక్తవైనామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము

నీమూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 నాయకుడు మూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 వంతునియు అనియు అనిమతంబునామకమునామకమునామకమునామకము
 నగాయెలుకకుండులను నైపుకలుచేసుకునియుండెడి అనిభావమునామకము
 రంబునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 తమైనది ఎలుకయొక్క అనేకమైన దోషములను గలదని భావమునామకము
 తోరాజుకేయిరకుమారకమసోహకమునామకమునామకమునామకము
 క్కమూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 నాయకుడు మూలమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 త్రమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 కతత్యమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము
 అనిరళసుగతిహతువు అనిరళ ఎదుమువేసప్పతికిన్ని సుగతిసుగతి
 గాగమనించడానకు మేతువు కారణమైనది అనిగాయెదుమువేసకుంచ
 ప్రయోక్తవైనామకమునామకమునామకమునామకమునామకమునామకము

మోటులకు మావంటి వారలకు శసంకతి శనెలిమి కతిగాదె అధారము

గాదా అని వాయసము పలికెను

౪౬ కు భవదీయస్నేహము నాకవిరళతేజో విధాయియగు నెయ్యము

వైరవరవతేకమనీషిప్రవరావర్తి పుమనహిరణ్యకుడనియె

తకు భవదీయస్నేహము భవదీయ నే ^{వైరిమి} ~~సమంధమైన~~ స్నేహము ~~నెయ్యము~~

నాకు అవిరళతేజో విధాయియగు అవిరళతేజో నమవంటి

తేజోప్రకాశమును విధాయియగుచేసెద్యమపును ^{అను} ~~కాదె~~ నెయ్యము

తెచ్చెసయ్యడవైమనీషిప్రవరాబుద్ధిమంతులలో శ్రేష్ఠుడైన హిరణ్య

కుడా రవరవతేక అడ్డంకవేకవర్తి పుమనాప్రవర్తి పుమనిపల్లగా

హిరణ్యకుడనియె ^{అని} ~~అని~~ తిరిగికాకముతూహిరణ్యకుడు పలికెను

౪౭ కు కయ్యమునకు నెయ్యమునకు వియ్యమునకు సమతలయు

వేమెకటైన కయ్యముగెలువదు నిలువదు నెయ్యమువియ్యంబుపాస

గనరదుమొదల

తకు ~~కయ్యమునకు నెయ్యమునకు వియ్యమునకు~~ కయ్యమునకు ^{వైరిమి} ~~వియ్యమునకు~~ యుద్ధము

నకున్న నెయ్యమునకు ^{వైరిమి} ~~వియ్యమునకు~~ బంధుత్వమునకున్న తో

ముంతిన్ని సమతలయు సామన్యముండవలెను వేమెకటైన అట్లాసమ

యముగా కుండాబొయెనా కయ్యముగెలువదు యుద్ధముజయింపదు

నిలుకపు నెయ్యము స్నేహము ^{నిలుకపు} ~~నిలుకపు~~ సైరముగానుండనేరదు వియ్యంబుపైసగ

నరదుమొదల బంధుత్వముమొదటనేయెప్పదు క్రాబట్టియొకూటా

సమముగనుండవలెననిభావము

౪౮ కు బలతోనుడనేను మహాబలుడవు కవభముడెట్లుబలవంతుడనె

జెలిమియెనరించుచెపుమాతలద్రివ్వకమింగజూచెదవ్రకలు

వది న

తకు బలతోనుడనేను సత్తువు నెవాణ్ని మహాబలుడవు నీవుమిక్కి

రికత్తు ^{ముగలవాడ} ~~అధము~~ అధముడెట్లుబలవంతుడనెజెలిమియెనరించుచె

పుమా బలముతక్కువెనవాడు ^{అధము} ~~అధము~~ ^{బలవంతుడనె} ~~బలవంతుడనె~~ ముగింపు

నెయ్యముగెలువదు ^{అని} ~~అని~~ పల్లము ^{అని} ~~అని~~ నెయ్యముగెలువదు

పుమావెలువది నీ నెయ్యములో నుంచి బయలుపడె ^{అని} ~~అని~~ తలద్రి

వ్వకమింగజూచెదవు శిరసునిదియనకనకబళింతుకుతలంపుచున్నా

వు అనగాతలతోకూడామింగుదువనితాత్పర్యము కాబట్టి

నకిచ్చిరికి న్నలాగునచెలిమియకాననిపలికెను

౪౯ కు అమరదు నీతాత్మవృధాప్రమచెట్టకు ఘోరవ్రశ్యమన

నంచుముగంగెండుతపలికినతమకింపకమరియులఘుపతన

కుండనియె

తకు అమరదు నీతాత్మ నీతాత్మహమెప్పదు వృధాప్రమచెట్టకు వృద్ధ

ముగాతొందరపరచకు ఘోరవ్రశ్యమన నీవునీవు

నననీ ను ^{విశదగిన} ~~విశదగిన~~ వస్తువును అంచుముగంగెండుతపలికిన

నియెగమాటుపడకచెప్పగానీమరియు అనంతరమందు తమకిం

పకవెనుకదీయకను లఘుపతనకుండుకాకరాజు అనియె పలికెను

౧౦ కృణులవంతముకాకమునెలలహీనుడననుచు విడిచిపలుకకుప్రజ్ఞా

బలముననధికుడవదెయ్యె| బలము శరీరస్థమైన బలమును బలమే...
కాకము వాయుపము+ బలవంతము ప్రతివగతి+ నేను యెలుకనైన నేను+ బలహీనుడననుచు
తీరకము తమకంతమునెలలహీనుడననుచు పలుకకుకాకముననననన
దిశకు సత్తుప్రవేశివాన్ని అనినప్పుడు వంశం పకు ముప్రజ్ఞా బల
ముననధికుడవు మిక్కిలి తక్కువగా చేత నాకంటె గొప్పవాడవు అదెయ్యె
బలము అప్రజ్ఞా బలమే బలము శరీరస్థమైన బలము కాకమునాదే హామం
దున్న సత్తు ప్రజ్ఞా తు నేనా అనగా దేహ బలము బలము గాజని భావము

౧౧ కృతలద్రివ్యకమ్మింగెదవని పలికెదవే నట్టుడు స్వభావుడనేనీ

కలిమి పరాపత్రిచవిజ్ఞులనఘనాఘనము గాదెసాంధుచరిత్రా
తకృతలద్రివ్యకమ్మింగెదవని పలికెదవు శిరస్సుదీయక నేనకరింతు వనిసెడివె
చవున నట్టుడు స్వభావుడనే నెనమువం బుట్టుకముగల డనా
సాంధుచరిత్రా సాంధుచరిత్రా నడువడిగలిగిన యోహారణ్యకుడా శీతలిమి
పుకలిగియుండడము నీయొక్కస్థితియని భావము పరాపత్రిచవజ్ఞులన
ఘనాఘనము గాదె పర అస్యలయొక్క అపత్రి అపదయనే దవజ్ఞు
లనాంధుచరిత్రా ఘనాఘనము గాదె వర్షాకాలమే విఘనముగాదా అ
నగామేఘజలముచేతదావాన్ని మేరకారము చల్లారుసో అట్లునే
పుండుటచల్లపరులయొక్క అపదలు నివారణ మౌనని భావము

౧౨ కృతవంతయుత్తముడు సుఖజీవితమైయున్న నేను శరజీవిను
మో నేనిందు గలుగనిత్రాగ్రవుడు విపదంబునిధితలంచెను వేదోర

తకృతవంతయుత్తముడు సుఖజీవితమైయున్న నేను శరజీవినుగా
జీవింపుము యే నేను శరజీవినుమో నేను స్వబలముకంటె జీవించగల
వారికి అవును సుఖమో శరజీవియనగా శరజీవి అతడు నేనిందు
గలుగని నీవిక్కడవుండగా నీత్రాగ్రవుడు పక్షిరాజు విపదంబునిధితలం
చేసెనాదేమో విపత్ అపదయనే అంబునిధి సముద్రమును తరించెను
వేదోర దాదెనావేదా అనిపలికెను

౧౩ చువకు పులిశ్యంబులాంపనపంక్తుల సాంధుమనంబు విక్రియం

యెరయ గజేయ నెవ్వరికియో లభహా విచరాపగా పయో

ధరపరిరంభ సంప్రమణ తత్పురతుంగ తరంగహస్తదు

సరశరధిం దృశ్య శిఖితపముగా సునరింపవచ్చునె
తకృతవంతయుత్తముడు సుఖజీవితమైయున్న నేను శరజీవినుగా
జీవింపుము యే నేను శరజీవినుమో నేను స్వబలముకంటె జీవించగల
వారికి అవును సుఖమో శరజీవియనగా శరజీవి అతడు నేనిందు
గలుగని నీవిక్కడవుండగా నీత్రాగ్రవుడు పక్షిరాజు విపదంబునిధితలం
చేసెనాదేమో విపత్ అపదయనే అంబునిధి సముద్రమును తరించెను
వేదోర దాదెనావేదా అనిపలికెను
చువకు పులిశ్యంబులాంపనపంక్తుల సాంధుమనంబు విక్రియం
యెరయ గజేయ నెవ్వరికియో లభహా విచరాపగా పయో
ధరపరిరంభ సంప్రమణ తత్పురతుంగ తరంగహస్తదు
సరశరధిం దృశ్య శిఖితపముగా సునరింపవచ్చునె
తకృతవంతయుత్తముడు సుఖజీవితమైయున్న నేను శరజీవినుగా
జీవింపుము యే నేను శరజీవినుమో నేను స్వబలముకంటె జీవించగల
వారికి అవును సుఖమో శరజీవియనగా శరజీవి అతడు నేనిందు
గలుగని నీవిక్కడవుండగా నీత్రాగ్రవుడు పక్షిరాజు విపదంబునిధితలం
చేసెనాదేమో విపత్ అపదయనే అంబునిధి సముద్రమును తరించెను
వేదోర దాదెనావేదా అనిపలికెను

[illegible]

క॥ తన గుణము బూనియున్నా దని పగతుని నమ్మజేసాలదని శము
మది లోగి ననల శిష్యా తప్తై దక్ష మనలు నిపై జింది చల్లనా క్కున
ప్రేమ

[illegible][illegible]

౫౭   కలు దొర సంఘాతక తలచు నిజై నిన మేల్కరచు నిశ్చయించిన జైలుచున్
నా సత్యము దుష్టురుషు డిదొండు గుణవి నశిము జూడము త్రము
మొకనిన్
తెకలు దుష్టురుడు] దుష్టసుడు డొండు సంఘాతక తలచున్] నిర్దిమి త్రము గా

[illegible]

౫౯
 వసుజనశబ్దము పురాణోక్తంబుగా విచారించెద నిష్ఠుండయ్య
 ను బహుమత్యతాపలాత్రియంజయ్యను దుర్జనుండంకశత
 శ్రోతారగంబుచందంబుననగరియంబుసంపాదింపుచుండవెం

ॐ नमः ॥

[illegible]

౫౯ కే॥ పక్షప్ర రుషాంతయం తే॥ కరణం యనగలిగి మగనిగరగింతుల
దలికరణిహృదయకలుషము మరుగిది విలుతాదు మధురమధురతే
మృతం

[illegible]

౬౦ క॥ నేరండు నరించి ననుపకారమే జేయుదుము సేవగా బల్లిననై॥
 వారము మరువము మేనును॥ వారలకుం బిలులకాండు పలుకుగాక॥
 తక॥ నేర॥ ^య ~~నేరండు నరించి ననుపకారమే జేయుదుము సేవగా బల్లిననై॥~~ ^{నీటి నరికినా} ~~వారము మరువము మేనును॥~~ ^{నీటి నరికినా} ~~వారలకుం బిలులకాండు పలుకుగాక॥~~ ^{నీటి నరికినా}
 + దేవకారము + పాదము + తినియివెలు॥ + తినినపుడుకి నీటి
 తికినీ ~~నేరండు నరించి ననుపకారమే జేయుదుము సేవగా బల్లిననై॥~~ ^{నీటి నరికినా} ~~వారము మరువము మేనును॥~~ ^{నీటి నరికినా} ~~వారలకుం బిలులకాండు పలుకుగాక॥~~ ^{నీటి నరికినా}
~~నేరండు నరించి ననుపకారమే జేయుదుము సేవగా బల్లిననై॥~~ ^{నీటి నరికినా} ~~వారము మరువము మేనును॥~~ ^{నీటి నరికినా} ~~వారలకుం బిలులకాండు పలుకుగాక॥~~ ^{నీటి నరికినా}
 తమనే యుదమును విస్తరించె॥ దీనిము॥ అనవారలకు॥ అని పలుకు॥
 నుండే సజ్జనులకు॥ బిలులు॥ దుర్జనులు॥ అకారం॥ తపెరులుగాక॥ నిర్మల
 తమముగా శత్రువులుగాక॥ అని అర్థము॥

అంశములను సమీక్షించి గురితరములు నిర్ణయించుకొని దుఃఖము

పంచతంత్రము

హమగుమస్యైరటాగ్రణివర్షిశిష్యానురూపకౌ

పావిలచిత్తదైవవికేనద్దిరమాటలజావిపన్ననే

లా వినులక్ష్యమైనవలదన్నినుమూషకలారకవల్లభా

తకకాపునైస్యవంతికానంత్రవంతికానలగర్వసమస్యలతూటా...
యొక్కగర్వ... పంచతంత్రము...
హమ]వ్యసనప్రదము... హమస్యప్రాప్త్యనగానేకరటాగ్రణి...
కాకులలార... అగ్రణి... ప్రపంచ... ఆకాకము...
పావిలచిత్తదైవవికేన... అన్నిజాబలతూడను... అనురూప...
మైనకౌ... కౌ... ముచేతను... అవిల... కలకపడిన...
లవాడ... పరిక్ష... మూషకమునుగూర్చి...
మాటలజావిపన్ననేలా... జావినుల్లేవాక్యములనుయేలవల్లతేను...
మూషకలారకవల్లభా... యియెలుకరాజా...
లక్ష్యమైనవల్లభా... నూరువలకరహరపుమాటలచెప్పినా...
స్మరితువసు... నీతూనుసాంగత్యముచేతననితాత్పర్యము...

కంచెవిమికిదూరస్థుడవైతులగిచనన్నదిదలంచెదూంకుదిసాతూ...
సులుపదుత్రవ్వదధరణితలవివరముద్రవ్వనల్లద్రావెదపిదప...
తకచెవిమికిదూరస్థుడవైతులగిచనన్నదిదలంచెదూం... నాతూసన్నిముచే...
యదానకు...
సుసయె...
హవదము...

సుహృద్భావము... స... తుక...

ల... ప్రదేశము... వివరము... త్రవ్వదను...
వ్యవస్థ... న... నము... పిదప...
ల్లద్రావెద... నరక... నము... తును... తకార్యముచేతునుగానిన...
తూచెవిమికియకయురకవిచువననితాత్పర్యము...

క... అనలమునగాని... అరహము... వెనయించినకరణివేడిననియుప్రజ్ఞా...
ధనులదనుగూర్చుకొమ్మను... మనువచనముచినవెయదియమతమె...
వ్యతిరేక...
తక... అనలమునగాని... అగ్ర... అరహము... వెనయించినకరణి...
క్రమముమొదలైనవా... చెల్లినరతిసనేవేడిననియు... త్వముచే...
తనెనా... అనగానుపద్రవముచేతనెనా... భావము... ప్రజ్ఞాధనుల...
ప్రజ్ఞా... బుద్ధి... ధనము... అర్థముగాగలవా... అనగాబుద్ధి...
తులను... తనుగూర్చుకొమ్మను... తన్నుగూడుచేసుకొనలేననేమనువచన...
మువినె] మనువుచెప్పినదివాక్యమునాకర్మింపవా... అదియమతమె...
వ్యతిరేక] ఎవరికైనా అడనమ్మతము... బుద్ధిమంతుల...
తూసన్నిముచేయవలెననితాత్పర్యము...

క... ఇలుతును... ఇభేద్య... మృత్యులశగతింజును... గాధా...
శిష్యా... కులతప్రక... ము... బచెదుర్చుదుండుచక్కబడదు...
మృదూక్తి...
తక... ఇలుతు] దుర్జనుడు... అతిమృత్యులశగతి... అతి...

పంచతంత్రము

మృత్యుశగతిమంతంబును దవనోనున్నద్యుడు సులభముగానే దింప
 శక్యమైనవాడు సజ్జనుడు సత్పురుషుడు గా భాగ్యశిఖాకులతపకనక
 ఘటముంబవేగిగా భద్రమైనపువంతి అగ్నిశిఖాంబుజాంబుజానన
 ము ఆమలకతపశ్చరసంజానము తప్తాశమువలెను దుష్టువంతి
 కనకఘటముంబవేగిగా రుకలశమువలెనే దుర్బుద్ధుండు నేదింపశక్య
 ముగానివాడు (గనుకనే) శత్రుబంధుడు మృదూక్తిమేత్రునిమా
 టలవలెను నక్కబుడడు వశుడుగాడు దుర్జనుడు సులభముగా వశు
 డౌను సజ్జనుడు సులభముగా వశుడుగాడని భావము

౬౧ తు అట్లుగా వ్రననినువంతియనభుచరితు వెరప్రపనిసైనసఖిని
 గాఢింతుకేనగవలయుమేల్గుకునావంతివానికనిన సమృదంబం
 దిమూషకసాంప్రమిబలికె

అకల అట్లుగా వ్రననినువంతియనభుచరితు అట్లుగనుకేనవంతిమహాత్ముని
 వెరప్రపనిసైన్యభయపెట్టియైసోమేల్గురునావంతివానికేత్రయసనునవ
 క్షింతిననావంతివానికేసఖినిగా వింతుకేనగవలయుమేల్గుకునా
 వేసుకొనవలెను అనినపుడు చరణతికాకముంబుగా నేనుతొష
 పది మూషకసాంప్రమిబలికె కాకమునుగానియనినవలెను

౬౨ కు అరివలెనుండుటక్రియలం బరమాప్రసూర్తిదేవపరచుట
 యదిభాగ్యయరయసుహృల్లకేణిమోకరటానీయండుదొనె
 గదయూసరణుత

అకల అరివలెనుండుట మాడదమునకు శత్రునివలెనుండుదమున్నక్రియలన్

సుహృల్లాభమున సంతోక

కార్యములయందు పరమాప్రసూర్తి విక్రియిస్తే పాకే తోకటమును తేట
 పరచుట త్రియై నేనుటయు అనేదిన్న పదిగలదొం అదియోసుహృ
 ల్లకేణిమూ అదిగదామిత్రముంబకరటాంబకాకమానీయండుదొనె
 వెగవలెను సరణుతరణుత తరమాల్లములు నీయండుదొనె
 యందుకనుపడెనుగదా శత్రునివలెనుండికార్యములయందుమిత్రుగా
 వముదేటపరచదముసుహృల్లకేణిమనిభావము యింకమునయం
 దుకవిగియున్నవనిభావము

మ అనిపలికె

౬౩ కు మతిశంకవేకమాషకపతివిరమువెదలికరటపరివృథుతొన

(ప్రతిమగుణరత్నవినితొగతకల్పమతొడజెవిమికాడ్చెయండె

అకల మూషకపతింబు కరణుకుమతిశంకవేకమనమునననుమానంబువేక
 వరమువెదలి వృద్ధులమేలములారనుంబయలువెళ్లి అప్రతిమగుణ
 రత్నవినితొగ అప్రతిమనకానకవేనపువంతి గుణానుగుణములనేటి
 రత్నమణులకు వినితొగ వేనమేనమానితొగతకల్పమతొడగోపాప
 రహితుడైన కరటపరివృథుతొగ కరట కాకులకు పరివృథుతొగ ప్రభు
 వైనవాండు సముతొడను చెలిమికాడ్చెయండె

దెను నిత్రులు పరివృథుతొగిపజ్జతమరం

౬౪ కు అట్లుకృతసఖిన్దగునయన్దరుముఖిన్దరువిందునె
 ట్టికేడుకువిినదరిద్రునకు నిధానంబును నెంజెనెసుహృల్లాభంబ

౬౫ గుటకలరుచు శింహవాన్ముగజగండుగేరుండుప్రముఖజంతు

పైచికిదినిత్రమ స్థలిధి భద్రునిరూధి గద స్థయె స్థగన్లు

యముగా బల్యుటపై నజ్జెప్పే పదములకు యిట్లనే త్రిదశాక్షిగా ప

1. తిరుగు దొంగల నష్టం కట్టించుటకు ~~అవసరమైన~~ ^{అవసరమైన} ~~నష్టము~~ ^{నష్టము} తీర్చి కాలము

నిన్నెడనానియు నిదుర్చుట్టముగ దన్ను నిమిషమాత్రమే నా^{నిన్నెడనాని} నిన్ను వదలి

1. $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$. $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$. $\frac{d}{dx} \frac{1}{x^2} = -\frac{2}{x^3}$.

మండు పోయె నిప్పటికిది చిత్రమ నా నాయం దున్నవను గలిగినద

రణాయోక్త దుర్యోయో నగ్నోపాపర వధు మహాయోగా కాలము నక్కాత్మ రహమున

దస్త్ర⁺ ఎన్నగ⁺ విచారంపగా⁺ విధి⁺ దేవము⁺ సుప్ర, ఎరొందిగదస్త్ర⁺ శుభతా

రమ్య నకు వేరమ్య ను నడిగి బాంధవ్యము చేసి యింకా నా రమ్య హిరణ్యము

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

యనబలి శుభ్రశుండు చలియించి గతుద్వ్యజ్జనానిలంబునం

దనువడదేర్పియో పరమ ధార్మిక శిక్షణ నా సిపరవన

మనె సకలార్థసిద్ధిఫలదుండనియూతుగదయ్యనిశ్చయం॥

యినా మృగిల్గ నయనముల నేళ్ళు రాగాఁ జక్కతి విష్ణు తమె. ~~ప్రకాశము~~

సాక్షాత్తునా దేహమును మరచి ~~మరచి~~ హారణార్థమై యున్నామనా

మమేంద్ర గానూ, బలి భుక్తి భుండు] కలియించి వాయు సకా జ్యోతిషం

నాకాడై⁺ గరుద్వజనానిలంబునగ్గి గరుత్మరక్కెడి వృజిన విస కట్టి

యొక్క అనిలంబు నక్షాగ్రానిచేతను, తను వడదెల్పినదంబున దదెల్పిన

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రతిపదములు

కుడా. ఇన్నెడనానిచో వనరునా ఇన్నెడనానిచో వనరునా

శ్రీ ల దుం దని చూ తు న ద యన్న్ స క లం ర, స ర్య ప యో జ్ఞ న ము ల యో క్త

20. బ్రహ్మచర్యము, శివబ్రహ్మచర్యము, వాచస్పతి, శివబ్రహ్మచర్యము

[illegible]

...

అనునామమునందు విస్తృతముగా వర్ణించిన వ్యత్యాసము

కావ్య ప్రకాశన సమాఖ్య సెకనాంశ సర్వోపాధ్యక్షుల సమక్షమున

ద్వాపరమేష్ఠిమందరకుడ్యకమతాగ్రణిమత్సర్గి.దురు:

శ్రీ పహుడు. డు నప్పకొంతా ర్థి నను. సునిసాదరంబు నన్

11. ~~కరుణావరుణాలయ~~ కరుణావరుణాలయ, కరుణాదయకు, వరుణాలయ.

సముద్రతైనయోహిరణ్యమథా నాపయనమ్ నాస్రయోణముః

సృష్టిదను వినుమాన్, వృత్ర శాత్రువా శాస్త్ర రకానమోష్ట్య వృత్ర శాత్రు,

దేవేంద్రునియొక్క ఆశా, దిక్కుయందున్న అనగా, తూర్పు దిక్కుయందున్న

పంచగిడు

యర్థము: పురాతన పట్టణము కనుక అంతా పంచగిడు.

కా సమయమున బహుమతములు ఇచ్చుచున్నది.

ప్రతి పక్షం నాకు తెలుసు. దీనిని దృఢంగా నిర్ణయించి ముందుకు వెళ్తున్నాను.

జులై నెల ౧౩వ తేదీన కులముగలదు. అందుకు అనుగుణముగా యందు విద్యాపరమేశ్వరి

సు హృద్ ల్యాభము సుత్రకము

తనిజూని యిట్లునున్] మూషకపతి అహయ సపతిని బ్రక్కింబి యాలాగనివరికెను॥
 ౨౫
 చ॥ టిడుగనివంతనింతదడువూరటవేకపరాకు జూరకమే
 నదనిపదంగనున్దిగహనాంతరనింతజనించెనంఘ్రుని
 పుడకుననూదసైపవుకృపానిధిమందరకాంకుడుండున
 క్షేత్రకరుడెంతునింపలరగాననుదొకొనిపైమ్మనావుడున్॥
 తిక్కటెడుగనివంతనియెడతెగనివనదచేతను॥ ఇంతదడువూరటవేక] ఇంతద
 ర్చుకాలమ్ముఅనునయంచుటవేకే పరాకుజూక్ష్మ] అతిశయమైనయమ
 రికచేతను॥ అనగా॥ అతిశయమైనపరవశత్వమనియర్థము॥ మేనదనిపదం
 గనున్దిగహము తెలియకనుండుటచేతను॥ గహనాంతరనింత] ~~అనింత~~
 మరియొకయరణ్యమునకుపోదామనేవిచారముక్కుటైనుకొనిట్టెటం
 ఘ్రునిపుడకుననూదసైపవు॥ అంఘ్రులు] పాదములను॥ ఇపుడకుననూ
 దసైపవు] తరస్థలమందునుంచడానకుప్పవు॥ అనగానిక్కడకాలునిలరని
 యునదనియర్థము॥ పడుకు॥ అనగాకెంచుపాతియొకప్రదేశమనియ
 ర్థము॥ కృపానిధిమందరకాంకుడు] ~~దునక్కడకరుడెంతునింపలరగాన~~
 నుదొకొనిపోమ్మనావుడున్॥ దయాసముద్రుడైనమందరకుడనేతా
 నేలు^{డేబుగగడని}దేహా^{అహంః}తత్త్వ^{అహంః}ను^{అహంః}న్దిగహ^{అహంః}నా^{అహంః}ని^{అహంః}పైమ్మనా^{అహంః}వు^{అహంః}డు^{అహంః}న్॥
 రణ్యకుడుపల్కగా^{అహంః}అఘ్రుపతనకుడుపలుకుచున్నాడు॥
 ౨౬
 చ॥ అఘ్రుపతనకుండుట్లనియె॥ ఇదినులననలు-
 టెకాదనకేలవచ్చెదవుగాకసఖాపెరగావహింపైని
 త్వదమునకునిట్లులాదర్శవివరింపుమునావుడాత్మసం

24 వలయు పతనము దిట్లనియె॥ ఇది సులభము-
ట॥ శాదనములవచ్చెదవుగాక సఖా పైరగావహిల్లెనీ
శ్వదముననుకొట్టు లాదర్శవివరింపుము నా వృత్తాంతం

సాదిరణ్యకుండునియెపల్లకరిందెడవేడునెవ్వడిం

యోదముపొయియవిప్పినభూమిసమస్తముదెవిచెప్పెదన్

తెక్కకాదననెల్ల^{11 కవులకాక} ~~వచ్చుచున్నాడు~~ ఎందుకువద్దనవచ్చెనత్తువుగానిసన్నిహిత

ణ్యకుడారేతగావహిల్లెన్ ఆశ్చర్యమామెనునిశ్చయములేకునట్లులా

దర్శనవరంపుముతకరస్థలమందునిశాశయేప్రకారముగవైసుతెలియ

జెప్పుమానిశ్చయమనగానిశాశయేసుకునుటనావుడు అనిఅవాయ

సముపల్లగా^{యోదముపొయియవిప్పినభూమి} ఆత్మసంపాదికణ్యకుడును మనస్సంపాదకుడైన్

అహిరణ్యకుడుపచ్చెనుపల్లకరిందెడవేడుమాట్లాడుకడనవకా

శమువేడునెవ్వడియోదముశీఘ్రముగాపొదాముపూయియవిప్ప

వినభూమిసమస్తముదెవిచెప్పెదన్ చనుదెంచు^{జీవినభూమి} యరణ్యభూమి

యందు^{సమస్తము} సంగతియూవత్తున్నతెల్లియన్ ~~పరికింప~~ పరికింప

22 కునావుడుదత్తప్రతిభాచార్యుండగుచువాయసస్వామినయ

శ్రీవిశ్వమూషకాగ్రణివేవాతంగరచుకెనిదివిజమార్గమునన్

తెక్కనావుడు^{అనిహిరణ్యకుడుపల్లగా} దత్తప్రతిభాచార్యుండగుచు

దత్తవిష్ణుబద్ధమవంతిప్రతిభాచార్యుండగుచుప్రత్యుత్తరములు

గలవాడైఅనగాఅట్లనేపూడువుగాననిప్రత్యుత్తరమునుబిడ్డివా

ంకుసస్వామికాకరాజునయశ్రీవిశ్వమూషకాగ్రణి^{మూషకాగ్రణి} నీతిసంపద

గనినాహిరణ్యకునివేవాతంగరచుకెని^{శీఘ్రముగా} పొదాముపట్టు

కెనిదివిజమార్గమునన్ అకాశపుత్రావయందు^{పొరయె} ననిపెన్దన్దము

లారలర్థము

23 వపరచియగాధశరంబగుదత్తరూపరంబునకరిగితరంబున

హిరణ్యకునునిలఘుపతనకుండుదారస్వరంబునంబిలు

24 చుటయుపందర్శనకుతూహలంబునమందరకుండయ్యె

దమ్మికులనువెలువడిప్రత్యుత్థానంబాచరించివారిచరతర

సాహారంబునవిముక్తమార్గశ్రములంగావించిసావగతాదికా

ర్యంబులువేరువేరనడిగినలఘుపతనకుండక్తమరపరివృథునాలో

30-31

తెక్కపరచ్చి^{పొరయి} ~~అనిచు~~ అగాధశరంబగు^{అగాధ}

లారతనమవంతిశరంబగుదకముగవిగినమవంతితత్తరూపరంబు

నకరిగితానెలున్నకులకిపొరయితరంబునహిరణ్యకునుని^{గట్టిసంకు}

హిరణ్యకు^{దీనిల్లె} మూషకమునగ్గి^{దీనిల్లె} లఘుపతనకుండు^{పం} వాయసరాజు^{పం}

రస్వరంబునంబిలుచుటయుగొప్పగాకూతవేసియాహ్వనముసేయగా

నేమందరకుండు^{అతానె} సందర్శనకుతూహలంబునమాడవవేసనవే

డుకనేతను^{అయ్యె} దమ్మికులనువెలువడి^{ఎర్రతామరలు} గవిగినయూస

రస్వ^{సునిత్యై} ప్రత్యుత్థానంబాచరించి^{ఎదురుగా} వచ్చి^{వారి} చరతరశా

హారంబున^{వారి} చరచేపలయొక్కతరసమాంసముయొక్క^{అహారం}

బున్నభూజనముచేతను^{విముక్త} మార్గశ్రములంగావించి^{విముక్త} పో

గొట్టుబద్ధమవంతి^{మార్గ} శ్రములంగావించి^{దారి} ~~అనిచు~~ ^{దారి} పముగల

వారినిగాచేసి^{సావ} గతాదికార్యంబులు^{కు} శలాదివర్తమానములను

వేరువేరనడిగినప్రత్యేకప్రత్యేకముగాంప్రశ్నసేయగా^{అనగా} వేరువేర

యద్దరిని అడుగగా ననుటలే ఘనతనకుండు కాకరాజు అక్కమతపరివృ
 థు] ~~.....~~ తమతః తానేల్లకుః పరివృథుః రాజైన ఆమందరకుణ్ణి
 అలాకంఠి చూచి యేమోచెప్పబోయెను నన్నది॥

[illegible]

సోమనము ~~వేదవత్స~~ ను ముందియుండగలవాడై ~~వత్స~~ ^{మొదటి} ~~నము~~ ^{మొదటి} ~~యి~~ ^{యి} ~~క్కడి~~ ^{క్కడి}
 3^వ ~~వత్స~~ ^{వి} ~~గదంబం~~ ^{పాదంబం} పాత్రను—

[illegible]

నామో. ఆచార్య] ఆశ్చర్యము. ని. పుణ్యాశ్రయ భీనుత్పతం. వృష ఇత్యమః.

రుద్ధా పిరణ్ణకు నతిపనియె

అంతః పరములు

యీ పాఠములు
కాకముఖ్యమైనవిగా నిర్ణయించుచున్నవి. ఇవి తప్పక చదివించుట అవసరము.

దేవా ఆశ్చర్యధుర్యుండ్రా అద్భుతమనువహించినవాడై అనగా ఆశ్చర్య

రృషభవాడై[†] అహిరణ్మయమునకు నయ్యె[†] అమూలకపతీతము దన్ ~~నీ~~ ^{అపూర్వము}

ప్రకారము పత్రికెను

౪౩ టెంబేనులనోచరిత్రములవింటిగ వృతార్థుడునైతి నత్యసా

పా నిధి యో నిమా ననము చా త్పు ననిర్వలమై న నేమ చా

మానసమేష్టుదుఃస్విగళమంభజిలుంచెవినిత్రుమివ్వకుం

పాపములను దుష్టాత్మలను దావయననాయనకా తదిత్యునున్

అంతర్గతముగానె యెరుకొనఁజేసెను. ఇందున ననానకా తదిట్లనుకొని
 యెక్కువగా ననుభవమును జేసి యెక్కువగా ననుభవమును జేసి నమంచి నడచుచున్నామని ప్రతి

~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు
 + వింతి ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు
 యెక్కడ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు ~~యెక్కడ ననుచు~~ ననుచు

భావగ్రాస త్యవాక్కులకు నిధి నిక్షేప మే ~~న~~ ^{విమోచనము} యోగిమానసమునా

బుద్ధుని యోగమును వర్ణించుచున్నట్లుగా

మానసము] సత్యమైననాత్మము! ఎట్లును విశ్రాంతిమం నభిజయించనీ

ధముగాదుఃఖాతిశయమును సందేహమునైనను అశ్వరూపుని

~~ధం. శివశక్తి వైష్ణవదత్తయ్య తరత్రమ మంత్రము~~

శిరిశిరసుఁ దెచ్చుచు పొంపుచుగాఁ గ్రహియింపఁగలవట్లుగాఁ గ్రహింపఁకలె ఆరావయి
~~శంకరాచార్యుని శిష్యులగునా తదితముగఁ గ్రహింపఁగలవట్లుగాఁ గ్రహింపఁకలె~~
 తూడఁ గ్రహింపుఁ గ్రహింపఁగలవట్లుగాఁ గ్రహింపఁకలె యీలాగునవట్లుగాఁ
~~గ్రహింపఁకలె~~

50

అ॥ అనఘ సమిసమ్మిం దవగు నీకుమార మక | వృద్ధన కథనమగ్నినయం

మె నన్ని సరస తావతా శ్వ స నశాక్షితం ము ల | శాధ స మృదం ము గాం

మనసు॥

అక్షరములు] పాపరహితమున ^{తాపల} ~~యోగమున~~ సన్నిహితమున భక్తి, నాన్

హి తు నకు హి తు జు వ శ్చ త్పు మా మ క వ్చ భ న క భ న మ్చ మా మ క నా

అనిభవ్యన, వృద్ధన, దుఃఖముయొక్క కథనమునెప్పుడును, అనగా నాక

శ్రవ్యత్వాంతమును యావత్తున్నట్టి అభినయం మొనర్చి తొలియజ్ఞానోపశాస

తావకా శ్వసనభాగితములను సరస, రసముక్తమునై నప్పువంటు. తావకా

శ్రీ శివనామ సంకీర్తనము

భ స మ్మ దం బుక్కి కాంతు నేమ అధికమైన సంతోషము ను గ్రహించి ద సంతోషము

✓ 2

నేల విను మడిం తొరకొప్పు మను పట్టణం ము సర్వసౌఖ్యం గృహ విలసనా

స్పదముగలదూదానిచెంగటవసుంధరప్రృక్యయైనతినుమైనయె

నుగౌరవం జూన సుల్లింతు^ల నటకు చూడొకళ్ళు దను తుచ్చసన్మాని.

చనుదెంచి యెనుండు మునికిలాను^ల గానబెడుతము శిక్షమనువిన

ముఖరాశ్రితశులక్ష్మపబెట్టదురుగానకి

 $\sqrt{2}$

తే॥వెఘ్నకైపెద్దకాలంఘ్నిలువవలసిగ్నైనమొసరింపడూంకార

జిగుము సలుపద. తముగజ్జూదుద. తవదా. తవిద్యోకదుప్రకృతాస

ಮಹಾಯನ ಕ್ರೋಧ

సుహృద్భావముననుభవము

రథముఁ బాకము పాకము పైకై కుంఠము కడు పక్షేలా సమనిచెప్పేవాడు కవ
ల సప్రయోగిఁ బిదాదని తెలియవలెను ..

కల కుమార్తె భార్యను నటకాభివృద్ధి వేసరకతిరిగి బిడ్డనునయం.

శ్రీకృష్ణమహర్షిః పురుషోత్తమోద్భవతే లోకనాథః ॥

తనకు కుత్తి. ఇరుదగు ~~ఇరుదగు~~ పొట్ట మోసుకున్న ~~సనాన~~ ^{+ అభివ్రుకుచు} అటకు
~~వనరకతిరి~~ ^{సంచరించి వనరక} అపట్టణములకు ననసనుననాంతుడుగా ~~వనరక~~

~~మొన్నను చరించు~~ ఇచ్చిం నయ ప్రేక్షము చుచు మత్తెవ్వనయూ శు
 న్నమును రక్కసుండు కన్నవెట్టి తేనినవాండ్రే కల గొలనబలింపంగ
 తనచేతనుండు కట్టచేతనివారింపగా నున్న ఇచ్చిం పుడు అభిక్షా
 మును భుజింతును

కక
క॥ ఆ య వికూఠమి సన్ని యతః | ధాయు తతతపారగు డు బన్ధ
హ స్వేకనువాః | ధాయే జుతే తి చ సుతా | మృత్యుం యోకనా తి మత్త
మ ధ్యాన్మమునన్॥

[illegible]

పంచతంత్రము

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

మనువులు

తే॥ ఇక్కడనున్న మూర్తి పరమేశ్వరమాలగుటకు వలయువాడు తప్పగలంక
 శరమొక్కలను ^{ఇమ్మా పరమేశ్వర} ^{మొలగుటకు} ^{హేతువుగలుగవలయు}
 రణిముసం శావించియుండువలెను. మొక్కలముద్రయుండుట నిక్కవము.
 కలుగలయుండు ^{గవలె} ^{ఉండుటనీకూరము} ^{ఉం}
 యుండును. ^{ఇట్లు} ^{మొలగుటకు} ^{హేతువుగలుగవలయు}
 మనాది నగంనుండువనితాత్పర్యము॥

కల కలలు వదిలి లలకు మైచిన న / తిలవీన జ్ఞాను వసుమతీ సురభాణి ।

తెలకమునందొకకాల్సము | తెలఘా తెలియఁగూహసేయదేవుఁ

శ్రీమం నమః

అతడు బలువని తిలకుమెరిచిన తిలకన జూచు. దంచిపె బూట్టు తీయ నుముది
ను వ్వులకు దంచిపె బూట్టు దీని పరిశుద్ధము చేసినను వ్వులు ~~నివ్వడా~~ న
కు సమ్మతింప నపువంతో వసుమతీ సురభారాణ్య తిలకము నందు గ్రాస్తామి
ని ~~శక్తి~~ ^{భాగ్య} ~~ప్రసాద~~ ^{యలం} ~~ము~~. ఒకకార్యము తిల ఘాతిని లయూహం సేయదే ప్రకృ
మునకు. తిల ఘాతిని గాంధర్వప్రకృత్యమున గ్రహరక్ష ఒకకార్యముహ
సేయదే ఒకప్రయోజనమును తక్కినవేదాం. అనుట

కౌ॥ ఆతరణి జాం గలం ము న్ననే కాతి తది కుగు నెలువ యెడ నూ హిం తున్
సాతయెకకార్యమ నచూడా కర్ము దనియె సాద్యథ ప్రజ్ఞ నకున్

సు హృల్లాభము.. స.. 'భక్త'..

తకు ఆకరణి] అగాంధునియూహించినట్లుగానే జాంగలంబున] ఈ నిర్జల ప్రదేశ
మందు పకాతి తదిరుగు] ఒంటరిగా మెలగుచూపుండోలు కయెడను] మూ
పకమందున్న టొకహింతుంగాక యొకకార్యమున] ఒకప్రయోజనముత
ర్చింతునగాక యని బృహస్పతి పల్కగానూ డాకర్లు దనియెనా దృఢప్రజ్ఞ
నకు నేరమతియైన అ బృహస్పతియోనూ డాకర్లుడు పల్కెను

క॥ బలువనితిలలకునులెనిన | తిలవేన జ్ఞానమునును తీసు రజ్జారాన్య |
తిలకము నందేకార్యము | తిలఘా తినిని స్వయంబైతిలపరెండును యుక్త॥

తీర్త ॥ ఈ పద్యార్థము లోగడ వ్రాసిన నాముగ నుకయిప్పుడు సప్తపదముగా వ్రాస్తున్నాము. పొట్టుతోయినను వ్వులకు, పొట్టుతో శినను వ్వులుయి వ్వుదానకు సప్తతిం చిన వ్రాహ్మణాశ్చార్యయందుగాండ్లదియే వ్రాయోజినము నూహించెను అశార్యము నాకు తెలియజెప్పుమనిచూడొకప్పుడు దురుగగా నిర్వహ స్వీకరింపజెప్పు

|| శుక్రాక్షయ ||

క॥ తులు తనె కా నెక న్నా ^{సు} చనిలయ ముకడు వసతియ గుట నీవనిం
చితి నన్దిలయ పతి ప్రేమ యెదు పునకు లభామ ప్రేమ బిలుచుకొనియి
టనియె॥

తెలుగులు తన ముందుగాను, ఒకానొక గూఢునిలయమున కడువసతియు గుట్ట
నివసించి తిక్, ఒకానొక గూఢునిలయమున కడువసతియు గుట్ట
దగాను, తిక్, ఒకానొక గూఢునిలయమున కడువసతియు గుట్ట
దుప్రసాదమున దయకాలముందు కులగూఢునిలయమున కడువసతియు గుట్ట
మరియు, పతితయైన తన గూఢునిలయమున కడువసతియు గుట్ట

వర్షమాణాప్రకారము పలికెను॥

౯౯ క॥ నా లాంఛనము ధనం తర్పణకాలం నిద్రాదనుగూడగా వింపు శుని॥

తావలం కృతవైచరువనా వ్రేలావతి పతికికెలుచువేదనిచెప్పె॥

తీక॥ నా లాంఛనము దానాం ధనం తర్పణకాలం నిద్రాదనుగూడగా వింపు శుని॥

తర్పణం తర్పణేయదానకు కాలం నిద్రాదనుగూడగా వింపు శుని॥

~~మనగా దానింపు శుని తర్పణం తర్పణేయదానకు కాలం నిద్రాదనుగూడగా వింపు శుని॥~~

తన తమం దనమునై యున్నదాననై అనగా శుద్ధి వస్త్రాదులు గట్టుకున్నదాన

వైచరువైచరుమయోగానన్నమును అదనుగూడగా వింపు శుని॥

ట్టుకా వింపు శుని తర్పణం తర్పణేయదానకు కాలం నిద్రాదనుగూడగా వింపు శుని॥

కెలుచువేదనిచెప్పె॥ ~~మనగా దానింపు శుని~~ తర్పణం తర్పణేయదానకు కాలం నిద్రాదనుగూడగా వింపు శుని॥

౯౯ క॥ చెప్పిన యజమానుడు సతి దప్పక వీక్షించి పలికె తనోగ్యహమం॥

దెప్పుడు దరగదుకెలుచు॥ ట్లు పునెవేదనివలానియుక్తులునెరవ॥

తీక॥ చెప్పిన యజమానుడు సతి దప్పక వీక్షించి పలికె తర్పణకాలము ఆయమవ

నింపగా నా నా వర్షాదు ధాన్య సువే సుగా జూచి వనించెను॥ తనోగ్యహమం

కుమారాంశోగ్యహమందెప్పుడు దరగదుకెలుచు॥ మనయింట్లో ధాన్యమే

సమయమందున్న తక్కువ పడదు॥ ఇట్లు పునెవేదనివలానియుక్తులునెరవ

కే॥ నాస్తియని యిటువంటి యెప్పునిమాటలుచెప్పను నీకు తగునా॥

౧౦౦ క॥ సంచయముని తంబును నతి॥ సంచయమనునతము సర్వజను

లకు నెందుకీ॥ సంచయమో ధంబునకు కే॥ వంచకమా యాధా గాపక శ

మునదెగదే॥

తీక॥ సర్వజనులకు నెందుకీ॥ సంచయమానవులకున్న యెక్కడనైనా సరే సంచయముని తం

బును సంచయమనియును చూచు వధము తగును॥ బహు సంచయమనునతము

అతిశయముగా సంచయమనియును చూచు తగదు॥ ఎట్లనఁబోసంచయల

ధంబునకు సంచయమనునద్రవ్యమందు కార్యణముచేత బకవంచకము

బకవక్త॥ ~~అతని మాటలకు మన్నింపదు~~ అయినా ధంబునకు బద్ధమవం

చున్నది సంచయమనునది మిత్రముచేత తగదే॥ వావదాకానిట్లు

బహు సంచయము కూడ దనితాత్పర్యము॥

౧౦౧ క॥ నానివాతెరపెసెరపెనైనానింపు నగవు నత్తమి లక్షల॥

జ్ఞాపతి పతిగనుని తనకావిధమెరుగింపు మనిన నతడిట్లు నియోగి

తీక॥ నానివాతెరపెసెరపెనైనానింపు నగవు నత్తమి లక్షల॥

సుకుని వినైనానింపు నగవు॥ యోగ్యమైన హసము నత్తమి లక్షల॥

అనగా అధికమై యుండుచు నగవు గలుగగా ననియర్థము॥ లజ్జాపతి ప

తిగనుని॥ అట్లే పనిమిటిని చూచి తనకావిధమెరుగింపు మనిన నతడిట్లు ని

యోగి॥ లజ్జాపతి యనె తనకాకధతెరగుతెలియజెప్పు మనగా అగ్రాప్ర

ణాదు యాలాగున చెప్పెను॥

౧౦౨ క॥ అవహితనుద్ధివిన్నుమధురాధరయోగి పుగంధుని క్షణం

బుత్తమెక పక్షణం॥ బునమృగా మాత్ర విషమధుక్కు రేపు అన

ప్రవరుడు గ్రాలనాతడు ప్రభాతము నక్షమృగా పూషణి పని

ప విజౌరగానిచేరియచట గిరిమేషమున నెక్కట॥

తీక॥ బునమృగాధర్మ బుచేరి॥ అవహితనుద్ధివిన్ను అవహిత పకాగ్రమైన ఘవం

తీక॥ బునమృగాధర్మ బుచేరి॥ అవహితనుద్ధివిన్ను అవహిత పకాగ్రమైన ఘవం

బుద్ధి మనసునచేతను విన్నట్లు లకంబు ముగి అవిషగంధవిక్రణంబునై అవి
 పుమాంసముయొక్క గంధ పరిమళముచేతను విక్రణంబునై విక్రనేనను
 వంతో ఒకపక్షణంబునై ఒకానొకమోయ పల్లెయందు మృగా హృతి విప్రుని
 ద్వు మృగా హరిణి రెండు లయొక్క ఆహృతి తెచ్చుటయందు విప్రుని దుక్తం
 రిక్షగలిగినను వంతో క్రూరపుల్లనప్రవరుడు క్రూర శయంకరుడైనను వంతో
 పుల్లనప్రవరుడు ఎరుకుల నేర్పుదుగా లుక్కుకొని ముగి అతడు అ
 చందాలు దుక్కు నాతమునన్ ^{బిప్పును} ~~పుల్లనపుల్లన~~ మృగ హరిణి పు
 ణి బిచ్చి మృగా హరిణి రెండు లయొక్క హరిణి గంధ విషగంధ విష
 కరమైనను వంతో అబిచ్చి అరణ్యమందు మౌరవాని ప్రవేశించి అచట
 ఆయరణ్యమందు గలిమెషము నేనెక్కటన్ ఒక కుండగా రియనువేసి న
 వాదాయెను

౧౦౧౫ కల వారికె తూపు ననేలం గూలిన యలకెండు సొరియ సొనితని
 యకనా శాలంపటు డొక్కడయ్యా అతా బిలి లాన నిర్లపితుడై
 తిరుగన్

తేకల వారికె తూపు నై పొడవైన నాణాముచేతను నేలం గూలిన చచ్చినను వం
 టో అలకెండు సొరియ సొని గలిమెషము ను తీసుకొని తనియకన్ ^{తీసుకొని}
 మొందకన్ అశాలంపటు డొక్క తప్పియందేలంపటుడు అసక్తుడై
 నయూయెరుకువాడు ఒక్కడ పకాకియై అతా బిలి లానన్ అతా
 శయంకరమైనను వంతో అబిలి లానన్ అరణ్యమందు నిర్లపితుడై తిరు
 గన్ మాట్లాడక పంచస్మానుండగా ను

౧౦౪ తీక్రమి నతుష్టురింజమురుకాలువై ప్రవహింపరొమపుం
 గుత్తుల పొద్దు గూజములు కూకట ప్రత్తులు గా ముఖింబునం
 దుమ్ము లురేగ మెరురని దున్నును ముస్తలదేల్చి కుంజముల
 కైమ్ముల జిమ్ముదాని సెక ఫోర వరాహము గాంచి యాత్మ లోకం
 తేకల వాడు మౌరవాని నాల్గునైట్టెలయందు స్వక్రమి అతిశయింప నమురుకాలువై
 ప్రవహింప నమురుకాలు నెయ్యి మొదలైనది అద్వి కుల్యవై పారగా రొమపుం
 గుత్తుల పొద్దు కలయొక్క పులచేతను పొద్దు గూజములు యిరుపక్కలను
 న్నచేట్లు కూకట ప్రత్తులుగా అడుగువేళ్లు మట్టుకు విరిగి పడగా ను ముఖింబు
 న్నమొగముచేతను దుమ్ము లురేగ గొడూ శివైగర గారే మెరురని దున్ను చర
 రవిస్మృతి జేందికొరరాడు చున్న ముస్తలదేల్చి తుంగలపెళ్ల గించి కుంజము
 లన్ పొడలిండ్లను కైమ్ముల జిమ్ముదాని విషాణాములచేత విమలమూనుండే
 ఒక ఫోర వరాహము గాంచి శయంకరమైనయొక పందిని జూచి ఆత్మ లోకం
 మనసుని లోతలచే ననితా త్పర్యము

౧౦౫ కలకలము మోలిన యాయె కలము మదాహరము నకు గాదెవంచీ
 పైలము తల జూపె పైమ్మని యలరుచు వాడప్పుడమ్మ హరిత సేనన్
 తేకల కలము మోలిన యాయె కలము ఎలుగు మంత్రవంతి యొపంది మదాహర
 ము నకు గాన నా శక్తణము కెరకు గాదెవంచీ పాలము తల జూపె పైమ్మ నియ
 తియొడ్డల మందు మోవన గుపరచె బో అనియలరు చుట్టూ సంతోషిస్తు
 న్న వాడప్పుడమ్మ హరిత సేనన్ ఆకిరా యథాసమయమందు నాపంది వ్రేసెను

502

దు సనియందమిటనిగ. దిపెట్ట జూలకపండ్ల యూటలు ద్రావును

[illegible]

తదంత్రము. తదంత్రము యుగము నుద్దేశించుచు వందల యాకంబులను నకుం గా
 క్రమముననున్నది అధికమునకు తదంత్రమునకు వేరే అనుకూలమునకు అధికమునకు
 జంబు. కమి. ఎక్కడిన నరా స సంబు గదిసి అంత్రమునకు లోకగా నేర్పె
 తదిలి. చియు న్నధను నుదగితి నొయి. నెడి ధను. ప్రతిబం ధ సంబు నంత్రా
 దునొయె యుం గా కేకది నము యా శరా స నము నగతి నవర్త రజువున త
 కాలమును చుట్టుకొనుచున్నది. రవంబునకు

౧౦౪ తం ఆవిసిది నక్కనా పము క్రొవం గిట నిరికి నరము సురికి నరమనం
 నేపారమిదిసి మర్తనా యావణమొ నరింప నక్కరొ జుచు గూర్వె
 తం ఆవిసిది నక్క అలగ నిజంబు కమి. నా పముకొ పుధను సన్నకు నేర్పం గి
 పనిరికి గొంతు లగనిక్కించుకొ నే నరము సురికినా అధను ను నకు కట్ట నవర్త
 రజువును ~~పండుకొనిరిగాన~~ ~~నేరగన. నేపారమిదిసి.~~ ~~నవర్తనము~~ గా
 ధను సున్నయిదిసి మర్తనా పణమొ నరింప అయ ము పట్టు న తగల గానో నక్కరొ
 జుచు గూర్వె అజంబుక ~~పొదుచున్నను~~ ~~నవర్తనము~~ ~~నవర్తనము~~
~~నిరికినా వర్తనమునకు నిరికినా వర్తనము~~

౧౧౦ తం ఆతిసంచయ ఫలమిది ప్రాంతమోదీ వలదు దాపురంబు నన గురుగి
 పరికిన తిబికి దాపం గ తమే మిధా న్యమొదు గుగా వేదింబు
 తం పరతమోదీ పరికిన ఆతిసంచయ ఫలమిది ప్రాంతమోదీ అధిక సంపాదనలాభమి
 కికాబట్టి వలదు దాపురంబునా దాచుకొ వధము కూడదని ప్రాప్తము
 దుజెప్పగా నగుచు పరికిన తిబికి తమచేస్తున్న పనిమిత్రాభావ

తదంత్రము. తదంత్రము యుగము నుద్దేశించుచు వందల యాకంబులను నకుం గా
 క్రమముననున్నది అధికమునకు తదంత్రమునకు వేరే అనుకూలమునకు అధికమునకు

౧౧౧ తం ఆతిసంచయ ఫలమిది ప్రాంతమోదీ వలదు దాపురంబు నన గురుగి
 పరికిన తిబికి దాపం గ తమే మిధా న్యమొదు గుగా వేదింబు
 తం పరతమోదీ పరికిన ఆతిసంచయ ఫలమిది ప్రాంతమోదీ అధిక సంపాదనలాభమి

తం ఆతిసంచయ ఫలమిది ప్రాంతమోదీ వలదు దాపురంబు నన గురుగి
 పరికిన తిబికి దాపం గ తమే మిధా న్యమొదు గుగా వేదింబు
 తం పరతమోదీ పరికిన ఆతిసంచయ ఫలమిది ప్రాంతమోదీ అధిక సంపాదనలాభమి
 కికాబట్టి వలదు దాపురంబునా దాచుకొ వధము కూడదని ప్రాప్తము
 దుజెప్పగా నగుచు పరికిన తిబికి తమచేస్తున్న పనిమిత్రాభావ

౧౧౨ తం సూరియ దివియు పక్కెడిల లానరజ నయ నదిచ్చు కపుడుకకాల
 జొర హలికాల యాగ్ర సాధనంబు ననుండిచే ప జదియె ప్రారే
 తం సూరియ దివియు పక్కెడిల మదనకెరకు తిలలు నువ్వు యి. అనరజ నయ నదిచ్చు
 నపుడు అప్రాప్తమునకు వచ్చునమయ ము లో పకకాల జొర ఒకకొడి
 హలికాల యాగ్ర సాధనంబు ననుండి హలిక శూద్రుని యొక్క అలయ్యు సా
 నంబు ననుండి గ్రంథమొదనుచో చేప జదియె ప్రారే శూరము మిది పద
 దూకెను. కాల జొర జొరకుక్కుటా దిత్తమరం

౧౦౩ ప్రాచీనచెల్లచెదర్చెనెలందిలలావితె నంతనివ్వెరగు నన |
 క్షేలా లకజూచునెడన్ | ఎరింపకనతికి ప్రాణవల్ల భుజనియెన్ |
 తక్కు ప్రాచీన ~~చెదర్చెనెలందిలలావితె~~ అకుక్కుటముచేటమీద దూకగానే నువ్వులు |
 నానావిధములుగాచెదర్చెన్ దీపదీనులం తనివ్వెరగునన్ | అంతటచివారము
 చేతను అక్షలాలకజూచునెడన్ | అప్రాప్తానాస్త్రివక్తింపుచున్న సమయమందు |
 వారింపకనతికి ప్రాణవల్ల భుజనియెన్ | పెరిమిట భార్యతొకొకరించకపలికెను |
 ౧౦౪ కలకవికేయ బ్రహ్మయ్య | సులికినతిలవెత్తి దంభ్రమోర్పునననన్ |
 కల్లకంఠియట్లసేసెన్ | లలితీతిప్రీతులగ్గలములైచెరుగన్ |
 తక్కు కవికే | బ్రహ్మయ్య | సులికినతిలవెత్తి దంభ్రమోర్పునననన్ | అప్రాప్తానాస్త్రి
 నేలరాని పడిననువ్వులెత్తుకుని సహనముచేత నవహనముచేయు మనిషికిగా |
 అక్కలకంఠియట్లసేసెన్ | లలితీతిప్రీతులగ్గలములైచెరుగన్ | అప్రాప్తానాస్త్రి ఇయసం
 తోషములధికముగలుగునట్లుగానాప్రకారమే నువ్వులెత్తి బంధించి దానియెను |
 ౧౦౫ కల ఆమహి సురశరణమునకు | గామందకియనగ సుక్కగానులదినుతున్ |
 నేమింజి బంపగంపం | గోమలగతినువ్వులమ్ముకొననేతెంచెన్ |
 తక్కు ఆమహి సురశరణమునకు | ఆమహి సుర | అప్రాప్తానాస్త్రి యొక్క శరణము
 నకు | ఇంటికి | గామందకియనగ సుక్కగానులది | గామందకియనేపేరుగలిగిన
 యొకతిలఘాతిని | సుతులనేమింజి బంపదానికుమాళ్లు అమ్ముకొరమ్మని
 నియోగముజేసి ప్రక్షణముచేయుగా | తోమలగతి | మృదుగమనముచేత
 నుగంపం నువ్వులమ్ముకుననేతెంచెన్ | కంఠిలముల తిలలుయోసుకుని విత్త
 యించుటకు వచ్చెను |
 ౧౦౬ కల ఏతెంచి నపలుకుల సరి నాతముడినువ్వులెత్తెనాకనివిత్తు |

తక్కు తిలకము ముదలింజి నా తిలలదియం టుబడియెననియూహించెన్ |
 తక్కు ఏతెంచి నా గాండ్లదిరాగాను పలుకుల సరి నాతముడినువ్వులెత్తెనాకనివిత్తు | ఓగాం
 డ్లదానాదంచినక్కజేసిననువ్వులకు సరిగాదంచనితిలలు నాకు సంగుదువా
 యని విప్రస్థ తిలకము ముదలింజి నన్ | అప్రాప్తానాస్త్రి లలాటలంకారమువలెను
 న్నజూ ప్తానాస్త్రి పలకగా | అతిలదియం టుబడియెననియూహించెన్ | అ
 గాండ్లది అనువ్వులకు చిత్వము సూకిన వని వితర్కించెను | అనగా దంచినది
 ముచేసినపలుకును వ్వులకు ముడినువ్వులెత్తెను | యీ నువ్వులకుయె
 మోమెల్ల సూకియుండవలెనె కుం బెముడినువ్వులకు సరిగా యిస్తాననిచె
 ప్పునా యని బుద్ధికా శలముచేత తలచెనని తాత్పర్యము |
 ౧౦౭ కల అట్లు బుద్ధికా శలం బుననేను నునియ్యెరిదలయెలుకచోట నిత్తు
 పంబుగలదని నిశ్చయించితి ననిచెప్పి ఛాలకుద్దాలంబులనామెలగు
 కలుగుత్రవ్వినాచేతనిరస్థాపితంబగు భనంబులు ముక్కుకునియె నది
 మొదలుం మొదలుబేరేకనాహారపపాదనంబుగాక వితాకుండన్
 మండునాకటకిమిడికిమిడికి నడకియునికిం గెనెనగకమరియుమరి
 యునిక్కుచాత్రంబువలసెనుచుండితి నట్టి నమంగమ్మంబునియె
 తాకకుండు పాలంభగంభీరభాషణంబులనిట్లు నియె |
 తక్కు అట్లు బుద్ధికా శలం బునన్ | అగాండ్లదానివలెనే ప్రజ్ఞానా తుర్యముచేత
 నేను నునియ్యెరిదలయెలుకచోట నిత్తు | ఓరిగానేనున్న యీ యొక్క లా
 నున్న మూర్తికదగ్గర అనగా వంటరియెలుకదగ్గర అనిచెప్పితేయుక్తము

నిత్యోచితానినీకేపంబుగలదనిని శ్చయించితిని ధనమున్నదని నిర్ణయముచేసి
 నితిని అనిచెప్పి చరతరునకు విస్తారము దొలంగుటకు పాపముల నాగేతకట్టుచేతను
 కుద్దలంబులగుద్దలకు దేవతనున్న నామెలగు కలుగుద్రువైనను సంచరించు
 నొక్కక్షణమునను జేసి నాచేతని రస్థానితంబును నాచేతని పాపములను
 చింతించింపుచుండుచు దిని ధనంబును నొక్కక్షణమునను గ్రహించి
 చేసి అది మొదలుండు దలుపేక ఆధనాపహరణాదు శ్చయించి సంచరించుట
 లేక ఆహారాపహరణంబుగాక ఆహార శ్చయించుకొని పహరణంబు
 గాక సంచరించుటలేక అనగా విశ్వరూపులని తిత్తుకుండునై నిత్య
 ప్రియం దేవత మందు నాకతికి మిదికి మిదికి జ్యోతింపుచున్నట్లు మిక్కిలి ప
 రితాపపడినదై నయపడితిని కింకలంబునకై పుండు మిట్టకు మరియు
 మరియు మాంతుమాంతు కిన్కలంబునకై పుండు మిట్టకు మరియు
 త్తేనాత్రుమట్లు తిరుగుచు నుండునీ అట్లు ననుంగనుండుని అట్లు తిరు
 గుచున్న నన్ను జూచి మాదాకర్ణుడు ఆమతాధిపతియైన నానాసి
 తిపాలంబుగంభీరసంభాషణంబుల నిట్లు నియ్యెట పాలంబు తిరస్కార
 రూపమునైనట్లు పంతుని గంభీర లాతైన సంభాషణంబులు మాటల
 చేత నిట్లు నియ్యె తరతరున పవిత్రము

౧౧౨ కృతి రక్షితార్థమంతయు నితరుల పాలయ్యెదగుటకు
 కా నీయద్ధతి మానక నిదేమి గతి విధవులు సాధు తరులు గా
 రా ప్రయత్నిం

తకృతే దుగుటెలుకా ఓ కుత్సితపుమూషకా అతి రక్షితార్థమంతయు
 మిక్కిలికాకాదగద్దెమంతు ధనము యావత్తున్న తరుల పాలయ్యె ఆ

మనలవశమై పోయెను నీయద్ధతి మానక నిదేమి అట్లు పరయినప్పటికి శివ
 ర్థము నికావధిలక్షణమునాదేమి ప్రయత్నిం లోకము దోగవలెనవు గత పా
 యిన మువంతు విధవులు గాగనై నవముగలవారు అనగా నైశ్వర్యమేమిట
 సాధు తరులు గారా మిక్కిలి సామ్యము గారా అట్లు తంతులవుదు రనియ
 రాధిం తరము చేత సమర్థించెను

౧౧౩ కృధనము దిగినను దుగదు నీతను జనితంబైన దుర్బలము చేతను చు
 గనలు నిగిగనికరంబు తన పరిచినకొలచెనతడు తను ప్రేమ
 తకృధనము దిగిననై నకుగల ద్రవ్యము పోయినప్పటికి నీతను జనితంబైన
 దేహము వల్ల మిట్టనమృతంబు దుర్బలము దుష్టగర్వమునెదు నుడుగదు
 నేటికి పోక పాయెను అనుచున్నట్లు పలుకుచున్న కనలు నిగిగొకటము
 డుట చేతను కనికరంబు కరుణావేక తన పరిచినకొలచెనతడు తను ప్రేమ
 నిన్నమైన తనచేతి కర్తవ్యతనాంసకాని నినిరప్రేమ
 ౧౧౪ కృతే నిత్రేమ దురంతా సంగున సంగున తప్పించుకు న
 కృతే మున నన్నానానాని తక్కింబు మరియు నప్రతిబుద్ధియె
 తకృతే నిత్రేమ కుత్సితపుమూషకా దురంతా సంగున అత్యంత శయముచే
 తను పంతుని తప్పించుకు నై పరకుడులనియ త్తమించుకొనగాన
 రింకలంబునకై పంతున నన్నానానాని తక్కింబు నన్నామాదాక
 క్కుడు మాచి మరియు నప్రతిబుద్ధియె అసమయమందు తిరిగి పత్తెను
 ౧౧౫ కృతమున బండితుండను నర్థమునంబుల నమృదుగు నర్థమున
 పార్థివుడు పుణ్యం దను నర్థమునంబుల నమృదుగు నర్థమున

తేక... నరుడొందుమా నపుడెక్కడ నెనపుటెక్కిన అర్థము ననుండు తుండ నుద్ధనముచేత
 నేవిద్యాంసుడొను అర్థము నంబల నమగ్రుడగుద్ధనముచేత నేయనేకసేనలు
 గలవాడొను అర్థము నకేకార్థిపుడగుద్ధనముచేత నేరాజొను పుణ్యం
 డగుద్ధనమును అపును అర్థము నంభువన పూజుడగుద్ధనముచేత నే
 లోకపూజితుడవును గొన్నిదిభముల భవంతుడనమర్థం డనితాత్పర్యము

అ... అనవదాయ వృద్ధులూ నార వృద్ధులు శౌర్య వృద్ధుల విధన త్వవృద్ధులు
 లాగ మార్గ వృద్ధుల నిమాన వృద్ధులు సైలుతు రర్థ వృద్ధు గోతేతి
 తేక... అనవదాయ వృద్ధులు కులా తిశయులు స్తు అనార వృద్ధులు స ద్వృత్త
 తిశయులు స్తు శౌర్య వృద్ధులు పరాక్రమా తిశయులు స్తు ఇద్ధన త్వవృద్ధులు
~~ప్రతిభావృద్ధులు~~ ప్రసిద్ధతద్ధనవాకాన తిశయులు స్తు అగమార్థ వృ
 థులు అగమార్థ వేదార్థ జ్ఞానమందు వృద్ధులు అతిశయై ననాంకు స్తు
 అనిమాన వృద్ధులు గర్వా తిశయులు స్తు కింద చెప్పిన యాయం దరున్లు
~~కర్మ వృద్ధులకు~~ కర్మ వృద్ధులకు తేది భనా తిశయుడైన పురుషుని ప్రార్థించికాం
 క్షేగవిగోకులు తురుసేవింతురు

అ... అనవదాయ రంభుడనివేగకు తుండిలు డంచుసేలిగా
 సునకు వికర్ణుడంచుకడ సొంపురు వామనుడంచునొంకుడు
 క్షునుడనిపాంపురజ్ఞుడనిమానకు నిష్కరూగవేదితుం
 డనకు కునిష్ఠుడంచుజేదనాడకునొంపు సులర్థవంతుని
 తేక... ఘనులు సత్పురుషులు అర్థవంతుని ధనముగల పురుషుని వివరణ
 యుక్తమమూలం గోకరించుచు విడువరు అంభుడనివేగకు

గుడ్డివాడనివిడువరు తుండిలు డంచుసేలిగా సునకు పద్మపాంపుగలవాడనిచు
 సన్ముజేయరు వికర్ణుడంచుకడ సొంపురు వామనుడంచునొంకుడు
 వామనుడంచునొంకు పుట్టవాడనివిడివిడివిడువరు క్షునుడనిపాంపురు
 దుష్టమనస్సుగలవాడనివిడువరు అజ్ఞుడనిమానకు తెలియనివాడనివిడు
 వజాలరు నిష్కరూగవేదితుం డనకు నిష్కర అతినికృష్టములైన పువంతులూ
 గువానధులచేతను పేదితుం డనకు అర్థపట్టబడ్డవాడనిచెప్పరు కునిష్ఠుడం
 చుజేదనాడకు కుం టవాడనిదూషించరు అర్థవంతునియందు యెన్నిదూ
 షములున్నప్పటికిని సత్పురుషులార్యులయందు గాని విడువరు కాబట్టి
 అర్థవంతుడే శ్రేష్ఠుడు వికర్ణుడంచుకడ సొంపురు పాంపురముకలదు

అ... కనకము గూర్చి యెన్నడు గాదెస మస్తగుణంబులర్థమె
 వృత్తివసుం భరంగలదు వాడకులేనుడు వాడెపండితుం
 డనఘుడు వాడవాడనకలా ర్థవిధి జ్ఞుడు వాడెవక్తవా
 డనంపు పరుండు వాడెప్రకటప్రియ భాషణుడు ప్రసిద్ధుడు
 తేక... కనకము గూర్చి యెన్నడు గాదెస మస్తగుణంబులు సకలశ్రేష్ఠగుణములు
 స్తుధనమును గురించి వర్ణింపబడును గదా (ఎట్లనంటె) అర్థమె వృత్తివసుం
 భరంగలదు భూమియందు యెప్పుడు పునకు ధనముగవిగియుండునో
 వాడకులేనుడు అధనముగల నకుడే కులశ్రేష్ఠుడు స్తు వాడెపండితుండు
 విద్యాంసుడు స్తు వాడె అనఘుడు వాడె వాడె పుణ్యత్తుడు వాడె సకలా
 ర్థవిధి జ్ఞుడు సకలవేద శాస్త్రార్థ విధానముల తెలిసిన వాడు స్తు వాడె వా
 డెవక్తవా టనేర్చినవాడు స్తు వాడె డనంపు పరుండు వాడె కతికంతు

పంచతంత్రము

దుష్ట ప్రకటనయి యాపనరుడు ప్రకటన నిర్దేశము నట్లుగాను ప్రయోగము సకలజ
 నతి తమకై నమ్రవంతి యాపనరుడు మాటలు శలవాదు యుష్ట ప్రసిద్ధి దుష్ట
 శత్రు యిగురు దుష్ట వాదోగనుక భవంతి యే సర్వగుణములు శలవాద
 నితాం త్పరము॥

కలకానితము ట్టంబులు గలకు సొతుక గలకు న్నట్లులు గలర
 యిలంబున గలకు మరెవే నదే ట్ట ది కలవానితి నడు జూడు గలదా
 ప్రదమిన్

తరు కలవానికి మట్టం బులుగలరు] భనవంతుడగు పురుషునికి బంధువులున్నాడు.
 కలరు అట్లు] భవతులున్నాడు అఖిలం బుగలడు. సమస్తమున్నాడు.
 మరేవేదిదేది] అభనవంతునికి వేకపరయినదియేది కలవానికి నడుబోడు.
 గలదా పుడమి] భనవంతునికి భూమియందు సమానుడు రెండ్రవాడు.
 న్నాడు. అనగా వేదనిభావము.

కృతి పురుగుతే నియమములు ముప్పంబులు వేసియో టు శూన్యము
శూన్యంబెట్లును దుర్జనహృదయము కట్టామరి సర్వశూన్యక
ముతేమి యిహం

తేక... అట్టడుగువేనియిల్లును ప్రాప్తపాదములవేనిమందిరము, అనగా, అట్ట
 లవేనిగృహము స్త్రీయట్టంబులవేనిచోట్లుండు శూన్యమైన స్థలము
 స్త్రీశూన్యమునట్టదో శూన్యంబెట్టునుడు క్షణకాలపదయమునెడుగు
 మనుజునిత్రయున్నమిక్కిలిఅభావమైనది వినియవితరణాకలు శాస్త్రవా

సుహృద్భావముననుపేక్ష

త్సూన్యదిగుణములచేత శూన్యమైనదని తాత్పర్యమునకట్టాకటకటా⁺లేమి
 దరిద్రమునెన్నవ శూన్యకము⁺లట్టపాడు, అనగా దరిద్రమునకంటె శూన్య
 మేదిన్నలేదనుట⁺

22. కనకనహానుదధము దల్పుడు | ధననహానుదుమూడు దప్రభానుదు

ధరనద్రవనహేనుడు నలపెట్టిన పని శ్రీష్ట సరిజ్జలంబు పని దిననాం నుకొ
తరు ధనహేనుడు పదవాడు అధముడు ననుడు స్వతల్పుడు కాం నప్రకాడు
స్వతల్పుడు అవివేకి అప్రకానుడు అప్రకాడు స్వతల్పుడు ధామియం
దు అర్థనహేనుడు అద్రవ్యములేని పురుషుడు తలపెట్టిన పని ప్రయత్నము చేసి
నకార్యము శ్రీష్ట సరిజ్జలంబు పనిది ~~నకార్యము~~ యందు అంత నదులయందు జ
లంబు పనిది తుదికమువలన అడుగుల నాని పావును శ్రీష్టము అయిదు
యెరులలార నేర్చు యే ప్రకారము తగ్గి పోవునా అట్లనే దరిద్రుడు ప్రాంతంబున
పనిచేయుచును దరిద్రుడు సర్వవిధముల తగు పట్టవాదనితా ద్విర్యము

[illegible]

தர்ப்பி.

[illegible]

మొదటి పాఠము నానందానుభవము దశనిసపమానదశనిసంతుష్టత్యమ్
బుద్ధియోగినీతివిద్యావిదుడగుమానస్సులంబువేనకుంబుద్ధిన్

[illegible]

భూ లు/హా నజాతి ప్రరు ఘవె చ్చిరియగా నిం ప/ బా రు వైట్ల నే తి ణ్ణా మి

(కానట్ట) పదార్థ హస్తాంతరమునందును భవనమునందును పరివర్తనమునందును

చరిత్రమై ద్రువతలు జూడించి నమస్కారముచేతును

౧౩౨

క॥ అనుచితభాషా ముఖరావనులమొవిటగాయకులమొనటుల

మొగాధాస్తనసంభరనమృతధూజనులమొమమ్మలరాజుసంభావించు
 తో॥ అనుచితభాషా ముఖరావనులమొఅనుచితఅయోగ్యమైనప్పుతంఁ
 భాషావాక్కులచేతముఖరావ్రొస్తానుండే అనకులమొముఖముగల
 పొరమో అనగాప్రకృత్యోపయోగములుగాని అయోగ్యముపైనమా
 టలాడేవారముకామనిభావమువిటగాయకులమొవిటస్త్రీసంధాన
 పురుషులమొపకవిద్యోగిలస్థితయతిలక్షణతోగాయకులమొసంగీత
 ముబాడేవారమోనటులమొఅడవారమోగాధస్తనసంభరనమృతధూ
 జనులమొగాధాద్యధమైనపువంఁటస్తనకుచములయొక్కసంభరఅతిశయ
 భారముచేతనమృతవంశిసమవంఁటవధూజనులమొస్త్రీలమోఅనగాద్య
 థకుచములుగల్గినస్త్రీలముకామనితాత్పర్యముమమ్మలరాజుసంభావించు
 ప్రభువుమమ్మలనేఁకెగొప్పజేసునుఅనగాఅయోగ్యప్రమాటలాడేవా
 రిస్త్రీలసంధానముచేసేవారినిస్త్రీసంగీతముబాడేవారినిస్త్రీఅడవారినిస్త్రీ
 స్త్రీలనున్నరాజులుమన్నించిబహుమానముచేతురుగానిమముయోగ్య
 పైనవారినిరాజులువిచారింపరనిభావముమేముయొపైనచెప్పినవారి
 లొనెవరముకాముగనుకమమ్మనయిపుటరాజులుబహుశంకరించరని
 తాత్పర్యము

౧౩౩

తొలకొరినగద్దపద్దములుగూరిచియిచ్చెదనంఁటనేనిని
 సార్నిరములంచువిత్తమితజాలకకేరదమాడులొరభియో

నేరుప్రనేర్పుగాదుతనునిందలనెట్లురసజ్ఞుడైనందు

శ్వరమణుండుగల్గినకవిత్వముసర్వఫలంబులేదకొల

తొ॥ లొరభిభనలుబుద్ధికుకొరినగద్దపద్దములుగూర్చియిచ్చెదనంఁటనేని
 ప్రార్థించినటువంఁటచూర్ణికలుశ్లోకములుకవనముజెప్పియెసంగుదు
 ననిపత్తితినాగేనిసానిరములంచునికరమువైనవికావనిచిత్తమిదజంలకకే
 రదమాడుభనమిచ్చవేకపరిహాసించునుఅనేకుప్రనేర్పుగాదుఅట్లా
 భివానికకవిత్వముయిచ్చెదనాతుర్యమునాతుర్యముగాదుతనునిందల
 నెట్లుతన్నపాలంభించునురసజ్ఞుడైనరనికుడైనపువంఁటశ్వరమణుం
 డుగల్గినరాజున్నట్టేతొకవిత్వముసర్వఫలంబులేదకొలకవనము
 కకొరికలసెసంగదాఅనగానిచ్చుననితాత్పర్యము

౧౩౪

చుపలుకులశబ్దసర్గశతపత్రభవంబులజాతవర్ణముల
 బలుగడుపుతనిరుక్తికలుప్రజ్ఞులనర్థకముతవిచారముల
 వలచనిలేవినప్పునెరవారిసెరుంగకదిట్టకుంజువే

పొలుపునదప్పులాప్పులననొందుకొకొసుకవిప్రబంధముల
 తొ॥ దిట్టకుంజుకుత్తితపురుషులపలుకులువాక్కులుఅశబ్దసర్గశతపత్ర
 భవంబులుఅశబ్దఅపశబ్దములయొక్కసర్గస్వజనమందుశతపత్రభవం
 బులుప్రహ్వతైనపువంఁటస్వజనకేరప్రహ్వగనుకనపశబ్దస్వజనమందు
 ప్రహ్వలనిప్రయోగముఅనగాకొలకవలకులపశబ్దమువేగాని
 సుశబ్దములుగావనితాత్పర్యముబలుగడుపుతొగొప్పైనకుక్కులు

అజాతవల్లము త్రొలజాతాపుట్టనభవంతి వల్లముత అర్థములు గలిగినది అ
 నగానిరక్షకకుక్షులనితాత్పర్యము ప్రజ్ఞలు యుద్ధలు నికైకలు వాక్కు
 న్యములైనభవంతి వివిచారములయోచనలు అనర్థకములు అప్రయో
 జకములైనభవంతి వినివ్వచూడము వలవనితేవిప్రనికమాలినది నిమిత్తం
 వేని గొప్పతనమనుట ఇటువంటివారవైదిట్టకూళ్ళు పెరవారినెరుంగక
 పరులదెలియక సుకవిప్రబంధము ప్రమంజవి త్వముజెప్పెడు వారియె
 క్కత్తెలుల నోప పోలు పునదప్పులూ పూలన బోదుకెక్కు ప్రకారము
 యిది మంచిది యిదిచెడుది అనియన నెఱు దురానో

౧౨౬ చంద్రమేరసినిహుప్రబంధితసుమేచ్ఛబటె చ్ఛబటె యువ్యమట్టవా
 తరిమురియెన్నబెన్నునిరక్షకకుక్షులభీరశిక్షితుల
 కరటులు యూరుహక్ష్మపశుకల్పలు మత్ప్రతిప్రస్తుతింపనం
 గకకరియోవనాది ననుగల్గవునామదియోదధేదముత
 తిరమేరసినిహుప్రబంధితసుమేచ్ఛబటె చ్ఛబటె ప్రకారం అనేకప్రబంధము
 లు శోధించి ప్రాబంధికుడైనవాడు తను శ్లాఘన చేసినదే శ్లాఘనము
 తిరవాణమురియెన్నబెన్ను అరిముర్తి మాటకూటకిన్ని బహుమతి
 పుట్టి అట్టవాడు అట్లాప్రాబంధికుడైనవాడు ఎన్నబెన్నులంబువెయ్యెం
 నుట నిరక్షకకుక్షులు కడుపుయెందువల్లము వేనివారు స్వప్రతిరక్షితు
 లై పండితులుగానివారిచేత శాశ్వతంబు దువారు స్వప్రభులగు హక్ష్మపశు
 కల్పలు యూరుహ వక్త్రములతోడనున్న అక్షుపాపాణములతో
 డనున్న పశుచతుష్పాజ్ఞుతువులతోడనున్న కల్పలు సమానులైన

మృతంబు కరటులు దుర్జనులైనభవంతి వారుకాకులనిన్నచేపవినయ్య
 నోమత్ప్రతిప్రస్తుతింపనంబు ముప్రస్తుతింపనని నాగా న్నదనినా
 త్రముచేసి నానున్న కరకరియోవనాది ననుచెడుగాయున్నదని తిరస్కరిం
 చిననున్న కల్పవునామదియోదధేదము ప్రస్తుతింపని సంతోషమున్న
 దూకించినది ఇమున్ననామనస్సుయందు పుట్టవు

౧౨౭ కువరిహాసకులకునటులకు తరుణులకుంబంజవారితమ్ములకుంబా
 పురుషులకు గాయకులకుంబెరియింతురు రాజులకు బోధకులకు
 తిరమేరసినిహుప్రబంధితసుమేచ్ఛబటె చ్ఛబటె అదేవారికిన్ని తరుణు
 లకు క్షిప్రములకున్న లంజవారితమ్ములకు బోధకులకు వాండ్లయన్నదమ్ములకున్న
 కాపురుషులకు దుర్జనులకున్న గాయకులకు సంగీతకాండ్లకున్న పారియిం
 తురురాజులు ఇటువంటివారికే న్యపులుభనములిత్తురుగాని తర
 యోసరసులకు రసికులైనవారికిరాజులు భనములియ్యరు సుకవులకు
 నన్నపాఠమునందు మంచికవిత్వముజెప్పెడు వారికనియర్థము

౧౨౮ జులపపునసంచి తార్థము పరంగీత యావమెరింగియోగిమే
 వైపోగడుండునియ్యనెరయన్ మరచునైరదాతయట్ట యార
 దాపయిత్వప్రబోధవశతంబురయింపియనంతరంబుసం
 తాపముసెందువాదధమదాతవధాలపితంబువేటికి
 తిరమేరసినిహుప్రబంధితసుమేచ్ఛబటె చ్ఛబటె ప్రకారం అనేకప్రబంధము
 లు శోధించి ప్రాబంధికుడైనవాడు తను శ్లాఘన చేసినదే శ్లాఘనము
 తిరవాణమురియెన్నబెన్ను అరిముర్తి మాటకూటకిన్ని బహుమతి
 పుట్టి అట్టవాడు అట్లాప్రాబంధికుడైనవాడు ఎన్నబెన్నులంబువెయ్యెం
 నుట నిరక్షకకుక్షులు కడుపుయెందువల్లము వేనివారు స్వప్రతిరక్షితు
 లై పండితులుగానివారిచేత శాశ్వతంబు దువారు స్వప్రభులగు హక్ష్మపశు
 కల్పలు యూరుహ వక్త్రములతోడనున్న అక్షుపాపాణములతో
 డనున్న పశుచతుష్పాజ్ఞుతువులతోడనున్న కల్పలు సమానులైన

ముదెలగి, అనగా యెడతవాది మనసుని లోక నున్న కారితక నెరిగి నవాడై కరగి
 మెల్లెటా గడుం దనిచ్చితనదా త్వత్వము ముం బిచ్చె సూత్రము గనేటట్లుగా
 నెంసంగి నెరయమ్మరచున్ బ్రచ్చిన యొ వినివిస్త్యతి జేడితిరపు ముదా త
 యిచ్చు మరణ పరవెగాని యొ వినియె న్మహారా దని భక్త శాస్త్ర మందు కల
 దు. అట్లుగా బ్ర అటువంటి యొట నుదా పయి త్వప్రయోధవ శతన్ దా సయి
 త్వ ఇచ్చి చవానియొక్క ప్రయోధవ శతన్ తెలియజేసుట పల్లను. అనగా
 దా నముచె యువతె ననిచెప్పే వాని బోధవల్ల ననియర్థము బూరయించి
 బ్రచ్చినవాడై అనంతరం బుభుచ్చిన తరువాత సంతాపము సెందువా
 డు అయ్యోయిస్తే భనము త్రయమై పోయె నేయని పరితాప పడవాడు.
 అభమదా త్ర నీచ తాన్ గి వ్యధా లపి తం బువేటి క్రి పనికి మాని నమాట
 లతొ యెమి ప్రయోజనము.

౧౩౯ తుదాతలు దాతలం ద్రుదియ తధనము లోకములం దువేడు పై
 దాతయ తం దకల్గిన నుదాతవ తదా సకలం ర్థులం దువే
 లా తుల దూగకుండు నచల స్థితిని తయెరింగి యెనకగా
 దా తరుణ సుబంధ మకదాయ నిత్యము నందలంపుచున్

తక్షదాతలు దాతలం ద్రుదియ తధనము తాన్ గులు తాన్ గులని ప్రపంచమ
 దువా దుకునే మాటయ సత్యము లోకములం దువేడు పై అయితే అ
 దా తయె నవాడు జగముల లోకే దుదాతయ తం దకల్గినను అతాన్ గి
 యెనపు శుభుడు లోకముందు ప్రత్యక్షముగా నున్నట్లు తోదా త్వత్
 తాన్ గము దా సకలం ర్థులం దువే లా తుల దూగకుండు నచల స్థితి సర్వ

యోచకులం దునాదా త్వత్వము స్థిరమైన యున్నైతను పరిపూర్ణముగా నేలయుం
 దుడు యింతయెరింగి యెను నేనిది సర్వము తెలిసినవాడై దాతరుణ సుబం
 ధమకదాయన్ బ్రాగ్నియ నగాపర్యుదంచనసంబంధమకానివేరదాతవేదని
 నత్యము నందలంపుచున్ మనసునినయెంతును అతొక కష్టము

౧౪౦ కౌతలతెత్తి చూడవేరతుకు తెలవెలనై మూరు బలుకవేరతుకు నెరయం
 జవియించి పరతురిసి కెలపగతులు గారె యోచకులు లోకంబకున్
 తక్షతలతెత్తి చూడవేరతుకు యోచకులు కాగానే లోక భువై నవారు త్తున్నమి త
 శిరస్సుకై వేళ్ళింప గయపడుదురు కైవెలవెలనై మూరు బలుకవేరతుకు మొగము
 తెలతెల బూయిస్తూ త్యక్తరము బల్లభయపడుదురు నెరయం జవియించి పరే
 తుకు మిచ్చిరికం పమెత్తుకొని పొరితరదురు బ్రేన్ బిచ్చయనియ రము కే
 లపగతులు గారె యోచకులార భులమన్ బుద్ధి జనులకు నర్థులు కుల శత్రు శ్ర
 లు గారా

౧౪౧ కౌచకణములు వణాకు శ్లేతింబరవ శవకా సెడలురాలు పడునెలుగాహ
 మరణమున నెట్టి అహముల లోకే యోచకుడు దాట్లు నచ్చి వ్హంబు ల్
 తక్షయోచకుడు యోచంపయె యెస్సమయము లోచరణములు వణాకు
 కాళ్ళు కంపించును శ్లేతింబరవ శవకా సెడలు ఇయముచేత శరీరము వ్రా
 నై పోవును కాలు పడునెలుగు కౌనస్వరమవును మరణమున నెట్టి అ
 హము అంతకాలమందు నయెయె లక్షణములగు పడుసో అరక్తగా
 పురోయోచకుడు దాట్లు నచ్చి వ్హంబు ల్ యోచించే వాడు అమరణ
 లాంశశములు వహించును అహ అహ్న ర్యము మరణకాలమందు
 మానపునికి కాళ్ళు వణాకు స్పృహ పరవశము న్నకౌనస్వరమున్న గల్గును

అనగా యాచించుట మరణమును స్మరింపజేయుచు సమమనితాత్పర్యము

౧౪౨ వలె అట్లు గుటజింతించి యాచకత్వంబునకుచిత్తమెడనాటుగా
 మదారిద్రవ్యంబున ప్రజ్ఞాపానంబువాటిల్లు ప్రజ్ఞారాశిత్యంబున
 సత్వక్షణంబగునత్యంతశంబునందిరస్వతియెడవుతిరస్కరణం
 బుననర్హత్వనిర్వదంబావహిల్లు నిర్వదంబుశూకంబుదెచ్చుకొ
 కంబుబుద్ధిబాధకంబుబుద్ధిక్షోభంబునాశకరిగావుననిర్వద
 త్వంబుబుద్ధిలవిపదాస్పదంబునివలికిమరియు

అతడు అట్లు గుటజింతించి అటు గనుక విచారించినవాడనై యాచకత్వంబునకు
 త్రమెడనాటుగాదు
 ప్రజ్ఞాపానంబువాటిల్లు పదరికముచేత గుడ్డినత్యమునయెందులకు
 జ్ఞారాశిత్యంబున ప్రజ్ఞాపానంబువాటిల్లు పదరికముచేత గుడ్డినత్యమునయెందులకు
 యమవును సత్వశంబునందిరస్వతియెడవుతిరస్కరణంబుననర్హత్వనిర్వదంబు
 పల్లవంబునందిరస్కరణంబుననర్హత్వనిర్వదంబుననర్హత్వనిర్వదంబుననర్హత్వనిర్వదంబు
 కముచేతనతిశయమైనవ్యసనముగలుగునెర్వదంబుననర్హత్వనిర్వదంబుననర్హత్వనిర్వదంబు
 వ్యసనముదుఃఖమునుసంపాదించును శూకంబుబుద్ధిబాధకంబు
 దుఃఖముప్రజనుచేడవలె బుద్ధిక్షోభంబునాశకరిగావుననిర్వద
 త్వంబుబుద్ధిలవిపదాస్పదంబుని అఖిలసమస్తముచేత విపత్ ఆపద
 లకు ఆస్పదంబుని ఆధారమనిపలికిమరియు తిరుగాను

౧౪౩ వలె సముచితగూఢాంబులకునాతురిజాలకయున్నవతానము

త్వముపరాంగనాగమనతత్పరుడయ్యెడుదానికంటె పు

దమతముమేలుచాడికిమెదంబదియుండెడువృత్తికన్నా

శ్రమిగులలేసనియన్యవసువుతగిననుకంటెనుభిక్షయొప్పును

అతడు సముచితగూఢాంబులకునాతురిజాలకయున్నవతానము
 తలచుకొనింబులకుమాటలకునాతురిజాలకయున్నవతానము
 కేళిపరాంగనాగమనతత్పరుడయ్యెడుదానికంటె పు
 దమతముమేలుచాడికిమెదంబదియుండెడువృత్తికన్నా
 శ్రమిగులలేసనియన్యవసువుతగిననుకంటెనుభిక్షయొప్పును
 కుడొటకన్నాదంబుదమతముమేలునపుంసకుడియుండుటయొగ్గవలె
 చాడికిమెదంబదియుండెడువృత్తికన్నా తంబుచేయుటకు
 పారముకంటెనాపుమిగులలేసనియన్యవసువుతగిననుకంటెనుభిక్షయొప్పును
 గొనుకంటెనాపుమిగులలేసనియన్యవసువుతగిననుకంటెనుభిక్షయొప్పును
 మెత్తుకేనుటయొగ్గవలె

౧౪౪ కుదేపమునతమమురొంగివానప్రతిచెలువంబుహరిహరాక్షాన్
 నమునగ్గి నాపమువలెయూహ్యవిధివేసాయుగురుత్వమతులవి

అతడు అతులవిజ్ఞానానిధి అతులగూఢాంబులకునాతురిజాలకయున్నవతానము
 నిక్షేప్తచేసెనయొగ్గవలె దేపమునతమము దివ్యచేతకటన్దిగొగవాన
 పుత్రిచెలువంబువానదివానపరించుటచేతదేహసౌందర్యమున్నహ
 రిహరాక్షాన్ నమునగ్గి నాపమువలెయూహ్యవిధివేసాయుగురుత్వమతులవి

పంపితము...
 రియొక్కను...
 విధి...
 శనమే పోవును

౧౪౬
 ను అలఘులఘుత్వములమగు నర్థితకంజవిజేసివెక్కితే
 ద్మవిపిన్యపాలురంసువిని గూర్చెద గూరి తరార్థమంచునే
 దలచితి నేనివట్టియలతంబడు టాక్కటనిర్దయత ములుత
 తులువలు హీనమర్హఫలదుత్ నరవల్లభులీరు విత్తముల్
 తక్కు అలఘులఘుత్వములమగు అలఘులఘుత్వ...

నకు మూలమగు కారణమైన మువంతి అనగా లోకము లోయెదొకొం
 చుప్రతనమోదానికంజెకొంత ప్రతనమైన మువంతి దానికెవో తువే నదియొ
 చించుట యని తాత్పర్యము (ఇక్కడ సమాసము నవిద్యతలఘుర్యస్తాత్ తస్తా
 లఘుత్వం తస్య మూలమితి సమాసః) అర్థితక్కు...
 నకు అంజవిజేసివెక్కితే తులు జూడించిన ముస్సరించి వీడ్చుచిరి)
 వెళ్లనంపించి న్యపాలురంసువిని రాజుల ననుసరించి...
 రా ర్థముల నేదలచితి నేని అతిశయమైన దనము నునే సంచాదింతుము
 యి...
 యిరించితి నేని వట్టియలతంబడు టాక్కట వర్ధప్ర అయో సపడుటయొ
 క్కటకాని నిర్దయుత్ కరుణావేనివారు న్నుములుత్ దుష్టులు న్నుతులువలు
 కుంటెలు న్ను హీనమర్హఫలదుత్ నీచజనులకిచ్చే మువంతి వారు శయి
 న నరవల్లభులు రాజులు శరకు విత్తముత్ ధనము విర్యురుకా ఇట్టి
 రాజులయూచించుటకు తనకిచ్చే దని తాత్పర్యము

పంపితము...
 రియొక్కను...
 విధి...
 శనమే పోవును

పంపితము...
 రియొక్కను...
 విధి...
 శనమే పోవును
 12-5-167
 ౧౩౩౪-

D. H. 377
 Comp.
 orig. Original
 Telugu.

పంపితము...
 రియొక్కను...
 విధి...
 శనమే పోవును

కంఠం త్రము... కియి...
 కియి క్కను...
 విధి...
 గా...

కంఠం త్రము... కియి...

గా...
 చ...
 ద...
 త...

తక్కు అలములగు

కామములమగు

చపుతనమోదా

నించుటయనితాత్పర్యము

అప్పుడు తన సన్మముల

కేసు...
 కు... అంజలిజేసి...

వెళ్లనంపించి...
 కా...
 అ...
 క...
 కుంటెలు...
 న...
 కా...

No. 377
 Anbilla...
 ...
 ...
 ...

282

కలుతానామో నామో కమలా విమలహాసో ననలాదిప్రజ్ఞానానామో నులనం

సాక్షాత్ సాక్షులను నానాభూత విద్యానిధులగు హంసలకు లాభమగు లాభమునకు
సాక్షాత్ సాక్షులను నానాభూత విద్యానిధులగు హంసలకు లాభమగు లాభమునకు
సాక్షాత్ సాక్షులను నానాభూత విద్యానిధులగు హంసలకు లాభమగు లాభమునకు

అ విషయములకు సంబంధమైన అంశమును బట్టి అభిప్రాయమును తెలుపుట సహజము.

అంతా నిశ్చలముగా ఉండిపోయి మా లింగ స్మరణా వలన లభించే మోక్షమును నమనమునకు తెచ్చు

శ్రీమద్భగవదనుష్ట్యం శ్రీమదుపనిషత్ శ్రీమద్విశ్వకర్మపురాణమ్

చదువులకు నిక్షేప్తలయినవిద్యావంశులను స్వగౌరవ్యజ్ఞులను ప్రతిపాది

శ్రీ సుగళనిపలుకును

1888

785

వల్ల అట్లగుట చాజ్ఞ సంక్రమం మన గూడ దుప్రేక్షణ వంబు మ్మ

తృతీయము రోగము చిరస్థ వాసియు పరావృత్తాయుషః

శ్రీహం శాంతం జీవన్ముక్తులనిచెప్పి హిరణ్యమును దువేందియు॥

అతడు అట్లుగా వ్రాసి అటు X ను కేరణ జనం శ్రయం మునుగూడదు నరాధిపతులనా

శ్రీ లింగ మయ స్వకారా దో ప్రప్య భావం బ్రహ్మ వక త్వము, మృత్యు

దాప్తరంబు] మరణం మునకు పాఠయము. మృత్యు శ్రుత్రవేళి. చుటకు దాప్తర

మైనదనుట, అనగా మృత్యువేనని భావము. రోగియు వ్యాధిగలవాడు

స్వ. నిరప్రవాసియు] బహుకాలము పరదేశమందు సంచరించువాడు.

పరాశ్రమోక్తయ్యై అనునది వంటకమెల్లప్పుడున్నది జించేవాడున్నా

పరస్పర శాయియ్యు అన్యోహమందు సర్వదా నివసించేవాడున్నా

అనగా, యీ నలుగురును జీవన్ముక్తులని చెప్పి, తిరియం దిద్దివచ్చినవారే
ననివదిలి, పిరణికు ముద్రెం దియిం. మూవకకా జుతిరిగియేమోచె పుబా
య నాత్తుడు.

౧౪౯ కు సంతమివర్తనం గు. పార్వతి తంకరణం నకు వెరయ నతిశయ తృప్తి

కుంతములు నీతినింతా సంతాపకేళరు జల సంపాదింపన్

తంకు సంతమివర్తనం గు. పార్వతి తంకరణం నకు సంతమివర్తనం గు. పార్వతి తంకరణం నకు సంతమివర్తనం గు.

మూచేత. సం. గుప్తమిక్కిలిరక్తిం పుడుచు వంటి. అంతంకరణం నకు మనస్సుగ

లవానికి. అనగా మనస్సు సంతమిగలవానికి అతిశయ తృప్తి కుంతములు అ

తిశయ. అధికమైనపువంటి తృప్తి. అశయనేతి. కుంతములు శరతెలుగ

నీతిని. తా సంతాపకేళరు జల సంపాదింపన్. నీతి. భయము నున్నుం

తా. మనో విచారము నున్ను సంతాపదేహతాపము నున్ను కేళ. దుఃఖ

ము నున్ను విరివేపువంటిరు జలహాగములను సంతాపింపన్. అర్జును

టకు వెరయ భయపడును. సంతమిగలవానికి. అశ. అత్యుత్తమమైన

వరూధములను జేయనేరదని తాత్పర్యము.

౧౫౦ అ. వీతక్షితనమ్మయ తులవేగము నమ్మనగా లద్వైక్యత

చో తురగం. మనెక్కియలసన్నితి జేత్తు తకుండు వానికి

జేతెడు నేలమేరుగిరిసింధువు వత్సపదంబు దూరత

చో తురుదైనవానికి నిజంకగి తాకము వచ్చుపెద్దయ్యుగ

తంకు వీతక్షితనమ్మయ తులవేగము నమ్మనగా లద్వైక్యత

వేగమున. అతులమున నమ్మనపువంటి వేగమున. తృప్తతనుమన

గాలద్వైక్యము నిరూపించుచు వంటి. పాదాగ్రములచేత ననుసరితము తురగం

యొక్క అశరునెరుగులు మున్ను మోహించి అలసన్నితి జేత్తు తకుండు వానికి

నిజితికడ తన్నెదిపోనివానికి. అనగా. అశకులం నమ్మనగా నికని తాత్పర్య

ము. అమలం అవనికి. చెతునెలమెరుగి. అంగారు పర్వతమనగాతె.

దం మూరలము మోసి. వత్సపదంబు. సముద్రము చిన్నవానిపొద

ముచేయె. అంతా. అంతా. దూరతృప్తి తురుదైనవానికి. దివ్యనామ శగ. అశ

లవానికి. నిజంకగి తాకము. నిజస్వకేయమైనపువంటి. అంత. తెదము

తా. గత. పొందియున్నపువంటి. అర్థము. భనము. వచ్చుపెద్దయ్యుగ

రమైనది. అనగా. అశవేని వానికి తనతెదమొదను న్నదనము న్నదూరమ

ని న్నావము.

౧౫౧ క. అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

మి. శ్రీ. శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

అశాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా. నా శాశ్వంశులబడినా.

గురుస్వస్తిమువేకయందును, ఆశచరినవాడుయెక్కడతిరుగకనుకదీక్ష
నవేసుస్తిముగతియందుననితాత్పర్యము

౧౫ కృపాబుక్కుగాబుక్కుగా|జిట్టుడుందెలిపెనిజీవినిజంచా|
మెట్టచుశపథంబగుదను|బుట్టించినదేవుడిచ్చుమోకర్తగతి||
~~తకృపాబుక్కుగాబుక్కుగాజిట్టుడుందెలిపెనిజీవినిజంచెలిపెనిజీవినివేకమువేనెపు~~
రుషుడు!పాట్టుకుగాకడుపుకురకున్న|బుట్టుకుగావస్త్రముకురకున్న|బుట్టు
డు!తిరుగును!నిజంచా!సత్యమవును!బుట్టును!అనబట్టుకునిచెప్పద
మాను!శపథంబుప్రతిజ్ఞగాచెప్పదమాను!తనుబుట్టించినదేవుడిచ్చు
మోకర్తగతి!తనపురాకృతకర్తముమెప్పుననతన్నతపత్రిజేసినదేవరే!|
సంగును!సత్యముగానవస్త్రములదేవుడిచ్చుబకుసిద్ధిమెయందుగా
తానువేకప్రయాత్నముజేసుటయజ్ఞానమేననితాత్పర్యము

౧౫౨ కృపూరలునారలుజాలదె|పూరింపకమృష్టమెలపాట్టుకుమరియె
నీకెనంజాలదెపన్నీరేతికినింగిశీతానినచిహ్నార్పణ||
~~తకృపూరలునారలువేత్తపూరింపకమృష్టమెలపాట్టుకుమరియె~~
వేవా!నారలన్నప్పుడు,కూరనారలనిజంటమాటగామాట్లాడడములోక
మందువాడికేమృష్టమే!పాట్టుకుకుకినర్థవస్త్రసంపూర్ణమగుపరిశుద్ధమే
నయన్నమేతికిమృష్టశబ్దమాత్రముచేతనేమృతాన్నమనియెడుబ్రాహ్మణుకు
దృష్టింతుము!శ్రమద్రామాంబుకే!శక్తపాదము!నక్కోకమృష్టమిచ్చుట
నింగిశీతానినచిహ్నార్పణ!అకాశముమట్టనఅగ్నినిచల్లాపుటకుమరియె
నీకెనంజాలదెపన్నీరేతికినిమాంబుతంబునీకెనంజాలదెపన్నీరేతికిని

సూర్యులైనామముసంతకం
పిల్లలతోనైనాఅర్పవచ్చునుట్రుటువలెనేకరువస్తువలెనేనాకడుపునిందించుకొవ
చ్చుననితాత్పర్యము

౧౫౪ తోయలమంచముశపసిడియుప్పరిగెతకపురాపువడిముత
మాయనిపుట్టములేరుచిరమండనముతకడవేనిక్రొవ్విగుచ
గాంగుగగాయిశమధురగానసున్నిబులుగన్నగానన
చొంగుదెయ్యమాత్రమునపస్తనుజీవికిచక్రవర్తికి||
తకృతొయలమంచముప్రదొలొట్టములు!పసిడియుప్పరిగెత్రింగారు
మేదలున్న!కపురంపువడిముత్తకర్పారతాంబులములున్న!మాయని
పుట్టముత్తపశుశుద్ధమలైన~~క~~వస్త్రములున్న!రుచిరమండనముత్త
రుచిర~~క~~నుండేమండనముత్త!భూషణములున్న!అలంకారము
లనిచ్చెప్పవచ్చును!కడవేనిక్రొవ్విగుత్త!వాడనిపుష్పమున్న!గంగానగంబున
మధురగానసున్నిబులు!గాంగున!సంగీతముచేసేపురుషులయొక్కనున్న
గాయిశ!గానముచేసేస్త్రీలయొక్కనున్న!మధుర!~~చానాచానాచానాచానా~~
చానానసున్నిబులు!సంగీతముచేసేనైన~~చానాచానాచానాచానా~~చానాచానా
ననీరాజేనవాడుచాస్త్రచాదనిపస్త్ర!ప్రపవాసము!అనుజీవికిరాజు
వకపురుషునిక్రిచ్చక్రవర్తికి!సార్వభౌముడైనవానిక్రిచ్చ!పాయద్యున్న
మాత్రమున్న!వంటకముచేతతొలిపితదా!అనగా!అన్నమాత్రముచేతగా!
జునకు~~క~~ననుసరించినవానిస్త్రమముగానేతీరుననిభావము

౧౫౫ చృకరునిక్రిచ్చనిచ్చితిరియుమ్మరియొక్కరునిమ్మపొంగుడై
యొకరునిజంపుజంపిపొలియు!మరియొక్కనిచేబలాడ్చుడై

పంచతంత్రము

యొకరు నిద్ర యుత్తరామ రియొక్క నీచ బడు నేలు నేడునెం

దుకరుని సుల్పమాన ప్రదహా సుఖవృత్తి విపత్తివృత్తులకు

అక్కడ మానప్రదమను ఘృణుఁడకరుని కిచ్చు సుఖవృత్తి నొసిన జీవనము చేయును
నికపదార్థములను సంఘమునకుఁ బ్రసాదింపఁగలిగియున్న రియొక్కరుని విపత్తివృత్తి ఁక
రికెను సంఘనవాదయన్ని పద్దశచేతమరలను కనియూచించును. ఇట్లు నేను
వివృత్తి విపత్తివృత్తులనే శబ్దములు రెండున్నవనకజేప్పే పదాలకన్నిటికిన్
ధ్యానహరించుకొనవలెను. మహాగ్రుడ్డ యొకరుని జంభ్రమహభయంకరుడై
యొకనివధించును. పిమ్మట ~~యొకరుని వధించును. వధించి పరార్పితతాను~~
~~మరియొకనిని వధించును. వధించి పరార్పితతాను~~
~~మరియొకనిని వధించును. వధించి పరార్పితతాను~~
త్రింపదదహంను నుత్తరచిమియొకనిచే బడునెం దబడమై చ్చినవాడైను
రలను కనిచేతతాను ~~మరియొకరును పలుసుడై పరులను పరదించును. ఒం~~
~~దుకరుని సుల్పమాన ప్రదహా సుఖవృత్తి విపత్తివృత్తులకు~~
~~దుకరుని సుల్పమాన ప్రదహా సుఖవృత్తి విపత్తివృత్తులకు~~
~~దుకరుని సుల్పమాన ప్రదహా సుఖవృత్తి విపత్తివృత్తులకు~~

౧౫౬ మఱియును మేలుగీళ్లుదేహధారులకు యోగ్యములు గదాయని
తెలిసి మది బదిలించుచే సుకెనియు వృత్తికి వచ్చుతినని హిరణ్యగుం
డు జెప్పిన మందరకుండు తని నా లోకించి

అక్కడ అట్లును ప్రాతరునయినందుచేత నుమ్మేలుగీళ్లును నాశుభములు దేహ
ధారులకు ప్రాణులకు యోగ్యములు గదాయని అనుభవపతనినవే
కాదాయని తెలిసి మది బదిలించుచే సుకెని మనసుని బృరము జేసుకొ
ని ఇచ్చుటకివచ్చు తిని హిరణ్యగుండు జెప్పిన మందరకుండు తని నా లోకించి
మరియును మేలుగీళ్లుదేహధారులకు యోగ్యములు గదాయని తెలిసి మది బదిలించుచే సుకెని మనసుని బృరము జేసుకొ
ని ఇచ్చుటకివచ్చు తిని హిరణ్యగుండు జెప్పిన మందరకుండు తని నా లోకించి

సుహృద్భావము సుతక

అక్కడ మానప్రదమను ఘృణుఁడకరుని కిచ్చు సుఖవృత్తి నొసిన జీవనము చేయును

౧౫౭ కునెలవృనబూజ్యములు నన్నియులు దంతములు శిరూజములుకా
లగతిని నెలవెడలియు బూజ్యములు ప్రలింగులు దంతములు నా
మరముతము

అక్కడ నన్నియులు ప్రలింగులు దంతములు పండ్లు న్నశిరూజములు పండ్లు కలున్న
(అరముండున్న) నెలవృనబూజ్యములు దంతము న్నశిరూజములు ననెయోగ్యములు
గాని న్నశిరూజములు తప్పితే అరముండున్న ప్రలింగులు వాన్ము నన్నియులు న్న
దంతములు పనుగురదములు న్ననామరము త్తచమరమగములవెం
ట్లకలున్న (అరముండున్న) కా లగతిని వేళవళముచేత నెలవెడలియుతా
ము న్నశిరూజములు వదిలి ప్రింగుజ్యములు యోగ్యములైనవి న్ననామా
నగములు న్నశిరూజములవెడలియుతా ప్రలింగులు యోగ్యములు న్నశిరూజములవెడలియుతా
న్నశిరూజములు వదిలి ప్రింగుజ్యములు యోగ్యములైనవి న్ననామా
నగములు న్నశిరూజములవెడలియుతా ప్రలింగులు యోగ్యములు న్నశిరూజములవెడలియుతా

౧౫౮ కుహరిపెంపువడయు కరిపెద్దరికము గను సజ్జనుండు తగవు
జుగంధానిరవెడలియు నిరవెడలిని కరటముదెగురుజను దేల్పుకడ
చనుమ్యగముతము

అక్కడ నిరవెడలియుతా మున్నెడలము విడిచి ప్రింగుజ్యములు న్నశిరూజములు ననెయోగ్యములు
గాని న్నశిరూజములు తప్పితే అరముండున్న ప్రలింగులు వాన్ము నన్నియులు న్న
దంతములు పనుగురదములు న్ననామరము త్తచమరమగములవెం
ట్లకలున్న (అరముండున్న) కా లగతిని వేళవళముచేత నెలవెడలియుతా
ము న్నశిరూజములు వదిలి ప్రింగుజ్యములు యోగ్యములైనవి న్ననామా
నగములు న్నశిరూజములవెడలియుతా ప్రలింగులు యోగ్యములు న్నశిరూజములవెడలియుతా

పంచవంశము

సలము విడిచినట్లే తేకరలము ~~కాకి~~ జన్మము కుజను ~~జన్మము~~ దుశ్శనుడు
జన్మము ~~కాకి~~ మృగము ~~జన్మము~~ జన్మము నా విధమున పోవును కాని ~~జన్మము~~

మూడున్న స్వస్థలమందే పూజ్యములుగాని అస్వస్థలమందు పూజ్య
ములుగావని తాత్పర్యము

౧౫ కల అరివిదళనపరుషుండగు ప్రరుషుండెచ్చాటనున్న పూ
జ్యుడుగాడె | విరనవిరవిజితకరిహరి | తిరముగమృగరాజ్య
మేలదేవరయజువి

తేకల అరివిదళనపరుషుండగు అరిశత్రువుల యొక్క విదళనాసంహరించు
టయందు పరుషుండగు కరినుడైన మంతా పురుషుండగు మానవుడు
ఎచ్చాటనున్న పూజ్యుడుగాడె | యొక్క దనున్న పతికిన్నియో గురుగాడా |
పూజ్యుడనుట యెట్లంటె | విరనవిరవిజితకరి | విర | తేకమునై నభువంతి | న
విర | గోళ్లచేతను | విజిత | జయింపబడ్డ పువంతి | కరి | పనుగులు కరిగినపు
వంతి | హరి | ఒకని హము | దేవరయజువి | మరియొకయరణ్యమందు | తిర
మృగమృగరాజ్యమేలదే | స్థిరముగా | మేకమృగరాజ్యమును పోలింపవలెనంటె

౧౬ కల కదలని నేతికి మొనము | వేదురెక్కునెయురిదిబారునెతికి మోవె
బదవిని రుద్రాగ్రులయె | దదు సోద్రాగ్రుల నకాని తాత్పర్యము

తేకల యొక తాత్పర్యమున్నట్లు తత్వజ్ఞులలోపల శ్రేష్ఠతవై నగొంపి రణ్యకుడంటె
అరివిదళనాసంహరినట్లే | శత్రుముగా ప్రకటించెడి నదికి యెదురెక్కి
నట్లు వలెనె | కదలని నేతికి | చలనము వేకయందు నేల్ల కుడి ~~కదల~~ దుర
కదల ~~కదల~~ నిమగ్నారాగ హంసమునై నునాం (అట్లనై) పదవి

సుకావల్లభము సుతా

అయి శ్వశ్వము సోద్రాగ్రులను కాని ప్రయత్నముతో గూడుకున్నవా
రి నేగాని శ్వశ్వము ~~సోద్రాగ్రులను~~ ప్రయత్నమువేక నూరకయందే పురు
షుని జేందదు

౧౭ కల తనపుణ్యపాపవశమున తనివిసనకవచ్చునంపదలునాపదలు
ఘనతకును బుకతోనతాకనుతాపంబందకుండు నది సుజనునకు

తేకల తనపుణ్యపాపవశమున తాను పూర్వజన్మమందు చేసిన సుకృతదుష్కృతము
లచే తోసంపదలునాపదలు | విశ్వశ్వములు న్నువిపత్తులున్న | తనివిసనకవచ్చు
తాను సంతుష్టియందేటట్లుగా ప్రాప్తించును | ప్రణావశమున సంపత్తిని పా
పవశమున నాపదయున్నది తాత్పర్యము | ఘనతకును బుక | సంపత్తికల్గిన
గొప్పకును పొంగకతో నతకు తాపంబందకుండు | అపదవల్లనే ననవత్వ
మునకు సంతాపబుడకనుండుట | అది సుజనునకు | అది సజ్జనునకు లక్షణము

౧౮ కల శకటగతచక్రం గిగ్గిగుకరమునై తిరుగుచుండు సుషుడు | యిమురి
తకు ధోదమందనెతికి | యకటా సంతోషయ్యుడు గుఱు పుడకొ

తేకల సుషుడు | యిమురు | సంతోషమున్న వనమున్న యొకండున్న శకటగత
చక్రం గిగ్గి | శకట | బుడియించు | గత | పొందిన పువంతి | చక్రం గిగ్గి | గాం
డ్లు వలెనె | బుడిగాండ్లు రెండున్న సమముగా యెట్లు తిరుగునో | అట్లే సుషు
డు | యిమురు సమముగా తిరుగునని తాత్పర్యము | సుకరమునై తిరుగుచుం
డు | సులభముగా నేమెలగుచునుండును | ఇంతకు ధోదమందనెతికి | ఇం
తమాత్రమునకు యిపదవలసిన పనియేమో | అకటా | కటకటా | సంతోష
య్యుడు గుఱు పుడకొ | హంసముగల్గియుండుట | సత్త్వతముగా దా

౧౬౩

మృతతంత్రా తానిహ పరుక్రియా నిపుణా భావ్యద్ధృసూత్రుః

జితమున తన్మధురంధరుమ్మధురభావోవేది సాహర్షభా

సితునారంభవిజృంభమాణుగరుణానిధురభుజాం

జితకాముందనుదావరించు సిరిసిరిద్రాసురాగంబున

తకృతతంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

దాసక్తిగలవాణ్నిక్షిప్రియా నిపుణాక్రియా తంత్రా మండు నిపుణా

తంత్రా నవాణ్నిక్షి భావ్యద్ధృసూత్రుః భావ్యత్తంత్రా చింతా సుంద

దీర్ఘాదూరమైనపువంత సూత్రుః యోచనగలవాణ్నిక్షి తత్తజ్జితమున్చేసిన

మెలుసెరిగినవాణ్నిక్షి సత్వధురంధరున్

ధురభావోవేది మధుర మహాహరమైనపువంత భావోపాక్కులను వేది

తెరిగినవాణ్నిక్షి సాహర్షభాసితున్ సాహర్ష మిత్రత్వముచేత భాసితున్

వాణ్నిక్షి మంచి మనోభావముకలవాడనుట ఆరంభవిజృం

భమాణుజితకాముందనుదావరించు సిరిసిరిద్రాసురాగంబున

సూత్రకటనజేసేవాణ్నిక్షి కరుణానిధున్ దయా సముద్రుడైనవాణ్నిక్షి శు

భావపరిత్రుడైనవాణ్నిక్షి శాంత సామునైనవాణ్నిక్షి నిర్జితకామున్ నిర్జిత

జయింపబడవువంత కామున్ మదనతంత్రముగలవాణ్నిక్షి మువంతవా

ణ్నిక్షి నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్

నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్

నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్

నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్

నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్

నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్ నిర్జితకామున్

౧౬౪

కృతతంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

గుణివాచుచేరదిందిరియువతేమణివృద్ధుగవయసెల్లనిభంగి

తంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

యన్ విగతపోయినపువంత తావనసాంయన్ వానసారముగలవాణ్నిక్షి అనగా

నిరుద్యానినీవోన్మనోనిక్షిక్షి కుటలవర్తనప్రతప్పు నడతలు నడిచేవాణ్నిక్షి అభ

మున్ తక్కువవాణ్నిక్షి కుటలవర్తనప్రతప్పు నడతలు నడిచేవాణ్నిక్షి (ఇటువం

తవారలను) దిరిగి యివతేమణి వృద్ధుగవయసెల్లనిభంగి

వృద్ధున్ ముసలివాణ్నిక్షి కవయసెల్లనిభంగి దిరిగి యివతేమణి

౧౬౫

కృతతంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

కరమునకకులచేరిరియురసే ద్రుదగాను నిస్సును త్తర్జింప

తంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

తులయెక్కొనున్న తానిహ వానసారమువంత వానసారముచేత స్ఫురితు

తంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

నిస్సును త్తర్జింప నిస్సువర్ణింతుకుటరసే ద్రుదగాను చేపుణ్నిక్షిగాను అన

గా నిస్సును తింతుకుటెయినోళ్లుగలిగినచేపుడుగా కవెనుగానిమామో

తసామానునకు సమర్థతచాలదనితాత్పర్యము

౧౬౬

కృతతంత్రా తానిహ పరుక్రి సతత ఎల్లప్పుడు స్మృత తానిహ పరుక్రి తద్రేకమం

విడిచరియింపడప్రపదవింగవణుండు సమాససంపదం

మొదవయియుండియున్నదవనొడదియెవ్వరికేది మార్గము

నడవదివారికింతవిడనాడరుగాగడతేరునంతకు

పంచవంత్రములు

~~శ్రీమద్భగవదగ్నితానంద~~

సలయొక్క గమికి సమూహమునకు తెలుపుచేయవలయుననునది

३५६॥ [३५६] ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible][illegible]

మనకు రక్షణ కర్మము మాం (కానిట్) ము ద్వితీయ తిలపదగ. మనకు సహాయము ఉప

దరలసినదియే మి⁺జ్జనుడు ~~ప్రముఖ~~ నూరు సంవత్సరములు మాంసపు దు⁺శుభా

రఘునాథుని జీవితమును అంతగా లక్ష్యముగా ~~చేయవలయును~~ అనుచో కష్టము

రెండు స్త్రీయ జనుడు శుభము గలిగియుండును. అనగా సేవ్యుడైతల గడు.

కామమునకును శుభమునకును మధ్య తేడా లేదు

సమంతా లము] గాన్తా వి నములు + మహాక ప్తవిష్ణు మున్న
~~సమంతా లము] గాన్తా వి నములు + మహాక ప్తవిష్ణు మున్న~~ (త్రమ రియ సమంతా లములు)

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

529

పదదానతుల్యమగు విధియును సంతోష సమంబగు సుఖమునును

అ సద్వృత్తం నిగు ధూర్జనిం నిలును సారూప్య సద్వృత్తం నిగులాభం

మనవేదముగదా యువత్తాటలటం దెరుదోరున్నహం మనగాలంబప

నయింతు గొక్కయి నిమిద రకుండు హింస గొనకు నా జాప్సింపుచు.

దైనప్పుడు లభ్య పతనకుండును

కు ల్పమగు విధియును త్యాగము నకు సమానమే నవిధానము స్ఫు⁺రి

తైందరంధురు, సంతోష సమంబగు సున్నిభును, హంపకము నకు సమా

విగ్రహము స్మృత్యైవ సద్భవంబగు భూషణంబును] సప్తశావము నకును

సుహృద్భావమును సుతము

[illegible]

అటుండే అపలుకులా తీరు. దశమ జీయస్వేహం. మున్న మదించునా

~~శ్రీ సత్యం మహాదేవ~~

~~పుదుచ్చానంకమును మందరకుందుచు చూడవలయును~~

— చీ బిగిమూషకమూను + యిగూరదిస్తును + డే ~~మూ + అప్పుడు~~ —————

~~అనుభవములు. దుష్టములు.~~

025

శుభ్రమిత్రశరాశమరానిర్గమనప్రజడంబు హృదయగతాంతాన

అప్పుడు నెరికిపై వచ్చేమై/త్రిమూర్తి జగత్తు శాశ్వతరక్షిణి నూ హింపకు॥

అక్షర శాస్త్రము] అక్షరశాస్త్రమును వివరించునట్లుగా వ్రాయబడినది.

విగ్రహము తా] ఓమందరకుడాన్దిర్మమనప్రజ్ఞతం. మున్దిర్మమన. సప్తస్థానమున

దరిబయలుపెళ్లడమునకు ప్రజలందు మిక్కిలి న్నిమందుమనమువంతియు.

దయగతాంతాశ్చముక్తాశ్చ హృదయః శత్రుః సుగతః పాండిత్యమ్

చం. త్రి. శం. తా. విచార మనే త్రి. శల్యము. ఆయుధపు అలుగును పైకికెవరు

అక్షయమును పుట్టినది. అక్షయమును పుట్టినది.

చనాగేమనూజు విశల్యతరణి మనూజు మనూ హరమైన మువంత్రి విశల్యత

రణి: నా తండ్రి నా కొడుకుల అలుగులు తోనే ఒక పద్ధతి ప్రకటించాడు.

మైనమనసునిగలవారియొక్కంతానివారమైనదనితాత్పర్యము.

కేంద్ర రాష్ట్ర పశు వైద్య శాస్త్రము

అందుచేతనే వీరిని అపరీక్షితముగా పదవిని నిర్వహింపజేసినట్లు గానరాదు.

మన భరణాభ్యుదయమును సహజముగా వేరుచేయుట

ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಕೋಶ

మరం దవిట్ట బిల్లి మరం దవిట్ట తుక్కు దలయొక్క పట వి సముహ మున్న వియత్తు
 దేశము ను వియత్తు అకా శముయొక్క ప్రదేశమును స్థలమును పక్షులు
 టున్న వారిజు దకమును మరా శమందలంబు మరా శా హంసలయొక్క
 మందలంబు సముహ మున్న విటు వరే ~~నాకు యును బలమొచ్చి నెకొమ~~ ప
 ప్రకారముగా ప్రా పకముజే సుకునియే విధముగా స త్వవంతములైయు
 న్నెక్కి పమునిట్టయో నటు వచ్చెమ మున్న న దగ్గర నటు వతనే ~~నా~~ క మరా శ్వు
 యొక్క కోట టు మందరకు డాని నుజేరి ~~మరం దవిట్ట~~ ని న్నజేంది
 ముగము ~~ప్రదేశము~~ సంతోషమున నాడెందెదము

మృ అనిలఘు పతనకుం డనక ప్రకారంబుల మందరకును త్వర్చి శ్రమం

దే నా సమయంబున

తర వచనములను

౧౭౭ చృ చకితసావంతముతో మహ మహిర జన్మ ప్రతీకంబుతో
 వికసదవృత్తముతో బహు ద్ధతి జనితవృద్ధి కనిశావసక
 చిత్రో బహు రహితో నటకు కత్తిలు బు కత్తి అమృ
 డొకకాంతారమృగంబు అని న్న యురటంకొ దగ్రమే తెలిసె

తృక చకితసావంతముతో చకిత అయ పద్మవంత సావంతముతో గాత్రము
 తోడ నున్న మహ మహిర జన్మ ప్రతీకంబుతో మహ మహిర విశాకరమైన మ
 విహరజి ~~మహ మహిర~~ తను చన్న కప్పబద్ధ ము వంట ప్రతీకంబుతో అవయ
 ములతోడ నున్న బహు ద్ధతి జనితవృద్ధి కనిశావసక చిత్రో బహు తా విసా
 రమైన గతి గమనము చేతను జు పుట్టినటువంటి నితవృద్ధి వనసనము చేతను
 కము విసావైని శావసక చిత్రో తరం గ్రా యామైన నిట్టు లుపాయువు

తొడనున్న అత్యంత నిశావస పరం పరచే తననుట బహు రహిత కతోనైతేంద
 రపాటుతోడ నున్న అటకు అమందరకాదులున్న స్థలము నకు కత్తిలు బు
 కత్తి అమృ కత్తిలు బు కట్టకామెకకరా తునిచే తనెనటువంటి క్షోభము
 దుష్టము గలిగినప్పు వంట బండుకకాంతారమృగంబు అని న్నవనమంద
 వియందజంకాని న్న యురటంకొ దగ్రము అని న్న ప గలిగినప్పు వంట యి
 రటంకరా శ్చను ముచిచే యుచి వంట గట్టెలయొక్క టు దగ్రము అతిశ
 యముగలదై పతే ~~ని~~ నగ్రాగాసే

౧౭౮ కృ మృ నికియేరియకు సలిల సాధనము నకు కాక వివర సజ్జలనరము
 లానెరసిన శీతిప సా దాని గనుసెని యథా యథము గానిరచె

తృక మృ నికియేట్టు మీదికి కావే వాయసమున్న యెరియకు మృ క్షుల నికి వివరస
 త్రివిలు కయమున్న సలిల సాధనము నకు కైల నులొనికి జలచరము గైతా
 నేలున్న లానెరసిన శీతిప సా మనసుని యందు గలిగిన అయముచే తాదా
 ని గనుసెని అజంతకు జూచి యథా యథము గానిరచె దేని డొవనది
 పారిపోయెను వివర సదతీతి వివరస త్రి అని సమాసము మృ క్షుల ని వసి
 చేది గనకను ని సుషిరం వివరం బి లమితమరం

౧౭౯ కృ క్షితి జాతాగ్రస్థి తలఘు పతనకు డద్ది క్షుతైల్ల పరికింబి యుప
 స్థితమైనది కింబి యు మతి అయ మిచ్చాట గలుగదని తెలుపుటయు
 తృక క్షితి జాతాగ్రస్థి తలఘు క్షితి జాత వక్షముయొక్క అగ్ర కై నయంబు స్థిత
 టున్న వంట లఘు పతనకు డుకాకము అద్ది క్షుతైల్ల పరికింబి నాలుగుదె
 సలను వేసిన గానూని పస్థితమైనది మనకెప్పుడు ప్రాప్తమైనది కింబి యు

మృత్యుంశువు శీతయోగానో అతిశయమి... అధిక
+ బ్రహ్మవిద్యగలుగదని + కలుపుకొని
అతిశయింపక దసంశయంపడక దని తెలియచేసెను

౧౭ మృత్యుంశువు శీతయోగానో అతిశయమి... అధిక
౧౮ నూరతి... ఇత్యంశువు శీతయోగానో అతిశయమి... అధిక
సన్నిహితులను నలలించుచు శీతయోగానో అతిశయమి... అధిక
మృత్యుంశువు శీతయోగానో అతిశయమి... అధిక
పురైయ నోయ న్యస్తే హ వానోహా హంబులను తగాలంబు గడపిరట

తక్కు మృత్యుంశువు శీతయోగానో అతిశయమి... అధిక
రించి బయలుపెట్టవచ్చు... అతిశయమి... అధిక
తనిశ్చేష్టితమైయున్నది... అతిశయమి... అధిక
వింశి... అతిశయమి... అధిక
ముననలరించి... అతిశయమి... అధిక
పుమనియదిగిన... అతిశయమి... అధిక
త్రుశ్చనయగా... అతిశయమి... అధిక
నిజింకపలుకగా... అతిశయమి... అధిక
అతడు కరుండును... అతిశయమి... అధిక
గుమందియై... అతిశయమి... అధిక
తనున్న... అతిశయమి... అధిక
కున్నది నములు జరపి... అతిశయమి... అధిక
కున్నుకూడా ననుట

౧౯ ఆహారవాంఛ... అతిశయమి... అధిక

యమో... అతిశయమి... అధిక
అవతక... అతిశయమి... అధిక
యంబు... అతిశయమి... అధిక
ప్ర... అతిశయమి... అధిక

౨౦ తో... అతిశయమి... అధిక
రమ... అతిశయమి... అధిక
కంత... అతిశయమి... అధిక

తక్కు... అతిశయమి... అధిక
తక్కు... అతిశయమి... అధిక
కొంచ... అతిశయమి... అధిక
కొంచ... అతిశయమి... అధిక
యము... అతిశయమి... అధిక
యము... అతిశయమి... అధిక
నదై... అతిశయమి... అధిక
న్నం... అతిశయమి... అధిక
యందు... అతిశయమి... అధిక
సనా... అతిశయమి... అధిక
సనము... అతిశయమి... అధిక
గదు... అతిశయమి... అధిక

త్రివిధముననున్న దు ననుచున్నట్ల కే నవేగకలను **అ** పే న, చిస్సా, రమ్యే న, వేగకలనా
 త్వరగల్గునట్టుగా రే కలపటపట త్తారమె సగు **వ** క్షముల **క** పటపటమున
 భవనియుట్టుగా **అ** రి **అ** పరయోగా ప్పనిరు ద్ధా పుడుగుచు **అ** ప్ప, కక్షకోచ
 తను, నిరుద్ధ, అద్దకటబుద్ధమవంత, అప్పుడుగుచున **త** ములుగలవాడ్లు
 నగా కండ్లనిండా నేళ్లు దెచ్చుకున్నవాడో నన్ని నగదిసి **అ** రికొండైనదిత్రాంగ
 దునిసమీపమునకుఁ గొయి ~~యి~~ కంఠగా ద్దద్యమదర్శకంఠగళకుండు
 గా ద్దద్యమదర్శగళుత్తరగలుగునట్టుగా **గ** లోను నపలకెను

మనవికాదాపదబంధమేవలన వచ్చెంజేప్పుమానివ్వరం

శలకామానసమన్మనాతదనుపల్లం దాల్చితేజం తయం.

దేవియంజైప్పదవిష్ణుటకట్రుకుకంప్రక్కరంజాయిని

శ్రీలక్ష్మీదాసు హిరణ్యకుంబ వినివేస్తూ బంధ విచ్ఛత్తికిన్

అక్షరచరిత్రాద్యం యిత్రాం గదాదాసదశింధువలన వచ్చి జేయుచున్నా

ఆకు యొక్క యేలా గునసం భవించెను పల్కహానివ్వకం గలవే మానసమ

శ్రీశ్రీ ర్యమహా ఆరు నమన కలవది నది యని వాయు సముద్రముగా ఆత

తనకు అనుభవించదలచుచున్నదానిని పట్టుకొని వచ్చి ఇప్పుడు

[illegible]

చేరించినట్లుగా వర్తమానమున ద్వైతాంతమున శబదముగా పలుకును

నా సుశ్రుత వ్యవహారమునకు తిరిగివచ్చినది నర్తక హృద్ధమున నిర్తనంబును

మౌనాచార్యులు మనస్సును శుభాచారము, ధర్మము, శుభాప్రాయముల నుద్దేశమున

ప్ర. ఆ సకాల, ఇతల హృదయములలో శ్రద్ధా ధైర్యము కలిగినవారు నీ మూలములను

మృత్యుని నామమును జెప్పవలయును

చ.మనుప్రస్రియం. బి యేనిచనుమాంయ సనాంయన నిర్భరత్వం.

ఆదిత్యుని పూజకు సంబంధించిన గాథలు

నె నేటివిధా తసే తమ ననిత్ర మృగా గ్రహి కృత్తి వా గురా

ಅನುಹಿತವಾದ ದೈವಾನುಭವವು ಸತ್ಯವಿದ್ಯಾಪ್ರಕಾಶವು.

తేకు మను ప్రసిద్ధులందు నిన్ను ప్రతికించుటకు నోర్వము గలిగినవారెవరో చనుచు

యనునది రక్షణకు నిలుచుటకు ప్రస్తుత గాఢాభిరమమున నిర్వహింపబడుచున్నది.

అకాశమున పుష్పరత్నములు ముచు తప్యంతి నిరవద్యహృద్యశుని సాకు

నిరవద్య. యోగ్యములైన ఘనంతరిగ నుత్తర. హృద్య. మనో హరములైన. గు

ని సా రు గుణోత్తర యముగవిని నప్పుచుం టో హి రణాన్యకుజ్జోతి మూర్తకము

సమీపమునకు పోయి నూని ట్లేకనుకుంటు వాని నతనిదిగా తప్పక గుర్తి

తల్లిమ్మ పుట్టెను చూడవలసియున్నది మృగం, గిరి, కుడి, మొదలు లోకము.

నిత్రాంగదురు కృతివాసురాంగం ౧౧౦౨

అవలక్షణములు

అనుబంధములు కూడా ఉన్నవంటి, పాడుకలెక్కవరకు

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸುಗಮವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸುಖಾಂತರವಾಗಿ ಅನುಭವವಾಗುವುದು

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రథమోధ్యాయః

కనుక శాంతిని మూషకవతియై: | బ్రాహ్మశివహృదయముడై పనిచేయ!

వలయుచున్నో మో వలయుచున్నో నున్నో వలయుచున్నో వలయుచున్నో వలయుచున్నో

పంచతంత్రము

మూలకపత్రి - 39 అంశము

తనకు నామకముగాను అని వాయసము పల్లగా నేలకు రోగణ్యకుడును యోగము
 వేళి శిలయ హృదయుడై దుఃఖి వ్యధచే తను అవేశిత ప్రవేశింప గుడ్డపుకంటి
 హృదయుడై త్రముగలవాడై అనగా మనసుననదుఃఖి పడ్డవాడై పక్షి అని
 వికాదా ప్రవలయుగ బావలయుజూగునెయ్యక అలస్యముకావింపక ననవ
 తననవలె అచారము నందున ద్విరుక్తి నెప్పినాడు పేతెన్న న్నుజేర్చవేసవచట
 అతి త్వరగా నన్ను త్రాంగదుని దగ్గరికి పలుకుచున్నాను

నా ఆనిపలికిన నతని మృదురతిగరచుకుని వాయసకుల వల్ల గుండునిశ
 టంబున నిచ్చిన రుగ్మనకొ పథంబును త్వరితు నకును దకంబును క్షుణ్ణ
 రునకు మృచ్ఛాన్తంబును నగార్థ జలపతితు నకు సోదయు దరి భ్రువకు
 నిధానంబును మోసెను పస్థితుడైన హిరణ్యకుంజుని త్రాంగదుం
 డిట్లు నియె

తనకు అనిపలికిన ప్రకారము హిరణ్యకుడు చెప్పగానే అతని మృదురతిగరచుకు
 అతని అహిరణ్యకుని మృదురతి తన గాంధారికాని ముక్తమోయెత్తుకొని
 నిజాయనకుల వల్ల గుండుని దగ్గరికి పలుకుచున్నాను

నా ఆనిపలికిన నతని మృదురతిగరచుకుని వాయసకుల వల్ల గుండునిశ
 టంబున నిచ్చిన రుగ్మనకొ పథంబును త్వరితు నకును దకంబును క్షుణ్ణ
 రునకు మృచ్ఛాన్తంబును నగార్థ జలపతితు నకు సోదయు దరి భ్రువకు
 నిధానంబును మోసెను పస్థితుడైన హిరణ్యకుంజుని త్రాంగదుం
 డిట్లు నియె

తనకు అనిపలికిన ప్రకారము హిరణ్యకుడు చెప్పగానే అతని మృదురతిగరచుకు
 అతని అహిరణ్యకుని మృదురతి తన గాంధారికాని ముక్తమోయెత్తుకొని
 నిజాయనకుల వల్ల గుండుని దగ్గరికి పలుకుచున్నాను

సుహృద్భాగము సంతకము

కృమ్యగయు యంబున నీకా కగును న్నది మది యుజంగమా కృతికాల
 దగిలినయురి సురికినయూ భృగవత్రు శ్రమోవె తగుననుచో వా

తనకు మృగయు యంబున నీకా తుడు వచ్చునోయను శీతిచే తను శకా కగును
 న్నది మది మనసు కలకలంబును న్నయ ది యుజంగమా కృతి సర్పకారముగా
 కాలదగిలినయురి సురికినయూ భృగవత్రు శ్రమోవె తగుననుచో వా
 గనయ నీతి నెయ్యక అభ్యుదయమును గాంచి నీచు వంతు బహిరణ్యకు
 డాని త్రు శ్రమోవె తగుననుచో వాని త్రు శ్రమోవె తగుననుచో వా
 నట్లు గానే నన్ను రక్షింప నర్హుమగును

కృమందరకుండు మకరట పురందరుడు ను నేను నీవరా మర్మము
 లంబువమనితల పరయుడు మందెక్కడి శంకనీవయకు పాత్రంబును
 తనకు మందరకుండు ముతానలు ముక్తకరట పురందరుడు ముతానలు సరాజ్జెనలఘు
 పతనకుడు ముక్తనేను ముక్తమము గురము ముక్తనీవరా మర్మము మరాదెదమనిత
 లంబువమనితల పరయుడు మందెక్కడి శంకనీవయకు పాత్రంబును
 అదెక్కడి శంకరయర్థమదేమి సంశయము నీదయకు పాత్రంబును నీకృ
 పకు సాధనము అనగా నీవు రక్షింప తేగాని యితరరక్షకులు తమకు వేరనితా
 త్పర్యము

కృ విచ్చల విడివా గురికుడు వచ్చున న్నాణముల మీద వచ్చు గృహనే
 దిచ్చెట్లమా న్నుమనన పుడచ్చు కితు నిజానిమా పరాక్రమి శక్తికె
 తనకు విచ్చల విడివా అద్దములేకా గురికుడు వచ్చున కిరా తుడేతంబున
 తో ప్రాణముల మీద వచ్చు జీవము వెల్లి పొయ్యె తకార్యమగును

తొలగదుపాయపాఠగుహితశాస్త్రమునన్నియును బట్టి
తొలగదుదత్తమునును నిష్ఠానుమానమును సమమును

ಪ್ರತಿ (೧) ಬಿ.ಕೆ.ಎ.

మనకేలు గలిగిన పట్టణమును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే
 ల్లనికంట్లు గలస్త్రీలు ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~ ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 లువేయగా ననుట దివ్యమని మంటపమధ్యమగఁద్రవీరిని దివ్యప్రసాద
~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 క్తమధ్య నదిమిప్రదేశమందు మగఁద్రవీరిని సహసనమందుటం

గురుహ విరూధి అంగురుహం పద్మములకు విరూధి శత్రువుడైనచంద్రు
 డుఁగ్రూర్వనిరియోయో టదయ పర్వతమందు వాసేనాకులు వుండెను ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 ౧౪౫ మునుముమెయొక్క మూడగుడెపు కిరాతు తనెనువక్తింపగా
 నటకాలానమటామటంబిరచి పహ్లాకుంద్యతానమున్
 కిటదంష్ట్ర తకరిదంతము తనవరము తడగ తివాశ్యంగమున్
 చిత్తకల్పెచి నెహ్లాగు పారువములం జేకానుకతజేయుచున్
 తక్కు మూడగుడెపు కిరాతు తగుడెపు గ్రామ సమీపమందు చిత్తవల్లెయం
 దున్నకిరాతు తచంచుకాంట్లు అనగా నెమరిపించుము ధరించినయెలు
 కువాండు తుముమెగుంపు గూడుకుని బక్త్రు బక్త్రసారిగా నోనెను
 వక్తింపగా ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 చి. ఆకాజు సమీపము నకు ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 తరిమ శత్రువును స్వీద్యతానమున్ ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 పందికూరలు స్వీకరిదంతమున్ ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~

అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే

మృగముల వాలములు స్వీతేగత్యేనములు స్వీతివా శ్యంగముల్ సకేత
 వ్యులు స్వీతికల్వేన నెహ్లాగు పారువములు అంగుళిధ్వనులచేసితే
 కూకలు వేసపాచావతములు స్వీతరవస్థలన్నిస్వీతకానుకతజేయుచున్
 హస్తాపహరములుగా నెట్టుచు స్వీ

౧౪౬ తే మృశ్మీనే మోక్షిమా యున్నచక్రిచేపి
 యెన్నిహరువెన్నియెనుంగువెన్నిపండు
 వెన్నిపులువెన్నిమనుచిల్లువెన్నితేజుజెపు

చిత్రంబువేట విప్రయము మటము
 తక్కు మృశ్మీనే మోక్షిమా యున్నచక్రిచేపి ~~అంతయును దుఃఖిత్వా జులకదినము తేలిగవ్వలయన్నట్లు తే~~
 స్వీతరవస్థలమును దాహించి ఎన్నిహరులు ఎన్నిసంహము
 లు ఎన్నియెనుంగులు ఎన్నిగజములు ఎన్నిపండులు ఎన్నిచరాహములు
 ఎన్నిమనుచిల్లులు ఎన్నితేజు ఎన్నితేజు ఎన్నిజంకలు చేప్పచిత్రంబు అయి
 రణ్యమందుండే మృగముల వచింపనా చ్చర్యము (అనకములు న్నవికాబట్టు)
 వేట విప్రయము మటము అయి రణ్యము నకు మృగయ రంధ్రానిరాజు
 తొనెంచులుచేపిరి అనగా మృగయూ విహరము నకు రమ్మనిపిలిచిరి
 గ్లావము

౧౪౭ నీకేసవెంట్టు కలుగుట్టుకూపట్టసింగంబు గుట్టుతే కున్ననెంబగా
 నుగ్గిసెలవ్రూరనిలమెచ్చునిలవైచి శరభంబు గురిచూర్చుకున్ననెం
 టగా నుగ్గిగంధసుద్ధుటనవగ్రహము చించి గజంబు బడిద్రావకు
 న్ననెంబగా నుగ్గిగంధభేరుండవక్షముల నెత్తుట గ్లావబలిజల్లు

కృష్ణశాస్త్రి • టి. శాస్త్రి

[illegible]

దిక్ శములు (మి) మి కై ని. కూ తలువే యగా సింహమును చేకై నేనట్టె
 నే నట్టె దనుగాను, సెలవై రసిల సుమ్మ నిలవై నీ శరణంబు, నిరమాళ్ళకు న్న
 నీ గుంటగాను, సెలవై రసిల సుమ్మ నిలవై నీ శరణంబు, నిరమాళ్ళకు న్న
 యెనిమిది కాళ్ళ మృగమును చంపకపోయి నట్టె తినా నే నట్టె దనుగాను, గం
 దు సొడ్డుట న వగ్రహము చింతి గజంబు, నిద్రా వకు న్న నీ గుంటగాను, పరశు
 చేతను సెలవై పగల సెట్టె యెనుగును పతితమగు నట్టె త్రేయకపోయి నట్టె తి
 నా నే నట్టె దనుగాను, అనగ్రహము నగా యెనుగు సెలవై పగల సెట్టె వగ్రహ
 టం సాన్ దివ్యమరం, గండ నేళుండ వక్షముల నెత్తుట యా తనిదిట్లకు న్న నీ
 గుంటగాను, రెండు తలలు గలిగి యెనుగు లది నే పక్షులను జంపి వాటికు
 మ్మలయందలి రక్తము చేతను దేవయోని విశేషములను పహరముగా, వికేర్ణ
 ము జేయకపోయి నట్టె తినా నే నట్టె దనుగాను, గబ్బి నెఱ్ఱు విడా కాలదుగ్గు
 విరియి, మదిం చిన పెద్ద వానస్పమును యెడమకావినేతను దాని జిబ్బులు విరిగే
 టట్టుగా, గ్రామి రూపా ర్థకు న్న నీ గుంటగాను, తన్ని జంపకపోయి నట్టె తినా
 నే నట్టె దనుగాను, లాచి కాంక్షి, చిగ విజృంభి, కాంధ గుహల లోకపోయి
 అచ్చముల గముల విలుగు మంట్లయొక్క గుంపులను, నిద్రలు నాపక
 యున్న నీ గుంటగాను, నేల పడవయకపోయి నట్టె తినా నే నట్టె దనుగాను!

గర్భిణీ
 వృత్తిని వృత్తిగా రాత్రు లక్ష్మిరా తులు పంతులు నిలికి వృత్తిగా వి
 సౌదం నిలకు మోదం నిలపాదిం చినం నిలకుం దలచి నన్నాహం
 నిలవేటం జూట్టం చినాం

తేకం అర్చితకప్రకారమనేకవిధములుగా సుమ్యగారాతులు మృగవన్యజం
 తువులకు, అరాతులు, శత్రువువైననువంటి అక్కిరాతులు అచెంచుట
 పంతంబులుబలికి ప్రతిజ్ఞలుబలికి మృగయావిసౌదంబునకు ~~కాదు~~
~~కాదు~~ ~~కాదు~~ వేటవచ్చుటకు ~~కాదు~~ ~~కాదు~~ సంతోషమునుట్టచే ^{యితో} సోపు
 రుండు ~~అపుష్కర~~ ^{అలలి} సంతోషిం ~~న~~ సన్నాహంబువేటంబుజాతంబున
 వేటయొక్కప్రయత్నము సవలమైనవారికితెలియుటకైపట్టణముందుఘోష
 ణముజేయు ~~కాదు~~

[illegible]

200
తె॥ ననగ పులికాడు చిలుకు పచ్చని పచ్చి మిరియ మురిద్రాడు కా
ప్రేడుమెరు ప్రదేగి విడుగు కల గూర గంపను పల్లనల రుణిడు దగు
క్లల పట్టు పట్టెడల నిట్టి॥

అక్కడ పెళ్ళి చేసా తమయంబు] ఈ గొప్ప కుక్క జముడెక్కుకా సరసావిమనై
నోయమ్మ దర్శరా జగ్గరా హిం ~~పు~~ ముండలెను బారతు నైనప్పటికి ప్రిత

అదగించుచున్నాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 వరుణునియొక్క ముద్దులాయపుకారుమొసవిన్నాడు మురిపెమైనా హాసమైనా
 నామంత్రకరినామనామమైనా పుత్రకన్యకాబుధానాపదసంప్రసాదా
 వరుణునివాహనముమొసవియకాపను ఇచ్చుహాకావేయకము అతడు నున్నాడు
 కుక్కపిచ్చువు శివునియొక్క పేరు గొప్పదైనామంత్ర ఎరిగించినాతడైనా
 నాపుత్రగతిగలిగినయెద్దైనా పుత్రకన్యకాబుధానాపదసంప్రసాదా
 శ్రుతువ్యసనవాహనమొసవి ఇచ్చుహాకావేయకము అతడు నున్నాడు
 జగన్నాథునియొక్క మానినివాత్సలకంబునైనా మనుష్యులూపమైనా పెద్దమని
 గమునైనా పుత్రకన్యకాబుధానాపదసంప్రసాదా
 పను అనగ్గితరకారము జనులు పల్లవమొసవి పులికాడు ఇలుకు పుచ్చు
 అచ్చుపచ్చుమిరియము తిరిద్రాడు కాప్రేక్షుమెరుపుదేసి పడుకు కల
 గూరగంప అనుపేక్షనలకు అనేగామములచేత యెప్పియన్నమంత్ర
 నిడుదకుక్కలైనా పుశునకములను పట్టుపట్టెదల పట్టు పురరాజు తంతు
 రజ్జువులచేత చేతుని త్రాళ్లుమెదలకు గట్టచేత పట్టుకుని యనుతు పర
 ద్వమతొ అర్థసమాప్తి ముదియురుగ్గిరి

అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 పాంచుపరాపరికరంబులును నున్నాడు పాంచుపరాపరికరంబులును
 దివేటకాంధ్రమున్నేనడవ
 అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 సానగట్టనమంత్రవను పంపిపరట్టు నిల్లములను గూర్చియు జలీతము

లయంబు గూర్చియున్నాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 పులయందు అనగా గూర్చియున్నాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 పరికరంబులును నున్నాడు పరికరంబులును నున్నాడు పరికరంబులును నున్నాడు పరికరంబులును
 రియెలుగుదివేటకాంధ్రురా జపురములారానాకెగుడుచున్నాడు గంతులు అ
 నగా పరిమింపగుడుచున్నాడు పగాంధ్రమున్నేనడవముందరచనుచుండగాను

అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 నడవనీ నీలాంబురుదైనిగుడుద్వలా శుకశావిరా జితేజిన్ద్రేక్ష
 అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 రివారికియుక్తమయినాధనుస్సులున్నాడు గూర్చియున్నాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 ప్రసిద్ధమయినాకాల్పలమో గుములైనాడవనీ గుంపులు గూర్చుకునిముంద
 రధరగాను విన్నాడు రాజున్నాడీ నీలాంబురుదైనిగుడుద్వలా శుకశావిరా జితేజిన్ద్రేక్ష
 డైటద్వలా శుకశావిరా జితేజిన్ద్రేక్ష హద్దులొరినపువంత్ర ఆశుకళా
 శేషుగతిచేతను విరాజి ~~అతడు నున్నాడు~~ ముందేతేజిన్ద్రేక్ష గుంబునున్నాడే
 అరరహించెను నల్లప్రజలన్నాడతమునందు నలుపైన జనులనియరము

అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 గుమాంబులకు వచ్చెనరపతిపక్షణవాస్తవ్యసమితిపథమెరుగింప
 అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 డుగువేసినచోట అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు అతడు నున్నాడు మహాకవియైనాడు
 డవ అశ్వముచనుచుండగా దూరములగుమాంబులకు దవ్వులైనా
 యున్నాడొంబులకు పక్షణవాస్తవ్యసమితి పక్షణామోయపల్లెలుందు

వాస్తవ్యః తుంహున్మతిరాతులయొక్క సమితిః ^{గుంపు} ~~పంచతంత్రము~~ పథమే లగింపన్

దోరవజూపగాః వచ్చె నరపత్ని రాజేతంచెను
తే॥ వచ్చు మా యున్న పొలమెల్ల వల్లవైచుచందము నబ్బుకైనిన బోర
సంధువేక చలితచరణంబులును బరాసన్నదృష్టి గలిగియుండితి
మచటకాక వ్రలకరణి॥

తే॥ వచ్చు మా యున్న పొలమెల్ల వల్లవైచుచందము నబ్బుకైనిన బోర ప్రకార
మేతెంచుమేమున్న రణాన్యమంతటయున్న వల్లెత్రాడువేసి నట్లు వావేక
వచ్చుకైనిన బోర సంధువేక చలితచరణంబులును చలి
తాకంపింపబడ్డప్పువంటి చరణంబులును పాదములున్న పరాసన్నదృ
ష్టి పర అస్థులయందు అసన్నపాంధినప్పువంటి దృష్టి చూపున్న గలిగోకా
క వ్రలకరణి కుకవ్రలవరేనే అచట ^{+ డొడిపి} ~~దితి~~ అక్కడని వర్ణిస్తున్న కుకవ్రలు
న్న చలితచరణంబులును చలితాత్మప్రపద్ధప్పువంటి చరణంబులున్న ప
ద్ధపాదములున్న అనగా తమకది త్వమందు నెచ్చు తగ్గుచరణములున్న
పరాసన్నదృష్టి పర అస్థకది త్వమందు అసన్నపాంధినప్పువంటి దృష్టి
చూపున్న గలిగియుండే వాగుగనుక యిక్కడొకా కవ్రలవరేనని శబ్దమో
త్ర సాధర్మ్యముచేతను పమానముగ్రహింపవలెను వల్లెత్రాడునగా పాయో
యొద్దుమొదలయినవా తక్కువకు తగిలింపట్టుకొనే రజ్జువువేళు
అంతా॥

క॥ పచికల్పప్రదరంబున నవశేపతిదుప్పిడు పూరనబడనసేన్
నవలాభువమేర్పడరా రవనాధకుమోదలుగారెరాజులుదలపన్

తే॥ అవశేపతి రాజు పచికల్పప్రదరంబున నవశేపతి వజ్రాయుధముతో దనుకల్పన
మానమైనప్పువంటి ప్రదరంబున నవశేపతి వజ్రాయుధముతో దనుకల్పన
ను నవలాభువమేర్పడరా నవశేపతి వజ్రాయుధముతో దనుకల్పన
మున పర్వదక్ష ప్రకటనగాగా అనగా మిక్కిలియుట్టగా ననియర్థముగా
పురనబడనసేన్ దుష్టురసిధవగలిగి పతితమగు నట్లువైచెను అదియె
ట్లనఁజెరాజులు నరపతులు తలపన్ ^{మం. ౩౪౩ మ} ~~అది~~ హింపగా రారవనాధకు
~~మునుకలరా~~ రారవ దుప్పిగములయొక్క నాధకు హింసజేయుటకు
మొదలుగారె అగ్ర గణాన్యలుగారా ^(రెండవ పాఠాన్యము) రారవరా
రవమనే నరకమందలి నాధకు హింసపడుట మొదటి వారనితాత్పర్య
ముగా జూడతే నరకంధవమనే నాన్యముచేత ననియర్థాంతరము॥

క॥ శిఖిధూమ శాన్యమలములు ప్రవిరగబడినరణా సురములుదన్
జ్జగమువిరితములురా జశితము విములు బహుప్రచలకము
విములవ్రారే॥

తే॥ ఈ పద్యమునందు శ్లేషార్థము తుమ్మెదలపరాన్యమున్న నానాపరాన్య
యమున్న కూడా శిఖిధూమ శాన్యమలములు శిఖిధూమ అగ్నియొ
క్కే ప్రవిరగవలెనని శాన్యమలములు నల్లనైనప్పువంటి శ్లేషప్రవిరగబడినరణా
సురములు ప్రవిరగ తీక్షణమువైనప్పువంటి గరుత్ పింజయికెలయొక్కె
నున్న రెక్కెలయొక్కెనున్న విసరాసము హముచేతను నా సురములు
^{విములగ్న} ~~ప్రవిరగవలెనని~~ వంటి శ్లేష పద్యజ్జగము విరితములు పద్యతాత్పర్య

పంచతంత్రము

అప్పుడొక యాజ్ఞా అపైత్రా తన తనము ముఖతము బుద్ధులను పంపి
 యువంత్రియై మరపరాధియము, తదన్త ^{అప్పుడొక} ~~ప్రకారము~~ యాజ్ఞా అపై
 త్రా తయొక్క ముఖతము మ్రోతవం తరూంకారము గలిగినప్పు వంత్రివీరా
 జ శివము ముములు నరప తినాణములు న్నగ్న ము ^{నీవును} ~~ప్రకారము~~ ముములు న్నగ్న శి
 వము ముఖము ముములయందు న్నగ్నాణములయందు కూడావర్తి.
 యును నీ బహుప్రండరకము ముముల ~~ప్రకారము~~ బహు అనకమువై న్నగ్నవంత్రి
 ప్రండరకపెద్దపులులయొక్క నున్న తెల్లదామరలయొక్క నున్న
 ముములయొగములయందు న్నగ్న తపరిశాగములయందు న్నగ్న
 వేదప్రవేశించెను ప్రండరకశబ్దము ప్రవియందు న్నగ్న పద్మమందు కూడా
 వర్తియను అనగా రాజనాణములపెద్దపులులయొక్క ముముల
 యందునా తననితాత్పర్యము ఇక్కడ శివము ముముల ప్రండరకశబ్దముల
 కెంతయందు న్నగ్న శబ్దములు గుటచేతను ప్రకృతమైన రాజనాణవాన్
 ప్రసంగింభమైన యర్థమునెప్పుడూ నుండగా అప్రకృతమైన ప్రకృత
 కములములని అర్థమొనరకము

అంక కు తారలు జెడ నుట్టి నీ దారగతుకనెరపి గగనతలమున జవ
 వాద్యులుండములా న్నముల నావారముగా సునియె రాజనాణ
 ఫలంబుల
 యగుతలల
 తంక జవరద్దెరుండములు వేగము గలిగిన ~~ప్రకారము~~ పక్షులు గగ
 నతలమున అకాశస్థలమందు జెట్టి నారదారగతులైనది గురముని
 పైకెగరడమనే టదార అతిశయమైన గతులైన గగనము

సుహృద్భాషము సంతకము

అట్టి నమనగా పక్షులు త్రిందును నిప్రెకియెగరగతివేకము రాజనాణఫలం
 బులై న్నగ శివము ముములనెపండ్లను ఫలమనగా నాణగ్రము న్నగ్నం
 డు న్నగ్న అస్యము అన్యోన్యము న్నగ్న తారలు జెడ్డ నల్లగుడువెక్కికరగగ
 శరముగా సునియె అంతము వేనట్లుగా గ్రహించెను ^{యగుతలల} ~~ప్రకారము~~ పక్షులు
 రాజనాణములనెపండ్లను కడుపు నిండి గుడు ^{పక్షులకిచ్చి} ~~ప్రకారము~~ న్నగ్న తారము
 అనగా రాజనాణములు న్నగ్న రుండ పక్షులయొక్క ముములయందునా
 తనవని ప్రకృతార్థము ఇక్కడ నున్న ఫలశబ్దమందు శ్లేషచేతను శిష్టకావ
 కము

అంక కు తులవే నిశ్చేత్యముల చిరం బలముల బురదించుదు నలనెరిగిన
 శరము లోపులములు లాయంబులు గళిములు మోవండు పక్ష
 డముల బూరించెను
 తంక తులవే ని ^{సాటి} ~~ప్రకారము~~ వేనప్పువంత్రి శ్చేత్యములు వాదిగలిగిన విజ్ఞులద
 వము గలిగిన విజ్ఞులరు బలముల బురదించు సన్నతరంధ్రములచేత సుప్పు
 చూచుండే దు నలగ్న అంబులపైదలయందు న్నగ్న శబ్దపడియలయందు న్నగ్న
 పెరగిన వృద్ధి నొందినప్పువంత్రి శరము లోనాణములను న్నగ్న టదకముల
 ను న్నగ్న పైలములు లాయంబులు అడవిదున్న తులు గళిములు మో
 వగ్న కుత్తుకల మట్టుకు తుండ పక్షండు ములగ్న తుండము ముములయొ
 క్క పక్షండు ములగ్న సమూహములచేత న్నగ్న ప్రారంభించె నిండించుకొనెను
 ప్రకృతము రాజనాణములు అడవిదున్నల ముములయందునా త
 ననిచెప్పుచు న్నగ్న విశేష విశేషణములయందు డుశ్లేషగలుగుటచేత
 ను యెను న్నగ్న తులు చల్లని నీళ్లు కుత్తుకలకొనేటట్లుగా వ్రాసెనని ప్రా

పంచతంత్రము

తొమ్మిది

100 కను నిరవధికదానవిద్యాపరమమదు సుదామ తప్రగ్గా నవనె
 పరమమగ సమజాంగకము లశరధివ్యవత్తము లసరభసంఘనగప్పెన్
 తక్కు నిరవధికదానవిద్యాపరమమదు నిరవధిక ~~అతము~~ వేనమువంటి దానవి
 ద్యా తాగమనేచదువుయందున్ను విందనచేసెడుచదువుయందున్ను అ
 పరమమదు రెండోమేళుద్దె నమువంటిన్ని పరమమదు శ్రేష్ఠుడైనమువంటిన్ని
 దాతై తాగగళేలుద్దె నమువంటి అనుదు అరాంబున్నమేళుదున్నప్రగ్గా
 నవనెచరమగ సమజాంగకము లప్రగ్గా నమిక్కిలివాడి నమువంటి వనెచక్క
 అరణ్యమందు సంచరించె మువంటి మృగ వాన్యప్రతిజంతువులయొక్క స
 మజ సమూహములయొక్క అంగకముల అవయవములను శరధివ్యవ
 త్తముల శరధి అంబుల పొదియందవిన్ని సముద్రమందవిన్ని వ్యవత్తముల
 నాణములచేతనున్ను అదకనిందువులచేతనున్ను సరభసంఘనగప్పెన్
 గముతొడకూడుకున్నట్లుగా ^{పులులమేళుగలది} జంతువులయొక్క స
 మజ సమూహములను గప్పెననిచెప్పించు న్ను విశేష్యవిశేషణములయందు శ్లే
 షగలుగుటచేతను మేళుముదకనిందువులచేతవనమృగముల గప్పెనని అ
 ప్రకృతార్థము కవిప్రధోక్తివల్ల గరిగినది

101 కను సమయించె విద్ధము లవిద్ధములం గూరార్చు న్నగణముల
 జగతీరమణుడు దుర్గాహవన క్షమకూరతరాచ్య న్నగణముల
 గప్పెన్

తక్కు జగతీరమణుడు రాజు దుర్గాహవన క్షమకూరతరాచ్య న్నగణముల

సుహృద్భాగము సుతము

వంటి వనత్తము అరణ్యమందు విద్ధము ల్ప్రకృతములచేతను విద్ధముల
 మృగవిశేషములను సమయించె సహరించెను క్రూరాచ్య న్నగణముల క్రూ
 రశతినములైనమువంటి అచ్య న్నగణములయొక్క గణ
 ముల సమూహములచేతను క్రూరతరాచ్య న్నగణముల క్రూరతరాచ్య
 క్కిరిగయంకరములైన అచ్య న్నగణములయొక్క గణములకు సంఘటన
 కప్పెన్ అచ్య న్నగణముల

102 కను అయ్యాభేటంబు శాధితపశుప్రసరంబుగా వ్రనయజనవాటం
 బును భవనిప్రధానంబుగా వ్రనసుకవిప్రబంధంబును శంగదుక్షితక్షయం
 బుగా వ్రనవయోనిధానంబును నన్నిండుదర్శంబుగా వ్రనకృతయ
 గంబును నిరూఢంబు శృంగంబుగా వ్రనవిభండుకాశ్రమంబు
 ను శిధిలేకృతాచ్య న్నగణముగా వ్రనప్రశ్నసంగ్రామంబును కుంత
 షవిచరయోగ్యంబుగా వ్రనపాండురాజారజ్యంబును నష్టసింహ
 బలంబుగా వ్రనభీమనేనాతానాంబును నపాస్త్రసింధురాజంబు
 గా వ్రనభరితార్జునప్రతిజ్ఞయు నికుంతవంచకంబుగా వ్రనరా
 జనగరంబును నిశ్చేష్టితగవయంబుగా వ్రనకుంభకర్ణశంకంభం
 బును నప్రకాశితపుండరీకంబుగా వ్రనశిశిరకాలంబును ననుక
 రించెనప్పుడు

తక్కు అయ్యాభేటంబు అకేట శాధితపశుప్రసరంబుగా వ్రనశాధిత
 టింపబడమువంటి పశు మృగములయొక్క ప్రసరంబుగా వ్రన

۲۴۲

— 902 —

902

సుహృద్భాగమునంతకు
 కగామనరించి చూస్తూ పవరముగా నిచ్చిరి విను అకర్ణి పశ్చాత్తాపించిరి
 కుడా రాజవేటమీద విరిసెందిరిగె అమృతంబు మిదనరపతిబుద్ధిప్ర
 వర్తింపక నిలిచెను తనపట్టుణ మునకు మృగనవాడాయెను

తమ తిరిగి అప్రకారమువేటసానించిమలేవీమహిమహిళాకటకంబగు
హిమహిళా, గూకాంతకు, కటకంబగు, కంకణపై నప్పుచుంటు కటకం
గునకువచ్చిపట్టణమునకేతెంచిరాజుయువరాజునకునన్నిచ్చెన్ అ
నరపతితనతీర్వాతివాడైనతమ్మునికినన్నెసంగెను ఇచ్చినన్ ఇయ్యగా
నే అచ్చలువుండు అయ్యువరాజు, నన్నుమృగమగుతన్ను, కన్ననందను
కంటె తనయారగుదగుకైమారునికన్నాను అగణ్యకారుణ్యంబునర
క్షించెన్ అతిశయపైనజయచేతపోషించెను అట్లుకుక్షిద్రక్షితుండైన
యందు అప్రకారమురాజుచేతపోషింపబడ్డవాడనైయున్నజేసి, కుక్షిత
అనగారాజు అంతఃపురంబున లాపలిమేడలలోవాసగృహంబున
బుడకతింటిలోను, యువరాజు క్షుండును పవ్వళించియుండు రాజుతీర్వా
తివాడై క్షణే శయనించియుండుగా నేనునుండ తనమీపంబుననుండి

తొకననుస్థానమునందును బుగ్గరి నుండునో అయ్యుండునో త్రుంబునో అనిశ్చయము
యందును దురమున

అం శత్రుతిగర్జితైః సరియైః ప్రతికంపజ్జితు హృదయమై నిర్భిన్నశ్రుతి
హృత్పుటమై నిర్భిన్నశ్రుతిశాంతధావంతమగును సుకయురుమురిమే
తక శత్రుతిగర్జితైః సరియైః ప్రతిగర్జిత బదులు భవనిత సానుంధి కేసరియైః
సంహముగలిగినదియైః ప్రతికంపజ్జితు హృదయమైః ప్రతికంపత మిక్కి
విచిత్ర ప్రభువంద్యువంటి జంతు ప్రాణులయొక్క హృదయమైః చిత్రము
గలిగినదైః నిర్భిన్నశ్రుతి హృత్పుటమైః నిర్భిన్న ^{అలగిల్లి} పద్మపువంటి శ్రు
తికరములయొక్క నున్న హృత్పుటములయొక్క నున్న పుటమైః ద్వ
యముగలిగినదైః విద్యుద్భుతిశాంతధావంతమగును విద్యుత్తుమెరు
పులయొక్క దుగ్ధిశాంతిచేతనా శాంత అనిగినపువంటి ధావంతమ
గున్న కటిగలిగినదైః ఒకయురుమురిమేః ఒకమేఘగర్జనమాయెను

అం తనకర్ణంబులకెంతె యాఘననినాదంబు ర్జితామోదనం
నెనరింపకమున్న మెత్తివానకురియ యోన పర్వతాధిత్వకా
వనుల సద్వసులం గుల ప్రభులతో వర్తంతు గాయంచునా
పునిరుద్ధాకుడనై సగ్గా మనుజుగా పంబిత్తిం బిత్తినన్
తక అఘననినాదంబు అమేఘగర్జనము తనకర్ణంబులకెంతె తనచేవుల
కెంతో బుగ్గరితామోదనంబు నరింపక బుగ్గరిత నృద్ధిమంద బద్ధపువం
టి అమోదనము సంతోషమును బనరింపక చేయగాను మున్న
మెత్తివదనాన్న మనముజేసి వానకురియ వర్షమువర్షింపగా అయ్యో

కటకటాపర్వతాధిత్వకావనుల సర్వతంత్రం దలయొక్క అధిత్వకావనుల
టార్జన ప్రదేశములయందు స్నేహద్వసుల సత్ శ్రేష్ఠమువైన వసుల అర
ణ్యములయందు స్నేహుల ప్రభులతో అన్యయ సావములతో కూడా
ర్తంతుగాయంచున సంతంతును గదాయని నా పునిరుద్ధాకుడనై వాపు
కత్తిచేతను నిరుద్ధ అద్దకట బద్ధపువంటి అక్షుడనై నేత్రములుగల
వాడనై సగ్గా ఓయికిరణ్యకుడా మనుజుగా పంబిత్తిం బిత్తినన్
వాక్కుతో మాట్లాడితిని పల్కినన్ అట్లా మాట్లాడగానో

అం వినియువరాజు త్రాసరస విహ్వలుడైనదశంబు నవ్వెసల్
గనుసెనియెను నీమృగమకానియెరులే విహరింపరిందుజె
ప్పను వినగూడుకే మనుజుగా పలనిప్ప శువద్భుత భృగ్
బనివడియొసేవే గితెలుపంద గులాయరుడెల్ల వారికిన్
తక వినియువరాజు అనరపతి తమ్ముడు నాపట్టనా వింశి త్రాసరస విహ్వలు
డై త్రాసరస ఇయ రసముచేతను విహ్వలుడై నిశ్చేష్టుడై అనగాయెమి
తొచక యూరకు న్నవాడై సదనంబు నవ్వెసల్ గనుసెనియెంత నాలు
గుదిక్కులు జూచి పను నీమృగమకానియెరులే విహరింపరిందు నేనున్న
యొమెకముద్దిదరమేకానియెను నిక్కడ సంతంపరు మనుజుగా పల
నిప్ప శువద్భుత భృగ్ ఈమృగము మనుష్యవాక్కులచేతనా శ్రవణమైన
సవనమును పనివడియొసే గొప్పగా నరచెను చెప్పను వినగూడుకే నా
టపలుక ^{కుటకుర్} ~~కర్ణము~~ ^{మెరుగు} చెవులనారింశ కర్ణము గునో విక్కడనై నా యట్లా
మృగము మనుష్యుగా పతా పల్కడముగలదాయనితాత్పర్యము

పంచతంత్రము.

వేగతెలుప. చదువూ యరుదెల్లవారితోగ్గితెల్లవారి నపిమ్మట నీయా శ్రుత్యమున
రలమైనవాండకుడైరిగింప వలెననితలంచినవాడాయెనుగదా

— 222 —

కం అనితను ప్రవేశవేసిన దనుకా ప్రశ్నలనరకు అమ్మ చునెమ్మి

గనుగుర్రవైరయొకలా | నుననం తయుదైవము తకులకెరుగింపె

తే॥ అని తను ప్రవేశించి తన కారము తలంచి దేహము పరితాపము దశాక్షి
దనుకాత్రైలూరినదాశాక్షి ప్రప్రసనశుతమ్మును ప్రప్రసరాటకనాజు
నయువరాజునెమ్మింగను కూర్చెరచి నిశ్చలముగానే త్రము మూయు
టకు శయపడి ఒకలాగున ఒకవిధముగాను అంతయు దైవచింతకుల
తెరుగింపెన్ బ్రవృత్తాంతము యావత్తును జ్యోతిష్మయేనవారికి తెలియవచ్చె
ను

224

కనుక ఎరుగించి మృగముల కై క్షుద్ర తరిన తన్నను జగ్గాపితముల కై క్షుద్రయే

తెలంగాణ యుద్ధానంతరం ప్రజల స్థితి నది నల్లది దృష్టింపూర్వం

తేను ఎకు ౧౦౧౧ తేలియ జేసి మంగము వెక్కడ జింక వేసుదే శమం దు తరినే తన
ను జిగ్గా పితము వెక్కడ ఇటువంటి సమయముం దు యీమనుష్యువ
నము పలుమతేస్థులముం దు పతేరగిరి పరిధిమో పయి తాపతమో
పితేడి పేరగ యోదు ననిన అచ్యుతమ వ్రచున్నదనియు వరాంబు పల్లగా
నవివిద్వత్సింహుత్రివిద్వత్తైస్థుతేనజ్యోతిష్కలు హసింబయేమోనెప్పు
చున్నారు

22x

కేండు మరాఝుజ్జుం చె ధర శోభ వ నం ద న యె లెవె రచె చ వ్ర మ్యగ
జా ము త్ పవలూరకుండు నిశి నవ సవ శం గి మ సు జి శాం షణాంబు
లు పలు కున్

సుహృద్భావమును సుతులను

తేకు యు వరాజు జూచి జ్యోతిష్కుల పుష్కరుని తమ్మునిగ నుండుని భరణి భవనం
ద వ్రా రాజకుమారుడా ఏ లతరచెద ప్రేమ నిమిత్తము ఇయ పడే ప్రేమ
గ జూతు ^{మెకముల} ~~తేకు~~ సంతములు పవలూరకుండు దివాకాలమందు తూ
స్తిం ధావముగా ^{మెకముల} ~~తేకు~~ నుని నిశ్చితములయందు నవనవధం గిక్రైత
క్రైతలు గాగమను జిగ్గాషణంబులు బలుకుమనుష్క ^{ల మూతిలకును} ~~తేకు~~ వనిం
రును నరసంబార వికేనోరై మనుష్కలు విహరముచేయుని ఇగామి
యందు యిట్లా పల్కుననిపై పద్యమందు అర్థసమాప్తి చేసినాడు::

ع ۲۲-

కు సరసంచారవిత్తినా | రవ్వరసనిచ్చెప్పుటయు శయము వదలిన్యసాలా |

వరజాక్షు నను విడిపించెన్ కరుణాపరుడైదు రంతకాంతాశము లన్

తేను సరసం నారవిహారో ర్వరసనిచెప్పుటంతు] మనుష్యులు మెలగనిస్థలమం
దు పల్కుననిచిదావంసులు పల్కుగానే న్యయము వదలి న్యపాటా వరజుడు] రా
జు తమ్ముడైనయవరాజు న్నే తివిడిచి దురంతకాంతారములన్] తుదము
టవేనిమహారణ్యములయందు కరుణపరుడై] దయగలవాడై నన్ను విడిచి
నన్] నన్ను వదలిపెట్టించెను

۲۲۲

కర్మబుధి నాకునే దక్కాదమ్మెదలంగలదనుచు తెలముగ మృగము

జగద్విజయమును దనునయ్యునకార దళం దణిపణి సౌరదనకధజెప్పెను

పోయి దినమునకు నడుచుచున్నది. అందుచేత
 తిరుమలం దేవాలయమునకును, అందుచేత
 శ్రీవిశ్వనాథాయామామహాదేవాలయమునకును
 నేతావదితమునకును విరుద్ధమునకును, అనగా జగత్తును, సమస్తమునకును

నకుచెరికా నికా అరదనక కష్టమైనయవస్థనె తను తదివెనిసో రదనక భజిప్పి
నీతిచే తద్రవము అరిపోయి నవదనముచే తతనవృత్తాంతము తెలియజేసెను
తదివెనిసో తనె తననుట

205 కు అతివలచింతన తటవె తమ తిలార నెరసి సరసి పలు వదిమంద |

స్థితి నా రయ జూచుకొనియ ప్రతిమ దయో శరధి మందరకు దేతెంచెన్
తకు అం తటవెల బుమి దటను అతివలచింతన అతివలచు దుహిరినప్పువం
అచింతన విచారముచేతను వెతమ తిలార నెరసి మనసుననవృథగ విగీత
రసివెలువది తానున్నకైలను బయలు వెళ్లి మందస్థితి న్నగాను నాయ
జూచుకొనె తానున్నయొక అస్థి హితులున్నయొకరి సరిగా దృష్టింపుకొని
అప్రతిమ దయో శరధి అప్రతిమ సాతవే నప్పువంత దయో శరణుకు శర
ధి సముద్రుడైనప్పువంత మందరకుడు తానెలుపె తెంచె హిరణ్య కలఘ
పతనకలత్రాంగదుల దగ్గరికి వచ్చెను

206 కు పతెంచిన నీతిని నిర్భాత హిందవ తినగంబు ప్రయ్యలుగానిం |

తాతంతు బద్ధమానసుడై తత్తరమె సగము మకాగ్రాణి వరికెన్
తకు పతెంచిన అమందరకుడు రాగానే నీతిని నిర్భాత హిందవ తినగంబు
నేట వినిర్భాత హిందవ దుగుదెబ్బచేతను ధృతి నగంబు ధృతి ధైర్యమనే
ట శగంబు పర్వతము ప్రయ్యలుగాని బద్ధలుగా పగిలిపోగానే అనగా ధ
యముచేత నధైర్యము పడి అంతా తంతు బద్ధమానసుడై అంతా విచార
మనేట తంతు త్రాటచేత బద్ధ కట్ట బద్ధపువం ట మానసుడై నిత్రముగల
వాడై అనగా అంతా త్రాంతుడై తత్తరమె సగము మందరగా మకాగ్రాణి
వరికెన్ అందులూ త్రముడైన హిరణ్య కుడు మందరకుని జూచి న్నాపిం

చెను 211 అందురు చూపుకోపానాని తన్వమరన్

207 చు అరయ నుపాయపారగుడవయ్య నయో దధివయ్యసంతత
బ్ధిరమ తివయ్యకాని పచేసి తినర్త సజ్జామ్య గంబు నే
కరటమునే నునెప్పటికికాల్లల వారము చిక్కమేరి కిట్లు
రుగతి నీకువేది చతుకు ద్ధతుడామ్య గయండు వచ్చినన్

తకు అరయ నుపాయపారగుడవయ్యన్ పొరహింపగానే పులయందు స
మగ్రుడవయ్యన్ నయో దధివయ్యన్ నీతి సముద్రుడవయ్యన్ సంతతబ్ధి
రమ తివయ్యన్ సంతత ఎల్లప్పుడు స్మృద్ధిరమ తివయ్యన్ నిశ్చలచిత్తుడవ
య్యన్ కాని పచేసి తినర్త సజ్జామ్య ఓయిప్రియమైనచెలికాడాచేయరానికా
ర్యము సన్నిహిత్ మ్య గంబు కరజింకయున్న కరకరటము కరకాకమున్న
నేనును మూమకకైన తానున్న మేముముగ్గురమున్న ఎప్పటికాల్లల వా
రము ఎతరియందున్న పరుగెత్తగల వారము చిక్కమేరికి ఎటువంటి వారి
కితగలము ఇట్లు రుగతి నీకువేదు కరప్రకారము మాముగ్గురివరేనేను
శీఘ్ర గమనమువేదు ఇచటకు ద్ధతుడామ్య గయండు వచ్చినన్ ఇక్కడకా
చెడువాడైన కిరాతుడేతెంచి నట్టయితే మేము వెళ్లగలము నీవ్వెళ్లవేవని

తాత్పర్యము

208 చు అతివలచు తుడైన స యు నందు నునెంచా శరించు భారుణ
పతివరు నందు ఘోరిగుణానిం భురమైన కళత్రమందు ను
న్నతనయ తత్వకారియగు నందను నందుమనంబు జూన్చియూ
గతనిహుదుఃఖముతదురుగుగాదె విచార భురేణుడు ర్వరన్

తన అతివిమలమైన అతివిమలమిక్కిలినవ్వునైన అత్తుడైన మనస్సుగలిగి
 నమనంబునను నందును చెవికొనియందున్న పంపునందును వ్యభిచయించు
 తనెప్పుకంటె ధాతుని పతివరు నందుకొని జన్మింపునియందున్న ధూరిగుణ
 లందుకొనెను ధూరి అధికమైన గుణాత్మేష్టగుణములచేతను బంధుర
 మైన బంధువున న్నమనంబున కత్రమం దున్నా ర్యయందున్న జన్మతరయ
 తత్వశాంతియగు బ్రహ్మతత్వ ప్రస్థయమైన నయతత్వ నీతి శాస్త్రముచే
 త శాంతియగు బంధువు న్నమనంబున దనునందుకు ముఖమునందున్న
 మనంబుజ్ఞుని మననంబును మెందించునట్టి గతబహుధుఃఖములైన
 గత చారికా ప్రాప్తమైన బహు విస్తారములైన దుఃఖముల వ్యసనముచేతను
 విచారధురీణుడు యోచనపరుడైనవాడు బ్రహ్మకృణామియందున్న
 గుణాదులు నుగుగదా అనగా పుత్రులత్రకళత్రాదులకు ప్రాప్తమైన దుఃఖ
 ములకతాను మునుగునని ధావము

22

చ॥ అనునెదవకాదవయదుప్పుడు పస్థితుడైనదైనమా
 ననమునమోసుమెత్తమ్యగనాధుడు నెన్ని విధకహిరణ్యకుం
 దనునయ వాక్యములమెరయ నక్షణమంపు పతేతవాగురం
 దునియలు సేసి మందరకు దూరియధా యథలయ్యెనయ్యెడన్

తన అనునెడ ఇట్లు హిరణ్యకుడు మందరకునితో చెప్పిన ముందుకు
~~తనకు దయచేయమని చెప్పినది~~ అదయుడు కనికరములేని
 యుద్ధకుడు అపస్థితుడైన సమీపమునకురాగానే దెన్నమునకు
~~నమోనుమెత్తదెన్నము~~ దెన్నము అననమునకముఖము దుమోసు
 మెత్తెను లకలుగుట్టగా మ్యగనాధుడు నెన్ని విధకలత్రాంగదుడు

యపదగనుక హిరణ్యకుడు మునుకుము అనునందువాక్యములమెరయ
 జూరదపుమాటలు బలుకుచున్న అక్షణము అతిరాతుడు వచ్చెంతలా
 నే అంపుపతేతవాగురన్ అంపు పత్రాంగదుని పాదములకు పతేతము
 ట్టుకు న్నమనంబు వాగురన్ వలను తునియలుజేసి తునకలుగానే దించి
 మందరకు దూరి మందరకు గిరివిడిచి యధా యథలయ్యెనయ్యెడన్ అన
 మయమందు రెవరి దొరవసువాకు పోయిరి

23

క॥ జలచరుడు గనవరత్వర నిలమోవంజేవరేకనెప్పటమోని
 ర్గళితగమనే చ్చకచ్చపకులనాధుడు శిరముముడుచుకునియం
 దుటయున్

తన జలచరుడు గన్పొతానెలు దకమందు తరుగులాడు దిగనుకే వరత్వ
 రన్ బుక్కిలవేగముచేతను ఇలమోవంజేవరేక గూమియందు జనుటకు
 సామర్థ్యములేక పప్పటమోతాను న్నస్థలమందే నిర్గళితగమనే చ్చక
 నిర్గళిత జూతి పోబుద్ధమనంబు గమనే చ్చక పరవ్రదమనే కాంక్షచేతను
 అనగా పోని చ్చకేకచ్చపకులనాధుడు కమరకుల ప్రేక్షుడైన మంద
 రకుడు శిరముముడుచుకుని యుందుటయున్ తన తలలారపచికియా
 కుంచనముజేసి కుని యూరకయుండెను

24

క॥ నరినులికి నాసిగాథ త్వరనిరని నమ్యగముజూచిదాచుగా
 నింతా పరితప్తందగు మ్యగయదు మరుగుచు నయ్యెముహూ
 ర్మమాత్రమునిలిచెన్

తక్కు సరినుండి నా పై ఆ ప్రకారము వలచి దివి చుకున్నదై గాథ త్వర నిరచి నొలతే
 గముచేత పారిపోయి నపు వంటి మృగము జూచి జింతను కనుసరిచి దూర
 నానింతా పరితప్తం దనుచూచు నానింతా త్రుతి శబ్దమైన మనోవిచార
 ముచేత పరితప్తం దనుచు క్షిప్రితపింప బద్ధువు వంటి మృగము దుప్పేటకా
 దుమరుగుచు గానియు చున్నట్లయ్యెను హఠాత్ మాత్రము నిరచెన్ బ్ర
 క్షతకం దుఘడియలు న్నకాదాయెను

మఱియు దిముందరమందరకుంగాం చిపట్టుకొని త్రాటంగట్టుకొని
 చింతకొప్పున నెట్టుకొని విన్నవనముగంబు నతిరిగి యకుసుమం
 దే నప్పుడు హిరణ్యకలకు పతనకచిత్రాంగదులంతంతననున
 రించి చనుచుందిరందుండు రుపురందరుండు తనమోగ

తక్కు అట్లుం ది ఆ ప్రకారము న్నవాడై ముందరమందరకుంగాం చితనపురం
 ణాంగమందున్న తానెలును జూచి పట్టుకొని గ్రహించి త్రాటంగట్టు
 కుని కట్టువుతొమందరకుణ్ణి బంధించి చింతకొప్పున నెట్టుకొని
 నున్నకు ననుతగిలించుకొని విన్నవనముగంబు న్నిన్నయొక ముని
 ముతొడ నుతిరిగి యకుసుమం దే మరలితననివాసమునకు పోర
 పుచు నుండెను అప్పుడు ఆ సమయమందు హిరణ్యకలకు పతన
 కచిత్రాంగదులు ఎలుకయు కాకముజింతయు మగ్గురు స్త్రీలంత
 తనను సరించి చనుచుందిరి అంతటంతట నువెంటిం చుకొని పోర
 పుచు నున్న వారై అందుండు రుపురందరుండు తనలో న్నియున్న
 రిలో మూలకేంద్రుడైన హిరణ్యకుడు తనను న్నులోయేమో చింతిస్తున్నాడు

అ॥ అంబురా శిపారమైనను గనవచ్చు నిచ్చయింపవచ్చు నింగితాద
 ప్రాప్తమిట్టిదనుచు పలుకంగనగు సుహృద్విరహమింతయనుచు
 తెలియరాదు

తక్కు అంబురా శిపారమైనను గనవచ్చు సముద్రము యొక్క తుదనైనా చూడవ
 చ్చును నిచ్చయింపవచ్చు నింగితాదప్రకారము యొక్కయున్నతమిం
 తనినికయింపనైనా వచ్చును ప్రాప్తమిట్టిదనుచు పలుకంగనగు
 పగులరములు వేనపుటికి న్నిపరమాత్మ యులువంటిది పలుకనైనా
 వచ్చును గాని సుహృద్విరహమింతయనుచు తెలియరాదు నెరికా
 నియెడ నానినదుఃఖమింత తితియిగూడదు

త॥ అదియసంతృప్తయది నిజప్రాణతుల్య యదియనికావ
 చ్చయట్లుగా దయ్యెనని జననిపై భార్యపై తనూ జన్మలపయ
 కలిమిపై మేత్రిపై మోవెగలది మమత

తక్కు అది ఆప్తమి తునియందలి మేత్రి అసంతృప్తి విడువగూడదని అది
 అమేత్రి నిజప్రాణతుల్య తనజీవముతో సమమైనది అది ఆప్తమే
 అనికావచ్చు మోటనుచు రింప గూడనపువంటిది అట్లుగా దయ్యెనె
 న్నికావైన జెప్పినటువంటి మేత్రిగా నట్టే జననిపై కన్నతల్లిమీ
 దనున్న భార్యపై పెండ్లాముమీదనున్న తనూ జన్మలపై కుమార్తె
 మీదనున్న కలిమిపై భాగ్యముమీదనున్న మేత్రిపై మోవెగలది
 మమత మేత్రి త్వముమీదనున్న ట్లుగా జననాభిదులమీద మోహము

గలదానెడుగనుక జనసాగనులకంటె మెత్తియెక్కువనితాత్పర్యము

—౨౩—   ॥ కర్మచక్రేష్టితములగాలాం తరావర్తితములగుమేలుగీళ్లమరణేనఁ
 కనుసొంతమరిసమూగమువియోగమువేలచెనటవిధాతశృజించె
 మొదటిపృథులతొకారాతిశీతిఘాతీప్రమోదసంపాదిత్రీతి
 విస్రంభభాజనముమరితందక్షరములఋణంబైనవిత్తశబ్ద
 ముమేరమేరసివిడిచి

—౨౪—   ॥ యెట్లునిలువగూతునెట్లుగిరుచియుండుకూడుకంటె
 కెట్లుకూర్మవచ్చుననహిరణ్యకుండుదనలారనదుఃఖినిఁజే
 యపుడుబద్ధవాంయసాధిపతికిఁజే

తే॥ కర్మచక్రేష్టితములకర్మపురాకృతమువైనచెయుల్లయెక్కుచక్రేష్టితము
 లనదవల్లనతమకాలాంతరావర్తితములగుకాలాంతరసమయ
 నేదములయందుఁ బ్రవర్తితములగుప్రవర్తింపబద్ధమువంటిమేలు
 కీళ్లశుభాశుభములనుఁ జూచిపప్పునట్లుగానునేనకనాసొంత
 నేనెచుఁచితినిసమాగమవియోగములక్షమాగమకూడుటను
 న్నువియోగములఁ బదగాయుటనున్నకరంఁటినిస్తినెనటవిధా
 త్పుకుఁజినితపుష్కలమొదలపృష్ఠాగ్నిదియందుపలసృజించె
 పఱికిపుట్టినెనుమిత్రత్వమెప్పువంటిదంటెపృథులతొకారా
 త్తిపృథులవిస్తారమైనభువంతితొకదుఃఖమునకుఁ బరా
 తిశత్రువైనప్పువంటిదిస్తీశీతిఘాతీశీతిగయముసూఘా

తొక్కువ్వువంటిదిస్తీలనగాభయనివారకమైనదీప్రమోదసంపాది
 ప్రమోదఁ అనందమునుసంపాదిఁజెల్పినప్పువంటిదిస్తీత్రీతివిస్రంభ
 భాజనముప్రీతిసంతోషమునకున్నవిస్రంభవిశాసమునకున్న
 భాజనముఁజొందయోగ్యమైనస్థానమైనదిన్చిఁ అనగాప్రీతివిశా
 సముగలదనితాత్పర్యముమరితందక్షరములఋణంబైనవిత్తశబ్ద
 ముమేరమేరసివిడిచిఁ గ్రింతమిత్రయనివర్ణద్వయముచేతనిఁజి నమిత్రశబ్ద
 ముయొక్కస్థితిమునుపదలింపట్లునిలువగూడునుప్రకారముగాను
 దవచ్చునుపట్టుగిరుచియుండుకూడుఅన్యమేలాగుననిష్ఠవకానుకంటె
 కెట్లుకూర్మవచ్చునునేత్రమునకేవిధముననిదుకబట్టునుఅనిహిరణ్య
 కుండుదనలారనదుఃఖినిఁజేకరప్రకారముమూషకముతనమనస్సులార
 నేతానుదుఃఖపడితపుడుబద్ధవాంయసాధిపతికికాకరాజుతొనా
 సమయమందుకమాటచెప్పెను

—౨౫—   ॥ కరయధముడెంతదూరముపోయెడునోయంతదవ్వుపో
 దముసర్వోపాయములగానలారపలనీయెదవిడిచిఁచుకొందమి
 మ్మందరకుఁ

తే॥ కరయధముడెంతదూరముపోయెడునోనేచుడైనయొకరాతుడెంత
 దవ్వుచనుసోఁలంతదవ్వునొదములంతదూరముమనమున్నప్పుడు
 నానాదమునసర్వోపాయములనకలమైననెరులచేతనున్నకానలార
 పలన్చిఁ అదనియందుకరయెదవిడిచిఁచుకొందమిమ్మందరకుఁకరస్థల
 మందునీకమరరాజుగుమందరకునివదలిఁచుకొందమనిహిరణ్యకుండు

కాకముయో నెప్పెను

అకా కనానినిలఘుపతనకుడనులావుపసంసారనలతులముమందర
 కుండవిధమునవిడివడునప్రవేషికిదిక్కుజైప్రవేషెరవనుడున్

తకా నానినిలఘుపతనకుడనుఅనిహిరణ్యకుడుపల్కగానాకర్ణించికాకా
 జునిల్కయూనున్నాడులావుపసంసారనలతులముగ్గుజానిలముచే
 తక్కిరాతునితొడజగదమునకశక్తులముమందరకుండవిధమునవిడివడున్
 మందరకుండయుచాయముచేతక్కిరాతునితేతకదలగుడునుగీవేషికిదిక్కు
 జైప్రవేషెరవనుడుకామందరకునికర్మకుడవునవేయిందుకుయోవనవె
 ప్పమనిచాయసమదిగినకిరణ్యకుడుచెప్పబరవుచూనున్నాడున్

అకా సేఅశ్రుమిశ్రితనత్రుడైనహిరణ్యకుండునియెనిప్పాపాత్ముడలు
 గుత్తవగలదుచెందామరకులనుతత్తటమునమృగముఖ్యజ
 మ్మనపగిదినుండనేమించియోదలనివిచిలారజైవులునుముకున
 జ్జునుదురునట్లాకటగన్నుగడ్లుద్రిమెసవ్రలాగుననుండుముం
 దిగనాపూటగచ్చపనాధుస్యోమ

అకా తేవేగకేడించియశ్చయవేనకజేసియరుగుచుచ్చక్రికకూర్చియు
 నుచుటయునువిగమ్యగాధన్యకులరికాఘనులకజ్జనంతం
 తటదానునరుగుచుండె

తకా అశ్రుతమిశ్రితనత్రుడైనఅశ్రుకనీళ్లతోడనుమిశ్రితగుండుకున్న
 ఘవంతోనేత్రుడైనకన్నులుగవిగనఘవంతోహిరణ్యకుండుముచకము
 అనియొప్పెనుగ్గుపాపాత్ముడగుతొవకల్పపాత్ముడైనయో

కిరాతుడుపోయేమూర్ఖమందుకలదుచెందామరకులను

ద్వితత్తటమునఅకెలనిదరించుదుమృగముఖ్యజ్జిత్రాంగదుగ్గి
 మ్మనపగిదినుండనేమించిమృతిజేందినవానికపేపడియుండుమనినియోని
 చిహ్నదలనివిశవానిత్రాంగదునితలమిదనిలువనిదిలోరచెవులును
 లమోగానున్నముకుసొజ్జనాసారంధ్రములనున్నపొడుచు
 నముగుచ్చుచున్నట్టున్నకటగన్నుగడ్లుద్రిమెసవ్రలాగుననుండు
 ములకదిక్కుననేత్రుగరళములుబెరికితింనున్నట్టుగాప్రవర్తింపుము
 టిండినఅట్లానీవున్నట్టుయితేనాపూటగచ్చపనాధుస్యోమంద
 రకుగ్గిరక్తిచడమునావంతుఅనగానాథాకమనితాత్పర్యము
 వేగకేడించిత్రముగాముందుమించిత్రక్షమావేనకజేసిఅకిరాతుగ్గి
 పజ్జగాచించిత్రుగుచుచ్చక్రికనిఅడ్డలమునకుపొమ్మనీకూర్చియు
 నుచుటయునుకాకమునుజింకనుచేర్చిపంపించగాగ్గిగమ్యగా
 ధన్యకులరికాత్త్రాంగదలఘుపతనకులిద్దరుపోయిరిఅఘనులపజ్జ
 అయిద్దరికెంచుదిన్తీఅంతటంతటదానునునరుగుచుండెకుంచకు
 చమునమింపముగానాహిరణ్యకుడున్నపరవుచూనుండెను

అకా సేఅశ్రాంగదుండుచచ్చనవానిగతిపురసనిరణిసరస్వేరభరణి
 నుండేవానిమస్తకమునవ్రావివాయసకులాశ్రణికనుగుడ్డు
 లుగలనిపెరికికొనితినువానిలాగునకావ్రకావ్రననరచు
 చుమురియుచున్నతలోననరుగుచున్నకిరాతుడగ్గిగాగము
 ననిత్రాంగదుగనిమెనుపొంగనురక

౧౪౫

తే॥ గవిశతకతేరనతన్యగం బటంచుమందరపీడించుకొల్లరునద

వ్వికేసునుచుచనునొంటముంకకులవిభుండుకూర్చవల్లభుబంధము

తొసరికెవెనె॥

తే॥ చిత్రాంగదుండుజింకప్రసన్నరణిదొవముందరనుసరస్వతభరణి

తొలనియొద్దునచ్చనవానిగతినుండువృత్తిదెంచి నట్లుగాపడియుంటెను

వానిమనకమునవ్రాచిత్రాంగదునితలమోదనివ్వివాంసుసకులాశ్ర

ణికాకరాజుగ్రుడ్డులుగరపెరికికెనితినువానిలాగున్నత్రాగర

శములుప్రదినియూడనెకలింపెనవువానివలెనేకావుకావుననక

చుచుకావుకావనికూతలువేయుచున్నమురియుచుసంతోషిల్లు

చున్నతంతుమోననకుగుచున్నతంతులకనవేనిపరవుచున్నతగాత్ర

కిరాతుడుఅగ్రాగ్రాగమునచిత్రాంగదుగనిముందరచిత్రాంగదుగ

జూచిమేనుచాంగ్గసంతోషముచేతశరీరమువృద్ధియొందగాట

రకగవిశతకతేరనతన్యగం బటంచుకరజింకమిన్నకప్రయత్నమునకనల

భవమామెనసించుందరకుడించితానెలునుచిక్కముతొకూడాన

కడనెట్టికాకిపల్లరునదల్చుకునుచుచనునొంటువాంసుమునుమా

టమాటకెత్తొంటుచున్నపరవుచున్నసమయములోమూషకకులవి

భుండుహిరణ్యకుడుకూర్చవల్లభుబంధముతొసరికెవెనెతానెలు

యొక్కకట్లునుకత్తిరించెనెను

౧౪౬

కృకెరినమందరకుడుప్రసన్నవడించరనిసరనిబడిము

షకరాజురికెమృగవాంసుసంబులుతెరగాపుగవేచి

తెంచుదిక్పలకరిసే॥

తే॥ కెరినమందరకుడుప్రసన్నవడించరనిసరనిబడిము

బంధములుచేరించవేయగానేతానెలతిత్వరగామోయకెలను

జొచ్చెనుమూషకరాజురికెహిరణ్యకుడుపారిపోయెనుమృగ

వాంసుసంబులుజింకయున్నకాకమున్నతెరగాపుగవేతెరంచుది

క్కులకరిసేశ్రమముగానుదానముచేసికెంచువెన్నులకున్ననలు

మున్నపరయెను॥

౧౪౭

తే॥ అట్లువిధలప్రయత్నముచేసివిన్నదనమునజనియె

నవ్వెటకాడుకమతముషకమృగమహకరటవిభులుగాత్ర

తమెత్తెనుదలిరుత్తంకనందు

తే॥ అట్లువిధలప్రయత్నముచేసిప్రకారముచేదిపరయినయద్యమము

గలవాడైఅడవిచాసిఅరణ్యమునువిడిచివిన్నదనమునజనియె

నవ్వెటకాడుఅకిరాతుడుసిగ్గుచేతచిన్నమోయినకాడైయింట

కితిరిసిపోయెనుకమతముషకమృగమహకరటవిభులుకాకము

న్నయెలకయున్నజింకయున్నతానెలున్ననలుగురున్నగాత్ర

తరమెత్తెనుదలిరుత్తంకనందుఅక్కడనతిశయమైనప్పుడుమునేత

డుకగానుండిరి

కృశుహృద్భావమునునసాదింపరానికార్యంబులుగలవేయ

నిసుదర్శనకుమారులకువిష్ణుశర్మరథునించెవెలుగించిన

పంచతంత్రము

అర్థమును లభము

౧౪౫

క॥ వినిరా జకు మా రకు లనఁ ఘనయోం శవిలా సదివిజగురును
రునిగ నుంఁగెను నిమూ తవ తంత్రముపాం యనిభీమాతొడజెప్పుమ
నియడుగుటయున్

తీర్థ వినిరా జకు మా రకు లుచర వృత్తాం తమును నృపనం దను లాకర్ణిం
నఘనప్రభుభావ్యుడైన ఘనంబునైనయోం శవిలా సదివిజగురునయ
నీతియొక్కటం శాభాగముయొక్కటలాసః శీలవేతనుదివిజగురుబృ
హస్పతియైనఘనంబుగరునిజ్ఞానజ్ఞాధకుడైనవిష్ణుశర్మనుకనునా
నిమాచితిపాయనిదీనేర్పులకునికేపమైనవాడొమ్మతవతంత్రము
త్యతీంకుయొక్కయైనసంధిప్రహమునుమాతొడజెప్పుమనియడుగు
టయున్మాతొపల్కుమనిప్రశ్నజేసిరి

౧౪౬

మ॥ అతికారుణ్యకటాక్ష సర్వభువనైకాభ్యక్తరాధానుత
ప్రతిపక్షప్రియచర్యకల్పకనిశారాద్భుతవక్త్రత్రిశూ
లతిరొగ్గాతరవిప్రగ్గాతశుభలేలాప్రాతరాధాంధకా
హితతేజోవిభవప్రహారణదయాకృష్ణస్ఫురదావరణం

తీర్థ అతికారుణ్యకటాక్ష అతికారుణ్యమిక్కిలిదయారసముగలిగినఘ
నంబుకటాక్షకడకంబునాపుగలవాడొహరిహరులకునుభయత్ర
దే అర్థము సర్వభువనైకాభ్యక్త సర్వసమస్తకృతానువనలకము
లకుపకాభ్యక్త పకాభిపత్యముగలవాడొహరిహరులకునుభయత్రదే అర్థము

సుహృద్భావమునఁ తీర

ఇక్కడరాధానుతత్రతిపక్షచర్యయనేవాక్యమునకు అర్థమువేడుకల్పకని
శారాద్భుతకల్పకసంతానకుసుమమునున్ననిశారాత్సంధునిమ్మి
ధుర్యభూషణప్రాంతముగాధరించినవాడొనిసంతానకల్పవృ
క్షచేతనమరఃహరిపక్షముకల్పకుసుమమున్నహరపక్షముచంద్రుడు
న్నఅనిత్రమాలంకారముగాననవయింనుకొవవెనునక్త్రత్రిశూల
తిరొగ్గాతరవిప్రగ్గాతహరిపక్షముచక్రసందర్శనచక్రముచేతను
తిరొగ్గాతతిరస్కరింపగుడ్డుఘనంబురవిసూర్యనియొక్కప్రగ్గాత
ప్రగ్గాతీతయముగలవాడొఅర్జునసారథ్యమందుసైధవయుద్ధమం
దుక్యష్టుడునుదశానచక్రముచేతసూర్యునిఅగ్రాదింపినాదనిశా
రతప్రసిద్ధముఇంకహరపక్షముత్రిశూలముయ్యెనకాలవేతనుతిరొ
గ్గాతతిరస్కరింపగుడ్డుఘనంబురవిప్రగ్గాతయముడుగలవాడొహరి
హరదేయరక్షణమందనితాత్పర్యముశుభలేలాప్రాతశుభలేలాంమం
గళహారవేతప్రాతపవిత్రుడైనవాడొహరిహరులకునుభయత్రదే అర్థము
దాంధకాహితతేజోవిభవప్రహారణదయాకృష్ణస్ఫురదావరణం
నఅంధకాచకటాక్షఅహితశత్రువుడైనసూర్యనియొక్కతేజోవిభ
వజీప్రితాభవముచేతప్రహారణసంచరణముగలవాడొశారా
యణుడుసూర్యమండలమధనివర్తియనిప్రసిద్ధమకావవేతనుఇం
కహరపక్షముహరిప్రసిద్ధుడైనఅంధకాంధకాసురునికిఅహితవి
రొగ్గాథమైనఘనంబుతేజఃప్రకాశముయొక్కవిభవప్రాభవముయొక్క

ప్రచారణానంతరణముగలవాడొకడయిన హృష్టస్థురద్యారణోదయోక
 రుణాచేతను హృష్టస్థుసంతుష్టమైనపువంటి స్థురతే ^{విశ్వము} ~~ప్రకృతి~~ స్థురవంటి
 వారణోగజేంద్రుడుగలవాడొకడైదిహరిపక్షముగైంకహరపక్షము
 దయోకరుణాచేత అహృష్టస్థుసంతుష్టమైందిదనపువంటి స్థురతే ^{విశ్వము}
~~ప్రకృతి~~ స్థురవంటి వారణోగజ్ఞాసురుడుగలిగినవాడు అనగా
 శత్రుత్వముచేత ద్వేషింపబడువారేకాని దయచేత సంతుష్టమైందినవా
 డుకాదనితాత్పర్యము

అగ్ని క... మాయాతేతమహానితకాయ శత్రుత్వమగు నికాయ తపస్వి
 ధ్యేయనిజశక్తరక్షాపాయవిఘ్నాదిప్రదానపాండిత్యనిభో

తేక... మాయాతేతమహానితకాయ మాయాతేత అవిద్యనతిక్రమించినపు
 వంటి మహత్ విస్తారమైనపువంటి అనిత నల్లనైనపువంటి కాయ శ
 తరముగలవాడొకడైదిహరిపక్షముగైంకహరపక్షముగిత్తెల్లనైనపు
 వంటి కాయ శతరముగలవాడొకడై అన్వయించుకొనవలెను శత్రు
 త్వతమరునికాయ శత్రుత్వ శత్రుత్వలుగాజేయబడుపువంటి మహత్
 దేవతలయొక్కనికాయ సముహముగలవాడొకడై అన్వయత్రాదేఅ
 ర్థము తపస్విధ్యేయ తపస్వి మునీశ్వరులచేతను ధ్యేయ ధ్యానము
 చేయబడినపువంటివాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను నిజశక్తరక్షాపా
 య నిజస్వకేయరైన శక్త సేవకులను శక్త పాలించుట ^{యము} ~~ప్రకృతి~~ పాయ
 నేర్పుగలవాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను విఘ్నాదిప్రదానపాండిత్య
 త్వనిభో విఘ్నాది విశ్వర్యమును ప్రదాన గైచ్చేపువంటి పాండిత్య

విద్యానైపుణ్యము ^మ నిధి నిక్షేపమైనవాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను

అగ్ని మూలిక నిరసుమితమహతావనిశ్చలానందతత్వా
 నిరతసుఖితలకా నిత్యప్రణ్యవలకా
 గరుడవృషపతాకా ఖండితానన్యశోకా
 మరణజననదూరా మౌనిచేతర విహరా

తేక... నిరసుమితమహతావనిశ్చలానందతత్వా నిరసుమిత ^మ తలకా పనిదనపువంటి మహతావ
 ప్రాణవముగలవాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను నిశ్చలానందతత్వా
 నిశ్చల నిర్ధమైనపువంటి అనందతత్వా పరమసుఖమే సర్వరూపముగై
 లవాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను నిరతసుఖితలకా నిరత ^మ విల్లపు
 డున్న సుఖిత అనందింపబడుపువంటి లకా సర్వజనములుగల
 వాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను నిత్యప్రణ్యవలకా నిత్య ^మ విల్ల
 పుడున్న ప్రణ్య శుభమును అవలకా మూచేవాడొకడై అన్వయ
 త్రాకార్థమను గరుడవృషపతాకా గరుడు గరుత్మంతుడున్న వృష
 నందేశ్వరుడున్న పతాకా భృజమందుగలవాడొకడై అనగా హరిప
 క్షముగరుడుడున్న హరపక్షము వృషభమున్న అన్వయంపవలెను ఖం
 డితానన్యశోకా ఖండితా కుట్టుబడుపువంటి అనన్య సర్వభక్తుల
 యొక్కశోకా దుఃఖముగలవాడొకడై అన్వయత్రాకార్థమను
 మరణజననదూరా మరణాచార్యుకున్న జనన పుట్టుటకున్నదూ
 రా ద్వేషవాడొకడై మౌనిచేతర విహరా మౌని మునలయొక్కచే

తఃపత్రమందు విహరణం సంపదించేవాడౌ ట్టె శయ త్రాగి కార్థమను

120

గద్యం ఇతి శ్రీతంకటనాథకరుణా తిబ్బసరససాహిత్యనిత్య
కవితావిలాసకలసుకవిప్రశంసానామకాండోల్లాసకాంజకు
లపాకావారపర్వశర్వరమణానీతిశాస్త్రమూర్తపరిశ్రమ
ణాధైర్యపరావయదిక్పతనీహరపర్వతపర్వతరాజకుమార
తనిసహాయప్రబంధనిర్మాణాశ్లాఘాజగ్గూదారసుధామ
ధురగారతీసనాధవేంకటనాథప్రణీతంజైనపంచతంత్రం
యనందుసుహృల్లాభంబన్దదిసంపూర్ణముః॥ శ్లో॥ శ్లో॥ శ్లో॥

క॥ శ్రీమద్వ్యాకాంకపాయాం రామాసాపత్నీరూపరసకృత్వరతా॥

గూమకుతేవ్రాన్మధునీవామిశ్రకటాక్షచక్రహరిహరనాథా॥

తీకు శ్రీమద్వ్యాకాంకపాయాం రామాసాపత్నీరూపరసకృత్వరతా గూ

మకుతేవ్రాన్మధునీవామిశ్రకటాక్షచక్రశ్రీమతకాంతియుతులైన

టువంటి వ్యాకాంకపాయాం లక్ష్మణారతానీపెళ్లుగలిగినటువంటి రామా

శ్రీలయందు రసకృత్వరతాగూర్వగుణప్రకాశీకరణస్వభా

వముగలిగినటువంటి గూడేవి తోడనున్న మకుతే గూడాకలాపమం

దుండేటువంటి వ్రాన్మధునీ ఆకాశగంగయోడనున్న వ్యామిశ్ర

కూడుకున్నటువంటి కటాక్షచక్రశ్రీకంటాపూలుకలిగినటువంటి హ

రిహరనాథా హరిహరమనీపేరుగలిగినటువంటి శ్రీమందునివసం

చినటువంటి విష్ణుశివోగయూత్తకమైనటువంటి ఓసాంపమి అనిక

విస్త్రాత్రమునుచేయుటకై పద్మభావముయేమంటే హరిహరమ

నేత్రేత్రమందు విష్ణుస్వరూపము సగము స్వకృతి భాగమందు స్వశక్తి స్వ
 రూపము సగము స్వయే దమ భాగమందు స్వకృతియే కస్వరూపము
 గానుండే సాంకేతికతను తిలకించుట హరిత్ర శమనంబు లక్ష్యద్ర
 ష్టి హంకారము పార్యతేదేవి స్థితి క్రమమున న్నరసిహరి ద్వితీ
 య భాగ్యయైన భూమి స్థితి శ్రుతి జటా జూటము ముండే గంగానున్న
 సకతిమయ్యరముచే తేకూపము నుచేయు దురనిని రంతరమున్న హ
 రియిద్దరియందున్న తనకటాక్షప్రసరణముచే తకనపట్టయుండెనని
 తాత్పర్యము శరయర్థము కల్గి దక్షిణానా యశత్వము స్ఫుటమగుచున్నది

క॥ ఆకంఠవైరుదగునస్మైకప్రతిపక్షిపెనిని తుదిరాజుజెరుగి
 కాకంబుజేల్చుకెనినుత లోకబహుద్రైకము కయలూకము
 దెగదే

త॥ ఆకంఠవైరుదగునస్మైకప్రతిపక్షిపెనిని తుదిరాజుజెరుగి
 తిపక్షి అస్మైక బలవంతుడైన ప్రతిపక్షి శత్రుశ్రుతిపెనిని వృద్ధియొం
 దిని తుదికడకు రాజు వృద్ధియొందిని నరపతిచేరుకాన్య
 వైకల్యముజేందిపోవును క॥ ~~కాకంబుజేల్చుకెనిను~~ కాకంబుజేల్చియొన
 వాయుసమునుచేల్చుకెని ద్వైరదేవుకెనిను తలొకట లోకద్రైకము
 నుత స్తుతిచేయబడిన లోక భువనమందు బహుద్రైకము సత్వగర్వ
 ముగనిగనటువంటి ఒకయులూకము ఒక ~~కాకంబు~~ తగదిగావడా
 అనగాకంఠమందు వైరముచేటుకు నిమున్నిమునము భుకూక్తు లా

తుతూ శత్రుపక్షమునుం బవచ్చున బలవద్వికూ ధినిచేర్చుకెనికా జాతివికూ ధి
 చేతనేకతకుచెడితరపును యేలాగంటె లోకగర్వ అరిమర్దను దేవేముకాజు
 నిరజీవియనేకాకము నుచేర్చుకెనిచెడిపోవేదా ఆలాగేచెడితరపుననిభావము

క॥ నానినిరాజుకుమారకు లానిప్రనిజూనిని త్రమదేజేపుమాభా
 దేవకులారా త్రమమాకుము దావహముగ ననినవానికతడిట్లనియె
 త॥ నానిని అనగా నా కర్ణిని రాజకుమారకులు సుదర్శననరపాలపుత్రులు
 అనిప్రనిజూని అనిష్ట శర్మనుగనుసరి భూదేవకుమోతము ఓయి బ్రా
 హ్మణవంశశ్రేష్ఠుడా ~~అది~~ అది అవత్తమున త్రము అజ్ఞుతము
~~కాకంబు~~ మాకు రాజకుమారులమై మాకుము దావహము
 గ్గి సంతోషకరముగానేపు మానిరుని పుమా అనిన గాని వారి
 క్రితరాజపుత్రులకు అతడు అనిష్ట శర్మకు ఇట్లు నియోగి కవత్సమా
 నిప్రకారము పలికెను

చ॥ మధురనభోమ నిదునతి సమం తరత్తవిరాజమానభా
 మధురవిలాసిని శ్రవణమంగళవాగవధిరతేక్ష హవ
 స్థధురయనంతఃపదభిమానత్య శోకృతరాజరాజది

జ్ఞధురజేలంగుపాండవమహిమం దవితద్వికటాయ తాటవి
 సగళమణి భుర
 త॥ నభోమ నిదునతి సమం తరత్తవిరాజమానభా
 తుకు న్నటువంటి రత్నమణులచేతను విరాజమానమై ~~నభోమ నిదునతి~~
 ధామ గృహములయొక్క ధుర భాగణముగనిగనటువంటి
 విలాసిని భుర
 విలాసిని శృంగారవతులయొక్క శ్రవణమంగళ శ్రావణం జకర

5-6

0011

లాయుధకం తక్షణం తిమిరాకుల మామైక నాటరాతిరిక

పాయ నిఘ్నాకసేన బసుచక్షుమహం దినమజ్ఞి నేద్రైర్క

పాయయజ్ఞాగరూక బలిగృత్పట వికపరిమార్చి పాయనన్

తేక॥ అయరిమర్దనుండు॥ అయరిమర్దనుడనెడు ఘోరరాజు ముదిర్మనసున్
 ఘోరండు॥ అయలము॥ అపూర్వపుష్పగోపనంబు॥ అతిశయంపగాకృతాంతవా
 + కైలమా॥ కృతాంత॥ యమునియొక్క వాల॥ మిథమవతేనున్న శూలాయుధశూ
 లమనే అయుధముగల సదాశివస్వామియొక్క కంఠ॥ గళమువలెనే ఘోర
 గాఢమైన॥ తిమిరాకుల మా॥ తిమిరా॥ అంధకారముచేతను॥ అకులమాసం
 కులమైనో ఒకనాటరాతిరిక॥ ఒకనాటరజనియందు॥ పాయనిఘ్నాకసేనా
 యని॥ ఎడతెగని॥ ఘోరకసేన॥ గూబసేనమును॥ పసుచక్షుప్రచణముచేయగా
 ను॥ పెనుపొం దిన॥ వృద్ధిజెందినా॥ మజ్ఞిని॥ వటవృక్షమును గూర్చి॥ పద్రైర్క
 తేగకుండు॥ జాగరూక బలిగృత్పటవిక॥ అజాగరూక॥ జాగ్రతతప్పిన
 బలిగృత్పటవిక॥ వాయససముహమును॥ పరిమార్చి పాయనన్॥ నంపిన
 ననాను

క॥ అటెంకికరట విఘ్నదుకత్రోటరగర్భము నననాశిక్తెనియుం
 డుటకా॥ చేతు దవదయ్యెవానికి॥ నాటకినదియోయెమరుస
 నాడుదయమునన్॥

తేక॥ అటెంకి॥ అవృక్షముమీదను॥ కరటవిఘ్నదు॥ కాకరాజు॥ ఒకత్రోటరగర్భ
 మునన్॥ ఒకతెజ్జులాగో॥ అనాశిక్తెనియుండుట॥ దానియున్నందునో॥ వానికి
 అమేఘవర్షానికి॥ చేతు దవదయ్యె॥ అవేధతగలకపోయెను॥ నాటకి॥ అ

ది నానికి॥ అదియోయొ॥ అవేధగదిచెను॥ మరుసనాడు॥ రెండవరాజు॥ పువయ
 మునన్॥ ప్రాతఃకాలమునను

క॥ హతశేషానుజీవిత్రోటం గూడుకెనియతనిమంతులు॥ ట్టప్పి
 లయు॥ సందీపియు॥ బ్రదీపియు॥ ప్రదీపియు॥ నిరజీవియు॥ ననువా
 రేవృరుంగలసిరంతనందరంగనుండునిమేఘవర్షుం డిట్లనియె॥

తేక॥ హతశేషానుజీవిత్రోటం గూడుకెని॥ హతశేషావావగామినినిన॥ అనుజీ
 వికెట్రోట్రో॥ శృత్యసమూహమును॥ కూడుకెని॥ కలుసుకెని॥ అతనిమంతు
 లు॥ అమేఘవర్షునియమాతులు॥ ట్టప్పియు॥ ట్టప్పిన్ని॥ సందీపియు॥ సందీ
 పిన్ని॥ బ్రదీపియు॥ బ్రదీపిన్ని॥ ప్రదీపియు॥ ప్రదీపిన్ని॥ నిరజీవియు॥ నిరజీవిన్ని॥
 అనువారు॥ అనెవారు॥ పృరుంగలసిరి॥ అయిదుగురుగూడిరి॥ అంత
 అనంతరమందు॥ అందరన్॥ అమంతులనంతా॥ కలయంగనుండునివా
 పింపజూ॥ మేఘవర్షుండు॥ మేఘవర్షుడనెవాయసరాజు॥ ఇట్లనియె॥
 తరమాటనివితెను

క॥ హ్రాకుననిద్రయోవసరిమర్దనుపంపునవర్షుఘోకముల్
 కాకములన్వదించెనదికక్కనపుంపనినిర్వహించుట
 త్తకడనతికార్యపరులందరుపోవినభంగిచెప్పుటా
 నాకిపుడంచురాజుడిగినన్వినియవనతిషంగుత్తుడై॥

తేక॥ హ్రాకున॥ వృక్షమందు॥ నిద్రయోవన్తు॥ సుప్తిజెందగాను॥ అరిమర్దనుపంపునన్
 కన్తు॥ అరిమర్దను॥ అరిమర్దనుడనె ఘోరరాజుయొక్క పంపునసెలవున

వచ్చునంతే యీ ఘోరములే గూని యీ కాకములకే వాయసములను వ
భింబుచంపెను అది ఆచంపదము కర్తవ్యంపని కతినకార్యము నిర్వహిం
యబెట్టాముం దరకదతేకదియె ప్రకారము ఈ కర్తవ్యకార్యముందు
ఇంచుమీరంతా శతకార్యపరులు నయకార్యపక్తులు తరలిన భం
గిమీకుమీకుతొని నట్టుగా నాకు చెప్పుదా నాకెగుగ బట్టిం
య్యి అసీరాజు దిగివడి కాకాధిపుడు ప్రశ్నసేయగా నిది ఆచింబి అవ్వతి
పంకచిత్తుడై సమర్థిరముద్ధిగలవాడై బద్ధిపియి పనియె బద్ధియసేమం
త్రి యీ వక్ష్యమాణ ప్రకారము పత్తెను

31 క॥ ఈ దృశ్యబలవంతులతో వాండులకు ద్వింబి ప్రతుక వచ్చునె
యందే ప్రాదమ శక్తుల కేదియ రాంబ వ్యధా పాలసి పరివనకు
ఫలమేమి

తీక॥ ఈ దృశ్యబలవంతులతో ఇట్లు వంట సామర్థ్యము గలవారితో నువా
దులకు ద్వింబి ధార్యములకెదురించి ప్రతుక వచ్చునె జీవించవచ్చునా నిం
దే ప్రాదము ఎక్కడై నాచనుదెంతుము అశక్తు కేదియ రాంబ అశక్తు
లకు జీవితవేదివాండ్లకు ఇది నేచెప్పినది మరాంబు అవధి అనగా నా
వ్యధా పాలసి పరివన వృద్ధము గావచ్చు ప్రాచీనండు నో అగు అ
యిన ఫలమేమి ప్రయోగము అనగా వేర

32 క॥ అనువచనంబులు వాయస జనపతిని యానతి చెప్పసంజీ
పి కి నీవు నుకకార్యముచే ప్రమా యననా తడువికి తహద
యై డైపతియెగమై

తీక॥ ~~అనువచనంబులు~~ అనువచనంబులు అనెప్పినయట్టి
పిమాటలు వాయస జనపతి కాకరాజుని ఆచింబి డివిక్షిం దిపి
33 క॥ అనతి చెప్పి అజ్ఞాపించె నుకే ప్రశ్న నీవున్న ఒకకార్యము ఒకకర్తవ్యము
చే ప్రమా ఎరుగిం ప్రమా అశక్తి అజ్ఞా అతడు ఆచం దిపి విహితహృద
యై డై యుక్తమగు మనస్సు గలవాడై పతియెగమై రాజునకనిముషమై
నవాడయి

34 క॥ ఇదియు మెకపక్షమున మంబిదియు గునగుగాకనేమిర
విక్రమసంపదగలరాజు నకుచితమే సదనత్యాగంబుమా
నుషమ్యతిగాదే

తీక॥ ఇదియు తరయు ద్విపిమాటా నున్న ఒకపక్షమున ఒకవిధమందు మంచి
దియెగమై అగు అప్రమ అగుగాక అయితయెమి రవిక్రమసం
పదగల శాశ్వతపరాక్రమవైభవము గలిగిన రాజునకన్య ప్రాప్తనకు సద
నత్యాగంబు సాధనము వదలడము మానుషమ్యతిగాదే హరుషత్యాగము
గావరా అచితమే ఇదియుక్తమా గృహము నుత్యజించి పోవడముయో
గ్యముగాదనుట

35 క॥ సాధనంబు సర్వఫలసాధానంబు నతింబు పతి కితగనజకంత
సాధనస్తనమిదు నెయధా సాధనస్తనమిదు రతరదుగ్ధంబు
లే

తీక॥ సాధనంబు అత్రతస్థలము పతికి రాజునకు నకలఫలసంధానంబు

కలకలం సమస్తమైన సలసంధానంబు ప్రయోజనప్రాప్తిని నొనరించును
 చేసును తగనియు కమగు నట్లుగా అజకంఠస్థానస్థనము మేకమెదనము
 యథాస్థానస్థనభంగిబున్నచోటనున్నకు నమవలెమధురతరదుగ్ధం
 బులైతి యనిపించును ఇట్లున్నచోట అనగా రాజునకు తానున్న
 చోట తనకు యిష్టార్థము విచ్ఛనట్లు పరస్థలమివ్వజాలదు పలాగంతో
 మేకమెదయందున్న నులు అమేకగలవానికి పొందు గుననున్న నులు
 పావిచ్ఛనట్లు వలెపావిచ్ఛనా యివ్వవనిభావము

౧౫ కుచేవగల భూమి పతుల టుగా వ్రనకొరకు ఏదేశగమనము
 దేవానీవెరుగనికార్యంబుల త్రోవలు మరియెవ్వరెరుగుదురు
 లోకము లోకం

తరు అటుగా వ్రనమానుషునతిగనకనేచేవగల భూమి పతులు శ్రావ్యుల
 ముగల ~~భూమి~~ ఏదేశగమనము దేశాంతరమునకు పోవడము
 నుకొరకు ఇచ్చయింపరుదేవా ట్లదేవరా లోకము లోనీవెరుగనికా
 ర్యంబుల త్రోవలు జగత్తు లోనే కుతవియనిరాచకార్య సరణులు ఎవ్వ
 రెరుగుదురు అన్యవేచరుడెవియుదురు

మ అనుమానము వినిరాజు ప్రదీపి నాలోకం నీతొనిన
 కార్యంబుచేప్పుమనియదిగినతండు యిది సులభము

౧౬ చ తదయక బాలవృద్ధవనితాజనతాదులకైకొంటికి
 కడువది జంపుమంచునిడుకంటె నయంబున సంధిజేయు

చేర్చుచును తంబుకైరులనపాయ బలాధ్యులురాత్రు
 చారువేయెదదనదీరసంబులు లోన నులకుమనసో
 టివారికి

తరు తదయక అభ్యంతరముచేయక బాలవృద్ధవనితాజనతాదుల
 గాల చిన్నవాండ్లునున్న వృద్ధము సలివాండ్లునున్న వనితాజనతా
 దులైతి యిడువాండ్లు మొదలైన వారలను వేరికొంటికి శత్రుసమూ
 హమునకున్న కడువదిమిక్కిలి శత్రుముగా నంపుమంచు వదింపు
 మని యిడుకంటె బుప్పగించుట కన్నా నయంబున మంతనముచేత
 సంధిజేయు ~~తరు~~ సంధిజేయు సలహా పర్చుకొని
 నింపగా టిచి తంబులయై కమి ~~తరు~~ వైరు
 లు శత్రువులు అనపాయ బలాధ్యులు నాశమువేని శక్తిమంతు
 లు రాత్రి చారులు రయి తిరిగే టివారిలు అటువంటి వారితో
 పయెడై యెవిషయమందున్న బలహీనులకు దుర్బలులైనట్టి మ
 నసో టివారికి మనవంటి వాండ్లకు శరణసంబుపైరము తగదు
 కూడదు అనగా బాలవృద్ధ శ్రేజనములు మొదలుకొని శత్రువు
 లకు నప్పగించి చంపింపడానకంటె బలవంతులైన శత్రువులతో బ
 లహీనులైన మనసో టివారు సంధిజేసుకొని తేదీపేలనిభావము

౧౭ కు శరవాలు వచ్చితే వక బావంగానున్న వారి జెంపెదరకొను
 లోదేవా సంధియమాన శుభావహమైన శరింపు మన్నదాదేశము
 నకు

తక్కు శరణులు వచ్చి తన వనెదె. చిత్రవర్ణముగా నున్నావంగా నున్న
 వారితో మృత్యువును దగ్గరకు తీసికొని యందవాండ్లను అహితులై శత్రువులు
 నంపెదకు వధింపెదకు దేవా రాజా అస్థిదాదేశమున నామాలు
 చేతను అనూనకుగా వహము అనూన తక్కువగాని శుభముగ
 జములను అవహముయిచ్చేత సంది సందానమును నెనరింపుము
 చేయము

వ అనుమానలాలించి యుద్ధిపతియూ దీరి నదిగిననతంతరదిక్కు
 మొగంబు

తక్కు అను అనేత మామలు ప్రదీపిపలుకులు అలింగి అకర్ణి అతి
 పతి వాయసరాజు అదీర్గి అదీర్గియనే మంత్రిన అదిగిన ప్రచ
 ప్పుమని ప్రశ్ననయగా అతండు అయూదీపి అతిదిక్కుమొగంబు
 రాజుకెదురుగా నుండిచెప్పుతాడు

వ సంధికి జనుటెట్లు రులుది వాంధులు బలదుర్గి క్షున్ లయ్యును
 దుస్సం బంధమిదిగాదె మనముని శాంధులమెట్లు మరుదూత
 కరుగ తిరుగ

తక్కు సంధికి సందానముజేయడా నకు ~~ననుట~~ చనుట చరప్రబుట్టు
 పలాగు అరులు శత్రువులు బలదుర్గి క్షున్ లయ్యును బలపరాక్ర
 మములచేత దుర్గి క్షున్ లయ్యును ఎదిరించి చూడ గూడని వారయ
 నిదివాంధులు పగులు ~~నివాంధు~~ నివాంధు మస్సం బంధము చేయ

రానిచేరికి బదియకాదె బదికాదా మనముని శాంధులము మనమురాత్రి
~~శుభము~~ శుభమునివాంధు ముదూ తకరుగందిరుగనై సందేశహరు నకురాను
 పోను ఎట్లుమరు పలాగువై నగూడును

వ అటుగాన సంధికార్యం బెటువలెమె నగూడురా త్రువెదిరికి
 నెళవె పుటెకి మనకదనుపగలు త్తటగతిజనిసంహరింపుదము
 పగవారి

తక్కు అటుగనక అప్రకారము కాగా సంధికార్యంబు సందానముజే
 సుకొరడుము ఎటువలెమె నగూడు పరితినము నపడును దిరిగి పగ
 వారికి రాత్రి నిశలునెళవై సంగారయోగ్యములు ఎప్పుటకైనా
 కాలమునకు మనకు మనజూతమునకు పగలు దివాకాలము చూడగా
 ప్పకాలమనుట అదను సంగారమయము జెత్తుగతిజని నిర్భయ
 వ్యత్తిని యొయి పగవారి శత్రువులను సహరింపుదము చంపుదా
 ము అనగా శత్రువులురాత్రిగా రువైనందున మనము పగలు పోయి
 పగలు కనుపించని గూబలను అవిరాత్రి మనములకు న్నమునము
 కుంట్టుదాము

వ అనియు దీప్తిప్రదీపి యూదీపి సందేవులు తమకుతూనిన
 ట్టుచెప్పినవిని మేలువకుండు రజ్జీవి నా లోకించి బదిసులభము
 కుకాతడి తడితడతడు చేతగతిదొనినట్లు చెప్పిరి పద్ధంబు
 తూచది చుకంత తాతానీవమి జెప్పెదవు నాతూచ

అంతే నీతి తీర్చికోరి ఈ మం త్రుల యొక్క నీతి తీర్చి తీరదే శింశన నాస్యం
 ప్రకారము వినుట యొక్క పుణ్య అకర్ణింప దగు నుచును అయినప్పటికి
 గాకు తొలినంతయుగాను బుద్ధిగో చరించి నంతా నుచు వినుపింతు
 శ్రుతపరుల సామగ్రి తతడవు కుంచము సేపు పితతంబలయ్యు రహ
 న్యము కావలెను అనగా నేమం త్రు లవలె నేకు నన్ని నకార న్యములు చే
 సేవా రుకను కవేరుడెప్పిన ప్రకారము విని పనిచేయవచ్చును అయినప్ప
 ఠి కైనా నేవునన్ను అదిగినం దునగా కుతొలినంతా మనిచేసే ను అయి
 తేరవ్వం తన పురహ న్యము గా నేవునే నుయి ద్దరమేవుం దవలెను అదియే
 లనంబుచెప్పుతాడు

క॥ హితు దనియొకని జెప్పిన నతడును తను గూర్చునట్లు నక
 దిదెలుపు నరక్షి తమ న్యపమం త్రంబి గతిపలుపు రుచి నుటచేచి
 ఘాతము నొందుక

త॥ హితు దని అప్పుడనికొకని జెప్పిన బకనితొంప వ్చినట్టే అతడు
 ను అవి న్నవాడు స్మృతను గూర్చునట్లు నకు తనకనుకూలు డైనవి
 శ్రుతికి అదిదెలుపున అరాజమం త్రము నుయె రుకపరమను అరక్షి
 తమైరహ న్యము చేయ బడనిదియొ న్యపమం త్రంబు రాజయోచన
 శరగతి యొ ప్రకారము పలువురు వినుటచే పదిమంది యొకరించి
 నం దుచేతో యి ఘాతము నొందుక చెది పోవును అనగా రాజు తొలూ
 ట్లాది వచ్చు నయోచన ఆమా ట్లాది నమం త్రితకకాపు దనియొక

నితొలచెప్పితే వాడు తనా పునికెచ్చితే యొ ప్రకారము పరం పరావిభం
 దు నరెయోచన ట్లా పదిరాంచకార న్యములు చెది పోవు గనుక మూ డి
 వానిచేవుల బడకుం డొరహ న్యం గా యోచన నేయవలె నని ఘాతము

క॥ అతిసుప్రమయ్యు మంత్రము హితనికర శ్రుతము చేతనిపురం
 బదుని క్తతనెరిపాత్ర జనసం గతిరాజు రహ న్యమె సకగావ
 గవలయ్యు

త॥ అతిసుప్రమయ్యు అతిగోప నచేయ తని నదియి స్మృతం త్రము రాజా
 లుచనోహితనికర శ్రుతము చేత అప్పుడెవ్వరకనవలెనా తనిపురం
 బదుని బయట వచ్చును క్తతనెరిగి తకదెదిలిపాత్ర జనసం గతియొ
 గ్గమగు వారి తో గూడా రాజు ప్రభువు రహ న్యము మంత్ర కాంతము
 ను పసగ్గ వక్తగాంకావగ వలయ్యు రక్షించవలెను అనగా అలాచకనలు
 కూరినకుండా రాజు రహ న్యము చేయవలెనని అర్థము

క॥ అనియెకాంతంబు వదలి చిరజీవిమే ఘవల్లు నకను సందిగ్రహ
 యానా సన ద్వి భావన మా శ్రయంబు లను గుణంబుల ప్రా
 రంభా పాయశ్రుతు పద్రవ్య సేవ ద్వికకాల విభాగవినిహిత ప్ర
 తికారంబు లను నగంబు లతో మదాన న్నదమా యోచాం
 బులను చతురుపాయంబుల ప్రభుమంత్రా తానిహ శక్తులవిహ
 రించియందు చితంబగు దానినం గేకరింపు మునా కుతొలినకా
 ర్యం మొక్కత ప్రతిపక్షులు ద్దగపత్వ ద్దక్షులు మనకు సమరసా

మర్దన్యంబుజాలదుడేశకాలంబులువిచారణీయన్యంబులు

తక్కులనయకంఠంబువదనఃప్రసాదతీతచెప్పింకాంతంబువదనీరహస్య
 ప్రదేశముజేరిఁగిరిఁజీవిచరణీయనెనుఁత్రీమేఘవర్షనకమృదువ
 ర్జుదనకాకరాజుతొంపలుకునో(రాజావిభుమా)సంధిఁసంభానముజే
 సుటోలనగాసలహోవిగ్రహాయుద్ధముజేసుటోయానదండయాత్ర
 దరుటఁజిసనఁయుద్ధానకుసమయముజూచియుండుటఁద్రెడ్డిశాశన
 దముబుట్టంచుటఁసమాశ్రయంబుఁబలవంతునిచేపట్టుటఁఅను
 నేటినుణంబులుఅరున్నప్రారంభకార్యోపక్రమమున్నఁటపాంయ
 సామాదులనెపుణాన్యమున్నపురుషయోగ్యమనుష్యసంక్రహమున్నద్ర
 వ్యఁపదార్థసమృద్ధియున్నసంపత్ఁబలసమృద్ధియున్నదేశకాలవిభాగ
 స్థలముయొక్కనున్నవృద్ధిస్థానకయములయొక్కనున్నవిభజనజ్ఞాన
 మున్నవిహితఁవినియోగమున్నప్రతీకారఁబడుటచేయుటానున్న
 అనేతిఅంగంబులున్నసామఁమంచిమాటలాడుటనున్నదానఁలం
 చబుడుబరయున్నఘోరపరస్పరవిరూధములుపుట్టించుటనున్నమా
 యోపాయంబుఁకృత్రిమముజేసుటయుఁఅనునతుకుపాయంబులు
 అనేనాలుగువిధములైననల్పులున్నప్రభుమంత్రాతానహాశక్తులు
 కోశదండుమలవలనబుట్టినతేజస్సువలనబుట్టినబలమున్నసంధి
 విగ్రహోడులనుతగినట్టుప్రయోగించెడునెలకవలనబుట్టినబలము
 న్నున్నవగుపరాక్రమచేతఁదలనబుట్టినబలమున్నశరమూఁటిని

విచారంప్రతిభాఁచిఁత్రుఁదక్షిణచెప్పినవాఁతయఁదుఁజిహవంబునదానియైతే
 నదాక్షిఁత్రంశరంపుముగ్రహంపుమునాకుదూనినకార్యంబుకఱి
 కుగోచరించినపనియొకటిప్రతిపక్షలుశత్రువులుఁబదగ్రపత్వదక్షులు
 ఁదగ్రఁఅతిశయమైనసత్వఁబలమందుఁదక్షులుపమర్థులుమనఁక
 సామర్థ్యంబుజాలదుఁకనకఁసమకఁయుద్ధమందుఁసామర్థ్యంబుయో
 గ్యతఁబాలదుఁదేడుదేశకాలంబులువిచారణీయన్యంబులుస్థలమువృ
 ద్ధియుస్థానకాలములువిమర్శనయతగ్గవి

కలదొనుదవునఁతకునుజనఁగానకలుకముండుకరణిఁనుననేతిధను
 దైనయతదూరమందునుదానహితులుచిక్కుపడినదనుకత్తిశాం
 తిగ

తక్కుమొనుదవునఁతకునుమొనుచేపఁబదవునఁతకునుచిక్కెప్రరియఁదము
 జినగానకఁచరకఁనకముండుకరణికుంయున్నట్లుగానుఁగుననీతిధ
 నుండైనయతడుఁపునఁబొద్దుయైననీతిధనుండైనయతడుఁనాన్యయమేద్ర
 వ్యముగాఁగదినవాడుఁఅతిశాంతిఁగలుగుతిష్ఠదనముతోఁఅహితు
 లుశత్రువులుఁచిక్కుపడినదనుకఁచేతతనవలకకున్నఁకఁరకుండును
 అనగాచేపచిక్కెదాకాకుంశరంబియూరకున్నట్లునీతికార్యజ్ఞుడైనా
 జుశత్రువులుచిక్కెప్రర్యంతుముపుంచుకునితూర్పుఁభూతుడైస్థితుడనునని
 గూవము

కలతనసత్వమెదిరినత్వముకనుసకకెవ్వరువిర్యగర్వమునఁచి

రుగకు తుదకాలుద్రవ్యునిను మమ్మున్నరునియందు విపదో ఘంటును
 తుకను తన సత్వమునకు తన తనయొక్క సత్వమును బలము న్నుపదిరి సత్వము
 ఎదిరి ఎదటి శత్రువులయొక్క సత్వమును బలము న్నుకను నకు నకరమునకు
 వాడు యెరా జు అర్థగర్వమున అతి శయనం కారము చేతను సో
 రు నకు కలహనకు కాలుద్రవ్యుని అధిము బిము ద్మక్తు నో విను మమ్మున్నరు
 ని అకర్ణి ప్రమామూర్తి న్నితరు దను కదనో విపదో ఘంటును అపత్వరం
 పరలు పాంచుని ఇందు ను అనగా తన బలము శత్రు బలము లు రెండు కుదత
 కువలు విచారం పకయే మూర్తు నా రాజు కయ్యనకు కాలుద్రవ్యునా
 అరా జు ను నమస్తరిచత్తులు పాంచు ననిగా వము యొచ్చె పిత్రమాన
 లోగదమంత్రు లు చెప్పినయొన నలగ్నిరజ్జీ వినిరా కరించి నా దితితియి
 వరెను

నమస్కరియ కరం ను నం నెనక శూరుడు నీతికళావిలాస గా
 సురుడు కథియ పెరివిరసుం దభద్రవ్యుల చెంతనుండియు
 సురియ భరించి యుగమగు వచ్చె పునక వియ్యవయవేడుతం
 గెరల గళయ మనవని కృష్ణుడు మాటలు వేయనేటికి

తుకను తురియ కరం ను నం నెనక శూరుడు నీతికళావిలాస గా
 కి తనుకొకనీ నీతికళావిలాస గా సురుడు నయ నా స్త్రవిద్యకు
 జమనాద్రు ము శూరుడు మెనగాడు దభద్రవ్యుల దూరమునకు గా

శుం డో వైరిరసుని మూర్తు నెవరాధి నీ వధిం చుచు పునుచెంతనుండి
 యుని దగ్గరయు న్నవాడయి న్నిసురి య భరించి యుని కత్తి బట్టి న్ని
 మగు వచ్చె పున్నా ఆడుదాని వవే పుయ్యయ్యె మి నీ నేయవేడు స
 ల్పజాలడు తం గెరలనో యుమా నవని కృష్ణుడు తం గెరలనో తన్ను
 జేడే పట్టు నో న్నియు సన్న మనవని కృష్ణుడు మనుష్యాభిమము
 మాటలు వేయనేటికి సహస్ర వచనము వేల చెప్పవలెను అనగా
 నీతికళావిలాస గా సురుడు నా జుదూరమందు కత్తి బట్టి కనేశ
 త్రు సహరము చేసును నీతి నా హస్త నా జుకత్తి పట్టిని దగ్గర
 శుం డో వైరి ఆడుదాని వవే యెమి నే యజాలడు వాడు తన్నుదాచె
 రుచుకు నుననిగావము అందు వల్ల ప్రభువు నీతిమంతుడుగా వరె
 ననితా త్పర్యము

కల తా విమయ భృతియు స్ర జ్జా శలతయు పరాత్మ గుణ
 విశేష జ్ఞతయు గా లోచితకార్యము గల వాలుమ గండలు
 జలధి వలయు తథరణి

తుకను తా విమయ భృతియు న్నద నము న్నుదృఢియు న్నిదృఢము న్నుప్ర జ్ఞాశేల
 తయ్యుని ^{మూలవలయు} ~~మూలవలయు~~ న్నుపరాత్మ గుణ విశేష జ్ఞతయు ప
 రతత్రువులయొక్క సున్నా తత నయొక్కాను న్నుగుణామం
 చి శబ్దరగుణములయొక్క విశేష జ్ఞతయు ప యొక్క వతక్కువతెలుసు
 టాను న్నుకా లోచితకార్యము గల కాల సమయానకు బివి
 త తని నటువంటి కార్యము గల క్రియ గలిగిన వాలుమ గండు

గ్రహము గలవాడు స్మృతిశక్తి తగుణ సంసిద్ధుడు ప్రవృత్తి తగుణ స్వభావ
 మగలవాడు స్మృతి తివిశుద్ధుడు అత్యంత నిర్మలము స్మృతీ ప్రతి
 హితుడు శతీ నయ శాస్త్రమందు ప్రతిరహితుడు అదులు వేనివా
 డు స్మృతి ల సహితుడు సైన్య సమేతు డు స్మృతి తగయు డు శతీ వేనివా
 డు స్మృతి న ఘోరము పాపరహితు డు స్మృతి కార్య ఘట కులు సప్త
 పనులె న గూర్చు వారలు చూడుమా

విశేషించి యిట్లు చెప్పవలసి చెప్పితినిగాని యిది ద్విమేష పుటక నకరణియ్యము

21

సేవకే శమంత్రములు తక్కువలుగా కుండిన కలుగు వెక్కలకు
 నగలము గలము శాంతియు నిర్మల సావంతులు విశ్రమ
 దయులు నిర్మయులు సుధర్మ మయులు కఠిన శాత్రువులు
 సాగా విత్తవంతుని వేల్పుగా జూచిన వింతురెపుడు ప్ర
 ఘాత సహయ నిబంధనంబున చెప్పించుము నపుడు వింట
 వట్లు

22

అ కులము గుణము రూపుచెలువంబు మురిపెంబు శూ
 నధర్మ విక్రమక్రమముల వాని జూడ దబ్బి వానిని నిరసా
 య శూర సంగ్రహంబు జూచినట్లు

తేకే శమంత్రములు తక్కువలుగా కుండిన కే శమంత్రములు
 లు స్మృతంత్రములు అలాగ నములు స్మృత తక్కువలుగా కుండి
 నవలె అతిబడకుండినట్లు యే నా కలుగక కలుగక గుణములు

వెక్కలకు సేవకే శమంత్రములు అతి శయమైనటువంటి బలము సై
 న్యము కలుగు సంధి వింతును శాంతియు నిర్మల సావంతులు నిర్మల
 తులు పురుగుని నయవంటి వారు స్మృతి నిర్మల సావంతులు నిర్మల
 సప్త సైన్య సావంతులు హృదయము గలిగినటువంటి వారు స్మృ
 విక్రమోదయులు ప్రతాప విరాభివము గలిగినటువంటి వారు
 స్మృతి నిర్మయులు శతీ తిరహితులైనటువంటి వారు స్మృతి ధర్మ
 యులు పుణ్య సప్తరూపులైనటువంటి వారు స్మృతి కఠిన శాత్రువు
 లు సాగా కఠిన క్రూరులైనటువంటి శాత్రువులు సాగా కఠిన శత్రు
 ర్మములు కూడా విత్తవంతుని ప్రవృత్తియు గలవాని కే శమంత్రము
 జూచిన వింతురెపుడు వేల్పుగా జూచిన వింతురెపుడు ప్ర
 పుడు ఎల్లప్పుడు సేవించుకుంటుంటుంటు సహయ నిబంధనంబు
 సేనా సహయము ప్రభుత్వంబు లాతి శయమనె చెప్పిన వింతురెపుడు
 విండుము అకర్ణింపుడు మునీశ్వరుని పుష్కలము అప్రకారము
 గానే వింటి అలకింపి విముము గుణము రూపుచెలువంబు
 మురిపెంబు శూనధర్మ విక్రమక్రమముల వాని జూడ దబ్బి వానిని నిరసా
 య శూర సంగ్రహంబు జూచినట్లు అబ్జి వానిని మ
 హలక్ష్మీ కులము వంశమును స్మృతి గుణము గుణమును స్మృతి రూపు
 అకారమును స్మృతి లువంబు శంకారమును స్మృతి మురిపెంబు
 ముద్దును స్మృతి మాన్య అభిమానమును స్మృతి ధర్మ సాన్యము
 మానక ప్రమముల

సమరము యుద్ధము అకరణీయము నేయ దనినదిగా మనహజ
 శత్రులమగుట ప్రమనము ఘోరములు స్వగ్రావముగావెలూ ధులమై
 నందునాసంధిసలహాజేసుకొనదముచననరదు జరగనరదు అనగా
 సరిపడదు కులములు పుట్టిననాటనుంచి ఎలూ ధముకూడా పుట్టిన
 వారికి సందిసంబంధంనులు యెన్నట కేకానరవనియర్థము ఏలాగం
 బె సూర్యునికి కలవలకు చంద్రునికి కలములకు శ్రమరములకు సం
 పంధి నివాకరునికి చక్రవాకములకు సందిమైత్రవేప్రకారము జ
 రగవై అప్రకారమే గూడలకుకాకులకు సంబంధము జరగదని
 గ్రావము

ప॥ ఘోరకాకంఠులకు సహజవైరానుగంధం గుమంత్ర
 నేదం గుననకాదె వాకౌరుప్యం నెవ్వరికి జేటుజేయదు
 ఇది సప్తార్థము

క॥ శత్రువుల శార్దులత సూర్యవేషము దనకమరే శత్రువుల
 ససాన్వితేషణ తత్పరమతివా శ్రద్ధపంఘనమై క్షురము
 ద్రుంగదెపుడమి

త॥ తుష్టిలోగ రుద్రాశార్దులత సూర్యవేషము దనకమరే శత్రువుల
 శరయంకరమైన శార్దుల పెద్దపులి యొక్క తనూదేహము యొక్క
 వేషము రూపము తనకమరే తనకే పుగా అనగా పెద్దపులి చర్మ
 ము తనదేహమందు గట్టపెద్దపులి యాకారము తనకే ర్పరచగానని

యర్థము విస్తృత ససాన్వితేషణ తత్పరమతి విస్తృత విస్తరితజేయ
 గాదిన ససన్వితేషణ యొక్క అనేషణ తెలుసుట యందు అనగా తిను
 టయందు తత్పర అసక్తమైన మతి గుడ్డిగ వినినా క్షురము
 క్షగాదిదేవా శ్రద్ధపంఘనమై అరుపు యొక్క ప్రారబ్ధదూసము
 చేతను పుడమి గ్రామి యందు త్రుంగదె నావదా

క॥ శానిని వాయు సపతి శరణి జీవికి నిట్లనియ నేతి శ్రీహం
 లా శివిధము తేట గడజెపు మానియె దననన తనికత
 డిట్లనియె

త॥ శానిని శరణిని పి నకధనాలకించి వాయు సపతి మేఘవర్షణ
 శరణిని శరణిని నుగ్గిల్లనియొకరమట పరికే నతిశీలా
 భర్త నాన్వయవంతుడైన శరణిని శరణిని నకన్యకధా ప్రకార
 ము ఏలాగు ప్రకారము తేట గడజెపు మానియె దేతేట ప
 డి తేలిసేట ట్టుగానే పుమా వనింపుమా క్షినియొకరించే ను
 అనిన గ్రామి అతనికి మేఘవర్షణకి అతడు అనిరణిని గ్గిల్లని
 యొకరమట జెప్పెను

క॥ ఒకపులి సెకనాతలవా డొకదిక్కున సెకనిచేత సెకగాదిద
 వెల్లకు ముచ్చుకునియె వా ప్రకరపతే భృతికి మనుటవై
 నికి

త॥ ఒకపులి క్షురము మందు ఒకనాతలవా డొకరజకు డొక

విష్ణుశాస్త్రప్రదేశముందుకైవసేత్యులకమనుష్యునిచేతకైకగాదిద్దెకైకగర్భా
మునుకైకాశ్రయకరపతీభ్యతిశోహరః పురజనులయొక్కప్రకరః సమూహము
యొక్కప్రతీవస్త్రములయొక్కభృతిశోమోయదానకుమేనుగుబుకై
యొనిశిశోశరీరముదృఢముగానుందుటచేతకుమేలవకునుచున్నకై
నియోగ్రూకలకుమేనుకునైను

౪౪ కవలువలుచలువలుజేసెడినెలవనపగవెల్లనిలిపినిశియగు
టయునప్పలుగాకినాకిపెనుగోల్పులిచర్మముగట్టునస్యము
లకెగవిడుచుచు

తక్కువలువలుచర్మములనలలువలుజేసెడిక్రూశనముజేసేటోనెలవన
నాశరీరలూపగవెల్లదివమంతానినిపిటంతానినిశియగుటయు
రాత్రిగాగానోఅప్పలుగాకినాకితుంటరియగునారజకుడు
పెనుగోల్పులిచర్మమువాన్యముయొక్కతూలునుకట్టెంధిం
నోసస్యములక్షణస్థిర్లకుమేగవిడుచుచునదివిపెట్టును

౪౫ కలైదికడుపుకేలదియుందినిసదనమునకుమగుదివచ్చున
రిప్రొద్దుననిట్లదనరసియరుగదిరుగగిపోదిజెదియోపైరు
కైన్దిపూటలుచనియో

తక్కు ~~అదికడుపుకేలదియుందిని~~ అదిఅగార్దభముకడుపుకేలదియు
తదరముగట్టునంతాతినిమేసోసదనమునకుగ్గింటికిసరిప్రొద్దు
నోఅర్ధరాత్రుమందుమగుదివచ్చుమరలనేతెంచునుగ్గిట్లుకరప్ర
కారముఅదనరనివేళదెలిసిఅరుగదిరుగగిరాగాపోగాపైరుస
స్యముపుదియోకుద్ధముగాపొద్దుపోదునుకైన్దిపూటలుచ

నియోగ్రూకలకుమేనుకునైను

౪౬ కలైతలమరయుకర్మకుల్పదిపువిగాతలవరనినోతిపువిపువియగు
చుగితలసాలవెరులరండుకహలికుడుశరణాపహస్తుడైపుంక
తక్కు ~~అదికడుపుకేలదియుందిని~~ అదిఅముప్రెరుగలగ్నామినిఅరయుచూద
వచ్చునోకర్మకుత్తేద్యగాండుమజ్జిమనస్సునుదుపులిగావాన్
ప్రముగాతలవరనియోచనజేసినోతిభయముచేతపులిపులి
యగుచుగితలనలియకాచున్నతలసాలమొగసాలతలవాకిలి
యనుటచేతలరువిదియవతరికిపోయిఅంద్రవాంఠిలకహ
లికుడుకైకకాపుశరణాపహస్తుడైధనురానిభరుద్దైపుంక
సంశయములేకను

౪౭ కలైతలమెదిలినధూసరరునిగలసెంగడిమునుకుదిగిలికడు
వదితనయితెలువదిచనిగితిసముగలపాలిచినవానిపెం
తిగాండిదియనుచు

తక్కు నెలమెదిలినన్ద్రాదయమైనయనంతరముధూసరరునికొంచ
ముతెల్లనికాంతికలకలిగినోగంజడికంబిదిమునుకుదిగిలిశిరః
ప్రభృతిజాతవేసుకేనికడువడిమిక్కిలివేగముగానుతనయితెన
తనయొక్కయితగ్రహమువెలువదిచనియలుదేరిపోయిత
నముంగలతనపురూగ్నాగమునందోతొలిచినానిసమయిరి
త్తుడైనవానికైకనియూచింటిగాండిదియనుచుగార్దభయని

పంచతంత్రము

అనగామెంచెముతెలుపువన్నెగలకంబుదికప్పుకొనిపోయిశాంచుకొనికొని
 క్కున్నకునికున్నయిగాపులియొక్కతిగలిగినగాదిదెజూచియొకొ
 పవానికొడుగాదిదెయనితలంచినదియెయ్యెననితాత్పర్యము
 ౪౪ కుమెండుగనుకొనించినదంచుముగమనమునకెక్కుదలపగ
 వసులనెందుపదసొంద్రపెట్టునుదుండగపుష్కరంబుత
 నకెదుర్చుకతెరగ

తెకమెండుగనుకొనించినదంచుముగమనమునకెక్కుదలపగ
 క్కుముగమనమునకునదకకుగెక్కుదలపగఅత్తమునెయిగావేసుక
 చెపులునెరుదుపదకెనెపుడుచిట్టెట్టుగాబంద్రపెట్టునుకుత
 లవెయునున్నదుండగపుష్కరంబుదుండగపుదుష్టమెనామి
 యుగాదిదెతనకెదుర్చుకతెరగసావధిముగముగారాగాను

౪౫ కుమలికుడునవాంయనుచునవివిడివిడిప్రహసమెనగ
 యములగాళ్లంబిలపిలనెదురుగవచ్చుననలగాదిదెయం
 ధువాళిసలతికివచ్చెన్

తెకమెండుగనుకొనించినదంచుముగమనమునకెక్కుదలపగ
 గార్దభమాంబున్నచివిడివిడియమువదలిప్రహసమెనగ
 నవ్వరాగాశయములనెదురుగవచ్చుననలగాదిదెయం
 లపిలబిడిబిడిగానెదురుగవచ్చుననలగాదిదెయం
 తిదయన్ ఆరాసభమున్నధువాళిదుగుడునెతనులతికి
 యాపానికెవచ్చెనెతనునెతులాకాళ్లపిలపిలవచ్చెననగాతా

సంధివిగ్రహము

నుపెంటగాదిదెవదెవంబుకొనెతులాకాళ్లనదుస్తాపితంగాదిదె
 శ్రమిఫేటట్టువచ్చెననియత్తము

౪౬ కుతగిలితనపెరుమేసినపగయగలమగుటకినిపటుముట్టిన
 విత్దిగిచిఘనతరశరంబునతెగనెసినగార్దభంబుద్రెచ్చెపు
 తమిన్

తెకమెండుగనుకొనించినదంచుముగమనమునకెక్కుదలపగ
 యొక్కపెరుమేసినసస్యముదిన్నెపగకానితనములగలమగుట
 అతిశయమైనందునకినికొనిపింపటుముట్టినదృఢముట్టినెత
 నువిద్దిగిచిఘనతరశరంబునతెగనెసినగార్దభంబుద్రెచ్చెపు
 నెతనుతెగనెసినగార్దభంబుద్రెచ్చెపుగాదిదెపుతమిన్
 యొమియందుబిడ్డెచ్చెనె

౪౭ కుబిదివానిదృఢంబువెండియుబిదిసులభము
 ౪౮ కుఅతిభుక్తియునభుక్తియుమృతికింగారణములంద్రమి
 తఘోజనముగమితవచనంబునుసమకానతవైవర్ధికార
 ణములంద్రాశ్చర్యం

తెకమెండుగనుకొనించినదంచుముగమనమునకెక్కుదలపగ
 బలాదుటయన్నమృతికిమరణమునకుకారణములుగాను
 ప్రలనెంద్రంబుదురుమితఘోజనముగమితవచనంబునుసమకా
 నతవైవర్ధికారమునకెవచ్చెనె
 సమకలయద్దమందుఅనతనవచ్చెనెవైవర్ధికారమునకెవచ్చెనె

తక్షణ కారణం ౧-వనం ౨-నక్షత్రం ౩-యదగిన పనిచేసే యోగం ౪-యంతు ౫-జర
ము ౬-మనమంతా ౭-అసమర్థులము ౮-మర్త్యముగాంచి వారముకా
ర్యనిర్ణయ సమర్థంబగు ౯-కార్యకర్త తనముయొక్క నిర్ణయ నిష్పయము
చేసుటయందు సమర్థంబగు శక్తిగలిగిన దని ౧౦-వాయు సమునుత
దిగి నూతనము ౧౧-నిరంతరము ౧౨-మృత్యు ౧౩-అతిధనంబాచరించి ౧౪
నగా ౧౫-హమునకువచ్చిన వారికి చేసే పూజచేసే పరివేష్టి ౧౬-మట్ట
కూర్చున్న తమయభిప్రాయం ౧౭-ఘోరమునకుపత్తిరాజానధిప
తనప్రదానతాత్పర్యము ౧౮-చెప్పినట్లు ఎరుగించిన అపవక్తులకు ౧౯-అప్ర
బుగులతో వాయుసాధ్యత్వం ౨౦-బలిభుక్త్యుత్తము ౨౧-మృత్యు ౨౨-క
మంబుజెప్పినట్లు

౫౬ శ్లో ౨ కర్ణహృత్పుటసూచికాయమామోక్షానావికటహృత్పుట
 స్పష్టేగటుగాదేశంకాకాకాదేశంస్పష్టంస్పష్టమమృతం
 లోకనమజ్ఞేయనలుకుగాదేశంమమృతకర్ణాతిగానవత్క
 ణద్యప్తిసరణిద్రిష్టురుచుండజానిగాదేశకర్ణవ్యాంకూమ
 గరుదమంగళమరుత్ప్రకృతసూక్తిసవేదనిఘ్నకృతదే

x2 తేదాచు సకారమప్రియ దశన. ముక్త్యతికాద్ర. ము
క్షుద్ర. విపక్షమ. ముఖ్యమయూర్జిత శాంతికాశలాక్షి

కోరికను మన్నించునామెయ్యం కదెప్పుడు

అక్కడ కర్ణహవ తప్పింబ స్త్రీం చిత్రం యమం సో మహా సేవక బాహు ప్రముఖ
~~నా నలుగురు మేళకర్ణుల వలయు క్కను స్మృత్య హృత ఏద రెయి క్కను స్మృ~~

పుట, నొంకములకు నొంకకాయమాన నొంకలవరకు, ^{నొంకలవరకు}
 పంతున్నాడు చున్నాడు అన్నాడు అన్నాడు అన్నాడు అన్నాడు అన్నాడు
 నొంకలవరకు నొంకలవరకు నొంకలవరకు నొంకలవరకు నొంకలవరకు

[illegible]

బువం. తిష్ఠి అపక్వముం బుశాంతమువేనటువంటి ఘోరము కము సుద్ధగా
 బుష్పయుగా భౌపి గ్రామముందు పితకాంతకలాపి శ్రీతికాము బుభరణ
 + ముగ్ధులారా దేవుడు వికృతవేలలున్న శాంతికా సౌరంకలన్ను క
 లాపి నెమళ్లున్న శ్రీతికా బుకలున్న ముఖమెదవైనపక్షులయె
 క్క భరణము రక్షణమున్న పియుగా భౌపి గ్రామము లోనెన్నెపు
 మానుడు ప్రమాద సేగాపక్షులన్నియుకానకు పక్షిరాజ్యముయివ్వ
 వలెననియున్నదియుక్తము అయుక్తముచెప్పుమనిపక్షులు అడిగెత్వ
 ద్ధికాక్రమచెప్పేక్రమముచెవులకు హృదయానకు సూదులుజొని
 పినబుజ్జీమలైవికారములైనమాటలువినెటందుకుకెగలుగావారి
 కృష్ణసర్పముపడిగవలె ధయంకరమైనముఖముజూచిత ధయము
 గాదా మెరచుబుదిప్పినట్లుయెట్లుగానిప్పులుకాటలుస్తావుండెనా
 పులుజూడనసహ్యముగాదా కరుకువైనరెక్కలగావిసూకినంతకల
 మంగళకరమైజెప్పగాటదాచారుణామైఅప్రియదశనమైతక్వ
 తికాద్రుమెక్కుద్రుమెక్కుమైనఘోరమెక్కుకడుకపికాదిసుకుమార
 పక్షులరాజ్యమెక్కడదనికరాజ్యమిచ్చుట సర్వానానయముగాదా
 కారాగారియన్దరాదనియూవారియనకుమందలించెననితాత్పర్య
 ము

౫౮ కుచారుణాదృష్టివికారాకారకు తిక్తారమహముగాన
 దుకరుణాదూరంచెట్లయ్యెడు రక్తారంభంచెరుగజెప్పుదా

తేకు చారుణాదృష్టివికారాకారకు తిక్తారమహముగాన
 రమువైపరీత్యము అకారము రూపము అతిక్రూరము అత్యంత ధయం
 కరము అహము పగలుకానము మాదమీదివాంధముగనుకనుకరు
 లోదూరంచు నయూరహితమైన యూహము రక్తారంభంబురా
 జన్మపరిచాలనయెం ద్యము ఎట్లయ్యెడు ప్రకారమయ్యెని వివరములు
 అలింపగోరుచున్నాను ఎరుగజెప్పుదా తలియ పలుకంజో

౫౯ కువ్యవద శక్రియమెరసిన నపునెపె సలాకనా శ్రయించినగ
 లు గుణవిపులను విమమ్య తకరణ వ్యవద శతకుశలమందవా
 శశమదర్శి

తేకు వ్యవద శక్రియమెరసిన వ్యవద శరేణుప్ర విచ్చగల శ్రయించినగ
 ముచే తనుమెరసిన ప్రకారమున నపునికా జునునెపె సలాక
 కార్యసిద్ధి అయ్యెట్లుగా అశ్రయించిన అనుసరించితే విపుల
 సుఖము విచ్చగ సాగెను ముకలుగుచే కూరును అమృతకరణవ్య
 పదే శత్రుచం ద్రునిపెరుచె పుకున్న దుచే తో అదర్శి అరణ్యమందు
 శశముకుందెలుకె శలమందదాక్ష మముజె. దేవదా

౬౦ కు అనుకాకమునకు పులుగులు వినయంబున బలికెటెలుపవేశ
 శకంబు వ్యవజరిపు వ్యవదేశంబున భద్రముగ నుటకరటము
 యోగముగ

తేక॥ అనుచు ప్రకారమున బి నోకా కము నకు వా యా సము శూ పులు గు మ్మి
 పక్షులు నయం బు నా వి నే తి తూ తను పరిక్షి తత రమున పె నా శశ
 కం బు కుండే బి అవ్వ న జరి పు వ్య పదే శం బు నా ఆనం ద్రు నే పే తు జే ప్తి
 నం తు నో నద్ర ము గ ను బ్బి నా ద్వి మం దు బి కర పము బ్బా గా కత్ర
 ప్త మో కు క్తి మో కు న్నూ తె బు వవే ఎరు గిం పు మాన్

చ॥ అని యది గి న వాయు సప్రం శవం బు ద్వి హం శం బు లకి ప్త ని
 చెప్పెడు జంశ॥ ఇది స్పష్టము॥

తే॥ అగళద్దుర్భర తీక్ష్ణ శా స్వ దభిషు వ్యా హూ తపా తక్షర
 క్షేర గమ స్తత జం బు పక్షి మమ రు ద్వృ ఙ్గ త్రి ధా మ జ్వ ల
 క్షే గమం తర జ్వ ల ని రం బు మ్య గ త్వ ష్ణా వా హి నీ వం ౧౨ తా
 ద్వ గమ ష్ణా గ మ మయో త్వి ప్త ర జితా ప్త లాం బకా నీ ల మ్మే

తేక॥ అగళద్దుర్భర తీక్ష్ణ శా స్వ దభిషు వ్యా హూ తపా తక్షర క్షేర గమ స్త
 క్షే త జం బు అగళ త జార పర కుండా ప్రం దే తి దుర్భర శరం ప గూ
 దు న టు వం తి తీక్ష్ణ మ రు కు వై శ టు వం తి శా స్వ తే సూ రు ని యె
 క్షే అభిషు కిరణ ము లనే తి వాన్ హూ త ప్ర హర ము లయె క్షే పా
 త ప దు ట నే త ను క్షర త జూ రు తూ ప్రం దే తి మ్య గ మే క ము లయె
 క్షే త తక్షర జం బు మ స్త శి ర సు ని లయె క్షే త త జం బు ర క్ష ము గ
 వి గ న టు వం తి క్షి పక్షి మమ రు ద్వృ ఙ్గ త్రి ధా మ జ్వ ల క్ష గ మ్మి త

క్షే మమ రు తే పద మ తి గా రి వ ల్ల మ వృ ఙ్గ అ తి క యం శా న టు వం తి
 త్రి ధా మ అ ద్వి త ను జ్వ ల త మం దు తూ ప్రం దే తి న గ ము ప ర్య త
 లు గ వి గి న టు వం తి క్షి అ త ర్జ ల ని రం బు అ త ర్జ ల లో ప వి కి త ర
 య న నీ ర ము లు గ వి గి న ని రం బు శ ల ర మ్మ గ వి గి న టు వం తి క్షి మ్య
 గ త్వ ష్ణా వా హి నీ వం చి తా ద్వ గ మ్మ మ్య గ త్వ ష్ణా యెం దు మూ వు
 ల నే తి వా హి నీ న దు ల నే త ను వం చి త మో స బు వ్య బ ద్ధ ము వం తి
 అ ద్వ గ ము మూ ర్గ స్థు లు గ ల తి వ్ణా గ మ మ్మ త్రి వ్ణా వి రా ధ వ మ్మ తి
 క్షి ప్తా ర్య ము ప్త ర జితా ప్త లాం బకా నీ ల మ్మే ప్త ర జిత శి వ్ర ని యె
 క్షే ప్తా లాం బకా ల లా ట నే త్ర ము వ లె ను ఆ నీ ల మ్మ మ హ న యం త
 ర మ్మే త్రి యె త్రి యె ను ఏం జ కాల ము వచ్చె న ని తా త్ప ర్య ము

తే॥ జలధరము లభరా సర్వి జారె న నంది న నా ధర శ్శి
 మె ల గ క మో బి య ల మె ర నె నో తి మి రం బు లు నా గ జం గ మ
 ద్రు ల గ తి గం ద కం పి త గి రు ల క రు లా ర య వె క్షే క్షే
 య ల ఘు మ్య గం ద్ర నీ తి ర హి తా ట వి లో వి హ రిం బు నే ర్మ గ
 తేక॥ జలధరము లో మే ఘు ము లో ధరా సర్వి భూ మి కి జారె న నో గళ త
 మే వచ్చె నో అ న్న ట్టు గా ను న్నూ ది న నా ధర శ్శి కి ది న నా ధా నూ
 రు ని యె క్షే ర శ్శి కే తే జ స సు నకు తు ల గ క దా గ క తి మి రం బు లు
 చీ క ట్టు బి య ల మె ర నె నో బి య ట ని వ్రే నో అ హం అ త్ప ర్య ము

నా శ్లోకం గాఢం గమా ద్దులగ త్తీకరం చే ప ర్వ త ము ల వ రే నే గం ద కం పి త
 గి రు లో గం దం క బ ఘ ట్ట నే నే త ను కం పి తం క ద లిం ప జే య గు డ ము వం
 తం గి రు లో ప ర్వ త ము లు గ వి గి న టు వం తం క రు లు ప ము సు లో అ రయ్య
 చూ ద ను నే క కే కు వై గ గా నా తే త ము వై అ ల ఘు మ్య గేంద్ర నే తి ర
 హి తా ట వ లో అ ల ఘు ల తి శ య మ్మ న మ్య గేంద్ర ని హ ము ల యె
 క్కే శ్లో తి న్ద య మ్య ర కి తే నే అ ట రి లో అ య మ్య దు నే నే నే
 తి హం య ము చే త ను వ హ రిం చు సంచరిం చు ను అ న గా ఆ కా శ ము
 నుంచి ది గి వచ్చు నే ఘ ము ల వ రే ను న్ను సూ ర్య ర క్తి కి న్ద య ప థ క న
 యి ట ని వి చి త్త క ట వ రే ను న ల్ల కై న య ము లు అ సంచరిం చు నే సంచరిం
 య ము వే ని యె క య ద వ లో వి హ ర ము చే న్ను వృండు నని న్నా వ ము

౬౧ కం ప క స తో వ ర మ గు న ల న్దే క ర గ హ న ము న ని ల వ నె గ డి పి హ
 సా వ్యా కు వి త మా న స ము ల పు డా క రు వి ట్ట ని యె య ము ధ పా ధ్న
 కు న కు

త కం ప క స తో వ ర మ గు న్దే క ర గ హ న ము న ని ల వ నె గ డి పి హ
 ము న్దే క ర గ హ న ము న ని ల వ నె గ డి పి హ ము న్దే క ర గ హ న ము
 పి హ సా వ్యా కు వి త మా న స ము ల పు డా క రు వి ట్ట ని యె య ము ధ పా ధ్న
 వి త క ల త పే ట్ట చి డ ము న స ము లు మ నం టు లు గ వి గి నే ఆ క రు లు
 యే ని గ లు అ పు డు అ క్కే ధ మం దు య ము ధ పా ధ్న కు న కు గ జా
 జు న కు న్దే క ర గ హ న ము న ని ల వ నె గ డి పి హ

౬౨ కం ఇ యో ట స ర ము శ ర ము లో ని యు లో ను న ని ల ర మే పు న్దే క ర గ హ న
 పు య్య ర మే యె వి ధి మ న్దే వచ్చు న వారి గ్ర వారి వ రే ము కం న గ్
 త కం ఇ యో ట స ర ము ఇ యో ట స ర ము శ ర ము లో ని యు లో ను న ని ల ర మే
 ని ల ర మే శ ర ము లో ని యు లో ను న ని ల ర మే శ ర ము లో ని యు లో ను న ని ల ర మే
 ఇ రి రే ఇ రి రే సు మే పు న్దే క ర గ హ న ము ల మే ని యు లో ను న ని ల ర మే
 అ యో అ యో ని యె వి ధి పు య్య ర ము అ వారి గ్ర వారి వ రే ము కం న గ్
 ము తు క వచ్చు ను ము కం న గ్ ము తు తా న్దే క ర గ హ న ము ల మే ని యు లో ను న ని ల ర మే
 ద క ము కం వ రే ము న్దే గా గా పు ద క ము కం వ రే ము కం వ రే ము కం వ రే ము కం
 ము తు క వచ్చు న ని యు లో ను న ని ల ర మే అ యే ను గు లం తా ప వి కి న వ రి తా
 త్పు ర్య ము

౬౩ కం అ పా తా శ గ శ్చ ర ప యో పు ర్య మ హ ప్ర వా హ మే న స కు హ
 రా ప రి మి త స ర మే న్దే క ర గ హ న ము ల మే ని యు లో ను న ని ల ర మే
 త కం అ పా తా శ గ శ్చ ర ప యో పు ర్య మ హ ప్ర వా హ మే న్దే క ర గ హ న
 ర సా త ల ప ర్యం త ము న్ను గ శ్చ ర లో తే న టు వం తం ప యం త ద త ము
 లు గ వి గి న టు వం తం ప యం త ద త ము లు గ వి గి న టు వం తం ప యం త ద త ము
 హ ప్ర వా హ మే న్దే క ర గ హ న ము ల మే ని యు లో ను న ని ల ర మే
 రి మి త వి సా ర మే న్దే క ర గ హ న ము ల మే ని యు లో ను న ని ల ర మే
 గు ప ర ము ము త ను పు త్తే శ ర ము లు వి ర వి ర త ర యే యెం ది యెం ది
 పో పు ట కు మే యే శ ర గ ను

౬౬ వలన నివదనోదరం ములు చూపి విష్ణుశైలమున్న యన్నీ చదవవశా
 వల్ల శుం దరసిని మిషం చెక తడయక యెప్పటికిన తప్పక్షణం ము
 లుగా నివాసి కైన్దిగజుం ములం చిలిచి యనుజీవులారాయ
 ప్రతిహతమసోరభం ములగహనఘం తూపభం ములం బర
 చియగా ధశరం బసునరం ముగనుం సోనిరం దుహం ద్రనినియో

१०-७-५५

తె॥ అనివదనోదరంబులు చూపి అనిశరప్రకారము వదనోదరంబు
లు వదనములు ములుస్తు అదరకడుపులు స్తుతాప్తి కనుపించవని
స్తైయు స్తుతి స్తుతాంబులుండిన అన్నచద శ్లాం తకష్టమైనయవస్థను
వశావల్లనుండరని కథలు వ్రాసినాని నిమిషంబునందరు కృత్య
మాత్రమైన అలస్యముచేయక పుట్టి పుట్టి సర్వదా సత్వక్షణంబులుగా
ని బలిమి జెడనివాని కెన్నిగజంబులం దిలిచి పనిగల కెన్నితనిరమ్మని అ
నుజీవులారా సేవకులారా అప్రతిహతమనోరథంబులు అప్రతిహతు
లకెట్టుచదనమొవంతా మనోరథంబులు అచ్చలనేరథములచేతను
గహనఘంటాపథంబు లభియించి గహన అరణ్యమందుండఁగలఁటా
పథంబు లక్షణంబు దొరవను పరమైశ్వర్యంబుగా భవరంబులు అశా
ధి లాభతనమొవంతా శరంబులు తుదకముగ వినినమొవంతా సరంబు
నుండుని కెలను జూచి రండుతం దనియో గించిన రండుతం దని
రాతం దియని నియో గించిన అజ్ఞానంబున

[illegible]

౧౬ తేనె వనతరళవస్త్రేయ సాంఘ్యేయ | దశనదం శననిష్కప్రాణిత
కుణహరిణా | నా నిహారశ్చదశశిశాంతఃస్థలము బుద్ధిమ
కాంతారము లక్ష్మీకైర్నిజ దత్తి

తొక్కము దవసేచరవధూ మధురగా నధావనవివశ్యమదయతావనగర్విత
 పై నవసేచరవధూ ^{బోయి} ~~శిల~~ ^{లయొక్క} మధురక్రావనమనటువంటిగా
 నధావనసంగతరవ ~~వనమున~~ ^{వీరిమీద} తదివశపకాదీనమునైనగుంజ
 పై దరిండుయొక్కకూడు మధుమందుండేటా విషభములు సర్పము
 లుగలిగినటువంటిది అనగా యతావనమదగర్వితనై నశిల్లకాంతలు
~~శిల్లకాంతలు పై నుపయోగించుట~~ ^{అనియు}
~~అదియొక్కనంగితాంశమున~~ ^{తదేహ} సర్పములవేకతాద
 సర్పములుగలపై దరిండు గలిగినవియుం దరజెప్పజాయ్యె అరణ్యము
 లనినావము పరిపక్వఫలవిలుబున నుత్తమదంబుటంకశిన్నగో
 త్రారుహములు పరిపక్వ గాగా పండితమువంటి ఫలపంజయం
 దుదిలుబ్ధి అసక్తి గలిగినటువంటి స్తబ్ధరొమ అడవిపందులయొ
 క్కుదంష్ట్రకూరలనేటాటంకరాళ్లమలిచేయులులచేతను శిన్న

బ్రహ్మజేయబ్రహ్మవంతి గోత్రాచహములు ~~గోత్రాచహములు~~ గవిగనవని గావములు
 వంటిన్ని అనగా చెట్లమీద పండియం దిన ఫలముల మీద అస్త్రగ
 రిగిన అడవి పండుల యొక్క క్రోరలనే రాళ్లమలినే యులు అనే తత్తెగ
 ట్ల బ్రహ్మచెట్ల గవిగనవిల్లి క్రోరలతో చెట్లు బ్రహ్మనరికిరింద బ్రహ్మనక
 త్తవండ్లు దినే పండులు గవిగనవని గావము భరచర త్తవన నాంధవ
 భవవాన్యాయామ భూమకత్తి తమే ఘడుర్దినములు భరపర్వతముల
 యందు చరత ప్రవర్తిస్తూవుండేట పవన నాంధవ వాయువిత్తు
 దైనటువంటి భవకార్తవ్యువ్వ వల్లపుట్టిన వాన్యాయామ విస్తారమైన
 భూమి పొగనే తను కత్తి తోచేయ బ్రహ్మవంతి దుర్దినములు మే
 ఘర్షణ దివసములు గవిగనటువంటి అనగా పర్వత వనములు
 ట్లమేనికాత్మవావాగ్నివల్లపుట్టిన పొగ గగనమల్లమొలులు
 గప్పినట్లు కప్పి సూర్యుని కనుపింపకుండా చేసిన దుర్దినములు
 గవిగనవిల్లి వరమదిబ్బుపతజ్జర తకాసరవిరక్త వాన్యభ్రునే తత్తెగ
 ప్రజములు చరమదిబ్బుపత్తమదిగ నిముషముగాను పతతే
 పడినట్టి జరతకాసరము సరికారు దున్నక తులయందు విరక్త
 అస్త్రవేని వాన్యభ్రుచెద్దపులులవల్లను నీత నయపడిన బ్రహ్మజ
 ములు గండకమృగ సమూహము గవిగనటువంటి అనగా పడ
 మతి తలగా పడినము సరికారు పోతులయందు యిచ్చలేనిపులుల

వల్ల నయపడు తూర్పుదేవుడైన గమములు గవిగనవని గావములు
~~అతలయందు అనక్తిక వృన్దావల్లములన నయక దిన బ్రహ్మ~~
~~వృన్దావల్లముల వల్ల వికారు పోతును తిరికడుపునిందించుకుంటే~~
 కతలేనందు ననురివక దాన్నిచంపదు దాన్ని తిననందున తమ్మెక్కడ తిం
 టున్నదో అని బ్రహ్మమృగములు నయపడినావని తెలియవలెను
 పడమటి తలగా బడిన పోతులయందు విరక్తి పుట్టడానకు హే
 తువేమంతే పులులు పడమటి తలగా బడిన వా తిని చంపవని అ
 కప్రసిద్ధి ~~నా~~ సవనతరసరస్వత్య సాంకమేయ దశవదంశన
 నిశ్చాప్రణాతరుణా హరిణా నానిసార శన్దనది శాంతిస్థల
 ములు సవన పచ్చిదైన తరస మూంసము యొక్క రస సారము
 నుస్వేయ హరించేట సాంకమేయ కుక్కలయొక్క జశన ~~నా~~
~~యొక్క~~ దంశన కరము అనే తను నిశ్చాప్రణా వచ్చినటువంటి
 తరుణా హరిణా వయసు జింకలయొక్క నానిసార శన్ద ప్రాక్తిలి
 వల్ల జనింపనకస్తూరిపరిమళము గల దశదిశాంతిస్థలములు
 పదిదిక్కులమధనములు గవిగన ఘోరకాంతారములు కైక్కి
 న్నిగజ్జిత ఘోర నయంకరములైన కైక్కికైక్కి కాంతారములు కై
 క్కియైన యజ్ఞఫలము గజ్జిత ఘోర అనగా అర్చనాంసరసప్రహర
 నిలాషగల కుక్కలు పండ్లగరచి చంపిన కస్తూరీమృగముల నానిసా
 రశన్దము గవిగనదిగంతరములు గల ఘోరా రణానములు కైక్కి

20 శుభ సంతకము మొదలగు విలుముతో దరసిద్రుతు తనరసిద్రుతు
తానరసిద్రుతు దరసిద్రుతు విలుము మొదలగు సంతకములను
సంతకములను దరసిద్రుతు

తకు సంతోషము నొసఁగి చృతముగా నుండెదమి. కలుసుమనీమొరసి. తేజరిల్లి
విలముత్తగుంతలుదరియి. సుగ్రాథ్యతులనెరసి. ధైర్యములుజెడో
మొరసి. మొరబడోదంతావశముత్తయేనిగలువరశియిరంబగువర
శ్రేష్ఠమైనశియిరంబగుశ్యంగములుగవినినోపకమలసరసగ్నిబకమం
జుబ్బారసరసాశక్తసరసరసానిలాపగల. అశక్తిబ్రహ్మచతసులరసి
చితకెసరసికైలమీకనియెన్. చురచెనున

27 వలకనితత్సర్వంబావిష్కృతపుష్కరంబుగావునయోజవస్థా
నంబునుమత్స్యకుంఠవిలాసభాసురంబుగావునయోగిరాజు
నుప్రకాశితాహిమకరంబుగావునస్తోతఃకాలంబునభిజత
ప్రప్తృతథంబుగావునబిర్వాప్తవితానంబునారాధితా
తికులంబుగావుననచారబలసంపన్నునికవిహరయోగ్యం
బుగావుననేకచక్రపురంబునూర్తికాగిరామంబుగావున
నలంకృతుంబురుతినియొప్పుచుండు

అక్షరములు జేయుచు వరం నాంబిష్టవ తప్తప్తరం నుగాపు న్నాంబిష్టవ తప్తప్తరం
నాంబిష్టవ తప్తప్తరం నుగాపు న్నాంబిష్టవ తప్తప్తరం

[illegible]

శ్రీ వచనంను యూభవ తిర్తి వినిపించగజ్జంను లన్నియులు
పావ్ర+గుంబుతో
చక్కాకృత, అవరించినటువంటి, చూత పోత, శుభ్రమాపులయొక్క

జిత్తులు గుల్లవైపోలిసె శీఘ్రమపెక్కు శ్రేణంబుల చ్చటకు
 తకుచెప్పినా ఆయనిగలుపల్కగాను అప్పుడు ఆ సమయమందు అల్లదిలు
 నిత్రమునక అల్లదిలు నంతపిల్లిన నిత్రమునక మనసునెత్తో కరికా
 జు గజాధిపుడు సారవలమొన్న సారశంబును పుతశమో ఒప్పు అ
 మరేటట్టుగా మహాహితద్విరదయూధము మహాత్మ అతిశయమై
 నటువంటి హిత అప్రమేదమువంటి ద్విరదయూధము గజసము
 హమును తొక్కునై వెంటపెట్టుకుని పరయ్యెననియెను పరవనైననగా
 ఆయెప్పునక ఆయెడను దూతపరవన తప్పించుకపరవన బకమోటు
 నుగానక ఒక్కతావు న్నవేక తత్పదాహతి తత్ ఆయనిగలయె

వారణాసు లు యే నాని లో పరతే. చుచు న్నవి. వస్తూ వున్నవి అట్లై అట్లని
పరికిం పు డుచు యు డు కుం దే శ్చ. శశము లో విని త్రొక్కి శ్చ శరయే ను గుల
పాదపుట్టనలచే తనుమ దనెచచ్చెను త్రాసకరమైనయూ శశప్రళయ
ము నకు త్రాసకరమైన. ఇయంకరమైన. యూ శశప్రళయము నకు ఈమం
దేతి విని లయమునకు అకటయెన్నగి శరం తికాన్యం దొడెరుకు అకట
అయిన యోగి శ్చం గ్ని పప్రకారము శాంతికార్యం ము యుపక్రవ
నివృత్తికరమగు పనిమొరు కుకలును నుప మిసేయదు పప్రకారముచేతు
ను అనునంత నెదురనివి త్రాప్రకారము పవిత్ర లాప పనే సముద్ధితుడై
విదిత నీతికళా శాస్త్రి విదిత తెవినిన నీతికళా శాస్త్రి నయ విద్యావజ్ఞు
డైన విజయము డై విజయము దనేమం త్రా అనియై పవిత్ర సు

కడ వానే గలుగగని తావారిధి నేలము నగి నెదపు శశములకు
గావించెదచు నమి నము లాచారిడు వం బూతు నాపరాక్రమము
ను చుగ్గి

~~తన వానే గలుగగదే వారిదే వారిదే గలుగగదే నుం దగా~~
~~ధి నేలము నగి నెదపు~~ నింతా వారిధి వృసన సముద్ర ముం దుపలము నగి
గెదపు ఎం దుకు మున్ను జపు తావు శశములకు కుం దే శ్చ కున్న శుభము
నొద్దము నుకావించెదచేస్తా నుద్దా నము ల్పని నెల గావించుక
రానియ్యను నాపరాక్రమము నాసామర్థ్యము మా డుకను అ
నుచుగ్గి అనగా వినినవాడై

కడ పవిత్ర శశరాజుగా డు త్తలికన్యయని ధివదే శకాలవిజ్ఞా
నం బులు నీకతేవియుని బనీక విష్ణుక్రియానిష్ఠయెట్లు గావేకుండుగ్గి

కృపదాహుతి కాల్గొమ్మ శ్చ నుం పులు గుల్లవై నుగునూచేపెక్కు శ
శంబులు శానాకుం దే శ్చ అచ్చులగ్గి అమార్గమం దు శేషము త్త
రగాం తొలిసే చచ్చెను

అచ్చెట్లు జూచియ నంత శివము యిం దను శశరాజుడైనాన
లంబియగుచుమం త్రులకిట్లులగు నీతిని భూలాంబు నికివారి
వాహములమోవె సరము నకలఘు తృప్తా శరంబు ననేడు వారి
నిరీహారి వారణము లో పరతే. చుచు న్నవారికిం పు డుకలె కుం దే
శ్చ పనిత్రొక్కి శశము దనె

తే త్రా సకరమైనయూ శశప్రళయము నకు నకటయెన్నగి
శాంతికార్యం ముడురుకు నేమిసేయు దునను నంత నెదురనివి
విదిత నీతికళా శాస్త్రి విజయము దనియె

~~తన అచ్చెట్లు జూచియ నంత శివము యిం దను అచ్చెట్లు అకిడును~~
యూ చికాంబి అనంత శివము యిం దను అనంత శివము యిం దనేతి
శశరాజు కుం దే శ్చ డురదైనాన వలంబియగుచు దేనదశమెందినవా
డై మం త్రులకిట్లులగు ఆమా త్వలతొనిట్లును నునీతిని భూలాంబు నయ
శాస్త్రపునులారా అనిధివారి వంశములందె అనిధికి సముద్రము
నకు వారి వంశము లు మోవె మేఘములవలెను సకల సకలఘు తృ
ప్తా శరంబున సరము నకు కులనుకు అలఘు తృప్తా శరంబు నేల
ఘు అతిశయమైన తృప్తా శరంబు నాదాహ తిశయము చేత నునే
డు శరప్రా డై అవారణ అడ్డువేసెట్లుగా నుకదారి కదవెను

పంచతంత్రము

తేక॥ శశంజు॥ కుండే తమరగంధం త్తరీమిక్కిలేవేడు కచేతనుప విక్రిత
తరముజెప్పెను నయనిధివి నేతివి ~~చోగనివంతువాడ~~ వ్రేదేశకాలవి ధానంబులు
స్థలములయొక్కను స్థులములయొక్కను స్థులములయొక్కను స్థులములయొక్కను
నీకేతెలుసును ~~జులకేతెలుసును~~ ఇక్కడ నీకేతెలుసును ~~జులకేతెలుసును~~ ఇక్కడ నీకేతెలుసును
కార్యసిద్ధిపట్టుగా ప్రకారముగా వేకుండుకొరకుండును

క॥ అలసనమకర్తవనముకాలంబు చంభమునకు కకులమదరులకి
దొలిశశక్త్రాణంబులపావంపుము నీయుపాయపాంబవమమరకి
తేక॥ అలసనమకర్తవనముకాలంబు చంభమునకు కకులమదరులకి
దరినదిగాదు అరంభమునకుకొరగనప్రమమునకుకొరలంబున
మయముమదరులకి నా శత్రువునకరులకి యెనిసెలను తొలివిజ్ఞ
సుట్టేశశక్త్రాణంబులకుండే తమరగంధం త్తరీమిక్కిలేవేడు కచేతనుప విక్రిత
యపాయపాంబవమమరకి నీ మంత్రవేదనయొక్క ప్రకారము కార్యక
రణనైపుణముయొక్క పాంబవము గట్టవనము అమరకి జుప్పెట్టుగాను

క॥ అనియంజ్ఞాపించిననయ | వినయపరాక్రమవిధానవిజ
యమువిజయం | జరిలరయంబుననెదురుగ | జనియంధపు
గాంచుమానసముగలగుటయు

తేక॥ అనియంజ్ఞాపించిననయ | వినయపరాక్రమవిధానవిజ
పరాక్రమవిధానవిజయముడు నయంబునయొక్క విదయం నపుత్యముయొ
క్కపరాక్రమ శక్తియొక్క విధానచేసుటయందు విజయము అర్జు
నుడైనటువంటి విజయము విజయము జేసెమంత్ర అనిలరయంబున వా
యవేగముచేతను యెదురుగ జరి అధిముఖంబుగాయోయియో

సంధివిశ్రాంతము

2

భక్తగాంధీ గజరాజును జూచి మానసమున తమకలుగుటయు
నీతిచేతచవింపగాను

క॥ గజమంతనట్లు యదమగి యుజగము మూర్ఖత్వయట్లు పొరిమె
ను భరణి యుజుడు నది నట్లు చంపుగి కుజనుడు మన్నించునట్లు సు
ప్రాణంబులు

తేక॥ గజమంతనట్లు యదమగి యుజమంతనట్లు తాకినట్లుగానే
అదమగి చంపును గుజగము సర్వము మూర్ఖత్వయట్లు అప్రాణిం
చినట్లుగానే పొరిమెను చంపు భరణి యుజుడు రాజునది నట్లు
హరించినట్లుండే చంపుగి వధించును కుజనుడు మర్జనుడు మన్నిం
చునట్లు మంచుమాటాడు నట్లుగానే ప్రాణంబులు సుజీవము
హరించును

క॥ కావునకరినికటమునకు ~~కావున~~ కావునకరినికటమునకు
పుడుమహాధారనముననుపకం తగ్రావాగ్రం వెక్కిముప్పిన్
కరిపరికింతు

తేక॥ కావునకరినికటమునకు కావునకరినికటమునకు
నిసెవ్విరికి పరవత్తి గార్యంబుగాదు చనుటపనిగాదు ఇప్పుడు
సమయమందు మహాధావనమున సుప్రపరువున పరయననీ పు
కం తగ్రావాగ్రం వెక్కి పుపకం త సమీపమందుండే గ్రావాగ్రం వెక్కి
తమిదిరియారూహించి ముప్పికరిపెజ్జయెనిగను పరికింతు చూడును

తక్కు ప్రాంతం అవంతుకు తనకు బలుగా తన నోజు పలుకులుగా నో అల
 ప్రసాదము నో తోజనాడు మని తోడెప్పు మని నన్ను పక్షి నన్ను పం
 పగా తలమొచ్చి శిరసావహించి పువచ్చు త్రి నకు తలయజేయనేతం
 వినినోయూ ధవల్లి తపయెనిగనుంపుకు పతోలప్పలుకు త్రి చంద్రుడు
 చెప్పు మన్ననలు బయటలియన్ శిరమగు నట్లుగా వినె అకర్ణి ప్రమాద

55 తక్కు నాకు విచారయకైలను చంద్ర సహా వరమందు తారకా
 దారుడు చంద్రుడై పనితా జనతాయు తుడై యధేష్ట సం
 వారక నోదము లసలుపు సంతతము విను మట్లుగా ననె
 వార్ధికి నో వరాదెరుగవామును యత్తర శింతలంతయె

తక్కు నాకు విచారముం బయోచనగల గజరాజు అక్కలను విచారు
 పంయ్యె సరసునో చంద్ర సహా వరము గ్రుందుకొనారము అందు
 సరసున గ్రుందుకొనారకా దారుడు తారకా నక్షత్రములు దారు
 లు గార్యలుగా గరిగినో చంద్రుడు చందమామ గ్రుచ్చువనితా జ
 నతాయు తుడై గ్రుచ్చు అప్రకృతము వంటి వనితా జనతా స్త్రీ సమా
 హుతు తోజను యు తుడై కుండుకు న్నవాడై యధేష్ట సంవారవి
 నోదము తోజుకొని యధేష్ట కావలెనట్లుగాను సంవారక నోద
 ము లోకావతము పోరవతము చే తత్తే దావేష్టము లను సలుపుచేసు
 ను సంతతము గ్గి నరం తరము న్న అట్లుగా న్న అట్లు గ నకను ఏవో
 నితి వర్ధిల్లి పోరవరాడు ననకు డదు అత్తరగు అవరమా నము
 ఎరుగవా నీ ప్రతిలియవో గ్రుంతరవరమా నము వింతయై గ్రుత్తా అప్ర
 ర్యమా

56 తక్కు నిరతము నయకల్యాణ రణి సరణింబు రియం చు నీశశా
 త్తరము లనాకు మట్టులుగా పరికింపుము చంద్ర నీరజా
 కరమతి నీకరంబు కడగా జనునా విహితో పదేశమా
 వరము నీను లంజు నుపు వర్షులవాడు ప్రగాకు నీతికి

తక్కు నిరతము అనవరతము న్న శరయరణి రణి సరణి శిక్షి ప్రదేశ
 మార్గమందు చరియించు తిరిగి తర శశా త్తరము ల్ శరకుండేళ్లు
 ను నాకు మట్టులుగా న్న నా బంధువు లనుగా ను చరికింపుము
 చాడు ము చంద్ర నీరజా కరము అయిండు ప్రస్తావన అతి నీకరంబు
 విక్రీ విధయం కరము కడగా జను విదిచి పోనా విహితో పదేశము
 నా నా యొక్క విహితా విక్రీ విధులు కూలమైనట్లు పదేశము నోదమా
 బను అదరము న్న శిశా వసము తను కేసులంజు నుపు చప్రలలాజా
 రచే యు ము నీతికి నయ శాస్త్రము నకు మంచి తనా నకు దర్ప
 లవాడు ప్రగాకు దూరస్థుడు ప్రగామోకు

57 తక్కు సరసికి మారమిం దరభసంబు నరా పతికింబి యిండు శా
 కిరణుడు సేడుమేరు గిరికి సరు ల్ విముజంపబంపగా
 పరశు ప్రగోళమో ప్రపనిపట్టు నేమి తకంబు మాన్గి యిం
 తెరగు నమిక్కు నిల్చు జనుదెంచి తినే తిపకుండు గా ప్ర నన్

తక్కు సరసికి కొలను నకు మోకు గజము వైనమా మ్ అయిం దరభసంబు
 న్న అయిండు పదే గని రభసంబు నత్వ రచే తను రా పతెంచగా
 పరికింబి చూచి తరసుధా కిరణుడు తర చంద్రుడు నేడు కర్తా

ద్వైతమనునది కేవలమేమనునది మోక్షమును దుష్టతనకు లక్ష్యము
 లనుమిము జంపక మిమ్మునవధింపబండుకుపంపగా అంపించగా మో
 రమోపున నిపట్టున గోరటమయ్యెకా శ్మశుడు పరశువు గంధ్రును
 దువిప మిటకం ముందుకనిమూర్తి పంపించకుండా జేసి తరతర
 గున్న శత్రుకారముగా మిమ్మునిచ్చి మిమ్మున ఆకులను వద్దితితి
 కుండా యిక్కడనే యుంచె బండుకు శత్రుకారము ప్రాణము లతొ
 మ్మతితియుండెటండు కనియర్థము శతపరుండగా వున్న నయ నా ప్రజ్ఞ
 దుగనక ననుదెంచి పితం చితిని నడిచి యెన్నవం దుకు చేటు సూచన
 జేసి చెడకుండా రక్షిం చుట నీతిమంతులకు లక్షణమనిపెద్దలు శాస్త్ర
 ములయందు చెప్పియున్నందున నేను నీతి శాస్త్రజ్ఞుడననక చెడమయ్యె
 మీరు చెడకుండా చెప్పవచ్చు తినని ఫలితార్థము

కనుక వక నర వక యోధుల పురావారకనాని యోగమున
 నందరిం నొకటమోగినను నదంతా వళకుట్లునియె శత
 వతంసంఘునకు

తన నావక మరణమొందక నొక వక్రము తజ్జెందక హృదలపూవాం
 దక్రతలమొదిపుష్పము మునమైనది గంకుండా నానియోగము
 నగ్నినా మోటచేతను ఎండెనిగి ఎక్కడికైనా పోవుట ననుట నొక
 అనమనముంచి దనగా దంతా వళము గజరాజు శతవతంసంఘున
 కు గుండె విటొను గుట్టునియెకర మా బజెప్పెను

సంవత్సరమునా రమోనారమోనస తారలు దారవైతను

జిహ్వజలవిహారంబుండు సలుపునే నిలుపునే యెరుకువే వ్యరలుకు
 రాకుండ విధుడు పంచాగనముల మోపె బంపననుకంపము
 నియమితం చితమమ్ము గావనీ వంతకారుణ్యనిధియెన్ని శవము
 లంగలుగు నీకతము నగలిగె ప్రతుకు

తన మగుడి పోయె దమను ను నమస్తతింప ప్రత్యయము గుట్ట
 న క్కరిపు వరుసు నుచు విజయదాతయి కెలని లోపెలుగువా
 ని చంద్రుననుచిం చితుని జూపి జరగు మనియె

తనకు పుత్రారమోన సస్తి నారాధిరమైన మోనస గుడ్డిగలిగినంతో శతరాజు
 అద్విమము పొయ్యెడి చంద్రకాసారమూర్తి బండు సరూపరమోతా
 రలు నక్షత్రములు దారవైత నార్యవైతను ఇజింప తన్నునేలింపగా
 విధుడు చంద్రుడు జలవిహారంబు దవక్తేతను అందు అనరసుని
 తండు సలుపునే ననునా మోక్షార్థమనుకండు బువెవ్వరు
 పరువెవ్వరు న్నుటకురాకుండు అక్కడికిరాకుండా నిలుపునే నిలి
 చేటట్లు జేసునా పంచాగనముల మోపె బంపననుకంపము లంపిం
 మాముల మోపె బంపన మోమిదికంపించగా అనుకంప దయచేత
 ను మోర్చి పంపకుండా జేసి పితం చితవచ్చు తివోమమ్ముగా వ్కమమ్ము
 మ్రోవనీ వంతకారుణ్యనిధియెన్ని శవములను నీవంత నీ సూత్రయోగ
 కారుణ్యనిధి జయంపము ద్వుడు ఎన్ని శవములైనా జన్మముల
 కు కల్గుదురు కు నీకతము నగలిగె ప్రతుకు నీకతము నీనిన్నుంచి

తుక్తుజీవనము కరకాప్రసాదమును గుడితరయెదము తిరిగెనక్కడైతా
 ము అనుచు అంటును నమస్కరించు ప్రణమము జేయ గాత్ర య్యయ
 ములు బుట్టిన నమ్మకము జనించెట్లుగా - అనగా నిజమయ్యెట్లుగా
 అక్కరి ప్రవర్తన అనబరణమును కనుచు నున్నది - అతేసుకొని విజయము
 విజయము దనకుందే లుకొరెయ్యి అంత్రోకులని లోక సరస్సు నీళ్లు లో
 వెలుగుకొని కనుపించె అనునిం నితుని ప్రతిఫలించినట్టి చంద్రుని

చందమామ నుచూప్రకనుపరచి జరగుమనియెట్లు తరకమనెను
 ౬౪ ము అవిజయనియోగంబున దంతిపతివనాంతరళంతంబు
 రచెనంత శివీముఖప్రముఖ శశంబులానందించె గజంబుల
 తిరగబ్రష్టుట శశప్రళయంబు మాన్యుట చంద్రవ్యవధేశంబు
 ౬౫ నగాదెయ్యబుట్టె ప్రసిద్ధుండగురాజునాశ్రయంపవలయు
 దానసుఖిలాభంబును దుఃఖిత్వంబున గుణయులా
 కంబుప్రసిద్ధంబురాజ్యంబునకర్తంబుగా దనిచెప్పియోకా
 కంబువెండియుంబులుగులకిట్లునియె

తక్కు అవిజయనియోగంబున అవిజయము దనకుందే యియ్యజుచే
 తదంతిపతి గజరాజు కనాంతరళంబున దానాంతరచింత
 మరియెకయరణ్యమునకు పోదామనేయోచనచేత పరచెప్పారితో
 యోను అనంత శివీముఖప్రముఖ అనంత శివీముఖుడు మొదలైన
 ఋషులంతి తక్కు కుందే శ్లోక అనందించె సంతసించెను గజం
 బులతిగుగబ్రష్టుట పనుగుల మల్లించుటయు న్న శశప్రళయంబు

మాన్యుక్తు కుందే శ్లోకావళుండాజేనువీచంద్రవ్యవధేశంబున
 దైవంబమాహుపి కుచెప్పినందునకాదా అట్లుగట్లు అప్రకారమైన
 దునప్రసిద్ధుండగురాజును ప్రశస్తతైన ప్రభువును ఆశ్రయంపవ
 లయు అనుసరింపవలెను దానసుఖిలాభంబున దానసుఖిలాభంబున
 ముచేత సుఖిలాభంబును అనందప్రాప్తియున్న దుఃఖిత్వం
 బుజ్జేదనాశనమున్న అగు అప్రమాదకరయులుకంబు ఈ ఘన
 కము అప్రసిద్ధంబు అనామధేయమురాజ్యంబునకర్తంబుగా
 దుదొరతనమునకు యోగ్యమైనదిగాదు అనిచెప్పి తాత్రతార
 ముపలికితాకాకంబు అవాయనమువెండియు తిరిగిస్తే ప్రలుభ
 లకిట్లునియె అపక్షులకేలాగున పలికెను

౬౬ కు నమనీతమెరుగక క్షుద్రుక్రమరహితుగురించి పరకకడు
 కేదొదవు తమలో సెంటకమార్జులము దగ్గరి శశకపింజ
 లంబులుదెగవె

తక్కు సమనీతమెరుగక తగిలములు తెలియక క్షుద్రుక్రమరహితుగురించి పరకకడు
 మరహితు పారంపర్యమువేనివానిగురించి గురజేసికొని పరకకడు
 నగారకడు కేదొదవు మిక్కిలియాపదవచ్చును తమలో సెంటక
 కుతమకు సరిపడక మార్జులము దగ్గరి వివిధగ్గరితరయ శశకపింజ
 లంబులు కుందే లుచిత్ర పక్షమున్న తెగత్రావవానిత్ర పక్షియగుగా
 కౌజు అనితామనున్నది

౬౭ కౌజు విని విహగములను నయకొని దయారెంటేల సుదగుద

యెవరైనా వలె వచ్చెనా తువుచేవానికిని తవట్టుచేపుమాతెలియకు
 తోక నానిది అనగా నాకర్ణిని విహగములను ~~విహగములు~~ పక్షులు అనుక
 పలుకును నయకూడదు శత్రుజ్ఞులైనకాకరాజు అరంటికి ఆశశమున
 కున్నకపింజలమునకును పల్లవమున ~~గొడవదయ~~ ~~చేర~~ ఎందునిమిత్తమున
 యుట్టెను పుత్రుచేసి విచిత్రముగా వలెవచ్చెనా మరణమందుకు సంభవించి
 చెనా వానికి వాటికి ఇంతవట్టు పతావ తుల్యతము తెలియకు నెనా
 భరియైనట్లుగా నెపుమా వనింపుమాని పుత్రునిదా లో మాత్రా
 రక్షితమరం

చర అనితనువేడుకున్నకరటాగ్రానికి పక్షుల జూచి యిట్లును
 వినుదలచిందన యామి నెకవరమకేరు హమూలకూటరం
 యనికియెనర్చియమృతికి నుండుకపింజలమప్పతత్రితా
 నెననికుట్రకదేశమున నేనునునుండుదు సన్నిమేర్పడెను
 తోక అనితనువేడుకున్నకరటాగ్రానికి తన్నదిని నోకరటాగ్రానికి తాయనన్య
 మ్మదు పక్షుల జూచి పులుసుల తట్టుగనుగు నోర్చుట్లును కరతలిప
 లును వినుదు అకర్ణింపుదు అలవింధన యామి అలవింధనపక్షత
 సమీపభరణియందు ఒకవరమకేరు హమూలకూటరం యి ఒ
 కవరమకేరు హమూలకూటరం యి ఒకనల్లయరుగుడు చెట్టుయొక్క మూలమొదట
 వుండెటి కొరటరం యి తొట్టు అనికియెనర్చి నివాసస్థానముజేసు
 కుని అత్తుకికి అయింబను కపింజలము చిత్రపత్నమనేపక్షి బిం
 దుని వనించును అప్పతత్రితా అప్పిత్రితా నని కూడి కుట్రకద

శము నాకుట చక్కమందు ఏకదేశమున ఒకస్థలమందు సన్నిమేర్ప
 డైమెత్రిప్రకటమయ్యెట్లుగాను నేనును నేనున్నట్లుండుదు
 టుండును

చర తగగగనప్రహారమరితావి యాకరుడు స్తమింపగా
 యగమున గంఘాని బలుగట్టువులు పెనమందపంటల్
 జిగినిగుడకెదన్నెదలుజేడెల పండినపూరిదాకుల్
 మెగనినజొట్లమేపు గొనయోయి వసుటాహుతరాశతక్కినన్
 తోక తగ్గియుక్తమగునట్లుగాను గగనప్రహారమరిగగన అకాశమందలిప్ర
 హారము సంచారమును అరిచావించితాల్సికి విజాకరుడు సూర్య
 దుర్లస్థమింపగా గుంకగా యగము కపింజలమున గుంఘాని బ
 న్నచెట్టువిడిచి బలుగట్టువులు బలు గొప్పతన కట్టువులక కలయందు
 స్మృతెలుగులయందనుపాసెనుచుండపంటల్ పెను విస్తారమైననుండ
 పంటల్ పెనుచువుదిబ్బలయందు సుజిగినిగుడకెదసంచువేనట్లుగా
 చెదలగ్నివమృతలు అనగా చెదలు పురుగులు మెదలు మెలగెడిజేడెల
 బంకమట్టపుట్టలకనున్న పండినపూరిదాకుల్ గింజలు బట్టినగడ్డిజా
 దలను పైగనినయొట్లపై గనినకావినయొట్లకుండయొట్లను విడిచి
 ట్లనన్నపదమునకు సరియైనయర్థముకాదు మేపును నయొట్లమేపేపండు
 కు జిగినుటాహుతరాశతక్కినన్ యెకాయకరాశతక్కినన్ పెద్దచెట్ట
 దనుండెడిచిన్నచిన్నపాదలకున్నకట్టువులనెపరు

౧౦౦
 అడవి కు జక్కెనోయి కు వడి భృతిగా జ్ఞుడి జన్మ నా యెసో
 లాగము జక్కెమచ్చు వలలం బడి నో వెళవేది పాది సం
 దేసె సు పృష్ట వెక్కి కరమే మరి పాము లచే త జన్మ నో
 యెగతియి యెనో తెలియని తకురాడు వయస్సు జక్కటా
 పక ~~అడవి కు జక్కెనో~~ అడవి కు జక్కెనము నకు ~~అడవి కు జక్కెనో~~ దారి కె నో అలవడి అతి
 కేగము చేత నుద్యతిగా జ్ఞుద్విద్యము జేడి అనగా తెలివి జప్పి దవ్వల
 నొయె నో దూరముగా జేసెనో లాగము జక్కెలగు పు జప్పి మచ్చు వ
 లలం బడి నో మా యజాలము లలార పతనమయ్యెనో వెళవేది పా
 యము దేవీ యకే పాది సందేసెనో అరిబా తిన స్థాన ప్రకృత తకు నారయె
 నో పృష్ట వెక్కి కరమే మరి పాము లచే త జన్మ నో పృష్ట వెక్కి వల్లే కముల నా
 రొకరిం చికరమే మరి మిక్కిలి జాగ్రత తప్పి పాము లచే త సర్పము ల
 చేత చచ్చెనో మడిశెనో ఏగతియి యెనో ఏ మా యెసో తెలియ
 ను ఎరుగను వయస్సు డుస్సే హితుడు అం తకురాడు శరవేళకు వచ్చి
 నాడు కాడు అక్కటా అయ్యయో

కలు అనినా మృతాంతిధాంతలో గనుడూయిం చెమ్మగిం పగనలు
దిక్కుతో గనుసునుచు వితాకు ఉన్నా నననరకనుంతు నన్నిజా సమ
యము నక్షు

తరువాత చరణమును యోచించిన నాప్యవాంఛారహిత కన్నీరు ధారలు తను
~~దొరయించె~~ జెప్పు సింప తను దొరయి గురెండు నేత్రముల నుంచి జెప్పు సింప
 గారి జార గారీ నలుదిప్పుట్ నాల్గు దిశలు న్ను తను సెనును చూస్తూ వి
 చారు తన వృద్ధ జేందినవాడనైన ననరక పరజా లకు అన్ని జాసను

యమునకొకరంతువేళనుకొంటున్నప్పుడాజనెడిది

౧౦౦
 కాం అహోమ కృష్ణప లావిలాసము అలప్రాణి శ్రుతివనగ్ర
 రాజ్య హం యావన మగ్రముగ్రరయ నద్యం యం ఇతాం శ్లోనిది
 పూర్వహం యావత కానన జ్వలనమోహావిహితో వైలగా
 లాకిం గత్తునగా ట్టునం గు తిసేహారాసారమ ప్త్య కర్తం
 తక్కు అహోమ కృత్ అశ్వము నుచేసే త్తా ~~చపలం విలాసము~~ చపలం మెరుపుల
 యొక్క విలాసము ప్రకాశము గలిగినటువంటి ట్లి అహలప్రాణి శ్రుతివన
 గ్రగ్రాహం యావన మగ్రము అహల సమస్తమైన ప్రాణా శరణులయొ
 క్కు శ్రుతి ~~శ్రుతి~~ ^{మౌలకు} ~~శ్రుతి~~ ^{నినగాతని} వ్యగ్ర ~~శ్రుతి~~ గర్జ ~~శ్రుతి~~ రమణమంజు అహం యా
 వనేను అనే అహంకారము ~~యొక్క~~ సమగ్రము సంపూర్ణమగు గలిగినటు
 వంటి ట్లి అగ్రరయ నద్యం యం ఇతాం శ్లోనిది పూర్వహం యా ~~అగ్ర~~ త
 ప్రమైన రయనే గము గలిగిన నద్యం యం సరిదు దకము లతే తను జుంభిత
 ని చబడ్డటువంటి అంశ్లోనిది పూర్వహం యా సముద్రములు గలిగినటువం
 ట్లి అహతకానన జ్వలనము అహత చల్లార్చ బడ్డటువంటి కాననజ్వ
 లనము దావాగ్నికలిగినటువంటి అహోమ అశ్వర్యము మింతటా
 అకాశముతో ప్రేలం నితమయేనట ట్టుగోకాలాకిం గత్తునగా
 ట్టునగ్ని కృష్ణసర్పము నుబంధించిన ట్టుగో అశ్వ కర్త అగాధంబకా
 రమందు శ్లోనిది సారము శ్లోనిది గోయంకరమైన అసారము ధాం
 సంచాతము కు తిసేవర్షివర్షి నుట వానకురణ నకుట

౧౦౩

కృ. అల జడియల జడిచేతం | గల గి మ హ శ శ ము దేర్చు కల్లుం దనువా |
 దల ఘు కపిం జలకొటర | నిల యం బు న నం ఘు లూది నెమ్మది నుండెన్
 తకృ. అల జడి | అగొప్ప వా నయం దు | అల జడిచేతన్ | నీతిచేతను కలగి | వాన్
 కుల పడి దేర్చు కల్లుం దనువాడు | దేర్చు కల్లుం దన తోపకు గలకు హ శశము |
 గొప్ప కుండలు | అల ఘు కపిం జలకొటర నిలయం బు నన్ | అల ఘు నెప్ప
 నటువంటి కపిం జల | అత్ర పక్షమనే పక్షి యొక్క క్రొటర నిలయం బు నన్ | తు
 ర్తయ నేగ్య హమం దు | అంఘ్రు లూది కాళ్ళని | అనగా నిలవ బడి నెమ్మది
 నుండెను | అంతవే నవనించెను

౧౦౪

కృ. జడి సున్నదా ననేను | దడిసితి నా లోగ నెకింత తదవు నకానె |
 వృది సడవె నదగె నురుములు | నిడుమించులు మాసివెలుగు నిలిచెన్
 వెలిచెన్

తకృ. జడి సున్నదా ననేను | జడి సున్నదా న్నవర్షము బట్టినందున నే నుండడ
 నితిగ నేను స్పృశ్యుడనైతి | అలోగ | అంతలోగ బకింత తదవు నకు మరెకింత
 నేపటికి | అనె వృది సడవె | అజడిచే గము తగ్గెను | పురుములు | గర్జలు | అద
 గై | అణిగెను | నిడుమించులు మాసివెరు పుల గొనివెలుగు ప్రకాశము
 నిలిచెన్ | పండిన వెలిచెన్ | వా ననిలిచి యెను

౧౦౫

బు || బెక్కు వస్త్రాంత పక్షణ కు తే శి యిరం బు తరక్కలా య్యుచున్
 కు క్కుటకొం టి మ్రోసె నస గూటమిటారుల బుట్టనిల్లుక
 ప్పెక్కిన మబ్బు శైల గుహ శీత దిశల వెలుగుండెనిక్కలం
 జక్కవ జూళ్ళు గెరె జల జాతహితుండు బయింపె తూర్పునన్

తకృ. బెక్కు వస్త్రాంత పక్షణ కు తే శి యిరం బు తరక్కలా య్యుచున్
 డి. పక్షణ | గూరయ పల్లెలయందు | కు తే శి యిరం బు ల | గు డి సలమి దను | తరక్క
 లా య్యుచున్ | పక్షము లు విదిలిం బెక్కుం చూ ను | కు క్కుటకొం టి మ్రోసెన్ | కరడిగుంపు
 గూసెను | అస గూటమిటారుల | జారకాంతలకు ప్రట్టనిల్లు | జన్మగృహమెనెము
 వంటి కెప్పెక్కిన మబ్బు | నల్లనే నమే ఘమ | శైల గుహ ల | పర్వత | బయిండు
 శీత | దాగెను | దిశల | దిక్కులు | వెలుగుండె | పక్షి | శివా ను | గై కల్గెన్ | గూండ్ల
 లోగ ను | జక్కవ జూళ్ళు | చక్రవాక మిధు నములు | గెరె | సంతసింపెను | జల
 జాతహితుండు | సూర్యుడు | తూర్పునన్ | పూర్వదిక్కునను | అబయింపె
 జనియించెను

౧౦౬

కృ. పైలము నమే తాదికపిం | జలమత్ర మరలివచ్చి శశమునివాస |
 సలిగ ను సెనియ దలింపుచు | నలఘు తరక్కాధ హృదయమైయు
 టనియెన్

తకృ. పైలము న | పర్వతాదుల ప్రదేశమందు | మే తాది మే సీ కపిం జలము
 అత్ర పక్షమనే పక్షి | అత్ర లి | అసమయమందు | మరలివచ్చి | తిరిగియెంతెం
 చి | శశము | కుండె విని | నివాస స్థలి | గుంటలోను | కనుసెన్ | చూచి | అ
 దలింపుచు | నివారింపుచు న్ను | అలఘు తరక్కాధ హృదయమై | అలఘు
 తర | మిక్కిలి అశిశయమైన | శ్రోత్ర | క్రొవ యుక్తమైన | హృదయమై
 మనసు కలడై | ఇట్లు నియోగి | శానెప్పపై యెక్కి నిపలికెను

౧౦౭

కృ. ఘోరా కన్నెనముందు నేతగవు వెసంబయెన్ పుత
 యెవ్వరొట్టురం బుట్టనిదింతయ నన్ గృహమందుండెన్

నారతముగానినయినను నరులయవియనుచు మనువు ప్రతర

మొసగడెత్తున్ బేవతా సహతికిన్

తకు చెరువులు తటాకములు నావులు కూపములు గృహములు యిండ్లు
తరువులు వృక్షములు వృక్షములు మిరాసులు అనారతము తీయకుం
డారేకానినానా రక్షింపినానా నరులయవియనుచు ఆమనుష్యులకు
సంతుష్టమనువు మనుచక్రవర్తియై పూర్వకాలమందు బేవతా
సంహతికి దేవసమూహము నకు బ్రత్యేకమొసగెడిది అనియున్నది
అనగా చెరువులు నావులు యిండ్లు చెట్లు మిరాసులు రెండు
కువేసివాటచూపెట్టుకటంబూకూ అవి వారివేకాక పరులవిగా
నేరవనిమకు ప్రదేవతలతో చెప్పడామెట్లుకాగా అవిప్రకటగా
నికొంటరగృహనకునాది అనేనియమమువేదని ఇవము

కలలులవంతుడైన భరణీ తలనర్తకుమోలునిట్లు తగువక
టకటంపులుగులకు కుండెల్లకు పలుకులువెయ్యలచెల్లు
బుడిగాడు సుమీ

తకు బలవంతుడైన భరణీ తలనర్తకు బలవంతుడైన సైన్యాది సమగ్రత
గవినిన భరణీ తలనర్తకు నూమినేవేరాజు నకున్నట్లు తగువు
టువంతవాని జన్మము పూర్వము తగును అకటకటం అయ్యెయ్యో
పులుగులకుం గుండెల్లకు పలుకులకు న్న శరములకు న్న పలుకులువె
య్యల సహస్రక్రతుండుకు చెల్లు బుడిగాడు సుమీ తగదును
మో

కలజగతీరుహ వివరము నకు విగ్రహాధానీకువేదకారణమేమి

తేదిపరచనకునాకును తగువేక్షణకేనియరుగు దమురమ్మనుడు
తకు జగతీరుహ వివరము నకు చెట్టుతుట్టుకు విగ్రహాధానీకు
వేదకారణమేమి నీక్షణగనిమిత్రమేమి తేదిపరచనకునాకును తగు
పుతేది సాహసము జేసి పరతలహింస పండుకు నీకునాకును తగు
పు నీకున్ననాకున్న వానిజన్మము న్నది వేక్షణకేనియరుగు దము
గరికైనా పరదాము రమ్మనుడు రా అనగా ను

మమదీయమై త్రిమంజులంబు క్షపింజలంబిట్లునియె
కల బుద్ధితినిట తగవెవ్వరు జెప్పెదరు గింపుమతనిచేరగనెద
వే కిప్పుడయరుగు దమ నవుడు కప్పినతమకము నదీర్చుక
కుండనియెన్

తకు బుద్ధితి తగువు నకు పరదామన్నమాట సమ్మతించితినిట్లు
తగవెవ్వరు జెప్పెదరు నానయమెవ్వరు వనించెను ఎరుగింపుము
యజెప్పుము ఎడతేక తదప్రచయక అతనిచేరగన్ అతగరినెప్పుం
డు నట్లుగాన్ పుడయరుగు దము ఈక్షణమందే పరదాము అ
నవుడు అట్లుచెప్పగా విని కప్పినతమకము న్నముంచుకొనిండు
నతొందరతో నుదీర్చుకకుండనియె బీర్మకరుడనేకుండెలుపవెక

నే తపనజాతమనదధికర్ణుడనుమహా వృద్ధులూర్జుల
బువిహృతిసల్పునదిరుద్రుచాంద్రాయనాదికార్యంబులద

సుప్రసన్నముజేసుకొనివెతొధిపద్యముదరించిశాంతివర్తిలు
 బహువ్యవహారదర్శనయోంబురాశియదివేర్చుమనచిక్కు
 వదలింపపెనుజోలిద్రవ్యకనిమిషంబుతదయకటకు
 తోడ్పెంజమివాదమారణియొకపాదననిప్రహరధింశశ
 మమ్మహకపింజలమ్మదొంకెనిచనుచుండెలాఘవమున
 తలలుబడునొంతకెగుపాదములుగావె

తేక. తపనజాతటమున్నతపన, సూర్యనివల్లను, జా, పుట్టనకాళిందియెత్త
 తటమున, తేక, తా, దధితర్కదను, దధితర్కదనెంతోమహవృద్ధిమార్జకం
 గుమ్మహవృద్ధి, నిండాముసలితనముగవిగినటువంటి, మార్జకం, ము
 విత్తి, విహృతి నల్పునీసంజారముచేస్తూవుండును, అది, ఆమాజ్జల
 ము, రుద్రచాంద్రాయణదికార్యంబుల

కార్యంబులద్రుతప్రయోజన

ములవల్ల, తనువృద్ధిహమును, సన్నముజేసుకొని, కృశింపజేసికొని
 వితొధిపద్యము, వితొధి, శత్రువువైనటువంటి, పద్యము, కామ,
 క్రోధ, లోభ, మోహ, నుద్యమాతనృన్మలనారితని, అనిగించి, జయించి
 శాంతి, బుద్ధిగుణముగలిగి, వర్తల్కు, అందును, బహువ్యవహారదర్శి
 బహు, అనేకములైనపువంటి, వ్యవహార, పంచాయతీకార్యముల
 ను, దర్శి, చూచినది, నయం, బురాశి, నయ, వినేతివేద్యయముల
 యందు, అంబురాశి, సముద్రనివంటిదిగనునై, అది, ఆమాజ్జలము

మనచిక్కువదలింపుమనయిద్దరిసంకటముపొరజేసేటందుకే, నేర్పు, ఎరు
 గును, పెను, గొప్ప, నటువంటి, జ్ఞాని, విచారము, ద్రవ్యక, చేయక,
 నిమిషంబు, కనుకెప్పుడొట్ట, తదయక, అలస్యముచేయక, అటకు, ఆమా
 రాజులసమీపమునను, పొరజము, చనుదె, తము, శరవాదము, మనయి
 ద్దరివ్యవహారము, అరణియొక, చెడిపోయినది, పరవ, పాఠ్యబట్టుగా
 ను, అని, శరప్రకారముగా, ప్రయోధి, విస్మయజెప్పి, శశము, అ
 కుండెలు, మహకపింజలము, త్రపక్షమనేపక్షిని, దొంకె, తొడుకు
 ని, చనుచుండెలాఘవము, త్వరగా, పోతూవుండెను, పాదములు,
 కార్జు, తలలుపడునొంతకె, శిరసునిలువతనమయ్యె, స్థలానికి

తేక. పనుకపింజలుజరమై, త్రినిధివిదనాదదివకవృక్షలతాగ్ర
 సాధివోదనాదియిపుడెంతనెవ్వడిగూడిపోయితింజెలికానిన
 తేక. పను, సు, సు, రమై, త్రినిధి, నిర, బహుకాలమునాటనుంచి, మై, స్త్ర
 హమందు, నిధి, తా, తా, కపింజలు, త్రపక్షమనేపక్షిని, విదనాద
 దివక, వదలిపెట్టుగూడక, వృక్షలతాగ్ర, సాధిని, వృక్షలత, తనలతో
 గూడినచెట్టుయొక్క, అగ్ర, సాధిని, పరిప్రదేశమును, విదనాద, వదలి
 పెట్టి, పుడు, కరసమయము, ము, ఎంతనెవ్వడి, అతిత్వ, కమనము
 తొ, తను, చెలికాని, స్త్రీ, మిత్రుని, కూర్చి, పోయి, తి, వినితిని

మహాప్రథమ, చనికంటె, త్రాంతకాంత, తక్షమనికవదికశ్లా
 ఘనసారభస్మంపదవనజాతప్రాతరొధ్దావనమధుర

గతసోపానవేష్యం దావర్తివిష్ణువునకు నీష్టమజ్ఞనగృహంబిదిగాదె
రాసనృత్యశ్రాంతకాంతావతంసములకు హలహలంబిది
గాదె హలార్ధతప్రలంబానిలంబంగలతేలిహనమునకు

తేనెప్రతిదినముగ్రాలనిదిగాదెనావిగాదెవృతశక్యత్యుసంచ
సోమ్యంచమునకు ద్రుమిదిగాదెదివసక్యజ్జలజమునకు

ననిసంతింతిసంవిదాయమునయమున

అనువా+యగకు

తకు అనువాసకప్రతిదినమందున్నజ్ఞాంతపానముచేయనిదినమువంట

మీచర, ఆకాశమందుతిరిగేవారియొక్కజీవితప్రాణములనేతిమరు
తేవాయువులుగలిగినటువంటికాశియునకుకాశియుదనేసరా
నకున్నదిచరయమునానదిమనికియోబుగాదెబండినస్థలముగా
దాగ్గరిశత్రువులయొక్కవధినాశనముకేరకు, ఆగతువైకుంఠము
నుంచివచ్చినపువంటిసోపవేష్యగొలవానియొక్కతిగలిగినటువం

తియ్యంచావర్తియంచారణమందు ~~నీష్టమజ్ఞనగృహంబిది~~ విష్ణు
వునకుత్ర్యమ్మనికొన్నదిచరయమునానదిఅటపట్టునాట్యరంగ
స్థలముకాదెకాదావాసనృత్యశ్రువురుషులుకూదామిట్టనతాం
దవముజేసుటవల్లనుశ్రాంతానిదినమువంటికాంతావతంసములకు

తేనెప్రవైనగోపికలకున్నదిచరయమునానదిపృథమజ్ఞనగృహం
బున్నదిఅనుకూలమైనపువంటిమజ్ఞనగృహంబు, స్నానమందిర
ముకాదెకాదాగ్గరిశత్రువులమద్యపానమువల్లనుబుద్ధతమదింపినపువం

తేనెప్రలంబుప్రలంబాసురునికొరిశత్రువుదైననిలరామునియొక్కలాంగ
లమదకయనేతావేవేహనమునకునర్పమునకున్నదిచరయమునానది
హలహలంబువిష్ణుకాదెకాదావృతపతేష్టిపనిదినమువంటిశ
క్యత్యుసంచగలుగలిగినపువంటిఅనగాదూదలు ~~నీష్టమజ్ఞనగృహంబిది~~
నకునందనందుదనేగోవునియొక్కగోగంబందునకుగోధనుసము
హమునకుప్రతిదినమగ్రాలప్రతిదినము ~~అనువాసకమున్నకా~~
లగ్నానముచేసేటందుకున్నదిచరయమునానదిగాదెనావిదిగు
డునావిఅనగావాపికాదెకాదా ~~వివసక్యజ్జలజమునకు~~ దివసక్యతేసుంబుదినేతి

జలజమునకుకేమలమునకున్నదిచరయమునానదికాదెమ
తేనెకాదెకాదాగ్గరిశత్రువులకారముసంవిదాయమునకూచం
తరమందుయమున్నకాశిందేనదినిసంతింతి ~~సూత్రముచేస్తినది~~

నీఅచటకపిజలమంవృద్ధమార్జునపతిజానిత్రయంబువల్ల
తలగిరేదియగుదతదేర్పుకర్మజూనిజాలతగవరియనిదే
నిజాగడితేర్పుతలమానసుదతిక్కుదురుదుకేవలజరరపూ
రకుదుమార్జునజాతినిదెదుంతువనినమ్మెడితెరంగెయ్యది
యొద్దికిజనాత్రయేపుకెనదు

తేనెతగవుదయ్యమెరుంగునీతగవుబట్టుప్రాణమేతితేతరగా
పిక్కునగిధర్మమునకుందుకడకేగుదముదురాత్మమగుదుమను
టయనేననియమ్మదటశశము

తకు భర్తము జేడి తను జేరుచున్] పుణ్యము చేయకపోతే అచయకళ
 వదలు తన్నుచే తజేసు ను భర్తం బుచ్చి వృద్ధియైంది. విధున కమెనకర్తు
 ముచేసితే అచయి నకర్తుమ నానాంతి ~~చేసి~~ తను ప్రతిని యుగ్గతన్న

[illegible]

కు. అని తెలిసి బుద్ధిమంతుడైనవాడు వారిమీది న్నాందివదిలి తనతన

కూడా వచ్చే ధర్మమునే ఆశ్రయింతురని భావము

అర్క కృత్యముల పరమార్థముగ పరమార్థగలదండ్రు సత్సపర
తంత్రు సురా సుకులత్వంతుడు గావు నప్రరహిత సత్సము
లు విరువబడవలె వ్యతిరేకము

అర్క కృత్యముల పరమార్థముగ పరమార్థగలదండ్రు సత్సపర
ముగ పరమార్థగలదండ్రు విహితము. అమృతము కష్టనిపలుకుదురు
సత్సపరతంత్రు ~~మృత్యువృత్తి~~ ~~మృత్యువృత్తి~~ ~~మృత్యువృత్తి~~ సురా సుకులత్వంతుడు ప్రదేవ
తలు రాక్షసులు పూజింతురు కావున శ్రీకాగానీపరహిత సత్సము
లు ప్రరహిత ప్రాణిలకాధారములైన సత్సములు. యుతమార్గ
ములు ఎవ్వరికి ~~ఎటువంటి~~ ~~వారికి~~ ~~ని~~ ~~వి~~ ~~చు~~ ~~వ~~ ~~బ~~ ~~డ~~ ~~వు~~ ~~న~~ ~~ద~~ ~~ల~~ ~~గ~~ ~~ు~~ ~~ద~~
ప్రసాద సత్సం తత్సమ్యతం సమన్వితమరః

అర్క అత్తవత్సర్యభూతానియను ప్రరాణావచనముదిబబుప్రా
ణివత్సలుతులు సుమిముదుఃఖిము సమముగా జూచుకునును
దేహి పరలాకమంతవర్తింపవలయు

అర్క ~~అత్తవత్సర్యభూతానియను ప్రరాణావచనముదిబబుప్రా~~
తువులను ఆమె అనే టాప్రరాణావచనముది ప్రరాణావాక్యమును
టాబహుప్రాణివత్సలుతు సమస్తచేతనులయందు (నిప్రాణితచే
తనోజుత్తి తనమరః) వత్సలుతు దయగలవాడో సుమిము శర్మము
దుఃఖిము ధోదమున్న సమముగా సరిగా చూచుకునును కనుగొం

అమృతము శరణీపరలాకమంత అమృతము శరణీపరలాకమంత
పవలయు. అంతవలెను అనగా సమస్తభూతములను అత్త స్వరూ
పముగా జూచుచును విదుః ~~విదుః~~ ~~విదుః~~ ~~విదుః~~ సమముగా గడు
ప్రతూ పరలాకమందు అంతగిరి శరణభారియుండవలెనని భా
వము

అర్క సులవకమేనకంబకము సూక్తి నకుండుకశోణితంబుపి
ప్రతితనకెంతసెప్పియగుచెప్పెడిమెండుక బేవిదేహముత
గిరినవారికి విభముకాతనువేదనలంబునెరిపె
నలుగుటవేకహింసకడయెజనగా జను సద్వివేకిక

అర్క సులవకమేనకంబకము సూక్తి నకుండుకశోణితంబుపి
నిల్బరముగా నిలిచి మేన శరణమందు కంబకము ముల్లసూక్తి న
తాకిన కేండుకశోణితంబు కేంతుంతునెత్తురు పిచ్చివిగ్నేలు
వెళ్లగా తనకెంతసెప్పియగు తనకు యెపాటభాధయి ప్రసాద
ప్పెడిమెండుక బేవి పల్లవలసినదిమరియు కబేవిదేహము శ్రీశర
రములు కిరినవారికి విభముకా శరణముగలవాండ్లకెల్లా
ప్రకారమేకదా తనువేదనలంబు శరణవృథలనీ పరిపైలవరిపై
అలుగుటవేకశరపముజేసుటవేకహింసకడయెబంధనతాతనమా
రణిదులకు దూరమే సద్వివేకిక తలివిగలవానికి ననగా దగుటను
యోగ్యము ~~అనగా~~ ~~శరణమందెక్కడనైనా~~ ~~ముల్లు~~ ~~దగి~~ ~~లె~~ ~~నె~~ ~~త్తు~~ ~~ట~~ ~~వె~~ ~~ళ్ల~~
రాగితనకెంతసెప్పియగు సుమిము ప్రకారమేకదా అందరికెప్పి అనితెలి

సీ. వివేకముగలవాడు పరహింసకు దూరముగా పోవలెనని యావము

౧౫౫ కు అనుదధికర్ణుని పలుకులు విని నిర్భయ వృత్తి కైంకురే యొని
గదియం బు నితనతనవాచాదములను దానికి శశకపింజ
లంబులు జెప్పెన్

తీర్పు అనుదధికర్ణుని పలుకులు అను అనేట దధికర్ణుని దధికర్ణుడనేపిల్లి
యొక్క పలుకులు మాంబల్గోని అలకింపి నిర్భయ వృత్తి
తవాంపారముచే తను కైంకురే యొని సంచయము విడిచి కదియం
జని దగ్గరికి పోయి తన తనవాచాదములను శశకపింజ కలహము
ను అనగా తమ వివాదములను దానికి అచూర్ణాలము నకు శశకపిం
జలంబులు జెప్పెన్ కుండలున్న అత్రపక్షమున్న పలికె నని యావము

౧౫౬ సీ. చెప్పినప్పుడా జీర్ణాదు వారెంత కనియె మోరే మనియె
దరుని మోతగని హంద్రాయణ దిప్రతంబులదేహ మతి
వృశంబు సరించు కతనచెవులు తావక సూక్ష్మ శబ్ద స్వీకృతి
ని నాంబు గావు గావు ననిరుగడలని పుడు శ్రవణ ముతగ
దిసియున్నెస్వనంబు నలుబ్బుడే ర్పడమో సుద్దుతెల్లదెలియబడి
తే తగకె మము వంటమునులకు దగవు బేర్చవేళురుండంగ
మముమారు విశ్వసింపి దూరమరుదెంతిరిగా నద్రోవరా
దు జానుబనివేడు మాకనుష్ఠానవేళు

తీర్పు చెప్పిన అట్లు శశకపింజలములు తమ వృత్తాంతము పల్లగానే అ
ప్పుడు అసమయమందు ఆ జీర్ణాదువు అముసరిపిల్లి ఆరెంటక

నియో అశశకపింజలములతో పల్లము న్నది మోరే మనియె దరుని
కేమని పల్లము న్నది మోరే మనియె మాకు విసరాదు తెగని ఎడతంబివేన
పువంటి నాంబు యాణదిప్రతంబుల నెలదినముల ప్రతముమొద
వైనదియమములచే తోడహము శరీరము అతిశయశంబు సరించు
కతన మిక్కిలియెంత కట్టనందున నేచెవులు నాశ్రాత్రములు తావ
క సూక్ష్మ శబ్ద స్వీకృతి విని గావు తావక మోసంబు భయమెనను
క్ష్మ శబ్ద స్వీకృతి విన్నది మాంబులు గ్రహింపడా నమోపాతగా వ్రు
మర్థములు గావు గావు నా అటు అన్నందున నీరుగడలని పుడు
దిక్కుల పుడు శరతకుణమందు శ్రవణము తగదిసి చెవులం
టా అచ్చెస్వనంబు నలుబ్బుమాంబుల పర్చుచు వేరువేరుగా మోస
ద్దుతెల్ల మో వృత్తాంతము తో తెలియ గోచరించు నట్లుగా నోప
ల్లుడు నే పుండి అనగా అముసరిపిల్లి అశశకపింజలములతో
అంటుంటి మోరే మంటువు నర్తదానాకు విసరాదు పలనంబె
సర్వకాలము హంద్రాయణ చరణ దిప్రతకరణముచే తశరీరము
తాయెంతి పరయినంబు నచెవులు విసరావు మోరిద్దటరెండుచెవుల
దగ్గరవం నీ మో వృత్తాంతములు విని గా జెప్పితే వినియు నరము
చెప్పుతానని తాత్పర్యము మము వంటమునులకు మాంబులను
ననలేలు రమోతగవు బేర్చ వాంజనపరిష్కారము జేయ నోదగవైధ
త్వ మోవేళురుండంగు శానామందియంతగా పంపాయ తోవాను
దగా ననుట మముమారు విశ్వసింపి మాంబులను నమ్మి మంగమకు

దేవితిరిగి పూజ వస్తు వస్తు తిరిగా నక్షత్రావరాధి పుష్కరం
దుఃఖం గుపనవేదుల అలసము గూడ దుఃఖం కనుజ్ఞానవేళి కను
శ్చానకం పుష్కరదీపకాగా శీఘ్రము గాజెప్పు మని యుత్థము

౧౨౪ కు అరుదెందనకటం యునకరిగినదధితల్ల జంఘ్రహవిగా
రెంబిమెరకు వడబట్టుకు నికంధరవిరియం సురికిచంపితగ
శక్తిం చెన్

తకు అరుదెందనకటం నికటం యునకు సమీపము నకు అరిగిన పీఠ
యినోదధితల్లకు పిల్లి అంఘ్రహతి కావీదె బ్బలచే తో అరెంబి
అశశకపంజలముల నుమెరకు వడబట్టుకు నికంధరవిరియం
యకు నికంధరవిరియం సురికి మెడతెగకరచీచంపి వధింబితగ
శక్తిం చెన్ గాగా తిలకము

౧౨౫ పేక్షాక్షయం యుజ్జే చ్చుటకు చచ్చుట కిది కారణం
నిచెప్పికాక మఖిలక్షిగముల జూచి ఘోకం నేడపక్షి సామ్రా
జ్యానిషేకసంరంభమేదోపనిగా నిపనిమానుడనటెనిగా
తినా పులుగులు చదలపేరెలుగుతెసగోతెసగన్నదెసలకు
చెప్పెసలారబరచినా దర్పాంధమద్దివాంధం యుగనవి

౧౨౬ తుపసుపుడేగురుకరకం చుమిసిమిదేరుమిట్టకనుగ్రుడ్ల
మిణుగురు మిడిసిపడగ శంభు తార్తములదిభక్
గలగరింపగర్వదుక్కాకమనకుకొకమునకనియె

తకుక్షుద్రాశ్రయం యుజ్జే చ్చుటకు చచ్చుట కిది కారణం యుక్షుద్రాశ్రయం
తకులయెక్క అశ్రయం యు సమీపము నేచుచ్చుటకు చేరడము
నకుచచ్చుటకు మృతియెం దడము నకు ఇది చరచెప్పినదికా
రణం యుజ్జే తువు ప్రనిచెప్పికాకముగా యసము అఖిల
మగముల అఖిల సమస్తమైన మగముల పక్షులనుగా
చి. కనిఘోకం నేడ గూచియెక్కడ పక్షిసామ్రాజ్యానిషేకసం
రంభమేదోపనిగా నిపనిమానుడనటెనిగా తినా పులుగులు
చదలపేరెలుగుతెసగోతెసగన్నదెసలకు చెప్పెసలారబరచినా

~~తెదలపేరెలుగుతెసగోతెసగన్నదెసలకు చెప్పెసలారబరచినా~~

కార్యము గానికార్యము మానుడనటెనిగా తినా పులుగులు

అపనిచెప్పికాక మఖిలక్షిగముల జూచి ఘోకం నేడపక్షి సామ్రా

జ్యానిషేకసంరంభమేదోపనిగా నిపనిమానుడనటెనిగా తినా

పులుగులు చదలపేరెలుగుతెసగోతెసగన్నదెసలకు చెప్పెసలార

బరచినా దర్పాంధమద్దివాంధం యుగనవి తుపసుపుడేగురు

కరకం చుమిసిమిదేరుమిట్టకనుగ్రుడ్ల మిణుగురు మిడిసి

పడగ శంభు తార్తములదిభక్ గలగరింపగర్వదుక్కాకమనకు

కొకమునకనియె తుపసుపుడేగురుకరకం చుమిసిమిదేరు

మిట్టకనుగ్రుడ్ల మిణుగురు మిడిసిపడగ శంభు తార్తములదిభక్

గలగరింపగర్వదుక్కాకమనకుకొకమునకనియె

కా. నావినివాయసపతిచిరజీవితనిల్లనియెనతిశీలాహితసం
 భావనకనతదవేలాకగమతెలుపుమనిననతదిట్లనియెన్
 తీక నావిని అనగానాలింవాంయసపతికాకరాజేనమఘవర్ణుడు
 చిరజీవితనిల్లనియెన్ కలలాగునపరితెనునీతిశీలానీతిమంతుడా
 హితసంభావనకున్నప్పుడుచెప్పడానకున్నకన్నుతఃపరముతద
 వేల్చి అలస్యమేటకేవగమై శ్రీమముగానేతెలుపుమనిననరుగజె
 ప్పుమనగాను అతదిట్లనియెన్ అచిరజీవియారతిగాపరితెను

గా. సంధివిగ్రహంబు విచారణశీలంబు అపనమబుష్టమయ్య
 నుపస్థితతిపుస్థానంబునుటనదియునుంగూడదు యానంబు
 నకులంపునాంబుస్థానత్యాగంబులాఘవమూలంబుశ్రు
 త్యానన్వవిరూధికులంబుభావంబునుటద్వేదీభావంబుశా
 సగడు సంశ్రయంబున్నితకైకరవ్యంబుదినునాశరీరపతన
 పర్యంతంబునీకార్యంబునకైపాటుబడగలవాడు

తీక. సంధివిగ్రహంబు సమాధానమయ్యెయత్తమున పూర్వకన్న సమా
 ధానము కలహము విచారణశీలంబు యోజననయ దగినది అ
 సనము నివాసస్థానము బుష్టమయ్య ద్రవమైనదైనప్పటికీ
 పస్థితతిపుస్థానంబునుట సమీపమందు శత్రుస్థలముగలదొట్ట
 దియునుంగూడదు అదిసంపదదు యానంబునకు యుద్ధానకు
 పరవదానకులావునాంబుస్థానాదిబలము సంపూర్ణముగాకదు

కా. నావినివాయసపతిచిరజీవితనిల్లనియెనతిశీలాహితసం
 భావనకనతదవేలాకగమతెలుపుమనిననతదిట్లనియెన్
 తీక నావిని అనగానాలింవాంయసపతికాకరాజేనమఘవర్ణుడు
 చిరజీవితనిల్లనియెన్ కలలాగునపరితెనునీతిశీలానీతిమంతుడా
 హితసంభావనకున్నప్పుడుచెప్పడానకున్నకన్నుతఃపరముతద
 వేల్చి అలస్యమేటకేవగమై శ్రీమముగానేతెలుపుమనిననరుగజె
 ప్పుమనగాను అతదిట్లనియెన్ అచిరజీవియారతిగాపరితెను

గా. సంధివిగ్రహంబు విచారణశీలంబు అపనమబుష్టమయ్య
 నుపస్థితతిపుస్థానంబునుటనదియునుంగూడదు యానంబు
 నకులంపునాంబుస్థానత్యాగంబులాఘవమూలంబుశ్రు
 త్యానన్వవిరూధికులంబుభావంబునుటద్వేదీభావంబుశా
 సగడు సంశ్రయంబున్నితకైకరవ్యంబుదినునాశరీరపతన
 పర్యంతంబునీకార్యంబునకైపాటుబడగలవాడు

కా. నావినివాయసపతిచిరజీవితనిల్లనియెనతిశీలాహితసం

మాటపట్టు జూరినపైకమునకు, ఫల భంగమునకు పైరుపండనందున, మా
టపట్టు జూరిన, గడువు దప్పిన, పైకమునకు, రూకలకు, సత్యాక్రియ
న, నిజమైనమాటచెప్పిన, అనగా వచ్చేపయిలు లోయిస్తానని మాట
యిచ్చిన, సుదాత, వదాన్యడు, అర్థాంతరము, ఫల భంగమున, ఫ
లకా లాభిక్రమముచేతను, మాటపట్టు జూరిన, పలుకులు జేడిన,
పైకమునకు, క్రొకటి లగుంపులకు, సత్యాక్రియన, యధార్థ భాష
మొసగిన, సుదాత, మంచి తానగి, అనగా పైరుపండనందున గడువు ద
ప్పిన రూకలు వచ్చే పైరు లోయిస్తానని యధార్థముచెప్పిన వదాన్య
దనిన్ని, శ్రీశ్వాంతమునది స్వరము పలికే క్రొకటి లకు యధాస్రకా
రము సుస్వరమిచ్చినదా తని భావము, హాళి నున్నత, చందాలు ర, హ
ళి, యిచ్చుచేతను, తున్నత, చందాలు ర, తున్నత, అజ్ఞానతన, చండా
లు ర, మాంబాండ్లను, మాంబావార్యన భురంభకు లజేసిన ఘనుండు,
విష్ణు ప్రాజావంతు లజేసిన సుప్రవాడు, అర్థాంతరము, తున్నత
చందాలు ర, తున్నత, తున్నత, కుసుమమందు, చండ, తీవ్ర గమనము
లు గల్గినటువంటి, అలుర, తున్నత లనిన్నిచేప్పవచ్చును, తున్నత,
మదింపిన, చందాలు ర, తున్నత లను, మాంబావార్యన భురంభకు ల,
మధుసాన భురంభ లజేసిన ఘనుండు, సమర్థుడు, అనగా, తున్నత
తన చందాలు లభగవ దర్శన శీలులచేసిన వాదనిన్ని, తున్నతము
తన తున్నత లమకరం దపాన వంతు లజేసిన వాదనిన్ని భావము

కాలగణితమునకు ముఖ్యముగా కాలగణితమునకు కాలగణితమునకు కాలగణితమునకు కాలగణితమునకు
 వృద్ధిమందిన అలజ్జలు అపదలచే తలకలు దినకర్తవ్యమందిన సకల
 లకు నిర్మలమగు నుండును నా నిర్మలమగు నుండును నా నిర్మలమగు నుండును నా నిర్మలమగు నుండును
 సజ్జనులకు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు
 సేతనా నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు
 కాళగణితమునకు కాలగణితమునకు కాలగణితమునకు కాలగణితమునకు కాలగణితమునకు
 మునుగువాం నలచేతను కలకలు దినకర్తవ్యమందిన సకలమగు కాలగణితము
 రములకు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు
 సా నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు నిర్మలమగు
 నంతుండు సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత
 సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత
 ప్రత్యక్షమయిన సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత సన్నత
 మునుగువాం నలచేతను కలకలు దినకర్తవ్యమందిన సకలమగు కాలగణితము
 తన జన్మచేతను కలకలు దినకర్తవ్యమందిన సకలమగు కాలగణితము
 కము

742

సే॥ ముక్తపత్ర వాగ్దజమునచోరస దులింగి, కళికల స్ఫులకలుగల
గజ్జే సిఃపావిపరని తావుల పూలదండలు జుట్టుకడవేనిమ
ధు సాత్వికము నేదేల్చి, శణదశియంకా రమణి తమలకు
ఱుయింగి, త్రిచక్రలూరుమో వినాని సరని నున్నతఫల

[illegible]

విడిచి వచ్చుడు. అప్పుడు గురువుని చూచి నిలవబడి ప్రార్థనలు చేసెను. అప్పుడు
తన కృతేనంశయముచేతను వికలుండనుచు తిరిగి బప్పినవాడై

౧౫౨ కు ఒకరిరువురు గారందరు నకటాచార్యుగంబు కుక్కయని పిలిచెదరే.
అది శ్రమసియేపి దెచ్చుతి తుకతుక నను నవ్వకుండు మరె తత్వజ్ఞుల
తకు ఒకరిరువురు గారు ఒకరిద్దరు గారు అందరు చూచినవారంతా అకటాచార్యు
యోగ్యుగా గంబు కుకమే కుక్కయని కుక్కమని పిలిచెదరు. పరమాచార్యుని
కిందుకు శ్రమసి తిరిగి బప్పి పిదెచ్చుతి కుక్క తేనుక వచ్చిని తత్వజ్ఞులు.
తిరిగి నవాండు ననుగని నన్ను జూచి తుకతుక తుకతుకమని నవ్వకుండుడు
అహంకరుండావుందురా నవ్వనే నవ్వదుకు

౧౫౩ మ అని విహారణ స్థల దాచార్యుగంబు గుగా గంబు విడిచి వచ్చుచు పూర్ణ
శరంబును సరంబు నకు సన్నాని ధీయేచనియె నప్పుడు భూమిలు

౧౫౪ ప్రహసగా సమానా ననులగుచు సుండురుల కరంబు లప్పళించుకు
ని యయ్యజంబు జంపుకుని శక్తిం చిరట్లు ప్రజ్ఞాకార్యధైర్యాది
గుణంబులు గలవారలు పరులకార్యంబులు విఘాతంబులు జేసి
స్వకార్యము ధరింతురని మఱియు చిరజీవిమేఘవర్ష నాటకంబు

తకు అని విహారణ స్థల దాచార్యుగంబు అని తరప్రకారము యెంచి విహారణ
స్థలత సంచారప్రదేశము గానాచరింపబడ్డటువంటి అన్య సప్తవ్యమై
న అగంబును పర్వతవృక్షములు గలిగినటువంటి అర్ధాంతరము అన్య
గంబును కల్పవృక్ష సాధనము గలిగినటువంటి భాగంబుయొక్క జము
నూరిదిచివరదిపట్టి వచ్చుచు ప్రాప్త గురువు పూర్ణ శరంబును పూర్ణ నిందిన

శరంబును జలము గలిగిన సరంబు నకు కాసారము నకు సన్నాని ధీయేచని
యొక మజ్జనము నకు పరయెను అప్పుడు అసమయమందు భూమిలు
మృదు ప్రహసగా సమానా ననులగుచు ప్రహస అతి శయమైన నవ్వ
చేతను గా సమాన ప్రహసంబుచేసి అననులగుచు ముగ్ధము
లు గలవారలగుచు స్మృతుండురుల కరంబు లప్పళించుకుని ఒకరినే తు
లార ఒకరిచెయివేసి తట్టుకుని అయ్యజంబు జంపుకుని అమేకపాత
ను వధించి శక్తిం చిరి యజించిరి అట్లు ప్రజ్ఞాకార్యధైర్యాది గుణంబు
లు గలవారల పరులకార్యంబులు విఘాతంబులు జేసి స్వకార్యము
ధరింతురని మఱియు చిరజీవిమేఘవర్ష నాటకంబు అప్రకారము
గాను ప్రజ్ఞాకార్యధైర్యాది గుణంబులు గలవారలు ప్రజ్ఞాసామర్థ్య
మున్ను కార్యచేయి తగ్గపనియనున్న ధైర్య సాహసమున్న అదిమేద
లగు గుణంబులు గుణములు కలవారలు కలిగినవాచుల కార్యం
బులు పరుల అనునలయొక్క కార్యంబులు పనులను విఘాతంబులు జే
సి చెరిపి స్వకార్యము తనప్రయోజనమును అధింతులు తుదముట్టి
తుకు అని తరప్రకారము పలికి మఱియు కెం దియు చిరజీవి చిరజీవియ
నే వాయసమంత్ర మేఘవర్ష నాటకం చి మేఘవర్ష డనే వాయసరాజు
నుచున్నా

౧౫౬ క తనలావులూ చిమృతకా కనికాయ శతశరత్త కణములమే
న బినితి వటాగ్రము నందితి ననుడు పక్షుతిరహిత భూమి జాతం
బులకు

తననిపరికినమేఘవర్షంబులుంబుతగరుజ్జ్వలుగావింతివిస్త్రం
 అనుకాకజతరాస్త్రంబుజిక్కియచ్చిరజీవిన్యగ్రాధాగ్రా
 టరంబునందెట్టింబపరివారుండెనిరుపహతిస్థానంబున
 కరిగెనాసమయంబున

తన నకార్యమునీపనాకార్యసమ్మతంబుగాపెద్దలుమెచ్చెటబుగానీకరహింపం
 గలవాడనుచక్కచయగలవాడనుఅనిపరికినానిచెప్పగమోమేఘవర్షంబు
 వాయసరాజులుంబుతగరుజ్జ్వలుగావింతివిస్త్రంబుతగరెరికివయబద్ధులవం
 టగరుజ్జ్వలుగావింతివిస్త్రంబుతగరెరికివయబద్ధులవం
 యి నకాకజతరాస్త్రంబుకాకవాయసములయొక్కజతరాస్త్రంబుక
 డుపునెత్తురునిక్కిచల్లెఅచ్చిరజీవిన్యగ్రాధాగ్రాంబునన్మర్త్యచెట్టువిహదపెట్టుంబు
 పరిజనముతూకూడుకున్నవాడైనిరుపహతిస్థానంబునకుటపద్రవము
 వేనిచూటకితరిగెయెనుఅసమయంబునకాలమందు

తన అరుణాగభస్మినింబముపరాధ్రితిరూపితమయ్యెపన్నగా
 భరణాశిరూధిహలహలభంబినిరుచినెరసెతిరూధి
 కరగతినంతగూబపరిగాధమహేధతగూజదుల్లకూ
 టరములనిర్గమింబివికటప్రకటాననముతములింపుచు

తన అరుణాగభస్మినింబముసూర్యమణ్డలముఅపరాధ్రిపశ్చిమోచల
 మందుతిరూపితమయ్యెఅంతర్ధానమామెనుపన్నగాభరణాశిరూ
 ధిహలహలభంబిపన్నగాభరణాసహశివసావ్యమయొక్కశిరూధి
 తమందుండెటహలహలభంబికాలకూటమువలెనుగైరుచుకట్టు

తన అనంతమయైనచిరజీవయొక్కలావులునెక్కలునీటకవిరికినకృతకా
 కనికాయలశరీరకత్తకణములుమృతాచచ్చిశబ్దవంఠంకాకనికాయలు
 వాయసపుసుంపులయొక్కశరీరదేహములయందుండెటకత్తకణము
 లుక్షతజనిందువులుమేనన్ననాశరీరమందాచిక్కిచల్లెవటాగ్ర
 మునందుమర్త్యచెట్టుమేనయందున్నదిటంబిటపహతిరహితగూ
 మిజాతంబులకుటపహతిరహితటపద్రవమువేనిగూమిజాతం
 బులకున్వృక్షములకుచనుడుతాండు

కల అరిమర్దనుపరిసరిప్రాద్దురుదెంచుకెరలితరలిహతశేషరట్ట
 త్తరటభృతికటభజింతున్హరుదావగవారియోరెనాపగ
 వారిన్

తన అరిమర్దనుపరిఅరిమర్దనుదనేగూబరాజుయొక్కసైన్యముసరిప్రా
 ద్దుఅర్ధరాత్రుమందుసరివేళననుటకెరలికెటతున్నతరలిగూడిఅ
 రుదెంచుకెవచ్చునుఅటతర్వాతహతశేషబావగామినినినటువంటి
 రటతటలుసుప్రదేహకరటభృతికెరటకాకులయొక్కభృతికెర
 ణముకెరకుహరుడుశివుడుఅపగవారియోరెగంసూదకముగూ
 కెనెనుగూఅపగవారిన్అశత్రువులనుభజింతున్సంతునుఅనగా
 అరిమర్దనునిస్సైన్యముమగలచంపేటందుకుసరిప్రాద్దుశవచ్చునువచ్చి
 నప్పుడుహతశేషవాయససంకర్షణకైశివుడుయెటనెళ్లకైతిరూజ
 వుంబుకున్నట్లునేనుపగవారినిశిరసావహింబయంటాననిగూవము

కల భజింబి నకార్యమూర్త్యసమ్మతంబుగానిర్వహింపంగలవా

నెరసెన్ నిండెను నీరొధి నీకరగతిన్ విమోచి శత్రువులకు నీకరగయంకరమై
 నగతిన్ తీరెదను అంతః సంతరమందు గూలవరి ఘోరకన్యకము గాఢ
 మహాధర ఘోజు దుర్లభమ బరము లగ్రాధ దృఢమైనటువంటి మహాధ
 రపర్వతములయందుండెట ఘోజు వృక్షములయొక్క దుర్లపాండనన
 క్షములైన క్రూరమలమొత్తులు నుండు నిర్గమించి బయలుపెట్టి వికటప్రక
 టాననము ల్వికట వికారముగాను ప్రకటకనుపించెట అననములమొ
 ములు మురింపుచు న్నిప్పుచునున్నన్

౧౬౦ కృతిమర్దనుడనువటల స్ఫురణా లోకములు ఘోరములవటక
 రహా హరణోర్ధ్వగదిల బహుపాద్ధరణోరుహమాత్రయంచెతద్విట
 పమునన్

తీకు అరిమర్దనుడనుప అరిమర్దనుడనే గూలరాజు పంపగాంబుల స్ఫురణా
 లోకములు బలస్ఫురణా వేర్యాతిశయముచేతను టత టద్గమింపబడ్డ
 టువంటి లోకములు ఘవనములు గలిగినటువంటి టలూకములు ఘోర
 ములు వటకరహా హరణోర్ధ్వవట న్యత్రాధమందుండెట కరట కాకుల
 యొక్క ఆహరణోర్ధ్వ ~~హరణోర్ధ్వ~~ చేతను కదిలి పరయ బహుపాద్ధరణో
 రుహము మట్టిచెట్టును ఆశ్రయించి తద్విట పమునన్ ఆవృక్షాంబ
 యందున్

౧౬౧ కృతాకములు మెదలకున్నను ఘోరకంబులు కర్ణఘోరఘోరతార్క
 హతా కాకులములగుచు క్రమ్మరిపోకకు నట్టాడుచున్నప్పుడు
 ఘోజుమునన్

తీకు కౌకములు ధావంకములు మెదలకున్నను కదలకుండా వుండగాను అన
 గా కనుపడగపోగా ననుట ఘోరకంబులు గూలవటకర్ణఘోరఘోరతార్క
 రహతా కాకులములగుచు కర్ణచెవులకు ఘోరపరుషమువైన ఘోరతార్క
 రఘోరతార్కరవముచేతను హతశ్రుతిధ్వనిపుట్టంపబడ్డటువంటి అనా
 కులములగుచు దిక్సముదాయములు గలిగినవగుచున్న క్రమ్మరిపోక
 క్రమ్మరిపోకవడానకు నట్టాడుచున్నప్పుడు తలుస్తూ వున్నప్పుడు
 ఘోజుమునన్ చెట్టుపొదనున్

౧౬౨ కృతిమర్దనుడు నుతమను ద్వితీయము సారం శుభయ్యనాకృ
 తకార్యస్థితికడగనియు నికిమహా న్నతియనిమనువానతియైనా
 దట్టగుటన్

తీకు మతివిడులకు న్నితీశాస్త్రజ్ఞులకు అనుద్యతనము యత్నముచేయకునికి
 టుతము యత్నము సారం శుభయ్యన్ యత్నముచేసినవాడయినైత
 కృతకార్యస్థితికడగనియు నికి అకృతచేయబడినటువంటి కార్యస్థితి అ
 ప్రయోజనభాగముయొక్క కడగనియు నికి కౌనజూనియుండుట మహా
 న్నతియని సత్కృతమమనీ తమవానతియైనాడు మనువు మనుచక్రవర్తి
 అనతియైనాడు అజ్ఞాపించినాడు అట్లగుట అట్లైనందున అనగా జ్ఞా
 నముగలపురుషుడు యెడైనా యొకకార్యముచేయడానకు యత్నముచే
 యకనేయండువలె యత్నముచేసినవెనుక ఆకార్యము కడకు జేసిదా
 నిఫలముగనివిడువవలెగాని నడుమగా విడువరాదని మనువుచెప్పినా
 దని భావము

అట అనితలని నిలవితలపనినిది నిరజేయియపదసుకశబ్దం
మొనరించినకృత్యులపరిమనమయియెట్లనుచుట్టుముట్టుబట్టి
తన అనితలని శరణుగయించినితలనిదృఢముగానునిలవిట్టిందిపనినిది
అక్కరబట్టినిరజేయినిరజేయినేవాయనమంత్రీపరుపడువరిసేట్టుగాను
ఒకశబ్దంమొనరించినకృతకుతగుయ్యగావరిపూకనెన్నముక్తమృతి
నక్కుతిరిగిమొనమొసేనామయ్యముగనిఅత్తులను అనెట్టుమొట్టును
ట్టు అంతటానున్నముట్టుతాకినట్టుపట్టిగ్రహించుకునెను
అట పట్టుకునిచంపనెంపకట్టుయతపడుకనెరుగుగావుననతని
యట్టుమువలెనునిచనిపతికట్టెదురంచెట్టుకాశికంబులునిలచెను
తన పట్టుకునిచంపనెంపకట్టుగ్రహించుకునివధించుకున్నసెంపకట్టెట్టు
కున్నకట్టుయతపడుకృత్యులమొసేయకేదగుగావునతెలుసుగనకు
అతని అనిరజేయినియట్టుమువలెబంధువువలెనుకునిచనితెన్నపేరయి
పరికట్టెదురంచెట్టుపతిరాజుయొక్కకట్టెదురంచెట్టుసమక్షముగానునికాశికంబులు
కములనిలచెన్నిలువనిదెను
అట దూరితగరుదుత్తరువిస్త్రాగుణరసలారహితకృతాకృతనతని
దేరకునజూనిగర్వసమాంశాక్రమవిరూధిమర్దనుడనియెను
తన దూరితగరుదుత్తరుదురితపరయినటువంటిగరుదుత్తరురెక్కలుగనిన
టువంటిద్విస్త్రాగుణరసలారహితకృతాకృతివిస్త్రామరికంపులుట
టువంటి అరుణారసరక్తముచేతలారహితకృతాకృతిగాజేయబడు
వంటి అకృతిశరరముగనినటువంటి అతని అనిరజేయినితేరకునజూని

పాఠకనుసునినవాడైగర్వసమాంశాక్రమవిరూధిమర్దనుడనియెను
ములచేతనువిరూధిమర్దనుడు అరిమర్దనుడు అనియెన్పలికెను
అట ఓరీశవెవ్వడనీ తీరమింతెత్తిచనినభ్యుతనెంపుననా
పేరునిరజేయనినయిపాఠకుడాయనయలుకపతికెరుగించెను
తన ఓరీశవెవ్వడనీ ఓరీశవయమిపేరుగలవాడనీ ~~తన~~ తనకాతని
శరప్రకారమువికారముపముగలవాడనీ పమింతెత్తిచిందుకైనావని
యనగాభ్యుతపంపునధైర్యాతిశయముచేతనాపేరునిరజేయని
నానామధేయమునిరజేయనినినయపాఠకుడు నీతిశాస్త్రముయొక్క
తుదముట్టనవాడనీ అయిన అనిరజేయి అలుకపతికెరుగించెనట
రిమర్దనునకునిరిగించెన్చెప్పెను
అట ఎరుగించినమించిననివెరనిట్లునుపూకలారకవిభుద్విసువ
తెరగునిరజేయినిస్త్రామరకకకాకరాజుమన్నించుగదా
తన ఎరిగించినతెలియజెప్పిననుమించిననివెరనిట్లు అతిశయభీతితోపూ
కలారకవిభుడు అరిమర్దనుడుట్లునుకరమాటఅడిగెనునిరజేయి
యనిరజేయినేవాయనమంత్రీట్లుగుటకు శరనేచదశపాంచదా
నకునితెరగుపమిహతానీనిస్త్రాకకారాజు అమేఘవర్షుడుఅ
రమరవేకునంశయమువేకమన్నించుగదామన్నజేసుగదా
అట వదివస్పతికిబహుస్పతియనుచుండుతమేఘవర్షునకుముగ్ధప్రధా
నుండవు నీతిపథీనుండవు భనునండవు మానునండవునీయట్లు
కృతకృత్యునకుయిష్టచదశరాశేర్పునెకా సర్వంబునుంజెప్పు

పంచతంత్రము

మనశ్శరణీవియమిర్దనునాలోకింపు

తేకు దివస్వ తిత్తేదేవేంద్రునికి న్యహస్వతియం యోత్తేసురానార్యనివతేసుమే
 ఘవరునిక్తివాంయసరాజునకుమొదలప్రధానుండప్రప్రధానమంత్రవీధి
 తిపథీనుండప్రప్రధానయమార్గప్రవర్తకుడప్రధానమండప్రప్రధానమండప్ర
 మానునందప్రప్రమాననీయంధప్రప్రనీయట్టకృతకృత్యునకునీవంతయ
 బద్ధకార్యముగలవానిక్తిగ్రీవదశరానీయమెక్కోకరేగావస్థరావస్థ
 నాతియోగ్యసర్వంబునుజెప్పుమనిన అంతాపల్కమనగానుశరణీవి
 జీవయానేవాంయసమంత్రీఅరిమర్దనుక్తిఅరిమర్దనుడనేఘాకరాజునుఅలో
 కింపుమానీతితరముజెప్పుతాడు

అతనపెనుకొకి మూకలనదాంబులనీభటకొంబుట్టకా
 ననితరిజంపినన్మమరునాడుమృతేతరభృత్యవర్గము
 కనుకనిసుల్పనన్నివికార్యమువాంయసభర్తవేదిన్
 మనమునకుంకువేకనరిమర్దనునింగనుమంతనాతనిన్
 తేకు తనపెనుకొకి మూకలతనతనయొక్కపెనుచిసారమైనకొకిమూకల
 వాంయసప్రసుంపులందాంబులపమరిపాటునీనీభటకొంబుట్టకా
 లాన్మోమట్టావరించుకొనికొననితల్లికటబొద్దునీచంపినన్మవధిం
 పరయినీమరునాడుమరుసటిదినముమృతేతరభృత్యవర్గముమృతే
 తరవాతగామినినభృత్యవర్గములోభటసమూహములోకనుకనిజా
 గ్రతకల్మీకుల్వనీవింపగానీనన్నివికార్యమునంబునకార్యమునంబు
 జగిసపనీవాంయసభర్తవేదిన్కొకరాజుడగగానుమనమునకుంకు
 వేకమనస్సునభయమువేకాతనిక్తిఅవాంయసరాజునుఅరిమర్దనుక్తి

నంధివిగ్రహము

అరిమర్దనుడగునిన్నీకనుమంత్రీకలిసిచూడమన్నాను

అరిమర్దనుడగునిన్నీకనుమంత్రీకలిసిచూడమన్నాను
 తేకుఘోరబలుండుఘోరభయంకరమైనబలుండునత్వముగలవాడునీ
 గలవాడునిక్తిపప్రవచ్చునుగాథతరుకొంబరదుర్గవిహారిగాధదృఢమై
 నటువంటితరుకొంబరవృక్షచిలమనేతదుర్గవిహారిపొందనశక్యమైన
 స్థలమందుసంచరించేవాడురాత్రిసంవారనిరంకుశుండురాత్రిసంవార
 రేయితిరుగుటయందునిరంకుశుండుపేదవేదివాడుఅనగానడ్డము
 వేదివాడుపటుశౌర్యధనుండుపటుబటువైనశౌర్యపరాక్రమమే
 ధనుండుద్రవ్యంగాగలవాడుఅరిమర్దనుండుబటువంటిఅరిమర్దనుడనే
 గాబరాజుక్తూతారగభంగిదారులొసర్పమువేచెంపతలనుండగ
 దవడికిందప్రండగావేవివిధినిద్రవచ్చుప్రకారముసుప్తికలుగునునీవా
 రికినేకునునీసమూహమునకున్ననేకున్నపటుమనవచ్చుపట్టాబ్రతుక
 వచ్చునుఅయినన్మఅరిమర్దనునిక్తిభజింపుశ్రేణియీశుభంబుకల్వ
 ణమువచ్చుకలుగునుచరపద్యమునందువచ్చుననేక్రియఅధ్యాపకర
 ముచేసుకొవలెను

అరిమర్దనునిటకనిమనితిరిగినజముసోలుద్దతిరినాబుద్ధి
 నెరియింపుడనినవాంయసప్రవృత్తుడందులకుమంచిపడినావంక

తకు ఇట్లు ఇక పాదపాత్ర అరిమర్దనను అరిమర్దనతో కలిపి ముని తిరిగి సప్రతిమ
 శ్రితరామోనోజమునారు మృత్యుముఖము తన్నితి పాదతాదనము
 జ్ఞేసి తిరిగి నా బుద్ధి నామ తిప్రకారము చెరియింపుడు నడవడి అనిన
 అనగా వాయుసపరివృధుడు కాకరాజగు మేఘవర్షుడు అండులకు
 అమాటలకు మండిపడి అత్యాశ్రహపడ్డవాడై నావంకన నా తట్టు
 అనగా అరిమర్దనని జూచి దయసంపాదిం చుకొని పాదముల వచ్చితి
 రామృత్యుముఖము తన్నితి అంటే నా వ్రేనివారు అయితింకాగా
 నా బుద్ధిని నే చెప్పిన ప్రకారము గా నడుచుకొనండి అనగా నే యీ మా
 టలకు కౌపము చేసినవాడై మేఘవర్షుడు నా తట్టు

౧౭౨
 ఈ సూక్తి తప్తాను దనుచు మదికెద్దయినట్లు యుండునో
 నేను విరూధిపక్షుడననెరనయోతుదిని శ్చయింపఁ
 దీచెడు సొట్టుకాల్మీనననెడుంబ్రతు కను నూనిత
 కైచియు లూకగుక్రినవత్తు బడైవిదిపించెమ జ్జి

తేక॥ చూ॥ ఇ॥ క॥ హి॥ త॥ ప్ర॥ భా॥ ను॥ ద॥ ను॥ చు॥ న॥ వృ॥ న॥ మ॥ శ్రి॥ య॥ ను॥ కు॥ య॥ న్ను॥ వ॥ ది॥
 మ॥ న॥ సు॥ ~~కు॥~~ మ॥ ప॥ ద్ద॥ య॥ సు॥ ప॥ గా॥ న॥ వృ॥ య॥ మ॥ దు॥ వృ॥ శ్చ॥ సి॥ ని॥ య॥
 మ॥ న॥ శ॥ ర॥ న॥ చు॥ శ॥ కు॥ చ॥ మ॥ వా॥ శ్చి॥ వి॥ కూ॥ ధి॥ ప॥ కు॥ ద॥ ని॥ శ॥ త్త॥ పు॥ ల॥ త॥ జ్జె॥
 న॥ వా॥ ద॥ ని॥ తు॥ ద్వి॥ క॥ ద॥ కు॥ ని॥ శ్చ॥ య॥ ప॥ శ్చ॥ ని॥ శ్చ॥ య॥ మ॥ చే॥ య॥ ను॥ నే॥ ర॥ గ్ని॥ వి॥ ర॥ శ॥ క॥
 ప॥ శ॥ తి॥ ని॥ ల॥ యో॥ ల॥ యో॥ హ్॥ య॥ మ॥ య॥ క॥ మ॥ న॥ ద॥ సై॥ ర॥ ను॥ శ॥ ర॥ నె॥ తు॥ సు॥ ట్ట॥ శ॥
 దు॥ ట్ట॥ ద్ద॥ న॥ వా॥ తు॥ కా॥ త్తి॥ ని॥ చె॥ నే॥ ని॥ చ॥ ర॥ణ॥ మూ॥ ది॥ య॥ న్న॥ ట్టా॥ యో॥ నా॥ గ్ని॥
 తు॥ కు॥ మ॥ న॥ మ॥ ను॥ ట్ట॥ నె॥ తు॥ నం॥ చు॥ వృ॥ ధ్ధ॥ మ్మ॥ పో॥ వృ॥ న॥ ని॥ తు॥ శి॥ తో॥ ర॥ కై॥ శి॥ ర॥ క్క॥

ಪರಿಶಿಷ್ಟೋತ್ತರಾಂಶದ ಜನತೆಗೆ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಸಮಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದು.

౧౭౨ తే॥ ఎరుకపెరికెడు భగవంతుని జన్మం బుద్ధిశైలంబు నీమూలకమున్న
నన్నెరుసుగానకళలించకనెంచకగొరవమున దేవళపాదముల
మోవదెచ్చు నిలిపె॥

జీక[॥] పుత్రులెరికెడు. ధనమందురు. పరిచయము. పెరికెడు ధనమందురు.
 నీరనెడు ద్రవ్యమనిపల్కుదురు. ఇది శరణమెత్తి జంతు యధార్థము. సో
~~యనమంత~~ నెరయ్యవక్కా. నీమా క్తనీసనమున్ను ముందటిది నములయం
 దు. నన్నెరుగుగా నీ నన్ను తెలియును. నుకకుననిన. రుతనవిక్రూపిం. పంప
 కృమ్యతిమందింపక. మింపక కైట్టక. సారవమును. సుపృతనముగాను. దేవ.
 పీరాజు. నీపాదములమ్రోల్చు. నీవరణాసన్నిధికి. తెచ్చు. ఎత్తుకవచ్చు. నిలిపె.
 తుంచును.

౧౭ తే.తొదిను. త్రుల జాతనద్దుర్దాంధు/దా దినట్లాదకుని త
కార్యంబుజెప్పి/స్థుసొలార్పతిననిచిరజ్జీవిజాత/బాషువైదై
జెప్పెతనచేటుపాటుపతికి.

తక్షణమే దివ్యమంత్రముల జాబితా తెలుసుకొనుచున్నవారితో
~~సంబంధము~~ అద్వైత దాంధ్యము అయినదికగర్వము తుట్టినమే ఘనమును అతి
 నట్లుండక అన్నట్లనక తినితకార్యముచేసి తగినపనిపనికి నిష్కామము
 తినిన జ్ఞానమును పుట్టుకొనితనని రక్షించి రక్షించునకాకము జాతగా
 ముట్టె కష్టమునట్లుకు న్ననాత్మ పతిని అరిమర్దనునికి తనచేటుపొందుత
 నచిదివరవదుమున అనగా తాను బద్ధకష్టముచేసెప్పొనవైనది

పంచతంత్రము

౧౨౫ తమ తమ స్వభావమున నుండును మంత్రవరుల గూర్చి ప్రశ్న
తప్పి ప్రావిణ్యమున నన్వయ జేయ రిత్రంబు లేక జేపై దెలియన్

తమ తమ స్వభావమున నుండును మంత్రవరుల గూర్చి ప్రశ్న
మన నీతి వేత్తవైనటువంటి మంత్రవరుల అమా తన శ్రేష్ఠుల కుర్చి గుంపు
జేసి ప్రశ్న తప్ప ప్రావిణ్యమున జేయ రిత్రంబు లేక జేపై దెలియన్
త్రంబు అని రజే వివృతమున మంత్ర వ్రే మన తన మంత్ర వ్రే అంద
రిన్నియెరికె అయ్యెట్లు గాను నెప్పై నెప్పై నున్

౧౨౬ తమ చెప్పి వాయసకుల రాజ శేఖరు నకు మాన నీయు డుము
మీన ప్రధాను డితడు వనితెయ్యది తరగు వేర్వర బలుకు డ
నిన నయ దకు దంత రక్తాక్షు డనియె

తమ చెప్పి ఎరిగిం బావాయ సకుల రాజ శేఖరు నకు కాకరాజై నమెఘ వజ్జ
నకు మాన నీయు డుము నన్న నజేయ దగిన వాడు మున్న ప్రధాను డున్
వ్యామూ తునకు ఇతడు తరచి రజే వివేకిత రికి తరచి రజే వికితె యెన్ దిట్ట
తరగు నేయవలసి నరతో వేర్వర బలుకు డుము కుమా కు తొలినట్లు ప్ర
త్యేక ప్రత్యేకముగా నెప్పై అనిన అనగా అంత్ర అటు తర్వాత నున్
నయ దకు డున్ నీతి శాస్త్ర సమర్థుడైన రక్తాక్షు డున్ రక్తాక్షు డనే మంత్ర అ
నియెట్లు తరకు తెప్పె నున్

౧౨౭ కు చెరిగి నమృతమృత రిపుడు క్రూరాత్ముడు చిక్కినపుడు కంకత
చంపం గూరు బనీతి విధానమునైరికి దయచలచుకెట్టి వాడుం
గలదే

సంధి విగ్రహము

తమ తమ స్వభావమున నుండును మంత్రవరుల గూర్చి ప్రశ్న
అటువంటి వారు గాచు దయము మున్ చిక్కినపుడు నేతడు రికి నసమయము
దే. కంకత సందేహం పకానం పంసూరుపు వదియిం పనియ్యయిం చున్
నీతి విధానమునయ శాస్త్ర విహితమునైరికి శత్రు వృనకు దయచలచు
కరు గాను న్నరచెడి వెట్టి వాడు పిచ్చు వాడు కలదే టన్నా తా గూరకము
నందెక్కతాను శత్రు వృయిం దుయెవరు దయచలచరని భావము

౧౨౮ తమ ఇతరు వాయసధరా పతికి మా నున్ దుమున్నతం దనా
ధు డు నీతి భాము డనుచు నా నత్తియితి రిట్ట వానికి రిట్ట దున్వేషం
బు వచ్చుట వేరగు గాదె ప్రత్యర్థి మర్తకము వెలుంగుట కురా
జ్యప్రతిష్ఠకు నిట్ట సాధు ముడు లు వినునీ నవేషమైన నుమునిబ
దప్పె కులయో ప్రవేశిం చెలి మిజేసి

౧౨౯ తమ చెప్పి వాయసధరా పతికి కాకరాజు నకు మా నున్ దు
మాన నీయు డుము మున్నతం దనాధు డుము దట ప్రధాన నీతి భాము డు
నీతి నయ శాస్త్రము నకు ధా ముడు సాధన గూతుడు అనుచు అనిత
నతియైతి రిచెప్పితి రిట్ట వానికి రిట్ట వంట వానికి రిట్ట దున్వేషం బు
వచ్చుట ఇటువంటి నీవేషము రావడము వెరగు గాదె నయతా తు
వృగా నా అనగా శాస్త్ర గ్రంథము గాదా యని భావము ప్రత్యర్థి మర్తక

తమ ఇతరు తరచి రజే వివే వాయసధరా పతికి కాకరాజు నకు మా నున్ దు
మాన నీయు డుము మున్నతం దనాధు డుము దట ప్రధాన నీతి భాము డు
నీతి నయ శాస్త్రము నకు ధా ముడు సాధన గూతుడు అనుచు అనిత
నతియైతి రిచెప్పితి రిట్ట వానికి రిట్ట వంట వానికి రిట్ట దున్వేషం బు
వచ్చుట ఇటువంటి నీవేషము రావడము వెరగు గాదె నయతా తు
వృగా నా అనగా శాస్త్ర గ్రంథము గాదా యని భావము ప్రత్యర్థి మర్తక

హస్యముగాక అనగా రక్తాక్షుడు చెప్పిన మాటను విని నిష్ప్రయంపక ననుట
ఘోరభర్త అరిమర్దనుడనగు బాంజుని శ్రుతనయ భేదన దక్షుని
క్షుని విశ్రుత ప్రసిద్ధమైనటువంటి నయ నీతి శాస్త్ర భేద ప్రజయనే ట భన
ద్రవ్యముచేత దక్షుని సమర్థుడైన మువంటి క్రూరాక్షుని క్రూరాక్షుడనే ప్ర
ధానిని కనుసెనుటయు చూడగాను అతడు అక్రూరాక్షుడు మధుర
గతిని పొందెనా మధుర మసాహరమైనటువంటి గతి వా జ్యోర్ముచే
త ఇట్లు నియోగి కలాగున మంచలించెను

కం శరణగతులకిం ననవరహిత చరితునకి హంబు బరముందరగా
భవరఫలముం గలదనిరూ యరిమర్దనకావ్ర బుద్ధుహాచరజీవి
తకు ~~చరణగతులకిం~~ శరణగతు నేకదిక్కు తనమరుగు పొందినవానికి
రక్షిం చిన్ పొరక్షించినటువంటి పరహిత చరితునకు పర అనునలకు హిత
మసా నేప్రమైనటువంటి చరితునకు నడవడికవిసిన పురుషునకు అనగా
పరులకు మేలానరించే పురుషునకనుట ఇకలా మారమాన ఇహంబు హ
లారము స్మృతమున సర్వలూకము స్మృతముగా భవరఫలము గలదనిరి
తురగా భవరఫలమున అశ్వమేధ యాగ ఫలము స్మృతలదనిరి కలుగున
నిపెద్దలు చెప్పిరి ఓ యరిమర్దన అరిమర్దనుడనే పేరుగల ఓ ఘోరకాజా
బుద్ధుహాచరజీవి కరచరజీవి యనే పేరుగలవానిని కావ్రము రక్షింపుము

తం అనుచు క్రూరాక్షుడాడిన నద్దివాంభ వల్ల నుడువిని దీపాక్షు
వంకజూచి నీకు డాచినకార్యంబు నీవుజెప్పుమనిన నంగికరిం
యిట్లు నియోగతడు

శ్రమముగాక అనగా రక్తాక్షుడు చెప్పిన మాటను విని నిష్ప్రయంపక ననుట
ఘోరభర్త అరిమర్దనుడనగు బాంజుని శ్రుతనయ భేదన దక్షుని
క్షుని విశ్రుత ప్రసిద్ధమైనటువంటి నయ నీతి శాస్త్ర భేద ప్రజయనే ట భన
ద్రవ్యముచేత దక్షుని సమర్థుడైన మువంటి క్రూరాక్షుని క్రూరాక్షుడనే ప్ర
ధానిని కనుసెనుటయు చూడగాను అతడు అక్రూరాక్షుడు మధుర
గతిని పొందెనా మధుర మసాహరమైనటువంటి గతి వా జ్యోర్ముచే
త ఇట్లు నియోగి కలాగున మంచలించెను

కం అనిరక్తాక్షుడు చెప్పిన విని గూడక ఘోరభర్త విశ్రుతనయ
భేదన దక్షుని క్రూరాక్షుని గనుసెనుటయు నతడు మధురగ
తిని పొందెను

తం అనిరక్తాక్షుడు చెప్పిన అనిరక్తాక్షుడనిరక్తాక్షుడు రక్తాక్షుడ
నే ప్రధానిని చెప్పిన మందలిం చినను విని గూడక ఘోరభర్త అకరింపన

తక్కు అనుచు క్రూరాక్షుడు దిననద్దివాంధకల్లులు తురికి. అనుచు క్రూరకాళము
 గాను క్రూరాక్షుడు క్రూరాక్షుడనే ప్రధాని అది నగచెప్పగను అద్దివాంధ
 వల్లనడు ఘోరరాజైన అరిమర్దనుడు విడి అలకించి బ్రహ్మ వంశజు
 లి. బ్రహ్మకు డనే ప్రధాని దిక్కు కను గొని నీకు దొనినకార్యం బున ప్రచెప్పు మ
 ని నగనీకు మనసు లో నుల్లిరించి నప్రయోజనము నునీవు మంచలింపు మని మంద
 లి. చి నను అంగీకరించి యిట్లు చెప్పెను. అంగీకరించి రాజు మందలిం
 చిన వాక్యము ను తన మనసు లో అనున పగ మము చేసిన వాడై యిట్లు చెప్పె
 నతడు. అతడు బ్రహ్మకు డై యిట్లు చెప్పె క్రూరకాళము గా మందలిం చెను.

గర్భ క్రూరాక్షుని నీతి సుధా పారంపరియెట్లు దుష్టభావుడు చంపం
 గొరడు శరణగతు ననఘోరాజును నీకు తగవుగా నేర్చుమెకే.

తక్కు క్రూరాక్షుని నీతి క్రూరాక్షుని క్రూరాక్షుడనే ప్రధానియై క్ర. నీతిగాన్
 యు మార్గము సుధా పారంపరి అమృత పరంపరా మయమైనది. శరణ
 గతు రక్షకార్థియైన పురుషుని ఏట్లు దుష్టభావుడు ఎటువంటి దుష్టస్వ
 భావము గలవాడు న్ను చంపసొరడు. శధింప నిచ్చు యింపడు. అనఘో
 రా పరకితు డైనయో అరిమర్దనుడొ రాజుకు నీకు తగవుగా నేర్చు
 మెకే. రాజుకు ప్రభువైనటువంటి నీకు నీకు తగవుగా నేర్చుమెకే. గాన్
 యముగా నుండ నయ్యానె! అనగా శరణగతుని సంహరించడము గాన్
 యముగా దని మందలింపుట. ని. స్వయాపంచ స్వభావస్వని సర్వస్వ తన
 మరః.

గర్భ క్రూరకాళి నీతి గరిని సూరిజనుండు లచెరు పచూచుం జనతా.

వైరియగు దుంగు గంటు పకారము వృద్ధునకు తుల్లి గొలింపడుమే
 తక్కు ~~క్రూరకాళి నీతి గరిని సూరిజనుండు లచెరు పచూచుం జనతా~~ క్రూరకాళము గాను నీతి గరిని
 నీతి గరిని నటువంటి! అనగా గాన్యము మార్గముందు వల్లిం చియు న్నటువం
 టి సూరిజనుండు దిద్దాం సుద్దేశచర జీవి యనె వా య సము. పలచెరు
 పచూచు. ఎందు నిమిత్తము గా నుపకారిక పకారము చేయ దలచును. అ
 నగా నపకారము చేయదును. ఇందుకు యితిహా సము యో మంత్రేయ
 త్తి. పూర్వకాల మందు జనతా వైరియగు దుంగు గంటు. జనతా మ
 ను వృస మూ హము నకు వైరియగు. శత్రువైనటువంటి దుంగు గంటు
 శూం తుడైనయొక దుంగు వృద్ధునకు ము సలివాడైనటువంటి నీతి శెట్టి
 కి. అపకారము. సహాయము ను. కా వింపడుమే చేసిన వాడు కా తా
 అనగా చేసిన వాడైన నికా క్షర్థము. పూర్వమందు జనకంబు తుడైనదుం
 గవాడు కచేత శెట్టికి యు పకారము చేసిన ట్టుగా ను యి. చర జీవిని
 ఘోరకరా జు నకు పకారము చేసునని తాత్పర్యము.

గర్భ క్రూరాక్షిని యరిమర్దనుడు. గా ప్రని బ్రహ్మకు జూచి ప్రభునీతి
 కళానీతి వినిన సంపయెనడు. గా విధమెరుగింపును ని ననతతి
 ట్లు నియె.

తక్కు గాని బ్రహ్మకు డు యిట్లు కథ జెప్పగా నాలకించి అరిమర్దనుడు అ
 రిమర్దను డనే పరుగల ఘోరరాజు. తురుభావుని బ్రహ్మకు జూచి
 తురుభావు నిట్లు కు. శ్రేష్ఠమైనటువంటి. గా ప్రని. అని ప్రాయము గ
 వినిన సువంటి. బ్రహ్మకు జూచి బ్రహ్మకు డనే ప్రధానిని గను సుని. ప్రభు

అలరుం బ్రాయపుకన్నుల కరికిముదిమగడు బూనిగావునకవి
యంబిలతలమునవెనెనయక తలగుంజెవిసెట్టగ న్నతుప్పునను
మియున్

అలరుం బ్రాయపుకన్నులకరికివేతవయస్సున్నుసెగ న్ననయనములుగల
యూరూపవతికిముదిమగడుమునవిపెనిమిటి బూనిగావునై యా
తముగావునానగా నయంకరమైనవాడనుట కరియూరితలము
జెనెనయక తలగుంజెవిసెట్టగ న్నతుప్పునను
వపెనున్నునయక కలుసుకొనక అనగానేక నవింపక ననుట తలగున్
అవలభిరవునుచెలి ఆశెట్టివాని భార్యసెట్టగ న్నయమునవివాదియ
నినట్టయెనా తుప్పుననుమియున్ తుపుకననిష్ఠవనముజేసు నుట్టివ్వి
వేసుననుట అనగా లోకమందుకవియు నూనయ లాగుననేక నవింప
దొం అదేప్రకారము అమునలిమగనితొనేక నవింపకనానెట్టివాని
యానినప్పుడువానిదొం దనుమివేసునతని భార్యయని భావము

కలె తలంబుగులుచునెట్టెన రతిగతికిన్ పిన్నపడుచరాచమ్మను
చుంబతిమానిపిలువవినదది పతిబట్టివచ్చెవుడుదనకు బట్టినభంజ్
తెకలె తలంబుగులుచునెట్టెన అమునలివరివాడునె తలకైకామ
వేదశలచేతను పొగులుచు తరించుచు రతిగతికిన్ సంతానగతెళికి
న్నుడుచరాచమ్మను చ్చుదిమానిపిలువవినదది పిన్నపడుచు బిచ్చదా
నా రాచమ్మనుచు తనదస్గరికిరమ్మని బతిమాని భంగపడి పిలువన్
జేరగా అది ప్రాయపుపడుచెనెట్టివాని భార్యవినదు వాడుపిలి

ధీతికళాసేవధి ప్రభునీతి రాజనీతియనెట కళావిద్య సేవధి నేర్పము
గాగలిగినప్పుడం తయో దేప్రాక్షుడా తననిచరయముని నా ఆకళిగ
నుటకు న్నంపయ్యడు బ్రహ్మమగుచున్నది ఆవిధమెరుగింపుము అడు
గవాడుమునని నేరివానిని నుపకారముచేసి నరతిని తెలియజేయుము
అనిన అనియిట్లుగా మందలింపగా అతడు ఆదేప్రాక్షుడు బ్రహ్మని
యొక ప్రకారముగాచెప్పెను

అ కుండినరాజధానివసుగుప్రదనంగప్రధానసార్ధవా
హుండ ఇలార్థవంతుడుకడుండు నతండుప్రియావిముక్తుడై
పండినము తిత్తోడనగుట నకుంకువదన్వియొండునూ
నంద జయనరూపవతియన్నుకన్యకనెండ్లియాడినన్

అ కుండినరాజధానికుండినపట్టణమందు అ ఇలార్థవంతుడు అ ఇల
సమస్తమువైన అర్థవంతుడు ధనముగలిగినప్పుడం తనసుగుప్రదనంగవసు
గుప్రదనేపేరుగలిగినప్పుడం తనప్రధానసార్ధవా హుండుకడుండుప్ర
ధానశ్రేష్ఠమైన సార్ధవా హుండుకడుండు ఒకనెరివాడు అపట్టణమందు
నివసించును అతండు అనేరివాడు ప్రియావిముక్తుడై భార్యనిరహితడై
పండినము తిత్తోడనెరిసినగడ్డముమీసములతో నగు బాంబునకు న
లుగురిచేతనన్వింనుకేనేకారకు ట్లంకువదన్వి ఒరియెప్రధానముగా
గలిగినపడుచెనప్పుడం తన్ని కులకన్యక సప్తవంశశ్రేయైనటువం తన్నికూప
వతియున్ రూపవతియనేపేరుగలిగినటువం త అంధజయనరూపంసగమ
నయైనస్త్రీని ఒండునూ ఒకస్థలమందు పెండ్లియాడినన్ వివాహముచేసుకొగాను

చి న పిలుపును అకర్ణం పడు. పతి బట్టినచె వ్రడు. పతి తనకు గరికి పట్టిన ప్రాప్తమై
న ము వంటి చె వ్రడు. బధిరత్వము తనకు పట్టిన శంఖి తనకు ప్రాప్తమైన తి
నను

అకర్ణ ము. పతి తత్వము శిరూజురూగల తిరూ పముం భనుర్భంగు రుక్
వళియు గ్వక్రు నితస్త తత్వ విత నిస్వస్థా త్రమాం గుంగర
స్థల యష్టిం బటలా వృతాక్షు విగళద్దం తుక్ వయో గర్వని
స్థుల యోషిత్తుల మేర్పడం బరిహరించుక్ మా లవా నిం బరేక్

అకర్ణ పతి తత్వము శిరూజు పతి తనెరిసిన ము వంటి తత్వము గర్వము మీసములు స్థు
శిరూజు. తలవెంట్టు కలు న్నకలిసిన ము వంటి త్తిరూ గల తిరూ పముక్ తిరూ గ
వాన్ధుల నేట. లతికా. తేగెలకు. తిపముక్ అత్రయ యా తుడైన ము వంటి త్తి
అనగా రూగము లనే తేగెలకు పాదియ నుట భనుర్భంగు రుక్ భనుర్. వింఠ
బబ్బువ వేదె. శం గురుక్ వంగి నము వంటి త్తి వళియు గ్వక్రు వళి. ముడతల
తూడను. యుక్. కూడుకు న్నము వంటి. వక్రుక్. మువ్వుము గలిసిన ము వంటి త్తి
ఇతస్త తత్వ విత నిస్వస్థా త్రమాం గుక్ ఇతస్త తం. ఇట్టట్టుగా. చరితరం
పిం. చురుండేటటు వంటి త్తి నిస్వస్థ ని విచిస్థిరము గా నుండు నము వంటి త్తి
మాం గుక్ శిర స్సుకలిసిన ము వంటి త్తి కరస్థల యష్టి కరస్థల. హస్త తలమందు
యష్టి. బండము గలిసిన ము వంటి త్తి. అనగా చేత కట్టు బట్టుకు న్నవాడనుట.
పటలా వృతాక్షు. పటల రూగ జనిత రక్త శ్చేత జీరలచేత. అవృత. అవర్ణ
దింప బడిన ము వంటి. అక్షు. నేత్రము లు కలిసిన ము వంటి త్తి. పటల మనే నేత్ర
రూగము గల వానియ నుట. విగళద్దం తుక్. విగళత్. జారుచు న్నము వంటి

దంతుక్ పం. య్లు గల. పితా ద్య శవిధ మైన ప్రరుషు నోవ యో గర్వనిస్థుల యోషిత్తు
లము. వయో గర్వ. యా వనాని మానము చేత. నిస్థు. ల. సరివేని. యోషిత్తు
లము. స్త్రీ సమూహము. పర్వతక్. స్పష్టము గా. మా లవా నిం బరేక్. చందా
లు నిం వతెనె. పరిహరించుక్. విడిచిపెట్టును. యోషేన చెప్పిన వార్ధిక దశయ
క్రుడైన ప్రరు షుని మూలవా నిత్య జిం. చి న్న ము వయో గర్వము చేత విర్రవ
గుచుండే స్త్రీ జనము పరిత్యజించు ~~న~~ ము సవివాదైన యాచే
రితేట్ట వాని భాగ్యయు స్మవారిమా లవా నివతెనె చూచి పరిత్యజించె
ననుట

అకర్ణ పాఠ జల్లు బెకాని శక్త్యంబు విచ్చిన. వాతెరనంబు దవ్వాలు గంట
నిం. చివైచు బెకాని తర విచ్చిన కత్తి. తము నన్నెయ దారంపెలాడి
తే. లగబెట్టు బెకాని తుడవచ్చిన సుంపు. పసమన బూన దప్పలు వచెలువరి
మగుడని చ్చు బెకాని మాడవిచ్చిన ముల్లె. గట్టదా జగరా గకలువకంటె
అకర్ణ తే. యిం. బముంజూరు పెండె లో నిడు బెకాని ప్రాచురిచ్చిన ముడువ
దప్పుగరు మగువ. కుడిచి గూర్చుండి యిదియే మిగుడవచేసె. వార్ధ
కంబు ననా సార్ధ వాహం కుండు

అకర్ణ పాఠ జల్లు బెకాని శక్త్యంబు విచ్చిన. శక్త్యంబు విచ్చిన. అతిరసములు మొ
దవైన పిండివంటు లాసం గి. పాఠ జల్లు బెకాని. పడవను బెకాని. అవా
లు గంట. అనెరివాని పెండ్రాము. వాతెరనంబు. వాతెరగి. పెదవిచేతను.
అంటదు స్వస్థింపదు. అరంపెలాడి. అథూరూతైన స్త్రీ. తర విచ్చిన. మం
చి వస్త్రము లాసం గినను. చిం. చివైచు బెకాని. తర వికెలుచే నివసేదకాని శత
~~కమునకే నేయదు~~ కతరము న. క. టియందు. కైసేయదు. శృంగారింపదు

తం గనెట్లు తెక నతడర్చి తుద ప్రవర్చి నమం చి యాప గాము మెసంగి
 నను తులగ నెట్లు తెకాని కదగా నుం యు బెకాని యెం ప్రప స్ర శ్రవంగా రా
 తి శయ మగు నట్లుగా ను అప్పలువచెలువ అత్తు లవచె డియె ననేతిది
 నేనా నమ మే న శరీర మందు పూనదు వహింపదు మగుడనియ్య
 బెకా నమ డర్చి మా డవిచ్చిన వరా లాసగినను అనగా ఆరవ
 రహలు మగుడు తిరిగి ఇచ్చుటకాని ఇచ్చెడకాని ఆజగరాగకలు
 వకంబు ఆజగరాగ ధూర్తయె నటు వంట కలువకంబు అప్రే మువైగ
 బుదు ముంబుగబుదు ఇంటముంబూరు పెండె లాని డుకాని ఇంట
 గహము యెక్క ముంబూరు పురోనవ్రము యెక్క ముం గవియూరుయె
 క్కనుట పెండె లా వా సము మీది కెయ్యయం దు ఇడుటెకాని టం
 చుటెకాని అలొగరు మగువ అట్లుగ వీడ్చురానె నయి వనిత పూ
 వ్రవర్చి నా పుష్పము మెసంగితను ముడువదు కెప్పు లాపెట్లు కెనదు అ
 నగాయింటముంబూరు పెండె లానేపెట్లు నుగాని తనతలపెంట్టుకలలా
 పూవుదండలను అప్రేయెంతమాత్రముపెట్టుకూ దనుట వార్ధకం
 యున ముదిమివచ్చిన సమయమందు అసార్థ వాహకుండు అనెరి
 వాడు కుడిచూర్చుండ్రివె సనిగా యోజనము జేసిను యోగీనుడై యుం
 డియుం డియెకు గొడవజేసె దగ్గిపెండ్లాడమనే అపదను యలసంపా
 దనముచేసుకొనెను

అనె నతి యార్యపేరు జెప్పకపెరయో బ్రహ్మచరసిగ్గుడు లగనెట్లెట్టి
 ముదిమినేడర తయది నాకవిట విత జాతివ శ్యభేషజంబులకు
 ను

తకు చె నతి యార్యపేరు జెప్పకపెరయో బ్రహ్మచరచె నతి యార్యచె నతి దుర్జనురా
 తైన యార్య తనపెండ్లాము యెక్కవరుచెప్పక నామము వాక్కువ్వకను
 పెరయో బ్రహ్మచరయెక్కనా మముచేతను సెట్టి అము సవిచేరి
 సెట్టి కిన్నెట్లు లగనెట్టి సిగ్గు లజను తులగపెట్టి కదగా నుంచి ముడి
 చిన్నెట్లు తులగనెట్లు ముదిమిగ ము సలితనమందు ఇది శరణా
 రాగ్గనిలాషమనే పదకూ తులకైయ సహ్యము నాక అనకను వి
 టవిత జాతివ శ్యభేషజంబులకు విట షిద్ధపురుషులకు విత జా
 తి పుష్పవీరకాంతా నమూ హమలకు వశ్య అసోగ్గనునలకదీనత్వ
 మయ్యెట్టి భేషజంబుల షోషధములను అడుగు యోచించును అ
 నగాదుర్జనురావైన తనపెండ్లాముపేరుచెప్పకవర్తనచేతనెపము
 నెట్టి సిగ్గును విడిచిము సలితనము నను యావయ సుగల ప్రజనసంధా
 గా నిలాషముకూ తయనితనమ నసునలా విచారింపకవిటప్రేలకు
 విట పురుషులకు అసోగ్గవశ్యకరమయ్యెట్టి షోషధములనుపెద్దను
 లగూర్చి విచారిం చుతూ నుండి ననుట

గీ॥ మొరడు వంగిన సెట్టిము దుకకు జవరా విమోముకాన
 నివానిము కురమయ్యోవగ్గు శ్రుకు నాతివాతెరచండాల
 వాతివండినపిండివంటలయ్యోకెయ్యలాడినపెండ్లికెడుకు
 కుచెవి నవ్వు విడినమండులిగా యువెన్నెలయ్యోవయ సుగో
 యననేరి వానికి సన్నిచక్కు కెండలందనిమానిపండులయ్యో
 తుపవితు నకుసూక్తిలాలాపజిలుగుబెలుగు నిధికు నకునై

గీ॥

నసంశయతాకమయ్యేమెలతనక్షింశుక్తిశ్చమింశుగానినా
అన్యమియనెరుగదజ్జరతతముడు

తకమెరదుకంశిసెట్టముదకకుజరంశిమోముకశిసెశానిముసర
మయ్యేమెరదుకంశిసెగడుసుపారిముదిమిచేతఅవనతుడైనప్పువం
తిసెట్టముదకకుముదిమిజెందినచేరిసెట్టకిజవరాతిమోముజ
వరావియారనల్లయొక్కమోముముదిముకాననివానిగుడ్డివా
నిచేతనున్నముకురమయ్యేఅద్దమాయెనువగునరకునేలకుకంశిస
మువంటియాచేరిసెట్టకినాతివారెరనాతిఅపడుచుయొక్కవారెర
అధరముచందాలవాతిమాంబాదయంకువండినపచనముచే
నినప్పువంటిపిండివంటియొక్కనక్షిములాయెనుఅనగాచందాలవా
తయంకుజేనినపిండివంటియెలాగుస్వప్నశింపపడదోఅదేప్రకారము
యొక్కయొక్కవారెరయున్నయెప్పుడువానిచేతస్వప్నశింపపడకయుం
డెననుటకుయొక్కవానిచేతకాదుకాదుకాదుకాదుకాదుకాదుకాదుకాదుకాదు
పండుపడినప్పువంటిపెండ్లికొడుకుకువరునకుఅనగాఅచేరిసెట్టకిచే
రినప్పుచేరిగార్యయొక్కనవ్వుహానితమువిపినమండులిగాయు
వెన్నెలయొక్కఅడవిలోగానినచంద్రకచందమామెనువయసునోయి
నచేరివానికిప్రాయముచెల్లినప్పువంటిఅసెట్టకిసఖిచన్నకుండలుస
ఖిగార్యయొక్కచన్నకుండలుకుచపర్వతములుఅందనిమానిం
డులయొక్కపొడుకైనదికిఅబ్బనివర్షక్షణములాయెనుఅనగాచేరి
కబ్బనివారెననుటపలుకునకుతలకెంట్లుకలుగడ్డుమునెరిసముసరి

వానికికాకిలాలాపకెంయిలపలుకులవంటిపలుకులుగలగార్యయొక్కజి
లుగుతలుగుమృదువాకనధ్వనిగిరునకునెన్నెదితివాడైనప్పువంటివా
నికిసంశయతాకమయ్యేగానపరిపక్వవిధముదెనాయెనుఅనగాచేరి
తికిసంశయతిలాసముయెలాగోఅలాగేఅపమాపెన్నెడున్నవినద
ముచేనివాడాయెననుటకులతనక్షింశుక్తిశ్చమింశుగానిమెల
తనక్షింశుగార్యనుజూచేగ్గిశ్చమింశుగానిగుటకెలుకనిశింశు
గానినామనమియనెరుగదజ్జరతతముడుఅజ్జరతతము
డుఅముసలిచేరిసెట్టగాడుసోయినముసున్నిత్యమునుఅనంద
ముననుటపమింకునెరుగడుఎంతమాత్రమునుభవింశినాడుగా
డుఅనగాఅపెండ్లముత్యాయెమిసోయినమున్నతెలియదనుట

నక్ష

చునెలకెనాడుగజ్జెదురనిల్వగజూచినవాడుగాడువ
నులకెనాడుమాటచిననోచినవాడునుగాడునవ్వులక
వలపులుజల్లమెల్లనినవాడునుగాడతడిండువాడుగా
దలజవరాతితొడిరతియందనిమానినలంబుసెట్టకి

తకమెరదుకంశిసెట్టముదకకుజరంశిమోముకశిసెశానిముసర
గానినికట్టెదురనిల్వగజూచినవాడుగాడుతనకెదటనినియుం
డుగాగనుగున్నవాడున్నకాడుతనులకెనాడుమాటచిననోచిన
నవాడునుగాడుఒకనాడుఒకదివసమందైనప్పుటకిస్త్రీవసులచేపు
లచేతమాటచిననోచినవాడునుగాడుగార్యపలుకులనుఆ
కర్ణింకుటకుప్రతముచేసినవాడున్నగాడుఅనగాఅగార్య

తనముందరనిలవనిదడమున్నవేము. తడుపిరిచినప్పటికిని వేనితొమ్మిది మూల
 తదిన్నివేదని తాత్పర్యమున వర్ణలక్ష్యమునములకైనా గానిన్నివలపులు
 హములు. చట్టవాన్వితులను నట్లుగా మేల్కొనినవాడునుగాదు. శుభమును
 జూచినవాడున్నగాదు. అతడుచువాడుగాదు. అనెరివాడు
 గార్యతొయే హృదయమునును. దినవాడుగాదు. అలజవారి
 తొడిగితి. అవయవముగలపంచములతోను. యోగహృదయము.
 సజ్జిత. అనెరివానికి. అందనిమానిషంబునె తిరస్కరింపవలెను.
 య. అనగా సర్వభార్యతొం రత్యాదిహృదయమునెరివానికెన్నడులగి
 చనేవేదనుట.

౧౬౬ మృగమునన్నిటిని తిన్నవేదనా జాతవేదః షోడశంబునగా
 రా. అంబుబుట్టయదియో సపససురు పరిత్యజింపంజాల

౧౬౭ కనకకరముకైనియెడతెగకనిగుడునమందొప్పునిశ్వాస
 మాతరిశ్వంబుననధరపల్లవమల్లలనాడనతండుకై
 యశయాన్తలంబుననుడులుబడవైచిదాసీజనంబు
 లుతనకాచరించునూదిసెంబులకొదిగంబుబుసేసి

౧౬౮ కూడునీళ్లమంబానిగాసింబడు సమయంబున రజస్వ
 లాంబోజినీదివాసంగమక్రేడాసంప్రాప్తదూతప్రా
 యశ్చైతార్థంబు న్యగుపాతంబునర్జినవిధంబునత
 పనుంచపకనిదికొంకితుండయ్యెనంత

తనమృగమునన్నిటిని తిన్నవేదనా జాతవేదః షోడశంబు

ప్రసన్నిహిత. సమీపస్థమైనవంతి. దిశ్లేషవేదనా. విరహాదాభయనేత్ర. జా
 తవేదః. అన్నిటొకటమువల్లనైన. షోడశంబునగా. విషాదముచేతను. తొ
 లంబు. తాపము. పృష్ఠ. సంభవించి. అదియొసపన. గాం. దేశికతొ
 లికెచేతను. తను రుక్మాణామును. పరిత్యజింపంజాలక. విడిచిపెట్టెక.
 కరలకరముకై. నిగబట్టుకై. ~~చింతకరము~~. ఎడతెగక. అన్నిన్నము
 గాను. నిగుడు. వాన్వితులను నట్లుగా మేల్కొనినవాడునుగాదు. శుభమును
 తరిశ్వంబున. అమంద. అధికమైనవంతి. అప్పునిశ్వాస. వేడికట్టు. బు
 లనే. మాతరిశ్వంబున. వాయుప్రచేతను. అధరపల్లవము. అధర. వాతర
 యనేత. పల్లవము. నిగుడు. అల్లలనాడ. చరింపగాను. అతండుకై.
 తు. అతండు. అనెరిసెట్ట. ఒక్కనాడు. ఒకదికనమండు. శయాన్తలంబు
 న. శయనస్థలమండు. ఒడలుబడవైచి. శరీరమునుపడవేసి. అనగా పాను
 ప్పండుపవళించియున్నవాడైయునుట. దాసీజనంబులు. అదిగముజే
 నే. జనము. తనకాచరించునూదిసెంబుల. తనకుచేసేవావృత్తు
 లన. కే. దిసెంబులుచేసి. అపహాసనముమొనర్చి. కూడునీళ్లమంబా
 ని. అస్మాదకములవిడిచి. గాసింబడు సమయంబున. సంకటముజే. ద
 కాలంబున. రజస్వలాంబోజినీదివాసంగమక్రేడా సంప్రాప్తదూత
 ప్రాణి. మచ్చితార్థంబు. రజస్వలాంబోజినీ. రజస్వలా. పరాంగ
 తొ. కూడుకున్నవంతి. అంబోజినీ. పద్మలతతొడను. ~~చింత~~
~~కరము~~. దివా. పగతయందు. సంగమక్రేడా. సంయోగంబున. ముచే
 త. నిగుడు. పద్మినీ. సంకృతలచేతననుట. అర్థాంతము. ~~శుభము~~

~~శాంతిని దానం నానాదానం~~ రజస్వలం యుతుమతియైనప్పుడు వంట, ఆం
శాంతిని పద్మినీ జాతి స్త్రీ తోడను, దివాసంగమత్రీదాం, అహస్సంశా
గవిహారము చేతను, అనగా రజస్వలయైన పద్మినీ జాతి స్త్రీతో పగతయం
దు సంతోషించుట చేతననుట, సంతాప్త, పాంచబదిన, దురిత, పాప
ముయొక్క ప్రాయశ్చిత్తార్థంబు, పాపనివారణము కైరకు తపనండు,
సూర్యుడు, ఇంద్రుడు పాతంబు కర్మములు, ఇంద్రుడు, పరవత తటముల
నుంచి, పాతంబు, దుముకడ మును, బనర్హనదిధంబు నచేసినటు కరెనె,
అనగా రజస్వల స్త్రీ సంగమమొనర్చు ప్రాయశ్చిత్తార్థము, ఇంద్రుడు పాత
ముచేసేది శాస్త్ర సిద్ధాంతముగ నకటము వరెనె ఇంద్రుడు పాతంబు నరిం
చిన విధంబు చెప్పినాడు, ~~అనగా రజస్వల స్త్రీ సంగమము~~, అపరగిరి, అ
స్యాద్రియంబు, తమిళంబు, తుందయ్యె, అనన్దము, దాయెను, సూర్య
దస్త్రాద్రియాంబుకు పోయెనని తాత్పర్యము, అంత, అటు తంబ
తను

౧౪౪   శాంతిని దానం కు గుణ్యతలతప్పులు తప్ప, దాల్చుట కిది కన్నతల్లి
యొక్క కడుపు కన్నుల నిల్చుడు గనిముదిలంబు, వరు, దులకిది
పిన్నవయసు మందుగ గదికన్నగాండ్రయ క్కరలకు సేద నుండు,
పురుషుని దురిది పూటకా పుకలవరకు లకన్న గవలనా
యనిద్ర, గవలింపనిది నిమ్మకాయ పులుసు
తేనె ఇసుక బాసినకు ముది నేపత్రనేత్రంబు నంబున కిది విశుద్ధాం
జనంబు, నాగునాగునకా శిష్యా న్నతికరిం, చిత్తకత్తకత్త జగ
మెల్ల గప్పుకునియె

తేక, పిసవెట్టి రంకు గుణ్యతలతప్పులు తప్ప, దాల్చుట కిది కన్నతల్లి
యొక్క కడుపు కన్నుల నిల్చుడు గనిముదిలంబు, వరు, దులకిది
పిన్నవయసు మందుగ గదికన్నగాండ్రయ క్కరలకు సేద నుండు,
పురుషుని దురిది పూటకా పుకలవరకు లకన్న గవలనా
యనిద్ర, గవలింపనిది నిమ్మకాయ పులుసు
తేనె ఇసుక బాసినకు ముది నేపత్రనేత్రంబు నంబున కిది విశుద్ధాం
జనంబు, నాగునాగునకా శిష్యా న్నతికరిం, చిత్తకత్తకత్త జగ
మెల్ల గప్పుకునియె

రనుట ప్రభువు గూనినకు ముది నేపత్రనేత్రం జనంబు నకిది విశుద్ధాంజ
 నంబు ప్రభువు ~~ప్రభువునకు~~ గూనిన దూరమైన పువంతు కుముదినే
 కలువతో నెలనే క్షేలయొక్క పత్రనేత్ర పత్ర దశము లనేత్రనేత్ర నయనము
 లయొక్క రంజనంబునకు ~~ప్రభువునకు~~ ^{వతలాగున చేసేటందు} ఇది తరతర కతి విశుద్ధాం
 జనంబు విశుద్ధ మిక్కిలి పరిశుద్ధమైన అంజనంబు కాటుకయు నా
 అనగా ఘనాఘనకాళిమోక్షతి ఘనాఘన వర్షాకాలమే ఘము
 యొక్క కాళిమోక్షతి నైలవర్షాతి శయ త్వము నువహించి భరి
 యించి కతికతతత గాథాం భకారము జగమెల్ల సకల జగత్తును
 కప్పుకునియో అదరించెను

తం మానసాటవి నేర్చు మన్మథ దవాన్తి గూహ్యసంహారము
 నకు గూల్పియె ననగ దీపములు సార్థవాహమందిరములందు
 ప్రకరశిఖలు ల్లసిల్ల జూపట్టె నపుడు

తం మానసాటవి నేర్చు మన్మథ దవాన్తి మానస నితమనేత్ర అటవి అరణ్య
 మునుపేర్చు దహియించుచు వడేటటువంటి మన్మథదావాన్తి మన్మథ
 కామసంబంధమైనటువంటి దవాన్తి కాల్పియ్య దాహ్యసంహారము
 నకు ~~గూల్పియె ననగ~~ గూహ్యవెలపలను సంహారమునకు తిరు
 గుటకు హల్పియె ననగ అలయమామె ననేటటుగా అనగాప్ర
 యత్నపడె ననుట అప్పుడు అరాత్రియందు దీపములు దివ్యలు ప్ర
 మిరశిఖలు ~~ప్రమిర~~ తక్షమవైనటువంటి శిఖలు జావలలు
 టల్లసిల్ల ప్రకరశిఖలు సార్థవాహమందిరములందు సార్థవాహ

సెట్టివాని యొక్క మందిరములందు నివాసస్థలములందు మాపట్టె కను
 పడెను

తం ఆరూపవతి ససారా హరంబుల దృప్తియెంది యపుడొక
 భంగిం మోరామి ఘోరనరక ద్వాపరము వలె వృద్ధపతినివాసము
 జేచెన్

తం ఆరూపవతి అసెట్టివాని భార్య ససారా హరంబుల ససారా శ్రే
 ష్ఠములైన పువంతు అహరంబుల ఘోరజనాదులచేతను అనగా ఇ
 క్షేప్రఘోరజాన్దిను ఖాహరములచేత ననుట తృప్తియెంది తనిజెం
 ది అప్పుడు అరాత్రియందు ఒక భంగి ఒకమరాన్దచేతను శ్రుత్యభా
 రాన్ద నాన్దయముచేత ననుట అరరామి సదకటం టికివెళ్లకయుం జిగూ
 దుదనుటచేతను ఘోరనరకద్వాపరమువలె ఘోర అయంకరమైనటు
 వంటి నరకద్వాపరమువలె నిరయప్రతీహమును వలెను వృద్ధపతినివా
 సము ~~జేచెన్~~ వృద్ధపతి ముసలిమగనియొక్క నివాసము గృహమును
 మెచ్చెన్ ప్రవేశించెను నిశ్చేద్యాద్వాపరం ప్రతీహర ఇత్యమతః

తం మెచ్చె చచ్చె నచందాలు జూచుమా డ్రిమాదకల్ల రన
 సరించుచు గృహంత కాంతని త్రికచేతకంకటకి నరును ని
 టికి నేర్చిం చియెచ్చటపెద్దసెట్టి

తం మెచ్చె చచ్చె నచందాలు జూచుమా ~~మెచ్చె~~ అనేదివానియందు
 ప్రవేశించి చచ్చె నచందాలు చచ్చె న మృతజేందిన పువంతుచం

తాము మా లభా నిసానా మమాత్మ కనుసేదా రతిని మా దక్షిణా త
మా దక్షిణ కనుసేదా కనే అల్లంత అంతటం తటనే బసరించుచు బసరి
ల్లుచున్న కదమేత్తుచున్నట్లును బసరించుకొంత ఇత్తి కనెంత గన్
హంత కుందిరమధనమందుకొంత బప్పుచుండేవువంత ఇత్తిక
గోదయొక్కచెంత సమీపమందు కంకటికొకటి తల్పము
నకు అరుగు పోవుచున్నచువంత ~~వింతిని~~ బిత్తికొకటి అపలువగా
రసనకొకటి చూచి పుట్టపెద్దనెట్టి పప్పుచున్న అనినట్లుము
నా ధనముచుండే తముసరిచేరికాదు

100 తేలికమాదమా నగ్రహం మనగ్రహం ముక్తేవిమి నూదిగతి
పేడిగతిగియుండునెజ్జనానాటవదుచునక్షణాదిభవ | ఇల్ల
కంపితభవమసానభవదలం

తక్కువిరహాదహనంబయోగాగ్నియొక్కప్రహం మన అంగీకారముచే
తను అనగా ఇరించుటచేతనను బట్టిగ్రహం ముక్తకముకై వి
మిక్తికర్మరవాడు అగ్నినుంచే జాయిన్యండు తోదగతిగతి
ఇట్టికనెంతజ్వలింపజేసిననంగీపేడిగతిగియుండు తాపముప్రాప్తినియు
తగానెజ్జ శయనమందు అరాటపదుచు సరితాపముమొందుచు
అక్షణాదిభవ అక్షణా ~~నదువంత~~ విభవప్రాభవముగతి
గిననువంత బిత్తిగతి కంపితభవ ఇల్ల బరెముచేత కంపితవణికింపని
దిననువంత భవ సాంబిశివుడుకలిగిననువంత ~~చుండేభవము~~
మసానభవ మన్మథుని తలంచి స్థలిని ఆప్రాంతు ప్రభావనుచూ

నితద్విరహాగ్నిచేతతపించుచు మన్మథునితనమానసమునందు తలచి అమన్మ
థునిస్మృతముచేయుచున్నాడు

101 టవేరెధనుర్ధకుల్ పురుషులెక్కమిక్తియొందురెండుగా
చారతలింతురేతెనెరవాదితనంబు దిరెండుయొందుగా
శారసియెయనెరవలదామరినవెయెంతవంతయూ
నరజగర్భుడుం దగడు నీకకకౌ శలమెన్నమన్నధా

తక్కుచేతననుర్ధకుల్ పురుషులెక్కమిక్తియొందు ధనుర్ధకుల్ విలుకాం
దురేక్కమిక్తి అసంఖ్యముగావేరెనెరవా అనగా ఇమామియందు
నుర్ధకులమితముగానున్నారనుటచూపు అవిలుకాం దురేక్కమిక్తి
గాంబుండు ఒకటినిరెండుగా ద్వయమయ్యెట్లుగా అదవించుచు
బసరుచు అనగా యొకటినిరెండుగా చేతురనుట అది అట్లుగాజేసు
టేపేతెనెరవాదితనంబు పదిదు ద్దతనముకొనెదామరినెదియు
నీవరే నీవుచేసినటువలెను ~~చుండే~~ రెండు జూడును ఒండుగా
ఒకటిగా అరసి పరిశీలింపి యవలదా వయవద్దా అనగారెండు
నుకటిగానె యవద్దాయనుట వంతవంత వంత అశ్వర్యము మన్నధా
బయిమదనుదా నీకకకౌ శలమెన్నన నేయొక్క కకకౌ శలము హస్తలా
భువభవేర్పును ~~స్మృతముచేయు~~ టకు ~~అనగారెండు~~ అ
నరజగర్భుడు అట్లు ప్రాదేవుడును తగడు సమర్థుడుగాడు

102 టంబులకననననాప భకువేసినతూపులునాహ్వనాంసముం
జింపకమత్తభేదనముజేయజూలభునాహ్వనాంసముం

జింపకమర్త్యభేదగమజ్ఞేయభవద్విశిష్టంబునెట్లునో

ॐ శ్రీదుర్గదేవీ శౌర్యమవచ్ఛేతి శంఖరకాంచనాంబరే॥

[illegible]

—202

౩॥ తీరస్థైల నిగయం॥నై॥నీరమ శోమ శశికి నామ ననయదు

విరహం/ఘోరా శివైష్ణవజయన్|వీరూత్తమనస్తుకూర్పవే

કલકત્તા ૦ ૭/૬/૨૨

పక్ష తే రని మూ ననము వంతు కైలవ గయుం బవెన్ కుల శత్రు త్వము వరసే తర
 రమ లోమ నిశి నా మ్మ. తర మలోమ నిశి క్షి నా తర త్వ మై నటు వంతు యీ
 చెలికి నా కున్ నా కు న్ను. ఏ నయ దు. కలయి కేలేదు ~~విరవం గె~~ వి
 ట్లు ~~ననము~~ విరవం గెయోం శ్చి వియోం గసము ద్రము ను. ఏ ట్లు గడతున్
 ఏత్ర కారము గా దాంట్లు దును. వీకుం త్రు పరాక్రమ నాలులలార
 శ్రేష్ఠు దవైనయోమ స్తథు దా. కలకం ల్గి తర పడుచును. నన్ను నన్ను న్నా
 శ్చి ^{అనన్} సంఘు టంపుమా. వీర రత్నము దైనమ స్తథు దా. నన్ను యోపడుచు
 నున్న కటగా చెయుచు నిప్రాంధిం చుట.

— 25 —

క॥ అ॥ అక్షరశాస్త్రము కుమరశాస్త్రి వ్రాసినది ॥

సమర్థతనాత్మకమణి విజయవామరసమపక్షమమరుదూ

பெரிய பஞ்சு. பஞ்சு.

తే॥ అ॥ ఈ లాగు మందలింబు నెన్నె కై మరుగ్గి విష్ణు దేవుని కై మాచెట్ట
నటు వంటి ద్వివిధ తామరు, వినుత స్త్రోత్రము చేయుచు నటు వంటి
అరుకు దేవతలు గలిగినటు వంటి ద్వివిధ హింస యు దవిధ సమరు, విరహ
వియోగి జనులకు, శయద, శతకైకమైనటు వంటి, విధ, ప్రకృతి గలిగినటు
వంటి, సమరు, యుదము గలిగినటు వంటి ద్వి, కనత్తన కమణి విజయ మా
మరు, కనత్, ప్రకృతి గలిగినటు వంటి, కనత్, సువర మయమైనటు వం

అన్నియును. రత్నములయందు నటువంటి. విజయ. గెలుపును యిచ్చేదియైనటు
 వంటి. నామరు. ప్రకృతములు గలిగినటువంటి. అనుష్టక. నమరు. అ
 నుష్టక. పాండవదినటువంటి. నమరు. తుమ్మెదకలిగినటువంటి. మ
 రుక్. మన్మథుని. అతడు. అనేరివాడు. దూరి. కలప్రకారముగా తిర
 స్కరించి. అన్నంత. అండుగా. నంతటను. ని. నామరంత. ప్రకృత
 మితనమరః. వాలవ్యజనములనుట.

— ౧౦౯ — తే. కుశలగతిమజ్జనములాదికుడిచికట్టి. ప్రజలునిద్రించి
 రయ్యర్థరాత్రవేళ. అదృష్టవకపాణియై. గస్తు. దిరిగిపెద్దత

కుశలగతి. లవరికింకతూపేతుడగుచు.
 తే. కుశల. క్షేమంకరమననువంటి. గతి. మార్గముచేతను. మజ్జనములాదిస్తా
 నముచేసి. కుడిచి. యాజనముచేసి. కట్టి. వస్త్రములను ధరించుకొని. ప్రజలు
 పురజనులు. నిద్రించిరి. నిదురయ్యెను. అయ్యర్థరాత్రవేళ. అయ్య
 ర్థరాత్ర. అరెండుజాములకేయియొక్కవేళ. సమయమందు. పెద్దతలవ
 రి. అపట్టణమందుండెక్కినవారు. అదృష్టవకపాణియై. కత్తెకేదము
 న్నుచేతకలవాడై. కింకతూపేతుడగుచు. కింకరసేవకులతోను. యు
 తుడగుచు. కూడుకున్నటువంటివాడగుచున్న. గస్తు. దిరిగి. పట్టణ
 ములారూరధననిమిత్తము సంపాదించెను.

— ౧౧౦ — సీ. భవనదీపాహిత్యమరకపటకాలు. కాశ్యప్తితలముం
 శ్చ. గద్దగోళ్ళు. ములుదూరణము. బట్టములత్రాడుకురువా

తి. కైదు. పుడె. సకట్టు. కాపుమెట్టు. జలుగు. కన్నపుకత్తి. బలవం
 బుమొగమాయ. మందుతాళపుతాకుమెలగొర. పొడు
 ప్రటామలు. సరకపాడికాయమొర. చుప్ప. చెప్పులు. గు
 జగవ్యక్తి. కనిక. తనకి

— ౧౧౧ — తే. సుప్తి. వృద్ధి. కరాష. దక్షిణ. దమసి. త. వసన. భంగం. గు
 పెడతటవంక. కిరయ. కామకెనుమెను. నెట్టు. కిరయ. మ
 ర. దూరి. తత్రాసు. డపుడు. క్షమ. గుంటు.

తే. భవనదీపాహిత్యమరకపటకాలు. కాశ్యప్తితలముం
 చలి. దీప. దివ్యలకు. అహిత. శత్రువు. నా. నమర. గుం. భవన. వ్యహములయం
 పేటక. పెట్టెయు. స్త్రీ. వాలుకా. నస్త్రీ. వాలుకా. ఇసుక. తూ. కూడుకున్న. భ
 క్తి. తూ. లుత్తియు. స్త్రీ. తలముళ్ళు. తలముళ్ళనే. పలమండు. తలముళ్ళ. గ
 ద్ద. గొళ్ళనియు. తెయు. క్షమ. నితూ. చనది. ఎం. దుకన. గా. మెంగలు. వలకెం
 ట్యకలు. శి. గవ. సుకె. నిదా. కిరకట్ట. తా. త. గద్ద. సుళ్ళ. వతె. నుండె. ను
 ప. ముండు. ముట్టు. కునే. మరా. న. దకల. వ. నికె. న్నియో. ల్లు. పు. వ్వి. తలము
 య. తల. సి. రస. సే. దు. ముళ్ళు. ప. దుకం. టకములు. స్త్రీ. గద్ద. గోళ్ళు. న. త. గ
 భ. న. ఇ. ములు. స్త్రీ. అయు. భవి. శేషము. ల. ని. న్ని. చె. ప్ప. వ. చుప్ప. ను. ములు. దూర
 ణము. ముండు. తూ. రణము. స్త్రీ. బట్ట. ముల. త్రాడు. గు. ద్ద. ప. లి. కల. చే. త. న్నె
 న. క. టి. సూ. త్ర. ము. స్త్రీ. కురు. వా. డి. కై. దు. పు. పి. డి. క. త్రి. యు. స్త్రీ. దె. స. క. ట్టు. కా
 పు. చె. ట్టు. దె. స. క. ట్టు. ది. గ్గుం. భ. న. ము. చే. సే. తి. కా. పు. మె. ట్టు. గ్గు. మ. భ. న

మందుచేట్టెతిలకవిశేషము జలుగు కన్నపుకత్తిమేనకన్నపుకత్తిగోర
 లునిలముచేసేవిధమున్నునిలపంపుకన్నానకుచుట్టున్నశీపేకెరకెనవ్రా
 సేనిలయున్నమొగమాయమందు మున్నముపరులకుకానరాకుండు
 ఘోషధమున్నతాళపుతామ్రానగములనువీసేవస్తువున్నమెలగో
 న్ననల్లనికొప్పేనమున్నమడుపుటాకులు మదినినతమలపాకులు
 న్నపొకపొడివత్తలచూర్ణమున్నకాయ సున్నమునుంచేదిన్నమో
 రన్నుచేప్పులు మోరముందతిగాగమందు అన్నుచేప్పులు ఒక
 విధమైనపాదరత్నలున్నమోరన్నుచేప్పులనగాముందరితట్టుండే
 తరహావెనకతట్టున్నచేనకతట్టుండే తరహాముందరితట్టుండేచేప్పులు
 యందుచేతనేమంతెతూర్పునడిస్తే పరమంతిపోయినట్టుజూడయు
 గుపడును అనగాదుంగలకుచేప్పులుచేనకముందుగాకూర్చద
 ముకలిగియుందుననుటాఘజగవృత్తకనితనాఘజగసర్పదష్టము
 నకున్నచృత్తకాశూకకేట దష్టమునకైనానితనాఘజగవృత్తకనితనాఘ
 షధమున్నునుప్రివృద్ధికరాషధక్షోదమునుక్తినిద్రనువృద్ధికరఎ
 క్కువజేసేటాఘోషధక్షోదము ఘోషజగచూర్ణము అసితవసనాంశం
 గునల్లనిగుడ్డపేలికయున్నపేదతతివంకనికయునిరసుననకువెన
 కతిగాగమందు వక్రముగావేసుకున్నజుట్టున్నకాకుసుమేనున
 ల్లనిగాయగలదేహమున్నువక్రనికన్నులుజేగురించిననేత్రములున్న
 రక్తనేత్రములనుటామరకరపయినచేప్పినవద్దియొప్పుగా అపు
 డు అయర్ధరాత్రిచేళయందుగూరితత్రాసుడు గూరితదప్పు

గానేయనిది నమ్మవంతి త్రాసుడు అయముగలటువంతి ఒకమంగ
 నింటు ఒకమోరుడు అనగా అయరకామదైనయొకమోరుడునుట

అని

నేనవృద్ధిమృతులవరులుగన్నెనకుండు అవరిజుట్టగలప
 మునవ్రాసిముంగళకన్నపుకత్తిమేనకత్తిపెట్టించి యొయ్యసె
 యొనశిలలూదదివిధివికరమర్చరనియారెంబడిపదము
 లు నడచినల్పంకలుదడచిచూచియలుకుదువేమందడలసిల
 తమెరగారివారికిఁగదియనెవ్వది నడవ్వి

అని

తేగారిరాకుండుకెలుతురుగాకయుండు కరకుకరనటకత్త
 ప్తగండిగప్పియెడలిసెమ్ములువేర్వరసెరిచికునగ సరస
 కేతెరనిరికించిజలదరించి

తకువచ్చి అయింటదగ్గరకేతెంచి ద్రిమ్మరు తలవరులుకనానకూడు ద్రిమ్మ
 రుసంచరించుచుండేటాతలవరులు అరెకుటు తలాల్లనుటకనుగు
 నకుండు చూడకుండాను అవరిచుట్టగలపము నవ్రాసిపెద్దగుండు
 గావ్రాసేనిలచేతనుగీతగీసి ముంగళకన్నపుకత్తిమేనకత్తిపెట్టించి ముంగ
 లారగాకుపోనిచ్చికన్నపుకత్తిమేననిలమునువేసేవిధపుకెనచేతను
 ఎత్తిపెట్టించి నేదింబయ్యనెయ్యననిలలూదదివిధి ఒయ్యసెయ్య
 న్నమెల్లమెల్లగానిలలూదదివిధిరాళ్లువేడటట్టుగాగుంజివరకమర్చ
 రనిచిలమునుకలగజేసి అరెంబడి అనిలముతూదనువదములునది
 కి నల్పంకలుదడచిచూచి పదములు నడిపి నరణములను సానినల్పం
 కలు నాలుగుతట్లును తడవిస్పృశించిచూచితేవిధి అలుకుదుతే

కుండుదెరిసియిచ్చుచు నా రివాసితిగదియనెవ్వడినదియు అలుకుడు భవని
 యునెకుండు పువనట్టుగా తెలిసి ఎరిగి న్నట్లు రహం రిగహముల
 ప్రవేశించి వాకితిగదియ. తలుపు నకడ్డుముగా వేసి నప్పువంటి అర్హము
 ననునెవ్వడి నేస్తుముగా సదత్వి తేసి గావిరాము తపెలుతురుగాక
~~యముగా గావిరాము కుండువా యుప్రసకణముగా కయం దేటుట్టు~~
 గానున్నవెలుతురుగా కయం దు ఆకన్నమువే సిననిలము నుంచియిం
 ట్లొకదెరిసికా కుండేటుట్టుగా నున్న కరకుకరబట్ట కన్న ప్రసాదిత్యైక
 రకు ముదకపారెనప్పువంటి కరబట్ట నల్లని గుడ్డచేతను కన్న ప్రసాదిత్యై
 త్రవ్వబడిన నిలమును కప్పి అచ్చాదించి ఒడలి సుమ్ములు వేర్వేరు
 నికేయము ఒడలి శరీరము యొక్క సుమ్ములు భూషణములను వేర్వేరు
 ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా ఒలిచి కేసగ సడలించి గ్రహించే కేరకు సరసత
 రరరించియిచ్చుచు సరసకు సమీపము నకు వేతర ఆదుంగవాడు
 రాగాను పరికించి చూచి జలదరించి భయపడినదై అనగాదుం
 గవాడు తనదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి అసెట్టవాని భార్యను ననుల
 భయపడి ననుట

౧౫ కృతవభరము విరియ హరప్రచయం బల్లాదచరవిపరి
 రంభించె | న్నుచరగతి కుంపవతిని జకుచలికుచాగ్రము
 లునాటుకెనగ్రానోశుక్ల

తకు కృతవభరము విరియ కృతవభరము కైప్పు విరియ వేరియ వేదగా హ
 కప్రచయం బల్లాద హరముత్రెల సకము లయొక్క ప్రచయం బు
 సమూహము అల్లాద చరింప గావరచి పరుగి పరియి కాప

వత్తిరా పవతియనే పేరుగలచేరివాని భార్యకు చిక్క మనోహరమైనటువం
 తి గతికై పురిచేతను నిజకుచలికుచాగ్రములు ~~నాకేయము~~ నిజతన
 యొక్క కుచలికుచాగ్రములు గజనిమ్మపండ్లవంటి స్తనములకు నలు
 నాటెకు నగుచు కునేటట్టుగా నుప్రాణోశుక్ల తనమగని పరిరంభించె
 ఆలింగనముచే సుకేసెను ఆదుంగవానిని చూచి నమాత్రముచేత భ
 రియపడినదైరా పవతియనే పేరుగలిగినచేరివాని పండ్లాము శేస్తుముగా
 పరుగిత్తిపారయి తనమగని తనకు చాగ్రములు వానిదుమ్ము నగుచు కు
 నేటట్టుగా ఆలింగనముచేసె ననగా ఆదుంగవాని వల్ల సెట్టిమనూ
 భోష్టము ఫలించె ననుట

౧౬ నీ యువతిజేసినయ పూరూర్వాపచారము నకు వెసవిన్న
 ముట్టయ మ్ముసలిసెట్టి యిచ్చ నచ్చెరువందిము చ్చతైననుమ
 గం నీనికత్తెస్తతనుదానవచ్చి ననుగ్రుచ్చకొని విం చినదిన
 డిందుకు కారణం నేమనిగలుగవలయు ననివేచినలవం
 కలరనియొక్కెడ భయం కరహతికమనిదస్యకునిగాంచి

౧౭ తే యితదయోమూలమి శుభస్థితికి ననుచు దెన్నిధానం
 బుగనుసున్నవేదయోవే నరదోదయమరనిననెమ్మియోవే
 సత్తుదం బందియోపరా స్తుందికనియే

తకృ యువతిజేసినయ పూరూర్వాపచారము నకు ~~నీనికత్తెస్తతనుదానవచ్చి~~
~~ననుగ్రుచ్చకొని విం చినదిన~~ యువతిజేసిన తన భార్యసన్నిధి నప్పువంటి ~~చక్క~~
~~కమునకు~~ అపూర్వ ముందెన్నడుచేయబడనప్పువంటి ఆ

చారము నకునే వకుటేన శ్రీమ. ముగాను మిన్నముట్టి అకాశము నంటి అమ్మ
 సజిసెట్టి అనెరిసెట్టి ఇచ్చు నచ్చెరువెరిది ఇచ్చు యదేచ్ఛ ముగాను అచ్చె
 రువంది అచ్చు రస్మమును పొందిముచ్చటెనను ~~మొగం దొరికిన ముచ్చట~~
 నశూణాకు పేడుకెన పుట్టకెనాగాని స్త్రీ మొగం దొరికి ముచ్చము జూపని అన
 గాము దుప్పెట్టుకొని యన్దిదనుట రక్తస్థ శరగంబున తనుదానవచ్చు
 తనకు తానయితం. ననుగ్రుచ్చుకొని ~~నింజనదేడు~~ తరదినమం దుకన
 ను. నన్ను గ్రుచ్చుకొని ~~నింజనది~~ గాథానింగనముచే సుకునినది ఇందుకు
 గ్రుచ్చుగా. తరదినమందు తనకు తానే వచ్చు నన్ను గాథానింగనముచే సు
 కేం నం దుకు. కా ~~తనకు తానే వచ్చు నన్ను గాథానింగనముచే సు~~
 ని. పట్టెనా. కలుగవలయు. అందవలయు. అనిపేచినట్లు. కలరసి యొక్క
 దే ఇయం కరపాతికరుని తన్నుని ~~అనియొక్క కారముగా తన~~
 మనసుని లార ననుకుని. తన మంచము పొందవం దుకుని నవా దుద్ది తుట్ట
 నలవం కలరసి. నాలుగుదిక్కులను చూచి. ఒక్కే ఒక ప్రదేశముందు ఇయం
 కరపాతికరుని ఇయంకర. ~~నింజనగలుగజేయుచున్నటువంటి పాతికరు~~
 ని. ఇచ్చు ముహస్తమందు గలిగినటువంటి తన్నుని ~~మొగం గలుగును. కాం~~
 చి. చూచి. ఇతడె ~~మొగం గలిగిన నను. ఇతడుమో~~ తరదెం
 గవాడెనా. తర శుభస్థితికి తరమేలుగలుగుటకు. మూలము. కారణ
 ము. అనగాయెన్నడువే నపువంటి నిజ భారాంభకృత గాథానింగనభా
 వినిసంపదకుకారణమనుట. అనుచు. ఇప్రకారము తనమనసనులార
 తలచుకుంచు న్నుపెచ్చి ~~ఇంజనగలుగజేయుచున్నటువంటి పాతికరు~~ పెచ్చి భానంబు
 గుప్పనిక్షేప్రమును. కనుగున్న చూచి నపువంటి పేదయొక్క దిక్కుడువలెను

~~నీరదే శంకర శరణి నీర్వియోగే నీరదే దయ ముగ్ధ మే ఘాతవత్త్రిని ఆరసి న~~
 చూచినపువంటి పేచ్చియొక. మయూరము వలె నున్న సమృద్ధంబంది. సం
 తూషణును నెంది. అపరా స్థం దికనియె. అదుంగవానితొమందలిచె
 ను

కృష్ణుడపురువుంబవెననుదన కడకన్నుల జూడరూంయు కన్ను
 లకరికం గడువేడ్ గూర్చి తికనె క్కడ గలదిటువంటి చెవిమికా
 డారనినన్

తకృష్ణుడపురువుంబవెననుదన కడకన్నుల జూడరూంయు కన్నుల కరికెక్కెడ
 పురువుంబవె. ఒకవిధమైన క్రిమిని వలెనే నను. నన్ను. తన కడకన్నుల. తనయె
 క్కనెత్తకొని ములచె తను. చూడవచ్చినచేటం దుకురూంయు అనహ్య
 బడెట. కన్నులకరికెక్కెడ క్కనెత్తకొని ~~తనకు వచ్చుచి కడు~~ మిక్కిలివేడ్ గుట్ట
 తనవముతూడను. గూర్చి డి. ఘటనపరచితివి. శాందిం. తికనెనుట. గుట్ట
 వంటి చెవిమికాడు. గుట్టవంటి స్త్రీ హితుడు. అరనినన్. విచారిం. నను.
~~అరనినన్. ఇక్కడ. ఇంతమాదటను. ఎక్కడగలడు. పస్థలమందుం~~
 దును. అనగానేవంటి మిత్తుడు గాకెక్కడ విచారిం. నగానివేదనుట.

కృష్ణ మౌనసమహిజక్రొడ సద్ధానంబు ననెలుగు. మౌనస. చిత్రమనేత. మహిజ
 నలక్తి. లానివహము చల్లార్చెను. దీని పయోధరము లక్షితయచ
 రిత్రా

తకృష్ణ మౌనసమహిజక్రొడ సద్ధానంబు ననెలుగు. మౌనస. చిత్రమనేత. మహిజ
 వల్లముయొక్క క్రొడ సద్ధానంబున. మధ్యభాగంబు. అనగా. అంతరిత్ర
 దేశమనుట. వెలుగు ~~మౌనసమహిజక్రొడ సద్ధానంబు ననెలుగు. మౌనస. చిత్రమనేత. మహిజ~~ నలక్తి

లానివహమునలొనెనుమదనమన్నదసంబంధమైనఅనగాకామమనోబలము
 వానల^{కర్మము}కర్మముకర్మలజ్ఞానయొక్కనివహమునమూహమునుదోసివ
 యోధకములుదీనికరణంబునయొక్కపయోధకములుకుచములనే
 మేముములు^{సంపద}శిష్టరూపకమనోబలమువలెనుఅద్వితీయచరిత్రాఅప్రతిమా
 నమనదవదిగలయోపురుషశ్రేష్ఠుడొచలొనెనుశమింపజేసెను
 అనగాదీనికుచమేఘములుమన్మథాగ్నిశకుంపజేసెననిభావము

క॥ చూరకుడవెయితిసమ్మదకారకుడవుగాకతీర్పగలనేనన

త్యారమునామోభవంబునదూరేకృతకలుషవద్ధితోడంగూడక

తీర్క॥ దూరేకృతకలుషదూరేకృతకలుషగౌజేయబడినకలుషపాపముగ
 లయోమహపురుషుడొఅతిసమ్మదకారకుడవుగాకఅత్యంతసంతో
 షకారిగాకనుచూరకుడవైమంగవాడవామోరుడవుగావను
 బునీసత్యారమునామోనీమోరుడవనేనయొక్కసత్యారమునామ
 తిపచరించుటనేతిఅప్పునువద్ధితోడంగూడకవద్ధితోకూడాను
 కరభవంబునకరజన్మమందుతీర్పగలనేనెల్లింపగలనాఅనగాతీర్పవే
 ననుట

క॥ తనగృహమునగలవారెన్నోభవకనకమువెల్లనిచ్చెదం

జ్యోతిమీరంబునిచనుమనియంబుచేసికనూరుడతి

ప్రసన్నచేతస్మృత్యై

తీర్క॥ తనగృహమునగలవారెన్నోభవకనకమువెల్లనిచ్చెదం తనగృహమున
 గలతనయింట్లోనున్నవంట్లోవారెన్నోభవకనకమువెల్లనిచ్చెదం

నుత్రువ్యములనుసువర్ణములనంతానున్నదక్షిణసంగుచున్నానుభవతిమీ
 రక్షిసంతోషముహెచ్చగానున్నకునిచనుమనితీసుకునిపోవునిఅంజలి
 చేసినిఅనెరివాడుచేతులుజొడించుకొనగానుమోరుడుతన్నకుడుఅ
 తిప్రసన్నచేతస్మృత్యైఅతిప్రసన్నప్రసాదపహితమైనటువంటిచేతస్మృత్యై
 ననుకలవాడై

చ॥ సెరయజెలంగియున్ననతనింగనియిట్లనుసార్థవాహయి

తీరవభవన్మియోగమునద్రిమ్మరదేయిదిక్రైతగాదెనా

మరదివినేవుచెల్లెదిమమ్మవలొకముచేసికాడెబత్

వెరపుననిన్నజేరిపోదవెంచనచక్కనిసూగచేతులన్

తీర్క॥ ~~చూరకుడవెయితిసమ్మదకారకుడవుగాకతీర్పగలనేనన~~ సెరయమిక్కిలిచెలంగియున్న

న్నఅతనికొనెరివాణ్ణికనిచూచిఇట్లనుఅమోరుడుయాప్ర
 కారముగామందచించునుసార్థవాహబునెరిసెట్లైతీరవకర
 పడయకభవన్మియోగమునభవతీనయొక్కయోగమునఅజ్ఞాన
 తనుద్రిమ్మరదేసంచకింపడానిదిక్రైతగాదెకరదినమునా
 తనముగదొనామరదివినేవుకరనాచెల్లెదిమిదివిదిక్రైత
 చిన్నదినెల్లెలునాకుకర్మమగినిమమ్మవలొకముచేసికాడెనమ్మ
 చూచేకదాబత్వెరపుననిచూచయముచేతనునిన్నజేరినదన్నికివచ్చ
 తనచక్కనిసూగచేతులన్తనమృదువైననిడుపువైనహస్తములచేతను

పుదివెన్నిన్నానింగనముచేసుకొనెను

క॥ సెరిలయంబునగలవారెన్నోమిట్లంబుచుకరణమిచ్చితిని
 దినీతొనరినవేసారి నమోననుమదిదలపుమతయము

తక్కు నీలయంబు నగల సెమ్మెలల్ల నీలయంబు నగల నీగృహమం
 దున్నటువంటి సెమ్మెలల్ల ద్రవ్యము అభరణములు నాకు వద్దు ప
 డుచును శరణుదానికి అరణ మిచ్చుతి నాకు గాని అనగా అరుది
 ద్దుకు తొడ్డిగాని తొందరు ముట్టినవాడే గాని యుచితముగా యిచ్చిన
 సుమ్మెల దొన పదార్థములను సరితిని ఇచ్చి కంపదుచు నీతొనీతొ
 దును అలగిన క్రొవముచే నీ నప్పుడు న్నువేసాని నమోవేసటబడి
 నసమయమందు న్నుననుమదిదలపుము నన్నుమనస్సు లోర్చుకొను
 కుమ్ము అరయుచు విచారింతుకుంచు పరతంత్ర శ్రీహృదయముగా వత్తును

చెలియలనిచూడ కినిని తలసొంపుదు పతికి సమృత
 ముగానిది యన్నకేలకొను లకేటికి లలనామణియిదిమొద
 త్తెలగునీయూజ్జ్

తక్కు చెలియలనిచూడ నాకు తొందరు ముట్టినదిగదా యనిచిచారింపను
 కినిని క్రొవమువచ్చినట్టయెనా తలసొంపుదు ఇకన్దనముచే
 తును పతికి సమృతముగానిది భర్తకు విహితముగానిది అన్నకేల
 అగ్రజులకెందుకు హితులకేటికి అప్రలకెందుకు లలనామణి కరక
 నితాకత్తము ఇదిమొదట కరదిశముమొదలుజేసి నీయూజ్జ్ నీయూ
 క్కయూనతియందు మొలగు ప్రవర్తిం చును నిశిష్టి శాస్త్ర జ్ఞానేత్తమ
 రః

అనిభయంబు ముట్టించి కృతసత్కారం దైమోరుండు సా
 ర్థవామనివే మొనరియె నా సమయంబు ను

తక్కు అనిశరవ్రకారము మందలింపి అసమయంబు న్న అకాలమందు భయం
 బు ముట్టించి నీతినిగలుగజేసి కృతసత్కారం దైమోరుండు అనేరివానిచేతను
 చరింపబడు వాడై మోరుండు అడుంగవాడు సార్థవామనివే మొనరి
 నేరివానిది చింతనయ్యెదరయెను

నీరా జా సన్మము తొమరసవాసనల గుక్కునా సుముక్కున
 బంటయైనదనకే ధరపయోధరసుధాధరరసంబునజొక్కు
 పంచబాణుపిపాసనా యుదనకే చంచలేక్షణా ఘనస్తనగు
 శుచ్ఛకముల నలముహస్త గ్లానిదులకుదనకే నాతిగాథా
 లింగనమునదెప్పలుదేలు మొందితావము శాంతిమొందు
 దనకే

తొక్కుతొయముదిమోయిక సరింక బారియందు పంటవా
 ట్టునబుకువేకుపది నయెదలినిరునుసెట్టెన నీదచేపది న

పదిదిగులుకు గుచ్చెతవయసెల్లకొల్లలాడె
 తక్కురా జా సన్మ అస్మేయ క్కము తొమరసవాసనల వదనపద్మపరిమ
 శములను గుక్కు గుక్కుతనుముక్కున బంటయైనదనకే స్థానా
 త్వక్తియయ్యెవర్చింతము న్ను అను అస్థానిం చును భూమి
 కు ధరపర్యతములవంటి పయోధరస్తనములు గలయాస్మేయ
 క్కమధాధరరసంబున సుధా అమృతమువంటి అధరవాతరయె
 క్కరసంబు న్న రసాంసాం దనముచేతను పంచబాణుపిపాసనా
 యుదనకే పంచబాణు మన్మథునియొక్క పిపాసనా యుదనకే

అథా జనముచేయించును పరిమళము ముందుగా వాసనగలగంధము నుచూ
 సుమతీకపురంపుసుకలవిసరుకర్పూరమయమైనటువంటివింజామరకే
 సుమతీపూవుదండలుబుట్టువుప్పుమావికలు శిరసుననవేపునముజేసె
 నుతాంబులమిచ్చువెడలెను సగుమనపడకసవరించుచునుపుర
 క్కగామెనరించునుచిటజాతి నడుగుమెత్తుచిటజాతి మసోజు
 ముత్యేన అడుగుమెత్తుకొందములుపినుకునుకొనిటనలముగా
 థారింగనముజేసుకొనును

అథా పరికినెనయోరుదు సుహృత్తముతయతడలచేసెన
 తక్కిముసారధవాహునకుగమెననన్విరజీవితావకే
 నారికిముత్తనమంత్రయగునెననునీతిపరుండుగానన
 తీరుననెననిత్తునుమతిప్రవరుండునుభయనకునెన

అథా పరికినెనయోరుదు సుహృత్తముతయతడలచేసెన
 తక్కిముసారధవాహునకుగమెననన్విరజీవితావకే
 నారికిముత్తనమంత్రయగునెననునీతిపరుండుగానన
 తీరుననెననిత్తునుమతిప్రవరుండునుభయనకునెన

అథా న్యాయస్థుడుగనకను అనుభయనకునెన కేడునుచేసునా అనగా
 తీతిపరుడైనయొరిరజీవి నకుకేడుచేయదనుట

అథా కల అనిదప్తాక్షుడుసెప్పినవినియరిమర్దనుడు నీతివిగ్రహవిలాసా
 వినుతానువక్రనానుం గనుసునుటయనతడుకొలికప్రభు

మొగమెత్త

అథా పరికినెనయోరుదు సుహృత్తముతయతడలచేసెన
 తక్కిముసారధవాహునకుగమెననన్విరజీవితావకే
 నారికిముత్తనమంత్రయగునెననునీతిపరుండుగానన
 తీరుననెననిత్తునుమతిప్రవరుండునుభయనకునెన

అథా కల కంటకులురిపులు దమలామెంటకపురిగానియొకమెక
 డైనినువిట్టాంటిగ్యశియింపుచుండుటనెంతోనాభనము
 గాదెక్కితిపానీకున

అథా కంటకులు కుడువైనపువంతరిపులు శత్రువులు తమారమెంటకము
 తమలాతమమనసులలో ఒంటక ఒకరితొనుకరికిసరిపడకు
 తారిగాని మిక్కిలియెడలానో ఒకరిమెక డైనినువిట్టాంటిగ్యశియింపుచుండుట
 డైనినువిట్టాంటిగ్యశియింపుచుండుటనెంతోనాభనము
 గాదెక్కితిపానీకున

ము] నామ బనాలకింపుమా శ్రీకృష్ణ శ్రీకృష్ణ గింబునితొంభనముగాదె] చెడి
చర నిశుభముగాదా అనగాయిది శ్రీకృష్ణుల వ్రననుట

220
అ. చరతడుమేఘవర్షనకునిష్ఠుడు కల్గినవాడు సత్త్వియో
శ్వతుడురాజకార్యపరినిష్ఠితుడతడువేమివేమిసుప్రసా
తనికూర్జితకవిజయస్థితి శ్రీతడున్దిజేసివిజ్ఞానవిహిం
నుశత్రుబలహింసమునకు శుభంబుగాదెకొం

తక్కు ~~చరతడుమేఘవర్షనకు~~ చరతడు, చరచరజీవి, మేఘవర్షనకు, వాయు
శరాజునకు, ఇష్టుడు, అప్రతు, కల్గినవాడు, శాశ్వతమునటువంటి
వాడున్న, సత్త్వియాశ్వతుడు, మంచిపనులతోకూడుకున్నటువంటిది
రాజకార్యపరినిష్ఠితుడు, రాజకార్య, ప్రభువుయొక్క ప్రసాదముచే, ప
రినిష్ఠితుడు, అలాచనాపరుడైనటువంటి, చరతడు, చరచరజీవి, వేమి
వేకపోవుట, అతనికి, ఆమేఘవర్షనకు, తుర్జితకవిజయస్థితి, తుర్జిత
వృద్ధియొందుచున్నటువంటి, పశుముఖినిమైనటువంటి, విజయస్థితిగె
లుపుకలిగియుండదు, వేమిసుప్రసాదముచే, అనగాయిది చరజీ
విమేఘవర్షనతావ్రననుండకపోవుటవల్లనుంచి అతనికి జయమువేదని
చెప్పుట, ఇతడు, చరచరజీవి, తుర్జితకవి, ఇక్కడ ముందుటవల్లనుంచి
శ్రీకృష్ణ విజ్ఞానవిహింను, శ్రీకృష్ణ సంతోషించును, శత్రుబలహింసము
విరూధిసైన్యశ్రీకృష్ణ త్వము, శ్రీకృష్ణ శుభంబుగాదెకొం, శ్రీకృష్ణులుగాదా
అనగా శత్రువులున్నాంబిరవజమునకుమేలనుట

221
కలెరులురాంయుటహితసత్కారము శతయనువువచ్చె తన్న
కుడలఘుశ్రీకృష్ణ మహాగౌరవియము, శారాపునగృహికిని

ప్రకారము సుత్యయ్య

తక్కు ~~చరతడుమేఘవర్షనకు~~ చరతడు, చరచరజీవి, మేఘవర్షనకు, వాయు
శరాజునకు, ఇష్టుడు, అప్రతు, కల్గినవాడు, శాశ్వతమునటువంటి
వాడున్న, సత్త్వియాశ్వతుడు, మంచిపనులతోకూడుకున్నటువంటిది
రాజకార్యపరినిష్ఠితుడు, రాజకార్య, ప్రభువుయొక్క ప్రసాదముచే, ప
రినిష్ఠితుడు, అలాచనాపరుడైనటువంటి, చరతడు, చరచరజీవి, వేమి
వేకపోవుట, అతనికి, ఆమేఘవర్షనకు, తుర్జితకవిజయస్థితి, తుర్జిత
వృద్ధియొందుచున్నటువంటి, పశుముఖినిమైనటువంటి, విజయస్థితిగె
లుపుకలిగియుండదు, వేమిసుప్రసాదముచే, అనగాయిది చరజీ
విమేఘవర్షనతావ్రననుండకపోవుటవల్లనుంచి అతనికి జయమువేదని
చెప్పుట, ఇతడు, చరచరజీవి, తుర్జితకవి, ఇక్కడ ముందుటవల్లనుంచి
శ్రీకృష్ణ విజ్ఞానవిహింను, శ్రీకృష్ణ సంతోషించును, శత్రుబలహింసము
విరూధిసైన్యశ్రీకృష్ణ త్వము, శ్రీకృష్ణ శుభంబుగాదెకొం, శ్రీకృష్ణులుగాదా
అనగా శత్రువులున్నాంబిరవజమునకుమేలనుట

222
కలెరులురాంయుటహితసత్కారము శతయనువువచ్చె తన్న
కుడలఘుశ్రీకృష్ణ మహాగౌరవియము, శారాపునగృహికిని

కథను తెలియచెప్పుమనిమందలిచెననుట

ప॥ అనినవక్రనాం సుండుచెప్పందెదనె॥

తరు॥ అనిన॥ అరిమర్దనుండు యీ కథనుచెప్పుమనిమందలిచెనతరువాతను॥
వక్రనాం సుండు॥ వక్రనాం సుదశప్రధానిచెప్పందెదనె॥ పలికెటందుకు
ప్రయత్నముజేసెను॥

౨౫౪ చుక్కతరిదభశచెప్పెద పరిగ్రహంబుముఘాంధుగ్ధగోర్
ద్వితయముఘోర్లుసెక్కజుగతీసుకలార్గిటదానివంచనా
మతిసెకట్రహంబుకుమందచరుండునుతస్కరుండతి
ప్రతి నవకాలకుంబురుచి బంధులమైనయమాసచకట్ర॥

తరు॥ కృతవిదభశ, కృతవిత్, కృతజ్ఞులలంపలను, అభిశక్త్యేష్టుడైనయో
యరిమర్దనుడొ॥ అనినవక్రజ్జుజ్జుమోత్తముడనుటచెప్పెద, తరకథ
నువచించెదను॥ ఒక్కజుగతీసుకలార్గిట, ఒకగ్రామ్యణిగృహములార్దను
పరిగ్రహంబుము, పరిగ్రహం, దానముపట్టుటచేత, లబ్ధము, పొందబడి
నటువంటి, ఘాంధుగ్ధగోర్ద్వితయము, ఘాంధి, విస్తారమైన, దుగ్ధ, క్షీర
ములుగలిగినటువంటియోద్వితయము, రెండొపులు, పుల్కు, బిందును,
మందచరుండునుతస్కరుడు, మందచరుడనేపేరుగలిగినదెంగవాయు,
దానికొక్కగోర్ద్వితయమును, వంచనామతికపటుబిడ్డచేత, ఒకట్ర, ఒక
తేపనే, హంబుకుగ్రహించెకురకు, అతిప్రతివకాలకుంబురు
చి బంధులమైనయమాసచకట్ర॥ అతిప్రతి, అపమానకణితమైనటువం
తి, నవ, నూతనమైన, కాలకుంబు, విషముయొక్క, చు, కాంతివంటి కాం

తినేతను, బంధులమైన, దట్టమైనటువంటి, అమాసచకట్ర, అమావాస్యచ
కటయందు॥

౨౫౫ కు॥ పెప్పరుగకచనగా నలచెప్పననుకల్పప్రకారాక్షసుండరుగుచు
నాదెప్పరపుచ్చుచ్చునయ్యెదప్పకవత్తింబియద్భుతభవనిపలికె॥
తరు॥ పెప్పరుగకచనగానెప్పరుగక, అపాయముతెలియకొచనగాం, పో
గాను, అలయెప్పును, అకతిననే, అనగాఅమార్గముననే, ఒకకల్పప్రకారా
క్షసుండరుగుచు, ఒకగ్రామ్యణిపిశాచముపోవుచున్న, అదెప్పర
పుచ్చుచ్చునయ్యెదప్పద్రవకారియైన అదెంగవాణ్ణి అమార్గమందు, త
ప్పకవత్తింబి, నిండాల్గుగాచుంబి, అద్భుతభవనిపలికె, అద్భుతఅచ్చ
రవకరమైన, ద్భవని, నాదముకలుగునట్లుగానుపలికె॥ అదెంగవానియో
మందలిచెను॥

౨౫౬ కు॥ ఒకరియరులూరెడునీదారుణానిశినెందునోయెదవు
చెప్పుమా దు॥ రావరత్వరననుటయునలమోరకుడాప్రహ్లా
రాక్షసునకెట్లనియె॥
తరు॥ ఒకరియరులూరెడునీదారుణానిశినెందునోయెదవు, ఒకరియరులూరె
డు, ఒకట్లుగమ్ముచుండేత, ఈదారుణానిశి, భయంకరమైనటువంటి,
యీరాత్రియందు, దుర్వారత్వర, దుర్వారనివారింపగూడని, త్వ
రవేగముచేతను, ఎందుబారెయెదవు, ఒక్కటిపోయెదవు, చెప్పుమా, వ
చింపుమా, అనుటయు, ఇట్లుప్రహ్లారాక్షసుడుపలుకగా, అలలూర
రకుడు, అదెంగవాడు, అప్రహ్లారాక్షసునకు, అభాత్రసురాసు

కు నకు ఇట్లును ప్రకారము గా మందలించెను

232

కలు జయసిద్ధియను భరామరు నయ నంబు నగలదు సో ద్వయ
ముదానినతిప్రియతమెనిచను నా తదానియిశరయెదమెంత
నివృత్తరాత్రుము నగ

తకు జయసిద్ధియను భరామరు నయ నంబు నగలదు సో ద్వయము జయ
సిద్ధియనెదరు గలిగిన భరామరు గ్రాహ్యునియొక్క అయ నంబు న
గ్రహమందు అనగా నతనివద్దను బోసో ద్వయము పశుద్వితయ
ము కలదు కలిగియున్నది దాని అసో ద్వయమును అతిప్రియతగ
మిక్కిలి ప్రేమితను మెనిచను నా తదానియి తను కఠిరవలసినవాడైనై
వృత్తరాత్రుము నగ ప్రకారము త్రియందు బంతి ఒకడు గా పరయె
దక్షిణనిపరయెదమ

233

అకండెనదాయచాయకు రకంచులమేళములక్రిగిళముత
కుండెనమా రుసో రువసియన్లదందులు పండులిట్టగా
పండును జెప్పజూపనయదెవ్వదవేవనవేడినంబరా
స్పందికి ప్రహరాక్షసుడు సతనపురసనిరగా పనిటను

తకు కండెనదాయచాయకుండెనగిలుమసికి అనగా బండియిచ్చనవుం
దుమసికండెనదాయ పగదాయయెనటువంటి చాయచేహంకం
తియున్న కు రకంచులమేళములక్రిగిళముత కుండెనమా రుసో రు
మలనానానా కుళులను మేలములు నవ్వుచుండెటటువంటి
అక్రిగిళముత కనుగ్రుద్దున్న కుండెనమా రుసో రు కుండెన రొత్తి

మదికుదురును చూచు తిరవ్వింపట సోరు ముఖినిలము స్మరణ
~~అనగా నమో హమనవచ్చును పండులు దంతములు స్మరణిని~~
~~అనగా నమో హమనవచ్చును పండులు దంతములు స్మరణిని~~
కృతి అనగా నిటువంటి చక్కదనమును పండును ఎక్కడనున్న పప్ప
ప వికేదానికి చూపి అగపకడదానికి అరుదు అక్షరములవద్ద
తవనవేడినగి నవెవ్వదవనిప్రాధింపగను పరా స్పందికి అమంగవానితో
దను బ్రహ్మరాక్షసుడు అపారుటనురుదు సతనపురసనిరగా పనిటను
మన సతనపురసనిర తద్దవా క్షమముందుగా ప్రసరించట భాషనలు
కుల ఇట్లును ప్రకారము గా మందలించును

234

కలకరిగి నిటనవెవ్వనిధనువులంద్రాటదీపుదివియుటకై
రావేడరిదవతనిన తానకము నజంపయెదంబలరాశి
తకు మోరా బయిదుంగవాదా శరనిశి శరరా త్రియందు బంతి శర
ప్రకారముగా శివునివద్ద ప్రహరాక్షసునియొక్క ధేనువులకి అవు
లనుత్రాటదీపుదివియుటకై దుంగతనముచేత శరనించకుకై
నేడరిదవు శరనినము పరయెదక్క బలరాశి బలమంతసా
మర్థమునకు రాశికి అప్పదమైనటువంటి అతనిన అగ్రాస్తా
నిననే తానకమునగవాని గ్రహమందె చంపకయెదగి వధించ
నాను

235

కలనానినిమోరకుదంతం మో వకననునిచ్చి శిభమునగ్రాధము
నగిగూనిమిధుజంపయెదకొవాదెటువంటి నేరమున

[illegible]

అంశం కృతాశీషముదలు ప్రమననలమోరమనమప్రప్తరాక్షసుం
దనుకజన్మనారపలాంయనమంత్రకళాచూడుడుకాది
యరయనవిప్రుండున్

తెక - కా శరణ ముదెలుపు మనకు, అజ్ఞా ప్తానిని నేపు నంపె చానికి పోతు
పునెరు గింపు మన్నను, అలయో రకు నకు, అడుంగ వానికి, బ్రహ్మరా
త్త సుందను, ధాత్రీ సురా సురు దుచెప్పును, అవిష్కృతం దుగ్, అజ్ఞా ప్తా
నిలు డు, అరయగ్, విచారింప గాను, శబ్ద నీచార పలా యనమంత్ర
కళా రూఢుడు గాడె, శబ్ద నీచార, రాత్త సులు మొదలైన విశాచ
గణి ములకు, పలా యన, తిల్యాట నాల్గవైన, మంత్ర కళా, మను విద్య
యందు, అరూఢుడు గాడె, సమర్థుడు గాడె, సమర్థుడొ ననుట అ
ట్లు, అతడు పికానో చార్వక మంత్ర విద్య యందు సమర్థుడొ మన
లనుంచి న్ని, తనకు వచ్చిన దుర్గతి నెదుంగుట బ్రహ్మరాత్త సుడుచె

ప్రచురము

— 24 —

చ॥ జరతకపిద్ధరంధ్రములసాలనిలంబులగాఢనింబకొ
 టరములమజ్జిమానితొరబత్పెనురావ్రలతొజ్జలమృత
 నిరవధితింత్రిణీమహిజనిర్వృథనంబులతోంగిహూదరా
 దరసినబ్రహ్మరాక్షసులకద్ధరణీసురుచేతిరాయిదో॥
 తత॥ జరతకపిద్ధరంధ్రములజరతకపిద్ధముదివెలగచెట్లయొక్కరంధ్ర
 ములతోరటలందున్నసాలనిలంబులసాలపపెచెట్లయొక్కని
 లంబులతోరటలందున్నగాఢనింబకొటరములగాఢచేవగ
 విగినటువంటినింబవేపచెట్లయొక్కకొటరములతోరటలందున్న
 మజ్జిమానితొరబత్, ముద్రిచెట్లరంధ్రములందున్నపెనురావ్ర
 లతొజ్జలమృతపెనురావ్రలపెద్దయశ్వద్ధములయొక్కతొజ్జలమృ
 తొటరములందున్నమహానిరవధితింత్రిణీమహిజనిర్వృథనం
 బులమహాత్, అధికమవైనటువంటిన్నిరవధి, అపరిమితమైన
 నటువంటి, తింత్రిణీమహిజ, నింతచెట్లయొక్కనిర్వృథనంబు
 నీతోరటలందున్న అద్ధరణీసురుచేతిరాయిదో ఆబ్రాహ్మణు
 నిచేతనైనరాకావ్రచేతనుబ్రహ్మరాక్షసులకుసంకుటసుకులకు
 అరసినజిహ్వారింతోతొంగిహూదరాదు, అదికృష్ణరాదు, బ్ర
 హ్మరాక్షసులయొద్దైనరాత్రిసంహారముచేసేవారికియొప్పనన
 ప్పినవ్యక్తములయొక్కతోరటలందు, ఆబ్రాహ్మణునిమంత్ర
 ప్రభావముచేతనేరనేకూదదుమాదనూకూదదు, ఇది ఆయ

న మాకు చేసిక సంకటములనిదుం గవానితొ

108

కమెరమెరనియ ద్ధరామరు | బరిమార్చు యోవరామబ్రహ్మ

కునెనగమెరనినదురించుయోనిది | తరియగుటం జంపయో

యెదంబదమనుచు

తకమెరమెరనికాల్పణముచేత ~~అదధరామరు~~ అదధరామరు

నిబ్రహ్మకునెనగమెరనినదురించుయోనిది | తరియగుటం జంపయో

పదానికిచనకుండుదు ~~యోవరామ~~ నిదురించుయోనిది | తరియగుటం జం

పయోయోయోయోయోయో ~~నిదురించుయోనిది~~ అదధరామరు

పుయందగానిదితరియగుటకనిశీధముపమయవకాటచేతను

మెరనికనుమకుగుగా అనగాకండ్లపదకుండుచంపయోయెదగ

సంహరించచనియెదనుపదమనుచు

గృహమునకుపోదమనియట్లనుకుంచున్ము

కుయెరువుచనియవిప్రగృహంబుప్రవేశించుచున్నారా

క్షసుండుబ్రతికొనితిట్లనియె

తకమెరమెరనికాల్పణముచేత ~~అదధరామరు~~ అదధరామరు

నిబ్రహ్మకునెనగమెరనినదురించుయోనిది | తరియగుటం జంపయో

పదానికిచనకుండుదు ~~యోవరామ~~ నిదురించుయోనిది | తరియగుటం జం

పయోయోయోయోయోయో ~~నిదురించుయోనిది~~ అదధరామరు

పుయందగానిదితరియగుటకనిశీధముపమయవకాటచేతను

109

కమెరమెరనియ ద్ధరామరు | బరిమార్చు యోవరామబ్రహ్మ

కునెనగమెరనినదురించుయోనిది | తరియగుటం జంపయో

మెరమెరమెరమెర

తకమెరమెరనికాల్పణముచేత ~~అదధరామరు~~ అదధరామరు

నిబ్రహ్మకునెనగమెరనినదురించుయోనిది | తరియగుటం జంపయో

పదానికిచనకుండుదు ~~యోవరామ~~ నిదురించుయోనిది | తరియగుటం జం

పయోయోయోయోయోయో ~~నిదురించుయోనిది~~ అదధరామరు

పుయందగానిదితరియగుటకనిశీధముపమయవకాటచేతను

మెరనికనుమకుగుగా అనగాకండ్లపదకుండుచంపయోయెదగ

సంహరించచనియెదనుపదమనుచు

110

కుతరిదియనిచెప్పినవినియోరకుదాబ్రహ్మరాక్షసునకనునద

రావరంబమెరినిరనిమహారాజసముగిట్టునగృహంబున

నకటా

తకమెరమెరనికాల్పణముచేత ~~అదధరామరు~~ అదధరామరు

నిబ్రహ్మకునెనగమెరనినదురించుయోనిది | తరియగుటం జంపయో

పదానికిచనకుండుదు ~~యోవరామ~~ నిదురించుయోనిది | తరియగుటం జం

పయోయోయోయోయోయో ~~నిదురించుయోనిది~~ అదధరామరు

పుయందగానిదితరియగుటకనిశీధముపమయవకాటచేతను

మెరనికనుమకుగుగా అనగాకండ్లపదకుండుచంపయోయెదగ

సంహరించచనియెదనుపదమనుచు

గృహమునకుపోదమనియట్లనుకుంచున్ము

కుయెరువుచనియవిప్రగృహంబుప్రవేశించుచున్నారా

క్షసుండుబ్రతికొనితిట్లనియె

౧౪౬
 క॥ చరనెరి నరికి డి యుట్టినదేను వు ల్గ మ్మ మ్మ లిం ప దేరు నె నా పూ॥
 న్నె న తరువా తదూ రము॥ గా నరిగి నపి దప జం పు గా జనవి ప్రక్ష
 తక॥ ~~చరనెరి నరికి డి~~ చరనెరిగ్గ॥ చరలూసు న్నిరికి డి॥ ధ్వని॥ పుట్టినగ్గ॥ జనించిన
 ముగ్గదేను వు ల్గ మ్మ మ్మ లిం ప దేరు నె॥ సూ వు లదుం గలిం చు కపో ర్మృదా
 నికి అయ్యి నా॥ అనగాదుం గలిం చు కపో గూ జదను ప్త॥ నా పూ న్నె
 న తరువా త్త॥ నా సంకల్ప మైన పిమ్మట ముగ్గదూ రము గా నరిగి నపి దప జ్జనె
 ను దవ్వు గా అవు లదుం గలిం చు కపో ర్మృదా న తరువా త ముగ్గదేను ప్రక్ష॥ అగ్రా
 హ్మణునిచం పు॥ చదిం చుముగ్గదా ద్దనె ను చంపవద్దన ముగ్గ

1042
 ఓ॥ నా విని ప్రకృతాక్షరము నన్నిట బాధగ నెంత వాదవే
 లేవ డని న్నవేడ నప్రవేశింపెందు లుడున్ బుద్ధిగా
 దేవుని జంపెదంగ నలు దేరగ నంచరుగంజగదుంగయం
 మోవకు మోకు మంచతని శూరితరద్వని నడగింపినన్

తేను ~~నానిని~~ ~~ప్రభురాక్షసుడు~~ ~~నానిని~~ తరలాగునడుంగవాడుచెప్పగానా
 లకించి ~~ప్రభురాక్షసుడు~~ ~~ధాత్రీ~~ సురాసురుడు ~~దేంగవాని~~ తొమం
 దలించుచున్నాడు) నన్నిటలా దగధంతవాడవు) నన్ను సూర్యుని ప్ర
 కాశముగా మూటలాడే దానికి నేవెంతమాత్రపువాడవు? ~~వేవడిని~~
~~వేవడి~~ ~~నాకు~~ ~~యింక~~ ~~చ~~ ~~ప్ర~~ ~~త~~ ~~న~~ ~~మ~~ ~~న~~ ~~ని~~ ~~వే~~ ~~డ~~ ~~న~~ ~~వు~~ ~~వే~~
 కలెగ్గని న్ను ప్రార్థించినందుచేతనే సంభవించిన వులే ననుమండుగా న్నా
 యుని వదిలించు, పిమ్మట నీవు అవులదుంగలింపు కృష్ణునియింత

[illegible]

వట్ట కలశలంబు విని శ్రావ్యమును మేల్కొనియెనప్పుడు తని
తిని శాపనంబు పుట్టించవలసి.

తేక అ క్కల కలంబు అ కం లం హల భవ నిశా గ్రా మ్మణంబు అ థాత్రే
సు రు డు విని అ ల కిం నా మే ల్మనియ్య ని ద్రవే నెను. అ ప్పుడు అ సమంసు
మండు. అ త నిశి విశా వ్దంబు పుట్టం పవలని. అ త నికి అ గ్రా మ్మణం ని కి.
వి శ్వాసంబు అ మంసుండు న మ్మికను. పుట్టం పవలని కలిగింపవలసి.

— ౧౪౬ —
 క॥ మునుప్రప్త్యాం శ్రేణుం ధిష్ణును ననఘా తావత్ నమశ్చ సో
 ద్ధయముం సౌ నమస్తతా పవిత్రమృదనియో శుని జూపె నిజ
 కలాం శుభీకృం తిన్

~~పాదములు~~ పాదములు ప్రక్కలనుండి తొలగించి మధ్యమందుగా నున్న ప్రక్కలను
సూచించారు.

అయితే అమోఘవనధిదేవిని సంతోషము ద్రుమం దుష్టవించినట్లయినా,
 అనగా సంతోషము త్రువైనట్లయినా దీని పవలదు అశేషము. పవనితే
 దుఃఖము మహులు సంతోషమువైనయం బ్రాహ్మణులు అలభు
 సంతాపాలవలె తన్నువైతే అలభు. అతిశయమైనను వంటి సంతాప
 పరితాపముచేత అవిలంబముపితమైనను వంటి చేతన్నువైతే మనసుని
 కలవారలైనట్లయినా శాపం చేవలదు తిట్టకల నినపనివే దుఃఖనగా
 బ్రాహ్మణులు సంతోషించి నట్టెదదవింపదమైనట్లున్న వారెగ నకపరి.
 తాపము బుధినవారలైతే శాపమిచ్చినట్లున్న తాత్పర్యము. ఆచార
 బ్రాహ్మణాక్షసులకు తెలియజెప్పి బ్రాహ్మణులు వారితో మంత్రిచేపు
 చున్నారు.

1౫౪ వ. బ్రాహ్మణాద్యం మిత్రకృతుకుం దని వద్దు విని నమోయి
 రామోర బ్రాహ్మణాక్షసుల సంవాదంబు జయసిద్ధికింబో
 లేమే ఘవర్ణచిరజీవి సంవాదంబు నేకుని స్తుల కలాగణంబు
 చేయని నివృత్తింబి వక్రనానుండు వెండియు.

త. బ్రాహ్మణాద్యం మిత్రకృతుకుం దని భూదేవజనులతో పగలేక జ్ఞ
 వింపం దని వద్దు విని నమోయి బ్రాహ్మణిచెప్పినను ఆచార బ్రాహ్మ
 ణాక్షసులు చనిరి ఆచార బ్రాహ్మణాక్షసుల సంవాదంబు అయిం
 గపామటసురులయొక్క యుగ్మోన్యకలహము జయసిద్ధికింబో
 లే జయసిద్ధియనే బ్రాహ్మణుని కియ ప్రకారము మేలాయెనో
 అదే ప్రకారము మే ఘవర్ణచిరజీవి సంవాదంబు మే ఘవర్ణచిరజీవు

లనేవాయ సరాజువాయ సమం త్రులయొక్క యుగ్మోన్యకలహమున్న
 నేకుని స్తుల కలాగణంబుచేయునని నివృత్తింబి వక్రనానుండు వెండియు
 నేకుని గుంబురాజైనవకుని స్తుల అసమానమైనను వంటి కలాగణంబు
 శుభమును చేయునని జనరించునని విన్నవించి విజ్ఞాపనము చేసి
 వక్రనానుండు వక్రనానుడనే ప్రధానీకం దియు మంత్రిచేపుచు
 న్నాడు.

1౫౫ నే. తనమే నికండులు దరగిదే గకుమేపి విగముగా వదిలి నిక్రా
 వరుండు శిశువుని కావరకలు శిష్యునాసే ద్రువలమోవదేమే
 ఘవాహనుండు నిజకళత్రద్రాహి నిర్దయాత్మునిగా తు. మ
 ను పడ నిర్దిష్టమై పత్రిక త్రుసూదరు విభేషణు సమిద్భవణు
 రక్షింపదే తెల్లకాఘృండు.

1౫౬ తే. సకలదిక్పాత్రి నేకుచస్త బకములకు తోరహకలావమే తద్వ
 శం బునైదు నాడు ను ను న్నది నిత్యమగు చు తే శరణార్థిమన
 చుటకంటె శుభము.

త. తనమే నికండులు దరగిదే గకుమేపి విగముగా వదిలి నిక్రావరుండు. శిశువు
 వరుండు శిశువునకా జు తనమే నికండులు తనమే. తనదేహముయొ
 క్కకండులు. మాంసవిండములను తరగి కేసేదే గకుమేపి తే న్నకను న
 వింపజేసి విగముగా వదిలి విగము కపరత పక్షిని కావది రక్షింపదా. రక్షి
 చినాదనుట అర్థమైనట్లుండు కపరతమే నదిన్నియండు దుడేననదిన్ని
 అకపరత సంరక్షణార్థము శిశు తనదేహము నుకొనిదే గకుమిచ్చినది

~~అప్పుడు దివాగీతనవసరింపజూచి~~ ~~దివాగీతనవసరింపజూచి~~ ~~అప్పుడు~~ వత్స
 నాసునిమాటలు విన్నవయమందు దివాగీతనవసరిగూబాజేనయ
 రిమర్దనుడు వికారకర్మనిజూచి వికారకర్మదేవమంత్రనిగనుసరింపనప్పు
 పాపరహితమైనయొ వికారకర్మదాగీతప్రత్యేకమనననుకు
 గొంచరించినట్లుగాను పరిశీలనతెరచుచున్నాడు గానననుకు పరిశీలన
 తెరచు. అతమైనమార్గమునుచేపూదుకొక్క పల్కుదువుగాక అను
 నంతటిబట్టగా తిమర్దనుడు వికారకర్మనితొమందలింపుచున్నంత
 లో ఎడజేయ్య అసమయమునవచ్చు. ఇట్లులనియె శరప్రకారముగామం
 దలించెను. ~~వికారకర్మమనుమందించుచును తలచినచరచివేకివసరిం~~
~~దేలి~~ ఇందరు నేతావ్రసనున్నయొమంత్రులంతా పికారకమెరుగుదు
 రుప్రయోజనముతెలియరు. అవివేకివగుటదెలిసి నేవ్రతెలివెనివాడ
 వనియెరిగినవారై పలుగులతలరచెదరు బహుభాషలు భాషించెదరు
 అనగా ననేకవిధములుగామాటలనువదలెదరనుట మంత్రులమనెజు
~~ములుచుచుచుధారకరణితుల~~ మంత్రులకు ప్రధానులకుమృదుమధు
 రఫణితులు మృదు క్రొమలమైనవవంతిన్ని మధుర మసోహరమృ
 నభువంతిన్ని ఫణితులు మాట్లాడేవైరులు నైజములు సాంప్రదానికము
 లు. అనగా క్రొమలమువైశ్రవ్యమువైనమాటలనుమాట్లాడేదిమం
 త్రులఫణిభావమననుట ~~అతిభార్యకరము~~ అతి అమంత్రులవాక్యము
 లను. యథార్థకరించిన తనమువైనవాతనిగా జేసి వాయనమునొక
 వాయనము. చిరజీవినిపెంచి వృద్ధియొందించి పలచెడిపోయెదవు
 ఎందుకుననిచిహ్నయెదవు. సేననవలెదవెదవు సేనను నేనైనయము

పలచెరచెదవు. ఎందుకుచెడేటట్లుగాచేసెదవు. ~~అతిభార్యకరము~~ అతిభూ
 శత్రువైదైన చిరజీవిని నిర్జిస్తు చంపుము. నాపలుకాదరింపు. నామాట
 నుదిశ్వసింపుము. అనగా నామాటనువినుమనుట.
 ౧౫ కునేరముప్రత్యక్షంబైనచరువనుండంగసంతసిలితినజారం
 దారకసాధూక్తులరభికారుడు శిరసావహింనుకతయిది
 యయ్యెన్.
 తొక సేరముప్రత్యక్షంబైనచరువనుండంగసంతసిలితినజారం
 బైకన్నులకగుపడుచున్నటువంటిదేచరువనుండంగు. ఎదుటనుండగా
 సంతసిలితి సంతోషించితివి. చిరజీవి రాపమైన తప్పుప్రత్యక్షమైయె
 దురుగానుండగావలమాటలచేత నేవుసంతోషించితివి. ఇందు
 కునేనుకకభజెప్పెదదనుమనిరక్తాక్షుడుచెప్పుచున్నాడు. పశుంపను!!
 ఇది చిరజీవినిదుత్తమైనయొనయొక్కచారణమున్నరభికారు
 డు. వద్దవాడు. సజారక. ఇటునితొకూడుకున్నటువంటిదా రకేత
 నభార్యను. సాధూక్తులమంచి భాషలచేతను శిరసావహింనునె
 త్తిననెట్లుకమోసినభువంటి కతకభవంటిది అయ్యెన్. అయెను!!
 ౧౬ క॥ అనవినియరిమర్దనుడా యనగా. ౧౬కించియొనయొల్లవయ
 దియెట్లునురాగంబునజెప్పుమా వినియెదనననతడు లూకవిను
 నకుననియెన్.
 తొక॥ అనవినియరిమర్దనుడా యనగా. ౧౬కించి అన్యరక్తాక్షుడిట్లామం
 దలింపగా విని అమాటలా లకించి అరిమర్దనుడు ఘోరరాజు

అయినట్టి అరక్తాక్షుని అలరకింబి నూచింప నయా రవ నయ నానయవి
ద్యకు. అరక్త సముద్రప్రాంతమైన యోరక్తాక్షు డాంబి దియెట్లు శరకథ
యెట్లు వంటిది. అను రాగంబు నప్రే తినె తను చెపు మా వనింపు మా.
వినియెద నను అకర్ణి చె ననియరిమ ర్దనుడు మందలింపగా. అతడు అ
రక్తాక్షు డు. టలుకవి యు నకు. అరిమ ర్దను నకు. అనియెడి శరలాగు
న చెప్పెను.

14 కేరళదేశంబు నరథ కారప్రమదామతల్లిగల దర్శికనాం
యోరు హమంబు యువజూరూ దారవృషంబులకు పల్లెత్రాడై
మెరయున్.

తన కేరళదేశంబు నకేరళరాజ్యమందు రథకారప్రమదామతల్లి వద్దం
గిరాని యార్య కలదు. కద్దు అనగా కేరళదేశమందతిహందర్శవతి
యైనయొక వద్దం గిది కలదనుట. అర్వికనాం యోరు హమంబు వికన.
వికసింబి నటువంటి. అం యోరు హమంబు ముఖమై ముగ
లయం వద్ద వాని యార్య యువజూరూ దారవృషంబులకు యువ
ప్రాంతముగ విగి నటువంటి. జూర. విటపురుషులనే టి. టిదాశ్రే
ష్ఠమువైన. వృషంబులకు. ఎద్దులకు వల్లెత్రాడై మెరయున్. క్రైస్తులకు
నినిల్వ పత్తరజుత్వమును.

15 టి. జూరులకుం గు పుత్రుడి యస యుగలచేరువపంట మన్మథ
ప్రేరితకూటకేడుగద పెన్నిధికా ముకజూతికింబి శిదావరు
లపట్టు సుమ్మయు పవల్ల యు సంపదపాంథుల మందా

రము పల్లవాం గణం నిధానము దాని విలాస మారయన్.

తన దాని విలాసము ~~దాని~~ దాని. అవద్ద దానియొక్క విలాసము. శృం
గారచేష్ట. జూరులకుం గు పుత్రుడి జూరుల. విటపురుషులకు. కేం గు
పుత్రుడి. ~~మనంబున కట్టబడిన పం గారము~~ వంటిది. అనగా కేం గు నకట్టుకు
న్న గుంగారు యే ప్రకార ము క్కరకు పనికి వచ్చునా. అదే ప్రకార మా
వద్ద దాని కూప విలాసము న్ను జూరులకే పూడుకా వని నంటె అప్పు
డే అక్కరకు పనికి వచ్చుననుట. సాక్షాన్ ను యవము నకు యెంత మాత్రము
న్న అట్టే దినుట యున్న. అస యుగలచేరువపంట. అస యుగల. ముష్టజను
వైన విటపురుషులకు. చేరువపంట. దాపుననే పండితసాంధ్యముల వంటి
దిన్ని. అనగా దాపున పండిత పంటయను యవము నకు వచ్చునట్లు దివి
లాసము న్ను అను యవము నకు వచ్చునని యావము. మన్మథప్రేరితకో
టికే ~~మన్మథ~~ మన్మథ. మారునిచే తను ప్రేరిత. నియోగింపబడిన పువం
టికా ముకజనుల యొక్క. క్రూరికి సముహమను నకు పడుగట్టి దిక్కి
నటువంటిన్ని. అనగా ప్రాపకమైన టువంటి దినుట. కామకజూతికి
విటసముహమను నకు పెన్నిధి సుప్పనికే పరూ పమైనటువంటిది. పరదా
కుల పట్టు సుమ్మ పరదావులు. అన్యస్త్రీ కాంక్షునైన వారలకు. పట్టు సు
మ్మ. అవలంబి శాక్షవరేనే యుండె దిన్ని. అనగా పరాంగనాసక్తులకు
అధాకమైన దనుట. టిపవల్ల యసంపద. టిపవల్ల య. జూరులకు. సంప
ద. శిరివంటి దిన్ని. పాంథుల మందా రముపాంథ. విరములైన పురు
షులకు. మందారము. కల్పతరు ప్రాయమైన టువంటిది. పల్లవాంగ

పంచతంత్రము

కొనితానము, పల్లవకొండకాంత్రకు, అంగణానిధానము, ముంగిట
కలిగిననిత్రేపమువంటిది. ~~అంతయును పరిశీలించగలము~~

24 తక్కువైనచన్నదొయి కులుకులనునుపెయ్యెదదెల్పజూచినన్
రువ్వునగుచుచూపులదరులచెదరకపటుపాంథమర్థముక
ప్రవృత్తిమెరుంగుమేనిచెలువంచెరునాయకమాచుకొండకాం
త్రువ్విళులూరనూరమెరయుకరధకారవధూంబనీటునన్
తక్కువైనచన్నదొయి కులుకులనునుపెయ్యెదదెల్పజూచినన్
వంటిచన్నదొయి కుచద్యయముయొక్క కులుకుల శృంగార
విలాసములను, నునుపెయ్యెదదెల్పజూచినచన్నదొయెద
పైటచెరుగుతెల్పుచుకరించదయగను, చూచినన్రువ్వునగుచుచూ
పులదరులచెదరకపటుపాంథమర్థముప్రవృత్తి, చూచినన్, క్రింది
మాత్రముచేతను, రువ్వున, శృంగారముగాను, పరువువాగ్నిపించుచుండేట
టువంటి, చూపుల, దృష్టులయొక్క అదరుల, చంచలత్వములు, పటు
పాంథమర్థముక, పటు, రికావనగర్వితులైనటువంటి, పాంథ, విరహు
లయొక్క, మర్థముక, అంకుశాధినములు, చెదరక, చెరించేటట్లుగా, ప్రవృ
త్తినింపగా, మెరుంగుమేనిచెలువంటిది ~~చూచినచన్నదొయెద~~
~~వ్విళులూరనూరమెరయుకరధకారవధూంబనీటునన్~~
యొక్క, చెలువంటి, చక్కదనమును, ఎడనాయుక్త, అవకాశమువేకుం
డేటట్లుగాను, చూచు, క్రిందిచుచుండేటటువంటి, కొండకాంతు
ప్రాయపురుషులు, అవిష్కలులూర, విక్రియ ననునలారవేడుకపడుగా

పంచతంత్రము

25

రధకారవధూంబ, వద్దది, నీటునన్, సుగనుతొడను, మెరయున్, ~~చూచినచన్నదొయెద~~
25 చూచెరుగులుగ్రుమ్మరించుకనుమించులుయొక్క, నీమోట్లుయొక్క, క్రి
క్రిసినగుబ్బుచన్నదొయికలిరొంథులజూరకసెండుకె
కొరయనితంబుబుంబుమునమెక్కుకయించుకజూరకట్టుక
బొరపుపుటంపనేగునలయుగ్గురిదూరపువేటి నీటికిన్
తక్కుమెరుగులుకాంతలనుక్రమ్మరించుయిస్సూపుండేటటువంటి, కనుమిం
చులు, నేత్రపుమెరుపులు, తొక్కనీమోట్లుయొక్క, ప్రవేశింపరానిస్థలము
లందుప్రవేశింపగా, క్రిక్రిసినగుబ్బుచన్నదొయి, క్రిక్రిసిన, కదునుకున్నటువం
టి, గుబ్బుచన్నలు, వట్టువుతేనకుచములు, ఎడయొక్క, సందియ్యక, విరొ
ధులజూరక, శత్రువులవేసు, బంధుకుశ్లరయన్, ఒకతనెకతనెరుగుకొ
గా, నితంబుబుంబుమున, పిరుదనుట, ఒక్కెకయించుకజూర, ఒకెకెంచము
గళితమయ్యెటట్లుగా, కట్టుధరించినటువంటి, కట్టు, వస్త్ర, బంధము, ఒక
పుపుటంప, సాందర్యమునుపొందింపగా, అనగామసోహరత్వమును
చేయింపగాననుట, అలయుగ్గురి, అవద్దవానిపెండ్లాము, దూరపువేటి
నీటికి, దవ్వుగానుండేనదీజలమునకు, పగు, పొరపును

26 శా. అవ్యత, స, నిరూపలక్ష్మికను విందెయిండునిర్ణాహమో
హవేశక్షునితుండుగానినరుదిష్టాహరసంహారని
ద్రావైముగ్నిమువేనివాడుగృహకాంతాకాంతసంతాన
నింతావైరాగ్యవశుండుగానిజనుదెన్నవేడువేడుకడున్
తక్కు అవ్యత, స, ని, అవద్దవానియొక్క, చూపలక్ష్మి, సాందర్యసంపద, కనుమి

దైయుండునెత్తవచ్చెయ్యుండుగాని యిహహమోహవేళకు నితుండుగానిన
 రుదు నిర్లాభుఁడొండగూ దనిమోహవలపుయొక్కవేళ ప్రవేశము
 చేత క్షుణ్ణితుండుగానినరుదు. కలతప దనిమనుష్యుడులేదు. ఇన్ద్రావ
 రసంచారనిద్రావైము విగ్నమువేనివాడు. ఇట్లు అనిమతమైనటువంటి
 అహరఁ యోజనమందున్న సంచారతిరుగుటయందున్న నిద్ర, స్మృ
 యందున్నవైము విగ్నమువేనివాడు. అనాసక్తుడుకానివాడులేదు. అ
 నగా అహరసంచారనిద్రలు విడువనివాడులేదనుటోగ్యహకాంతా
 కాంతసంతానంతావైరాగ్యవశుండుగానిజనుడుగృహ, స్వమ
 దిరమందున్నకాంతా, స్వభార్యలయందున్నకాంత, ఒప్పూచునట్లు
 వంట, సంతాన, సంతతియందున్నవైరాగ్యవశుండుగానిజనుడు. అ
 నాసక్తినిపొందనిమనుష్యుడున్నతేదోవిచారింపగా, ఒక్కడుకొం
 క్కడైనా యీపైనచెప్పినప్రకారముకానివాడు. వేరులేదు. అనునది
 ద్విరుక్తియనెడివియవలసికది. వేసేవేడు.

౨౬౬   ౧॥ పలుమెరుంగులుమోవిపైనతంపగగేరి, నవ్వునుక్మైకసారి
 చవ్వనవ్వు, జారకర్ణగ్గానిజారనారజముగా, బల్కునెక్మై
 కసారి పచ్చబలుకు, ముఖదృష్టియవమర్మములుఘ్రాన్విపా
 రంగ, జూచునెక్మైకసారిచురుకుచూపు, గిలుకుమట్టెల
 రంతుజళుకుసంపాదంప, నడుచునెక్మైకసారిచెదగునడు
 పు.

౨౬౭   ౨॥ పదనుగాజూజుదేనినపసిదేరికుఁజూర్చిజూపట్టజూ
 తిరపోలతంపము, తమ్మరసమంటగరచిప్రాంతుమ్మకవిమి,
 మురియునెక్మైకసారివడ్లం గిమోహనాంగి.

తీక. పలుమెరుంగులు, దంతకాంతలు, ~~విపైనతంపగగేరి~~ పదవి
 దనునటంపగ, అదగా న్యత్యముచేయగానేరి, తిత్సహింస, బక్మైకసా
 రి, బక్మైకసమయమందు, చవ్వనవ్వు, చిస్సారపువరసమును, నవ్వు, నగునవి
 నేషముగా నెక్మైక్మవేళను తనదంతకాంతలుపెదవిమోచనుతాం
 దివింపనవ్వుననుట, జారకర్ణగ్గాని ~~జారనారజముగా, బల్కునెక్మై~~
~~కసారి పచ్చబలుకు, ముఖదృష్టియవమర్మములుఘ్రాన్విపా~~
 ని, బదవిక, జూర, పోయెట్టుగాను, అరజముగా, వన్మెకులుకగా, బ
 క్మైకసారి, బక్మైకవేళను, పచ్చబలుకు, శృంగారరసయొక్కమైనగాని
 మును, పలుకగ్గాని, ముఖదృష్టి, ముఖ, విదురైన, అనిమము
 మైనయనుట, దృష్టి, చూపుచేతను, ~~చురుకుచూపు, గిలుకుమట్టెల~~
~~రంతుజళుకుసంపాదంప, నడుచునెక్మైకసారిచెదగునడు~~
 సుని పురుషులయొక్క మర్మములు, అంతరంగములను, ఘ్రాన్విపారంగ
 నా టుకునివెదవేట్టుగా, బక్మైకసారి, బక్మైకతరి, చురుకుచూపు
 చురుకు, తీక్ష్ణమైనటువంటి, చూపు, దృష్టి, చూచునెక్మైకసారి, గిలు
 కుమట్టెలరంతు, ~~జూచునెక్మైకసారిచురుకుచూపు, గిలుకుమట్టెల~~
 గిలుకుమట్టెల, చూచునెక్మైకసారిచురుకుచూపు, వ్రందేచాదాంగుశాన్య
 రణములయొక్క, రంతు, భవనితీతము, జళుకుసంపాదంప, ఇయ
 ముతాందింపగా, బక్మైకసారి, బక్మైకకాలమందుచెదగునదప్రమో
 హనకరమైనపాదవిచారానసముచేసును, అనగాకాళ్ళమట్టెలనప్పు
 డుకొండకాంత్రకుమనోహరమైయురదటట్టుగాంగమనముచే
 నునెక్మైకవేళనుట, పదనుగాజూజుదేనినపసిదేరికేకవేర్చిజూ

నాతిలకం గుప్తీస్త్రీలలో భూమి ముఖపై నున్నవారవద్దకు వచ్చి
~~అంతా నవ్వుతూ నడిచి~~ తలతలంబట్టుకొని నవ్వులయిన నన్నిగిరిగిగి
 హింయకొని వలెనది తలచి మనసులో సంకల్పించి వెంగలికలికి
 వెంగలి, వేపకమువే నటువంటి కలికి తన భార్యను పరికించి చూచి
 ర్వికారత ~~అంతా~~ వికారకలి తమైన భావము తో పరికి
 మంచుచెను నీ సగాతా నుచేయవలయుమోయి తన భార్యకు
 గుపడుకుంటా వ్రుదే భావము తో దననుట

20 కుపవినయొకేరళనరపాలుడు నాకా నతివ్రేబయినము
 నాలం గాలవిళంబనమో మహిళా వీలందెమ్మకంబిళ
 ము సంబళము

తమ పవినయొకేరళనరపాలుడు పవిన పోషింపుచున్నటువంటి తరకేర
 లళనరపాలుడు తరకేరళదేశాధిపతియైనా యున్నా
~~అంతా~~ అలమిక్కిలిక్కికాలవిళంబనము అలస్యమైనటువంటి
 రయనము ప్రయాణమును నొకానతివ్రే నాకా జ్ఞప్తే సనుటమహి
 శా బ్రహ్మదానా వీలవిలాసముతో దనుకంబళము కంబడిని
 స్త్రీ సంబళము దొరవబ్రతమున్నతము తీసుకవచ్చుమున్ను అనిపతి
 కెనని భావము

21 కువేరూరికిచనియిట్టె దారుదినంబులకు వత్తునదివసము
 లొక్కరు జుమిన్ సంగతి జారుట నాకనియోషసం
 తోషమున

~~అంతా~~ వేరూరికి పురుగుగ్రామము నకు వచ్చి పోయి బతుకై
 డికి అయిదారుదినంబులకు వత్తునంచుదివసములకు వచ్చెదను
~~అంతా~~ కు సంగతి జూరు బ్రసనహవాసము వేడుటవలను నాకు అద్దివ
 సములు సేను యిక్కడికి వచ్చెపర్యంతమైనయూ దినములు అక్కర
 జుమిన్ పట్టతదివసములు సుమిత్రాని నీకరగ్రామోత్తరకారము
 గామందలిచిన నొక యోష అవజ్ఞవానిపండ్లము సంతోషము
 కల్గి హర్షముచేతను

22 సేచి పురుషాతరవ్రజేయునోవేరూరి యొసపరిగాని ప
 ల్లాత్తుకెంపు తమిగుబ్బచంటపాలెముదిగ్గునోమిత గుమ్మ
 పిమ్మటనే విగరితా మహాముదా మరతా విముదమందు
 మోత్రుత్రమోజుగుకస్తరిచు క్రమేట్టుతట గుమ్మరిమేనవా
 సించు నోపురుగింట కలికిచుట్టమురుమ్మకమ్మపూత

22 తనమోకాటపుకెక్కుటద్దమున ప్రతిఫలించు నోమామారు
 కనిక్రొవ్విం చురూప్రతాత్రోరాటముండుం ర్మబాయ
 ననుచు పోంకలారణ్యసేమవడ్లంగివేతు

తమ పురుషాతరవ్రజేయునోవేరూరి యొసపరిగాని పల్లాత్తుకెం
 ప్రవేరూరియొసపరిగాని త్రమిగసుగానియొక్క పల్లాత్తుదంత
 త్రతమువల్లనైన కెంపు అరుణకాంతి చివురువారిత్రపల్లవమువంటి
 నాయధిరథలమందు రవ్రచేయునోకులు పుచేసును నోతనగా

తనవతియైనవద్దవాడు గ్రామాంతరమునకు పొరగా తనమనమునన్ని నట్లు
సుగసుగానితొ దంతక్షతాదులు ప్రకాశించేటట్లు రత్నకృత సలుపవ
చ్చునని సంతోషించిననుట ~~తనమునకు వచ్చుననుట~~ ~~తనమునకు వచ్చుననుట~~ ~~తనమునకు వచ్చుననుట~~
సుప్రసిద్ధుడైన విగారితాకు ¹ ~~1~~ ² ~~2~~ ³ ~~3~~ ⁴ ~~4~~ ⁵ ~~5~~ ⁶ ~~6~~ ⁷ ~~7~~ ⁸ ~~8~~ ⁹ ~~9~~ ¹⁰ ~~10~~ ¹¹ ~~11~~ ¹² ~~12~~ ¹³ ~~13~~ ¹⁴ ~~14~~ ¹⁵ ~~15~~ ¹⁶ ~~16~~ ¹⁷ ~~17~~ ¹⁸ ~~18~~ ¹⁹ ~~19~~ ²⁰ ~~20~~ ²¹ ~~21~~ ²² ~~22~~ ²³ ~~23~~ ²⁴ ~~24~~ ²⁵ ~~25~~ ²⁶ ~~26~~ ²⁷ ~~27~~ ²⁸ ~~28~~ ²⁹ ~~29~~ ³⁰ ~~30~~ ³¹ ~~31~~ ³² ~~32~~ ³³ ~~33~~ ³⁴ ~~34~~ ³⁵ ~~35~~ ³⁶ ~~36~~ ³⁷ ~~37~~ ³⁸ ~~38~~ ³⁹ ~~39~~ ⁴⁰ ~~40~~ ⁴¹ ~~41~~ ⁴² ~~42~~ ⁴³ ~~43~~ ⁴⁴ ~~44~~ ⁴⁵ ~~45~~ ⁴⁶ ~~46~~ ⁴⁷ ~~47~~ ⁴⁸ ~~48~~ ⁴⁹ ~~49~~ ⁵⁰ ~~50~~ ⁵¹ ~~51~~ ⁵² ~~52~~ ⁵³ ~~53~~ ⁵⁴ ~~54~~ ⁵⁵ ~~55~~ ⁵⁶ ~~56~~ ⁵⁷ ~~57~~ ⁵⁸ ~~58~~ ⁵⁹ ~~59~~ ⁶⁰ ~~60~~ ⁶¹ ~~61~~ ⁶² ~~62~~ ⁶³ ~~63~~ ⁶⁴ ~~64~~ ⁶⁵ ~~65~~ ⁶⁶ ~~66~~ ⁶⁷ ~~67~~ ⁶⁸ ~~68~~ ⁶⁹ ~~69~~ ⁷⁰ ~~70~~ ⁷¹ ~~71~~ ⁷² ~~72~~ ⁷³ ~~73~~ ⁷⁴ ~~74~~ ⁷⁵ ~~75~~ ⁷⁶ ~~76~~ ⁷⁷ ~~77~~ ⁷⁸ ~~78~~ ⁷⁹ ~~79~~ ⁸⁰ ~~80~~ ⁸¹ ~~81~~ ⁸² ~~82~~ ⁸³ ~~83~~ ⁸⁴ ~~84~~ ⁸⁵ ~~85~~ ⁸⁶ ~~86~~ ⁸⁷ ~~87~~ ⁸⁸ ~~88~~ ⁸⁹ ~~89~~ ⁹⁰ ~~90~~ ⁹¹ ~~91~~ ⁹² ~~92~~ ⁹³ ~~93~~ ⁹⁴ ~~94~~ ⁹⁵ ~~95~~ ⁹⁶ ~~96~~ ⁹⁷ ~~97~~ ⁹⁸ ~~98~~ ⁹⁹ ~~99~~ ¹⁰⁰ ~~100~~ ¹⁰¹ ~~101~~ ¹⁰² ~~102~~ ¹⁰³ ~~103~~ ¹⁰⁴ ~~104~~ ¹⁰⁵ ~~105~~ ¹⁰⁶ ~~106~~ ¹⁰⁷ ~~107~~ ¹⁰⁸ ~~108~~ ¹⁰⁹ ~~109~~ ¹¹⁰ ~~110~~ ¹¹¹ ~~111~~ ¹¹² ~~112~~ ¹¹³ ~~113~~ ¹¹⁴ ~~114~~ ¹¹⁵ ~~115~~ ¹¹⁶ ~~116~~ ¹¹⁷ ~~117~~ ¹¹⁸ ~~118~~ ¹¹⁹ ~~119~~ ¹²⁰ ~~120~~ ¹²¹ ~~121~~ ¹²² ~~122~~ ¹²³ ~~123~~ ¹²⁴ ~~124~~ ¹²⁵ ~~125~~ ¹²⁶ ~~126~~ ¹²⁷ ~~127~~ ¹²⁸ ~~128~~ ¹²⁹ ~~129~~ ¹³⁰ ~~130~~ ¹³¹ ~~131~~ ¹³² ~~132~~ ¹³³ ~~133~~ ¹³⁴ ~~134~~ ¹³⁵ ~~135~~ ¹³⁶ ~~136~~ ¹³⁷ ~~137~~ ¹³⁸ ~~138~~ ¹³⁹ ~~139~~ ¹⁴⁰ ~~140~~ ¹⁴¹ ~~141~~ ¹⁴² ~~142~~ ¹⁴³ ~~143~~ ¹⁴⁴ ~~144~~ ¹⁴⁵ ~~145~~ ¹⁴⁶ ~~146~~ ¹⁴⁷ ~~147~~ ¹⁴⁸ ~~148~~ ¹⁴⁹ ~~149~~ ¹⁵⁰ ~~150~~ ¹⁵¹ ~~151~~ ¹⁵² ~~152~~ ¹⁵³ ~~153~~ ¹⁵⁴ ~~154~~ ¹⁵⁵ ~~155~~ ¹⁵⁶ ~~156~~ ¹⁵⁷ ~~157~~ ¹⁵⁸ ~~158~~ ¹⁵⁹ ~~159~~ ¹⁶⁰ ~~160~~ ¹⁶¹ ~~161~~ ¹⁶² ~~162~~ ¹⁶³ ~~163~~ ¹⁶⁴ ~~164~~ ¹⁶⁵ ~~165~~ ¹⁶⁶ ~~166~~ ¹⁶⁷ ~~167~~ ¹⁶⁸ ~~168~~ ¹⁶⁹ ~~169~~ ¹⁷⁰ ~~170~~ ¹⁷¹ ~~171~~ ¹⁷² ~~172~~ ¹⁷³ ~~173~~ ¹⁷⁴ ~~174~~ ¹⁷⁵ ~~175~~ ¹⁷⁶ ~~176~~ ¹⁷⁷ ~~177~~ ¹⁷⁸ ~~178~~ ¹⁷⁹ ~~179~~ ¹⁸⁰ ~~180~~ ¹⁸¹ ~~181~~ ¹⁸² ~~182~~ ¹⁸³ ~~183~~ ¹⁸⁴ ~~184~~ ¹⁸⁵ ~~185~~ ¹⁸⁶ ~~186~~ ¹⁸⁷ ~~187~~ ¹⁸⁸ ~~188~~ ¹⁸⁹ ~~189~~ ¹⁹⁰ ~~190~~ ¹⁹¹ ~~191~~ ¹⁹² ~~192~~ ¹⁹³ ~~193~~ ¹⁹⁴ ~~194~~ ¹⁹⁵ ~~195~~ ¹⁹⁶ ~~196~~ ¹⁹⁷ ~~197~~ ¹⁹⁸ ~~198~~ ¹⁹⁹ ~~199~~ ²⁰⁰ ~~200~~ ²⁰¹ ~~201~~ ²⁰² ~~202~~ ²⁰³ ~~203~~ ²⁰⁴ ~~204~~ ²⁰⁵ ~~205~~ ²⁰⁶ ~~206~~ ²⁰⁷ ~~207~~ ²⁰⁸ ~~208~~ ²⁰⁹ ~~209~~ ²¹⁰ ~~210~~ ²¹¹ ~~211~~ ²¹² ~~212~~ ²¹³ ~~213~~ ²¹⁴ ~~214~~ ²¹⁵ ~~215~~ ²¹⁶ ~~216~~ ²¹⁷ ~~217~~ ²¹⁸ ~~218~~ ²¹⁹ ~~219~~ ²²⁰ ~~220~~ ²²¹ ~~221~~ ²²² ~~222~~ ²²³ ~~223~~ ²²⁴ ~~224~~ ²²⁵ ~~225~~ ²²⁶ ~~226~~ ²²⁷ ~~227~~ ²²⁸ ~~228~~ ²²⁹ ~~229~~ ²³⁰ ~~230~~ ²³¹ ~~231~~

[illegible]

తలపెను పంటసందిం | ములుకాలిములు వస్త్రము నయూక
కంటి | స్థితీటపాదకత్తును | శిలమోలెం ప్రాతము నడుచేటప్పటికి
తలపెను | శిరసునయందు స్వయూకవలెను స్వీపంటసందిం ములుదంత
ముల నడుమ తగులుకు స్వప్రదకవలెను స్వీకాలిములు ప్రాదముననా
ముకు స్వకంటకమువలెను స్వీవస్త్రము నయూక కట్టుకు స్వబట్టయందు

కలిగియున్నతరతరమువలెనున్నకటస్థితీప్రకంఠగజ్జవలెనున్నకాదరక్షను
 శిలనూరినచెప్పులారాయలవలెనున్నప్రాతమగడుప్రాతనభరతాంబు
~~తనకంటె~~ అవిష్కృతవృత్తినిబానియైనయూరదదానికిచేట్లకేడుతనగాతలపే
 నుమొదలైనయూరదనెప్పినవియెట్లొకసహస్రములతదలగునసాతమ
 గడు అసహస్రమాననితనమనసులారతలచెననుట

226 అనెరసుతొడబానిసేత్రంబుదుర్భరవాన్ధితొడబానియం
 గకంబుకాంతినుల్లసిల్లుగతివనిబానియిన్బానియూపవృత్తి
 నగుదునేను

తన నెరసుతొడబానిసేత్రంబునెరసుతొడబానినలనువదలిసేత్రంబు
 నయనమున్నదుర్భరవాన్ధితొడబానియంబుదుర్భరఅతిశ
 యమైనటువంటివాన్ధితొడబానిగముతొడబానియియెడతెగిన
 టువంటిఅంకంబుఅవయవమున్నకాంతిన్బానియంబు
 జున్నచేతనుట్లసిల్లుగతిన్బానియంబునున్నచేతనుట్లసిల్లుగతిన్బానియంబు
 చరప్రాతమగనియెడతెగిననున్నబానియూపవృత్తినగుదునామన
 సునవచ్చినప్రకారముప్రవర్తించును

227 కు అనిమూపులుముండలాలనరథకారునకుసంబళముకం
 బళవిచ్చినివిచితుహనార్తిగడవక్రెననప్పుడుపడతిపేరుకు
 నిభతికనియె

తన అనిమూపులు అనిబుగ్గగామందలింబిమూపులుముండలాల
 బుజముముడుబుజమువైఅనగానతిసంతోషించినదాదేపడతి

వడ్లదిలాలన్నతొరటంచగ్గావముచేతరథకారునకుతనమగనికి
~~తనకంటె~~ అవిష్కృతవృత్తినిబానియైనయూరదదానికిచేట్లకేడుతనగాతలపే
 నుమొదలైనయూరదనెప్పినవియెట్లొకసహస్రములతదలగునసాతమ
 గడు అసహస్రమాననితనమనసులారతలచెననుట

228 తు నిక్కువమూరికేగజవనకుదయారహితాత్మదైనరా
 జెక్కడగవెనిన్నుమెకయింనుకనపెడబానియంబు
 నెక్కడకేగినవిరుదనిప్పుదవచ్చెదతొడిమెంచుమెచ్చు
 క్కరదేరనాహృదయమక్కటనీవశమాబెరంగవే

తన నిక్కువమూరికేగజవనిక్కువమునిజముగానుతిరికేగదవెగ్రామ
 మునకుపెరయదవదయారహితాత్మదైనక్కుపతేనటువంటిబాని
 ప్రభువునీకక్కడగవెనిన్నుమెకయింనుకనపెడబానియంబు
~~అనియెడ~~ ఒకయింనుకనపెచ్చుకనిమిషమాత్రమైనానునెన్న
 దబానినిన్నునిదియింటిందేనునివసించుటకుసహించేనునెక్కడ
 కేగిపెద్దలమునకైనానున్ననీవిరుదనిప్పుదవచ్చెదతొడిమెంచుమెచ్చు
 గొమందేవస్తానుఅక్కరదీగ్రేవ్రయోజనముగడచేటుట్టుగాతొ
 డిమెంచుమెచ్చునన్నునీతొకూడాతీసుకొనిపోఅక్కటఅయ్య
 యోనాహృదయమునామనసునీవశమాబెరంగవేనీవ

పంచతంత్రము

భీనమాటతెలియవాటిసగా నీతొకూడాననుండువలసినదాన్నిగా
మనసునదేవశమాటభవెరుగనిస్సువిదిచిక్షణమాత్రమేకానినిమి
షమాత్రమేకానియిక్కడనుండువేన్ననతొకూడాసేననువచ్చెద
ననిమాంయమాటలుమాటలదేననుట

శానిమిషముదివసంబెదిచిసమునెలయెకూనరంబుసం
వత్సరమైకమయుగమైతింబెదరమననవదేయయో
గరాంహిత్యమునక

తక్కునిమిషముకనురప్పవాప్రతిమాత్రపుకాలము
దివసంబెదిత్రమాణామైనదేదివసముదివమాత్రమైనకాలము
నెలయైకమాసమైనటువంటిదేమాసరంబుకమాసముసం
వత్సరమైకయేదేమైకసంవత్సరముయుగమైకృతత్రేతాది
యుగములలోమొకతయైతనగామొకనిమిషముయుగప్రమాణ
కాలముగాగలదాన్నియైరమణిమనోహరుడైనపురుషుడొ
గవదేయయోగరాంహిత్యమునకగవదేయనీసంబంధమైనయో
గసంయోగముయొక్కరాంహిత్యమునకేకపోవుటచేతను
నగానీతొకూడియుండుకపోవుటచేతననుటంతింబెదర
ప్రకారముతలచెదనుతనగానీతొకూడియుండుటకేకపోవు
టచేతనునిమిషమాత్రకాలముమొకయుగముగాతలచెదననుట
కుచుచుచుచీకళావిభవమిగుణమొకమనోవిద్రుహం

సంభిషిహము 2

తీచతురత్వమిగిలెమయమగవారికివేదుచూచితిం

జూచితిప్రాణానాధనినుజూచినకన్నులకాలతాం

తనారాయణుబట్టదేవమగరాజప్రసాదప్రసాదకృతితయ్యు

తక్కు(అవదగ్గతనమగనతొమందలిచున్నదియెమంటే)ప్రాణానాద్రుహనాజీ
వితేశ్వరుడొకచెలువునీయించక్కడనమున్నుకరకళావిభవము
నీయించుమిలాచణాస్సంపత్తియున్నుకరగుణముకరగుణము
న్నుకరకమనోవిద్రుహంబుకరలాగునమనెంహారమైనశరీరము
న్నుకరచతురత్వముగ్రుంతువంటినామర్థమున్నుకరగిమిటా
ద్యశమైనటువంటిగురుత్వమున్నుపిమగవారికిటువంటిపురుషు
లకున్నవేద్యకల్పియుండుటకానముచూచితింజూచితివెనగా
గనుసెంటిజీవరాద్విరుక్తినినుజూచినకన్నులకళానిన్నవలూకించి
నకేత్రములకుఁబ్రాణానాధనినుజూచినకన్నులకళానిన్నవలూకించి
చుడుఅమృతధుడుపట్టుచుచూడయోగ్యుడుకాదుకరవమగ
రాజప్రసాదపురుషులలోకిత్రేపురుషుజప్రసాదతనవిభముక
లవాదప్రసాదముగ్రుంతువంటిసమచెప్పినయొవిభమం
తయున్నుకరముసత్యముతనగానాప్రాణానాధుడైనయో
మనెంహరుడొనీచక్కడనమునీసుగుణమునీకళావిలాసము
నీమనెంహరదేహసౌప్యవంబుముదవైనవియెపురుషులయందు
జూచినావేదనితనమగనిమాయచూటలచేతకొనియాడెననుట

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత
 భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 నావసదంబున నైలగనచ్చరబాధునగన్మూలార్పకం
 పావహిలంగజూతుదరహసపరిస్థురితాననాబ్జనై

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 ముఖ్యమునైనట్లు వంటి సాధనంబులు అయి ధములను గొరుసేల్పఁజేయుచు
 న్నములచేతను వహించి భరించినతంబున న్యతముజేయుచు న్నటవంటి
 అప్పుడు భావజునట్లు మహత్తుడైనయా మన్మథునివలెనె అప్పుడు విరాడి
 సాయుధుని అప్పుడు విలాసమయమైన శంకులనున్న బాధిసేయు
 కొయ్యలుచేత అయి ధమునున్న కుని గాని అనగావహించి యనుట
 నీవు మామకే నావసదంబున నైలగనచ్చరబాధునగన్మూలార్పకం
 గా అచ్చరబాధున అప్పురసవలెనె కన్మూలార్పకం రెప్పలువెయ్యక దరహస
 పరిస్థురితాననాబ్జనై దరహసంబున వచ్చుచేత పరిస్థురిత మిక్కిలి ప్రకాశం
 చూచి కుండు అననాబ్జనై పద్మమువంటి ముఖము గలదా ననై
 వహించు గుంపు బుప్పిదము అవహిలంగ అవహింపగా చూతునిన్న
 గనుసెందును అనగా కండ్లారనిన్న క్రింది ననుట

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 కు విదిగల మానెకెముంబు త్తడితొడం గూర్చినట్లు తనతొనిను
 ముం పడరం గూర్చినట్లు కు దడయక చెయ్యెత్తి ముద్దమెత్త
 నేకా

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే

తం గూర్చినట్లు బంగారుతొ పొదిగించినట్లు తనతొనిను
 తనతొనినాతొని ననుసంపదరం గూర్చిన నిన్నయోగ్యము పుట్టం
 చిన మువంటి బ్రహ్మకు హిరణ్యగర్భునకు తడయక అలస్యముచేయక చె
 యొత్తి ముద్దమెత్త హస్తములుపైకెత్తిన మస్కరితామా అనగా మనలయి
 పైన చెప్పిన ప్రకారము నిర్మించిన బ్రహ్మకు మనము నమస్కారముచేయుచు
 మనుట

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 క తదసినజత్తునవిధి క్షేత్రేతెమ్మనుచు మృత్యుకన్యకలుకం
 బుదిబుదియేడ్చుట తొనవెడమా యలప్రభ్రమగనిత
 ట్టాలుపుటయున్

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 తదసిన అలస్యముచేసినట్లు యెనా చతుర్చరని పరదును వదిలిక్షేత్ర
 క్షేత్రము వదిలి శ్రీధ్రముగా నిక్షేత్రేతెమ్మనుచు రసధలమునకురమ్మని
 పలుకుచున్న అనగా శ్రీధ్రముగానే నున్న యొ సధలమునకురమ్మనుచు పలు
 కుచున్నదనుట మృత్యుకన్యకలుకం అనతనత్రాహస్యములు ప్రదించగా
 బుదిబుదియేడ్చుట తొనవెడమా యలప్రభ్రమగనిత అవెడమా
 యలప్రభ్రమ యావిశేషములకు అస్పదమైనయా వచ్చది మగనేకట్లా
 లుపుటయున్ తనపతిని పంపించగా

అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే
 అకేవలసాధనంబు విరుసేలవహించినతంబున మృత భావజునట్లుండుకృష్ణుని బాధిసేయుండునీవు మామకే

తక॥ వంచనచేసివాడు తలవాకిలిపెట్టెపాదముపాదమువాడు అవజ్ఞవాడు వం
 చనచేసి మామచేసి తలవాకిలిపెట్టె ప్రహరిదావరముదాట పాదము
 పాదము చనిచని అస్త్రాంచలకుంజకూటరము నం దీ ~~దీ~~ అస్త్ర అస్త్రప
 ర్వతముయొక్క అంచల అగ్రమందలి కుంజ పాదరిండ్లయొక్క క్రోట
 రమునందు తొరటయందు గునుడు సూర్యుడు రుగి నదానిన అనగా
~~ప్రభుగూర్కగా~~ ననుట టక్కుచెట్టి మామచేసి ఆముంచి నతకట
 లారకమునావరించినయంధకారమందూ మసలి తిరిగినవాడై ఇంటిలో
 గృహములోకి మృచ్ఛకవిదేం గవాదివలెనెమరనాం ప్రవేశించి మం
 చముక్తిందదూరుకుని పర్యంకాంధఃప్రదేశమునందు ప్రవేశించినవాడై
 మకానముగైకొనియుండి మాటలాడకయున్నవాడారెను అతని
 అసమయమందు

అ॥ జలములాదిమేనకలపంబు బూనియన్ద్రెలువచలువచలి
 పెనరగట్టి ముడిచికుడిచివేచి విడియంబుసేయుచు మొదలియా
 మమైనయదనెరింగి

తక॥ అన్ద్రెలువ అవడ్లది జలములాది స్నానముచేసి మేను శరీరమందు క
 లపంబు బూని పరిమళయుక్తమైన గంధమును వేచనముజేసి చలువచలి
 పెనరగట్టి సన్నపుడౌ తవస్త్రముధరించి ముడిచి కైప్పులో పూవుదండ
 లుధరించి కుడిచివేచి ఘోజనముచేసివేచి విడియంబుసేయుచు తాం
 బూలముసేయుచున్న మొదలియా మమైన మొదటిజాము గతమైననా
 అదనెరింగి సమయము తెలిసి

అ॥ ఆతెలిగంటకంటె రెన్నెనవి ఘండరిగెన్నిరంకుశ

శ్రీ తిరమింపవచ్చు విటు నిల్పుము నేవనిద్రావదూతియూ
 శ్రీ తిరిగారియితరనగరింపెరపద్యము సుంసునర్హిసం
 జాతకుతూహంబుండగుచు జూరుడు దత్తదనంబుజేరగన్
 తక॥ ఆతెలిగంటకంటె రెన్నెనవి ఘండరిగెనేత్రమునకు నలుసువ
 వేనేయిందేటమగడు పరయెను నిరంకుశ శ్రీ తిరమింపవచ్చు నిరంకుశ
 శ్రీ తిరిరంకుశ అడ్డుమువేనటువంటి శ్రీ తిప్రియముతొడను రమింప
 వచ్చు శ్రీ తింపవచ్చును విటు నిల్పుము నేవనిద్రావదూతికనుగూర్చినేళ్ళ
 జూరుతోమనిపంపగా దూతి కుంటె నకత్తె ఆతె తిరిగారియితర అరా
 త్రియేగి జూరుగొప్పిలువగా జూరుడు విటుడు నగరి పట్టణామందు
 పెరపద్య సందు మార్గమందు ముసుంసునర్హి అవకుండునమువేసుకొని
 సంజాతకుతూహంబుండగుచు సంజాత పుట్టినటువంటి కుతూహ
 లుండగుచు సంతోషముకలవాడగుచున్న తత్తదనంబుజేరగన్ తత
 అవడ్లదానియొక్క సదనంబు గృహమును చేరగన్ ప్రవేశింపగను

అ॥ కౌశ్లముంబు దుద్దుసంగతి బరచిన మంచమునకుక్రొత్త
 మగనిసెనుచు కులుకునడలనే గిరూర్పుండేదానిర్పిం దెరిగి
 గడుదాగుటకు శతక

తక॥ కౌశ్లముంబు దుద్దుసంగతి బరచిన కౌశ్లముంబు పిట్టాంగము
 లుమునిగియుండేటట్టుగా దుద్దుసంగతి బరచిన జమటకంబు విస్తృ
 తముజేసినటువంటి మంచమునకు పర్యంకమునకుక్రొత్త మగనిసె
 నుచు సెగనుగాని తీసుకొని కులుకునడలనే గిరూర్పుండేదానిర్పిం దెరిగి
 లతొ పొరయి కుగడు తననర్తదానిర్పిం దెరిగి అమంచముదిగువను బరగి

ఒదునుకునిదాను తెలుగవేకట్రగుపదకయందుటను తెలుసుకొనేకట్రు
కుండ్రమంచముమీదకూర్చున్నదాయెను

౨౪౧

చుప్రవిధుటతానుకూపదృఢబంధమమంధరమోదకృద్దళా

రవముకతకపరలముకురస్తనదృష్టనక్షత్రతంబుకై

తవపరిహరసభాషితమతాంతచపటమపాస్త్రలజ్జమ

స్త్రవదువగుహముల్లసితసంగమమిద్దరకున్నిరాంధ్యమై

తకః ప్రవిధుటతానుకూపదృఢబంధముప్రవిధుటతవేసగతాంతంపని
దినటువంటిన్నిటనుకూపప్రసాదమునలకుయోగ్యమువైనటువంటిన్నిదృ
ఢగంధమువైనటువంటిబంధముప్రసాదవిధమువైననాగరికాదిబంధము
లుకలిగినటువంటిన్నిటమంధరమోదకృద్దళారవముఅమంధరమంచ
ముగానిమోదకృత్సంతోషముజేయుచున్నగళారవముకంతద్వనికలి
గినటువంటిన్నిటనగారతికూజితమువైనమణితములుకలదనుటకతక
పరలముకురస్తనదృష్టనక్షత్రతంబుకతవిరుజుండుకపరలముకురప్రదమువం
టచెక్కిళ్లయందుస్తనకుచములందుదృష్టకనుబడుచున్నటువంటినక్ష
త్రతంబుగోరంతుకులుగలిగినటువంటిన్నిటాకృతకాలమందుజుఘ
నప్రదేశమందున్నచెక్కిళ్లయందుకుచములయందుసూటియ్యలుకలగచే
సేదికళాశాస్త్రప్రసిద్ధమనుఅకైతవపరిహరసభాషితముఅకైతవకపటరహి
తమగునట్లుగానుపరిహరసభాషితమునవ్వులమాలులుకలిగినటువం
టిన్నికతిశ్రేణయందుపరిహరసభాషణములుకామశాస్త్రప్రసిద్ధము
అతాంతచపటముఅతాంతఅలసపవేనట్లుగాచపటముచెంపలువా

యింపదముకలిగినటువంటిన్నిటప్రపాస్త్రలజ్జముప్రపాస్త్రపరగొట్టుబడినటువం
టిలజ్జముగిగ్గుకలిగినటువంటిన్నికతికాలమందుస్త్రపురుషులకుసిగ్గువి
రుచుటశాస్త్రప్రసిద్ధముఅస్త్రవదువగుహముఅస్త్రవత్జారనటువం
టిటపగుహముగంధాలింగనముకలిగినటువంటిసంగమము
సంఘోగమునిరాంధ్యమైనవాంఛింపబడనదియైబుద్ధరికిప్రవక్షదా
నికిదానిసెగనుగానికిన్నిటల్లసితప్రసాదము

౨౪౨

కసాధ్యశ్చతధారాసాధారణవిరళిరనిశాతనన్యంబుల్సా
బుల్సాధింపగతినాధాయోధనసాధనములయ్యెయ
వయువతులకు

తకః సాధ్యశ్చతధారాసాధారణవిరళిరనిశాతనన్యంబుల్సా
ధ్యః అతిశయముగానుశతధారచక్రాయుధమువేసేఅసాధా
రణాప్రసమానమైనటువంటివిరళిశీర్షముగలిగినటువంటిశిరఃప్ర
ములుకలిగినటువంటిన్నికతవాదియయిననన్యంబుల్గోల్ల
యవయువతులకుయవప్రాయముగలజూరునికిన్నియవతులకు
వేప్రాయముగలవక్షదానికిన్నిసాధింపగతినాధాయోధనసాధనములయ్యె
రకురతినాధాయోధనసాధనములయ్యెరతినాధాయోధనమన్న
ధతలహమునకుసాధనములయ్యెఅయుధములాయెనుకతికా
లమందుస్త్రపురుషులుపరస్పరముగాగోల్లచేతనుచెక్కులుపక్కలు
దవైనస్థలములనుప్రచ్చేదిప్రసిద్ధము

౨౪౩

కలసతియునుకతియునునిజవసతిజెలరగియట్లువారణాశ్శి

అసనమున నెనగదు నికరివె ననన్యైకతాలు మగనివె స్మెరయుటయున్

తేక॥ అసతియుగ్మజారకాంతైనయావడవానిపెండ్లామున్నట్లసపతియును
జూరుదైనదానిసొగసుగాదున్న నిజవసతిజేయనిజస్వకేయమైనవ
సతిగన్యహమంచునెలరెగి విజయంబున బ్రహ్మశరపైనచెప్పినప్రకారము
అవారణాగాఢాల్లసనమునగల అవారణానికారింపగూడనటువం
ట గాఢదృఢమైనటువంటి అల్లసనమునోవేడుకచేతనుపెనగసంభా
గముచేయుచుండగాదు నికరి జూరివెన శేషముగా అప్రైవికాలు
అవడదానిపొందము మగనిదానిపతియొక్కవెస్మెరయుటయున్వేపుతగు
లుటయున్న అనగాతనకాలుమగనివేపుతగులగాననుట

క॥ విటచెడకయద్ధరిత్రీకతిమదిలోనిశ్చయించెకనలుననన్

కతినిక్కటనిక్కడికంకతిక్రిందికివచ్చెగట్టగామగడనుచున్

తేక॥ విటచెడకదైత్యమువిడవకాదధరిత్రీకతిగూమివరెనువిపులమైనకట
ప్రదేశముకల్గినయావడదమగడుతనపతికనలునగొకొపముచేతను
తనకటతరతిమిరములోను ఎక్కటవంటరిగాను ఇక్కడికంకతిక్రిం
దికి ఇక్కడనుండేమంచముదిగువకు గట్టగా దృఢముగా వచ్చెపతిం
చెను అనుచు అనుకుంచున్నమదిలోతనమనసునిలోనిశ్చయించె
నిర్ణయముచేసెను అనగా యీతరతిలోయిక్కడనుండేమంచము
క్రిందికిమరెవ్వచుంలేదు నామగడగట్టగావచ్చునాదని అసవంయ
మందుద్దేశ్యముచేత మనసునిలోనిశ్చయించినదాయెననినావము
క॥ రతిదృఢమైంది యయునపపతిసాతింజూరిపలికెపద్మ

171

ముజ్జీవీపతిరతిలోనారతిలోమతిదలపగనేమియితమం

చెయ్యదియో

GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPT LIBRARY, MADRAS

తేక॥ అయ్యవపతి ఆజూరుడు రతిదృఢమైంది సంభాగక్రీడచేతనుతనివిజేం
దోనాతిజూరిపలికె అవడదాన్నికనుగొని సంభాషించెను పద్మముతో
ఓకమలమువంటిముగియుగలపడుచూరేనీపతిరతిలోనమగడుచేసె
భాగక్రీడలోనారతిలోనేనుచేసెసంభాగక్రీడలోను మతిదలపగ
నేమనసునిలోనిచారింపగాను నకుమియితమంచెయ్యదియో నీకష్టమై
నదియెవనిరతిసంభాగమో

క॥ పరచార్యకనిక్కముజెపు మాచారామస్రమననిననదివానిదెసం
గూరిమిగలిగియు నలరభకారమమోరంజకంబుగానిట్లనియెన్

తేక॥ చామో ఓవడంగిభామో పరచార్యకననదిగితినికలహింపక అనగా
నేనదిగినాననిమునిగెపిల్ల పరచు పామాని నట్టుచెప్పకనుప్రేమక్రీ
తచేతను కిక్కముజెపుచానిజముగాపల్కుచూ అనిన జూరుడు యీ
ప్రకారముమందలింపగా అదివానిదెసన్ అది అవడదానిదెసన్
వానియంచు కూరిమిగలిగియున్ ప్రియముందిన్న అలరభకారమమో
రంజకంబుగానిట్లనియెన్ అలరభకారం అమంచముక్రిందనుండేతనమ
గడైనవడదానికె మనోరంజకంబుగానేతసంతోషమయ్యెట్టుగా
ఇట్లనియె చరప్రకారముగాపలికెను

క॥ ప్రతిప్రాణేశురహస్యకేళికదలంపనార్తికరూపావరణ
స్థితిముంసుంకుపరిందిగాదెయదిసాతింప్రతిదేలింపగా

కథిరాసాగముద్వైచక్రియైరలంగాజూరుజూరుం దిన్

సత్యమైష్ట్యకు వానితోఁ దిరఱిని సాసరంబుకా జూష్యకున్.

[illegible]

క॥ ఇదియే త్రిమూర్తియే లోకవదనం ననునీతరుం శరణాగతుల
 లోకమునధిపతుల పతియనీ వల్లభి ననకు న్నతెరియదా నీమది ॥ ౧ ॥

తన॥ బ్రదియె తమాట, బ్రదియెక్కడిపలుకు, అనగా నీవు యొప్పెనచెప్పినప్రకారముగా నాతొమందలింనుట, యెక్కడిమాటయని తిరస్కరించుట, పలావదారదు, ఎందుకు యీలాగున ప్రేరేదవు, నిను నీవెరుంగవా, నిన్ను నీవు తెలి

యవాః శివమణుడు కడి నారమణుడు నాభర్తృ బదద్ది సముద్రము శివ
శ్రు శ్రీ శ్రీ చిరుపడియ శ్రు శ్రీ శ్రు కైం చముగాని చియుం డే చిన్నకుం బువ్ర
అల్లది నేననకున్న అట్లు యెక్కువ తక్కువగాయుండుడు మనెను చెప్పకయుం
డినను నీమదికి నీమనసు నకు తెలియదా] నీచరముగాదా అనగామ
నసెరుగదాయ నుటలే

శ్రీకృష్ణ తనను వంటి మానినది కోరిక నామగని పోవకై న జక్కెరకుం

జేతిగలవాని బుచ్చి కాయము గాను నీకు ఘనముగా ఉండును॥

తేకడదొడ అసహ్యము నినుచంటిమానిసికొలికి నేచంటి మనుష్యమర్కట
ముతొడను నామగనిపెరుకెన నాభర్తను సొత్తము చేయుట చొక్కెనకు
కందశర్కరకున్న చేతికి పడెనవస్తువునకు గలవానినుమో పలానుయెక్కు
వతక్కువకలదొడ అలానుచూడుమో నేకు ^{నీకు} ఘనుదాతందు శ్రష్టాదైనవా
డు నామగ ⁺ కుకాతాళముగాదు కరపము చేతపల్కుటగాదు అనగానేక
న్నానాభర్తట్రమదనిమందరించుట॥

२००
 తి॥ బి॥ ద న న్ద ల నామ గ ని యై వ ర మి॥ చుట యి ధ్ర ధౌ గ మ్మ

యుండునయోంరునుగుమగఁజూరికి బాఁప్రపెరింగియొంటిని

ఓం దశవర్షప్రపట్టమే నియోరి మూర్త్యకసిగమసంభవే

రెండు యుగముల వేదికలు తలచినా విలువ తగ్గినా ఉన్నాయి.

తీర్తం ఒండుననల, తరలూగనియొకమాటచెప్పవలసినదేమి, అనగా నీతొయ
మోజెప్పబనిచేదనుట, నామగనివద్దరమించుట, నాపెనిమితొకాకాచిన్
దసలుపుట, ఇంద్రశ్లోగమైయుండున్, పురందరుని సుమిమ్మైయుండును.

వైశాఖ జ్యేష్ఠ యౌరథనస్య సంవదలచేతను తేలింపుచు బ్రహ్మింగజేతును

202

చ॥ అగునగువైసిమాలిచి తినంచు విజృంభణ వృత్తి నివృద్ధిం

సుగంధనిమాటలంజెవుల జూడకున్నచినదానగా నునా

మగనికి నిన్ను వంటకురమా లినమాని సువేద భర్తతూ

దెరియ దత్తవ్యసంప్రతికితే మనియెడు వన్నెను బొందెదన్

తీక॥ అగునగు, యౌనాను, అనగా అగ్నేననుట, వైసిమాలిచి తినంచు, నిన్ను తీసు

కుంటె ననుచు, విజృంభణ వృత్తి, విజృంభణ ప్రకటతమైన వృత్తి, వ్యాసా

రము చేతను, అనగా విద్యవేగుటచేత ననుట, బ్రహ్మి భక్తి, కరణితిగాను, సు

గంధనిమాటలన్, సహింపగూడని పలుకులచేత, చెవుల జూడకు, కర్ణము

లనుకల్పకుము, సన్నిహితదానగాను, నమాటను సహించినదాన్నిగాను, న

వామగనికి, నా భర్తకు, నిన్ను వంట, నీవంటకురమా లిన, నీచువైనటువంటి

మానిసులు, మనుష్యులు, కరణి, జరణా, భవం, తనచమనుష్యులు నామ

గనితొ సరిరాకనుట, త్రవ్వనగ్నేనా భర్తమృతిజేందినను, భర్తతొ దెరియద

మగనితొ కూడా మృతిజేందెదను, ప్రతికితే నామగడు జీవించియుంటేను

నిగేనును ప్రతికి, విచుకన్నెను వానినియ్యె, ముత్తెను వన్నెయనుట, సుబోందెదన్

యౌగమును పొందియుండెదను, అనగా తాను రంకులాడెయ్యె జూరునితొ

సంతోషముగా సంభోగముచేయుచుండగా మహాతాపహముతొ

జూరుడు తనతొ తనరతివితాసముమేలార్దనమగనిరతివలసముమేల

చెప్పుమనగా తనకాలుమంచముక్రింద దేరియున్న వానిపాకినందున తన

కుంచముక్రింద పున్నవాడు తనమగదేనని నిశ్చయించితనమగనిమనస్సునకు

సంతోషముజేసెకొరకు మాయలుబద్ధియ్యి ప్రకారముగా లంజకానితొ

మందలిచేసమయమందు తనమగనికి తనయందు యభార్థముగానా

తివ్రతనమగలదనితొ చెప్పట్లుగానే యావద్దది సంభాషించెననుట

203

చ॥ అనుతనుమధ్యభాషితము లారభకారుడు సందరంబుగా

వినియెదినాయెదంబ్రణయ విశ్రుతయకానటుగాకయుండినో

ననుననుకూలుడంచును పనాథునితొడ శతాననంబులన్

వినుతియొనర్చున పరిభవింపకచంపకనానమెచ్చుతిన్

తీక॥ అనుతనుమధ్య, అట్లు పల్కుచున్నప్పుడు భార్యయొక్క భాషితములు, మా

టలను, ఆరభకారుడు, ఆవద్దవాడు, సందరంబుగా విని, అదరణతొ

కూడుకున్నటుగా నాకర్ణి, బోలుదినాయెదన్, కరణినినాయంచు, ప్ర

ణయ విశ్రుతయకాను, ప్రణయప్రమచేతను, విశ్రుతయకాను, బ్రాంతి

యెందబద్ధదేయగును, అటుగాకయుండినన్, అట్లు ప్రమవేదిదైనట్టె

ననుననుకూలుడంచున్, నన్నయిట్లుదేననాయుకుణ్ణిగా, అపనాథు

నితొడు, విటునితొడును, పరిభవింపక, తిరస్కరింపక, శతాననంబులన్,

నూరుముఖములచేతను, అనగా బహువిధములను, వినుతియొనర్చు

నె, స్త్రోత్రముజేసునా, చంపకనానమెచ్చుతిన్, సంపదిమొగ్గవంటినాని

కకరినినయొచెలిని శ్లాఘిస్తినోయి పట్టునచంపకమానిమెచ్చుతిన్, అనిపా

రాంతరమున్నయొక్కముగానేయున్నది

204

తీ॥ పనుప్రవాసినోపెరియింతటనంతటనింపకూరుదా

శ్రీనితరంగుగన్మనిచలింపకవడిలుజొచ్చుయొద్దతుం

దొనిలుపోపవేకకదియంబుదకూతలురొతలంబుల

జ్ఞానిధిగానమెత్తుదిసాధిరతిస్థితికూరకుండెడిన్

తొకపసుపువానినా బెరిగిననుదేశాంతరమునొచ్చుటతెలిసిఁజ్ఞాంతటనంత

ట్రైవతలాయవతలాన్తటమారుచొక్కనీతరంగుగన్మనిగ్రహముం

దుసహయవైనయితరజనులువేనివిధముజూచిచలింపకబడియకువ

డిలుజొచ్చుచువిటుడుగ్రహముప్రవేశించిబుద్ధతుండైగర్వియడైనలు

పోపవేకమదనోద్రేకముచేతనిలువవేకకదియంబుదమొదలుదగానే

కూతలురొతలంచుఅరచినట్టేవీరువారువినుటయసహ్యమనిలజ్ఞా

నిధిగానసిగ్గుగలదిగనుకమెత్తుదిమార్దవముజెందిఅనగాననుకూ

లించిసాధిపరిత్రతయైనయొనాభార్యరతిస్థితికూరకుండెడిన్మర

తనీదడేసుటకుయొప్పితుమ్మిగ్గుతురావైయున్నది

గీ. అక్కితివనిచేతరుదనయటసిగ్గులచేటపొందుల్

జ్ఞాకృతవగనివృథలజూదముముచ్చటదీర్చకున్నత

దుక్కుననేమిసేయునుభయోదయమయ్యెడుసంఘసాదియ

చక్కనిముద్దుగుమ్మసరసప్రియభాషలనింపొనరెడిన్

తొక అక్కితివనిచేతరుదనయటసిగ్గులచేటపొందుల్

జ్ఞాకృతవగనివృథలజూదముముచ్చటదీర్చకున్నత

దుక్కుననేమిసేయునుభయోదయమయ్యెడుసంఘసాదియ

టదీర్చకున్ననేనువీనికూరికెతుదముట్టంపనట్టెత్తేవేడుక్కుననేమిసేయు

మేవేడుశరీరబలముననన్నేమిచేసునొభయోదయమయ్యెడుసంఘ

భోతియచ్చునున్నదనిఁబడిలోబడితరచక్కనిముద్దుగుమ్మసాందర్యవ

తియైనయొనాభార్యసరసప్రియభాషలన్సరసరసయుక్తములై

నటువంటిన్నిప్రియైష్టములైనభాషలన్మాటలచేతనుజ్ఞాంపు

నరైడిన్ఇష్టముచేయుచున్నది

గీ. అతివానారతిలోనిసతిరతిలోనిష్టమెద్దివలుకందగునా
అతడదిగినహితరూపాన్వితుడనినన్నబలమొగడిదనిందెగడిన్

తొక అతివాన్పెచేలేనారతిలోనేనుచేసేసంఘోగములోనున్ననీపతిరతిలో

నీపెనిమిటచేసేసంఘోగములోనున్నైష్టమెద్దినీకుప్రియమేదోపలు

కందగునాచుచ్చెప్పవచ్చుననిఅతడదిగినతరచిటుడుప్రశ్ననయగానేహి

తరూపాన్వితుడనిహితైష్టమైనటువంటిరూపశరీరసాందర్యము

తొదనుఅన్వితుడనికూడుకున్నవాడనిఅనగాసాందర్యవంతుడని

నన్నబలమొగడితరచెవినన్ననుతించెనువీనిందెగడితరచిటుత్తిరస్కరిం

చెనుకాబట్టి నాయందేదీనికిమోహముగలిగియున్నదనిమంచముక్తిం

దనున్నవడ్లవాడనుకొనియింకాపట్టుచున్నాడు

గీ. టదీకముక్కునుమొగముజూడకచిత్రమునకూయుచున్
వీనియొనాడెననుబట్టువేసునియూడెన్నాకెంతవలచియు
న్నదియహహహ

తేక. ఓడక. ధయపడక. ముక్కును ముగముంబూడక. నాసికయు ముక్కుముగముసె
 నక. చుక్కచుక్కమాటాడకనుట. చిత్తమునకొందుచు. మనసునిలాగననవచ్చు
 పడుచున్న. వేనియోనాడె. ఈవిట్లున్నదూ. పింతను. ననుబట్టుకలెసిని
 యాడె. వందియెట్లును తించుసోయా. రతినన్ను. త్రముచేసెను. నొకెం
 తవలయున్నది. ~~చుక్కచుక్కమాటాడకనుట. చిత్తమునకొందుచు. మనసునిలాగననవచ్చు~~
 మామయని అవ్యక్తావ్యక్తి. ని. అహహ తన్ను తన్నెడె.

206 తే. చంచలయి పుడేతులు వచంకజనించె జనించుగాకయి
 చంచలనేత్రునాయెడను సన్నమసొరభదీనిమాటలు.
 గాంచితిమోదమంచురథకారుడు పొంగిసజారదారతొ
 మంచమునెత్తికెత్తుకొనిమంజుగతింజనివాడవాడలె.

తేక. వంచనయి పుడేతులు వచంకజనించె. ఈసమయమందీకు తినితునివల్లనేదగా
 మొదలు జనించుగాక. అట్లుపుట్టుగాక. ఈచంచలనేత్రు. చపలాక్షియైనయి
 చేడియ. నాయెడ నాయందు. ప్రసన్నమసొరభ. ప్రసన్న. సుముఖమైనటువం
 తి. మసొరభకొరికగలది. దీనిమాటల. దీనిపలుకులచేతను. కాంచితిమో
 దమంచు. సంతోషమునునుందితిననిరథకారుడు పొంగి. వడ్లవాడు సంతో
 షపడి. సజారదారతొ. సజార. విటునితొగూడుకున్నటువంతి. దారతొ
 గార్యతొకూడా. మంచమునెత్తికెత్తుకొని. పర్యంకమును శిరస్సుమీదనె
 ట్టుకొని. మంజుగతింజని. మసొహరగమనముచేతపోయి. వాడవాడలె.
 వేధివేధియంచున్న

207 తే. వాక్కునియెంతశాంతయెటువంతి పతివ్రతయెంతయుత్రమ

శ్లోకవివేకరాశియనుచు. త్రయనెన్నుచుహస్తతాళమా
 నైకలఘుప్రచారగతి నాడెప్రహసవిలాసవక్త్రులై
 మూకలుగట్టినాగరికముఖులు దన్నరికింపుచుండగ.

తేక. వాక్కుని. బ్రహ్మచారి. చి. ఎంతశాంత. నాగార్యయెంతయోర్పుగలది. ఎ
 టువంతి పతివ్రత. పలాగంతి సాధ్య. యెంతయుత్రమశ్లోక. ఎంతశ్రేష్ఠులై
 నవారియొక్కస్త్రాత్రములకుపాత్రురాలు. వివేకరాశియనుచు. ఎంత
 రివిగలదియని. త్రయనెన్నుచు. ఇష్టమైన భార్యను కేర్పించుచున్న. హస్తతాళ
 మానైకలఘుప్రచారగతి. హస్త. కరముచేతను. తాళమా. న. తాళముగా
 వాయించుచున్న. లఘుప్రచారగతి. మిక్కిలించుచు. ముందుగులువేయు
 టచేతను. తే. నాట్యమునరించెను. ప్రహసవిలాసవక్త్రులై. ప్రహస. సుప్పన
 వ్యయొక్క. విలాస. శీలగవినినటువంతి. వక్త్రులై. ముక్కుములుగలవాడై. మూకలు
 గట్టి. గుంపులుగూడుకొని. నాగరికముఖులు. పురజనశ్రేష్ఠులు. తన్నరికింపు
 చుండగ. తన్నుచూచుచుండగావడ్లవాడాడెననితాత్పర్యము.

208 తే. ఇచ్చరిత్రంబు సాపరాధుండగు. అరజీవింజేపట్టననీకుదాహరణం
 బనిరక్తాక్షుండు జెప్పిననప్పలుకులాదరింపకయులొకే శ్వకుండురకుం
 డెనంతనయ్యనిప్రాంతమురని.

తేక. ఇచ్చరిత్రంబు. ఈకథ. సాపరాధుండగు. అగముతొకూడుకున్నటువంతి. అ
 రజీవి. అరజీవియనేకారాజు మంత్రినీచేపట్టననీకు. బ్రహ్మచారి. చి. ననీకు. బ్రహ్మ
 చారి. చి. దృష్టి. తమని. రక్తాక్షుండు జెప్పిన. రక్తాక్షుడనేముఖుమం

త్రపల్కగానో అప్పలుకులాదరింపక ఆ మాటలు సంతోషముగా విశకేట్రు
కేశ్వరుండు రకుండు ఘోరకరాజు తూర్పు యుండును అంతట
మిత్రాత్మకత అయ్యి ప్రాయ మారసి ఘోరకరాజు హృదయ భావముచిర
జీవితేలికనవాడై

200

కృ తనకును లూకత్రాసము మనుగడుకుపహతియు సబహుమాన
త్వమువే దనితెలిసితివి గలయూ ననమునచిరజీవి ఘోరకరాజు నక
నియో

తన తనకు లూకత్రాసము బలూక గూబ వల్లనైన త్రాసము భయము త
నకు చిరజీవియైన తనకు మనుగడుకు ప్రతుకుటకు బహుతియు పరియ
న్న సబహుమాన త్వము సన్మానముతో కూడదము వేదని నాస్తియనోతి
విసి విరిగి తెలివి గలయూ ననమున వికాసము నుండిన మొగముతో దను
రజీవి చిరజీవియనే కాక మంత్ర ఘోరకరాజు నకనియో బలూకరాజుతో
యట్లని పలుకుచున్నాడు

201

కృ నీరపుచే నూరకయవ భీరణ గాంచితి జగద్విదితమతినయ్యున్
క్రూరాగ్నికాహుతిగతను ధారణమిక జూలప్రేక్షకు ప్రాణం
బుల్

తన నీరపుచే నీ శత్రువుడైన కాకరాజు చేతను జగద్విదితమతినయ్యున్ జగత్
లోకములచేతను విదితతెలియబడ్డటువంటి మతినయ్యున్ బుద్ధిగలవాడై
యయి ఘోరక నిర్మితుముగా అవభీరణ గాంచితి రసోత్తము నుండితి
ని క్రూరాగ్నికి చండుమైనవక్రికి ఆహుతిగ హోమా మార్పాద్రవ్యముగా

ప్రాణంబుల్ నాయనువులను ప్రేక్ష్య దక్షిణామముచేతును తను ధారణము
శరీరమును భరించుట గ్రహంబులకు కమిదటపర్యాప్తిక బట్టినా ప్రాణము
లగ్నిలో ప్రేక్ష్యమృతియందు దుపనిచిరజీవి ఘోరకరాజు తొనెప్పెను

202

కృ నాచిరకాక్షుడు చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి
మోవివరప్రప్తచేపుమా నీవనుటయు నాతడా తనికి నిట్లనియో

తన నాచిరకాక్షుడు అచిరజీవి పలుకగానే నాకర్షింపఘోరకమంత్రయైనరకా
క్షుడు చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి చిరజీవి
మృతియందు నంతరముచేయవలసినకార్యమువేయి కాబట్టి మృతియ
న్నప్పుడే శత్రుత్వమేకాని మిత్రత్వమేకానియేమిచేసినాచేయవలెననితా
త్పర్యము చిరకప్రప్తచేపుమా నీవనుటయు నీవ్యత్తాంతము విశదము
గా తెలియజెప్పుమా నీవని ఘోరకమంత్ర పలుకగానే ఆతడా తనికి ని
ట్లనియో చిరజీవిరకాక్షుడే తొనెప్పెచున్నాడు

203

కృ తరకాయమనలము విమున మోకార్చియు లూకయోని
బుట్టబలిమిమై కాకముల గర్వరేఖాస్మైకములందుండు
ననుతుండుడుకారణ

తన తరకాయము తరనా శరీరము అనలము విమునమోకార్చి అగ్నిమోము
నందుప్రేక్ష్య అగ్నిమోత్రదావరాత్సజించియునుట బలూకయోని
బుట్ట ఘోరకభగమందుత్పత్తియై బలిమిమై బలవంతుడనై గర్వరేఖా
స్మైకముల గర్వరేఖా అహంకారోద్రేకమందు అస్మైకముల గ

అధికమునైనను. ఐతే కాకములకొని యునములను మనము. తుకారానిది
ముసంతాపముననుచుండు నట్లు గాత్ర. తన సహించును. దుకే
మృతియందేద ననియజ్ఞి పఠితము.

వ. అనిశవినిరక్తా కుండు యాత్రకారమునిరజేవి పలుకగానాకరిం

అనవారధికా క్షుడు పల్కుచున్నాడు॥

2012 మార్చి 26 నాటికి ముగిసిన పాఠశాల పరీక్షల ఫలితాలను బట్టి

శ్రీరాధకృతి వస్తుసృష్టిరాసిని నేతలతో శివత్వముగలుగునట్లు

తేకు బక్కతై, పూర్వకాలమందు కక్క[†]; లోకదృశ్య సూర్యు[†] ద్దిశ్చి[†] ఘను[†] మేఘు[†] ద్ది

శ్రీశ్రీ ఓం రమ హం కు భరం యి ల్ల శ్రీ సమిర వా యు వు ను న్ను మహా కు భరం యి ల్ల

పర్వతశ్రేష్ఠములను స్మృవరించుననికాదా] పాండవనికాదా శ్రావ్యకృతి

వచ్చెను మునుపటి తనదేహమునకే యుగతరాలా యెనుకాని నీకేలకాని

కర్తవ్యము గలుగుచో వారము నమె న నీకేతి ఘోర జన్మము వచ్చును

902 కు అనుక్రమము 9 నమసాని పు నందచరణ్ణి బలికెగాధప్రజ్ఞా

దనవి నగుంచి నిక్కడ యనురక్తి జేపుచు నిననవడిట్లు నియెన

అంశం: అనురక్తాక్షుని గునుసాన్నియలట్లా పల్మచున్నరక్తాక్షుని జ్ఞాచిస్తును దోచురజ్జో

ಎ.ಬಿ.ಎ.ಕೆ.ಯೊ ಸ್ಯಾಡ್ ನಯಾ ಎರ ಜೈತಿ ವಚಿಂಚಿ ನುಂಗಾಡ್ ಪ್ರಜ್ಞಾಧನ ಗಾಡ್. ದೈ

తమైనటువంటి ప్రజామిత్ర భవన ప్రవృత్తుగా గలినయో రక్షాకుటో

విశాఖ రత్నాక్షర శత తనాంతరం పని పురుం చితిని అనురక్తి జ్ఞప్తుచి

న. అనురాగముచేత పల్కుచు నిచిరజీవియదుగగనత్రయమున యెగిరి

ప్రతిజ్ఞా కారము జెప్పుచున్నాడు.

205

పాత్రాధిపతి సదాంగ దహంత్రకన్యాం విధికమం దులు సరూప్య
 తమరాచిహారాంతమకుటమందారమాలికవియ త్తప్తాధిపత్య
 త్తీరధారాసాధు జీవంజీవచంద్రికసగరజ సన్నితస్వర్గసూపా
 సవజ్జీవితప్రాంతసంతాపశరీరభక్తి వారాశిహృదయకర్ప
 రచర్య

208

“పరుషవాసిష్ఠశాపసంప్రాప్తమాణామిత్రసహభ్రత్రగీర్వాణా
శత్రువేషసముదితక్లాంతిహృతినమృగమృతవృష్టిగంగయోగ
దంగనెగదురంగత్రురంగ॥

శరపద్మమందు గంగా వరజము, గంగయెటు వంటి దంటె

అక్షరములు గాఢపదాంగదుమాత్రికచార్వామిక్తైటగాహితవిష్ణువ్రయోక్తప్రద
చరణమంచలి. అంగద. అందెయొక్క మాత్రిక ముత్యముయొక్క గాయ.
కాంతియు నటు వంటది. అనగా గంగ తెల్లని దిన్ని విష్ణు పాదమందు పుట్టినద
నిన్నితా త్వర్యము. విధికమండలు సూంస్వితమరాళి. విధి బ్రహ్మయొక్క క
మండలు. జలపాత్రయనేటి. సరః కైలసియందు. అన్విత కూడుకున్నటు
వంటి. మరాళి. అదు హంస యైనటు వంటది. అనగా గంగ బ్రహ్మకమండలు వం
దుండే తదనితా త్వర్యము. మారారిమకుటమందారమాలిక. మారారి. సా
గుళిపునియొక్క మకుట. కితేటమునకు. మందారమాలిక. దేవతరుభృషదా
మమైనటు వంటది. అనగా నీశ్వరుని జటాజూటమందుండే తదనితా
త్వర్యము. వియత్ ప్రదేనుక్త రత్నరథార్థి. వియత్. ఆకాశమనేటి. కృష్ణ

మ. కపిలగోవువల్లనుంచి క్షరత్వంనున్నటువంటి క్షరధారాపాలనున్నయె
 నటువంటి అనగానాకాశమువల్లనుంచేతదితాత్పర్యము సాధుజీ
 వంజీవచంద్రిక సాధు. సత్పురుషులనేత. జీవంజీవ. శక్తూరములకు. చంద్రి
 క. తెన్నెలయైనటువంటి. అనగా సజ్జనులకు ఫలప్రదయైనదని తాత్పర్యము
 సగరజస్ఫుటకస్వర్గసూపానపజ్యోనగరజ. సగరచక్రవర్తిపుత్రులకు. స్ఫు
 టక. స్ఫుటకమని వికారమైనటువంటి. స్వర్గదేవలూకము పొందుటకు.
 సూపానపజ్యోమెట్లు అయినటువంటిది. అనగా కపిలమునిశాపమువల్లద
 న్ధులైన సగరపుత్రులకు స్వర్గలూకమును పొందించినదని తాత్పర్యము. అర
 తపోచిత్తసంహతభగీరథకేంద్రంబు. బహు దినములుచేసినటువంటి. తపఃపిత
 పసననేత. ప్రత్యగ్భాదులకుట. చిత్తధనముచేతనే. సంహత. సంపాదించ
 బుడుటువంటి. భగీరథ. భగీరథుడనేరాజుయొక్క కేంద్రంబు. శస్తి నటువంటి
 ది. అనగా భగీరథుడనేకాకుండా వంశపురాజు బహు దినసంవత్సరములు
 తపస్సుచేసి భగవత్ప్రసాదమువల్ల భూలూకము నకు గంగను తెచ్చినాడు
 కా గుట్ట అతనికేంద్రంబుననున్నది గంగయని తాత్పర్యము. వారాహి హృదయ
 కర్పూరచక్రంబు. వారాహి. సముద్రునియొక్క హృదయ. వక్షఃస్థలమందు పూ
 సిన. కర్పూరచక్రంబున సాతపువేసనమైనటువంటిది. అనగా సముద్రమం
 దు కలిసే పప్పుడు శ్వేతదూపముగా నుండేటదని తాత్పర్యము. పరుషవా
 సిష్ఠశాప సంప్రాప్తమౌనం. మిత్ర సహ పుత్రగోరావణాశత్రువేషము దిత
 క్లాంతి హృతి సమగమృతవృష్టి పరుష. కఠినమైన ధర్మమువంటి. వాసిష్ఠ అరుం
 ధతపతివల్ల వచ్చిన ధర్మమువంటి. శాప. అట్లుచేతను. సంప్రాప్తమౌనం. శాం దుర్జ

టువంటి. మిత్ర సహ పుత్ర. మిత్ర సహుడనేరాజుకుమారుడు. హాదా సుడనే
 రాజునకు. గోరావణాశత్రువేష. రాక్షసరూపముచేతను. సముదిత. పుట్టుబ
 డుటువంటి. క్లాంతి. అలయుట యొక్క హృతి. హరణామందు. సమృక్. మిక్కి
 లిన్ని అమృతవృష్టి సుధావర్షమైనటువంటిది. అనగా వసిష్ఠ శాపమువల్లమి
 త్ర సహుడనేరాజుకుమారునికి రాక్షసత్వమువచ్చియుండగా అతనికి గం
 గాస్నానమువల్ల రాక్షసత్వము విడిచినదని పురాణానుసంధము. రంగత్రరంగ
 రంగత్ర. ^{బ్రహ్మరంగ} ~~పుష్కర~~ నటువంటి. తరంగ. కరుణ గలిగినటువంటి. గంగ మందా
 కిని. పొంగడం. గంగ ముక్తానుత్రముచేయ యోగ్యమైనందున దీని

30

సీ. తజ్జలంబుల సుకృతపనియం నావదింప. శయ పుటంబుల ననా పు
 మోట. తటకుటానిల నటద్విటపకాండనిషణ్ణానునగ్యధ్వజంబు
 నిర్ణతయగుచు. మూ పికవదియెనమ్మనిదానిని జతతర. మహి
 మసెక్కువెనాజుమహి శజేసికన్నకూతునకంటె కడు గారకంబు
 న. మో పింప సెకకెన్ని పూటలకును.

31

తే. కురులు గూడమే నుమెరుగెక్కె ప్రాచింబు. బయలుమెరసె పిరుడు
 బలసెనదలు. మురిపెమెరిసెని గ్లమోమున నివ్రుతై. తోయజా
 సనకలరుగ్రా యమైన.

తకు తజ్జలంబుల సుకృతపని అగంసూదకములను బక్తతపని బకామెకమున శ్వరుడు.
 ఆనావదింప. త్రావేటండుకై. శయ పుటంబు. దూసివి. అల్లననా పుమోట.
 తిన్నగాదాని నప్పుడు. తటకుటానిల నటద్విటపకాండనిషణ్ణానునగ్య

[illegible]

39
 కుకరితకుచిమించునించునధలముంచెనూగునూగుప్రాయము
 చెలిమైనెలువంగనిమునిమనువేవెననితలపొంసెనదికవాత్సల్య
 మునకు

[illegible]

32
 కను ప్రతిసూతనర్తవేళాన్వితయవృతయవృధాతివృషవియగుం
 ద్వితనతివాణిగ్రహణాముగామతిదలపరుసుమతులననిమతమై
 యునికెక్కి

అతిక్రమమునా తనకు వేళా నివృత్తి నూ తనకు ప్రథమ రజస్వలకామె యెంతవేళ
సమయము తొలుతును. అనివృత్తి కూడుకొని ప్రతియిట్లా అయినది. ఎవ్వరైనా
ప్రేయోగా. అనగా స్త్రీకి పది సంవత్సరముల మీద యుతుకాలమని గాస్త్రప్రసి
ద్ధవకాటచేత నుయేక నగ్నకన్య నానెమి పది సంవత్సరములు నిందిపదనకై.
దశ సంవత్సరముందు ప్రవర్తింతు నున్నదాని అవధానము అకర్మియో వృష
లియగు భాద్రాపదేయ వృషలియ ననియు నుండు కుభ్యకాస్త్రశ్లోకము.
అష్టవర్షాభవత్కన్యా నవవర్షాతురొహిణి. దశవర్షాభవద్గార. అత
తార్థ్యం రజస్వలా ప్రతియ నగాయిట్లా అయినదని చెప్పుట తత్సత్యమే
అస్త్రీని పాణిగ్రహణముగా. వివాహముచేసుకొనుటకు. సుమతులు.

యోగ్యపురుషులు మతిదలపరుమనసునియెంచుటందుకంటె అనభిమ
తమైయునికొకటయోగ్యయైయుండుటచేతను పాణిగ్రహణముచేయ
రనుట

- 304 మగ్నంతకుమునువివాహంబుజేయవేస్తేతియిచ్చుపుచ్చకునువా
రికికులభనాదిసారవంబులుసదృశంబులైననురాగంబునెరు
గురాపయావనాదులుపరస్పరానురాపంబులైయుండినసతీ
పతులకుప్రేమాంకురంబులువృద్ధియెందుగావుననివ్వనజగం
ధిమహానుభావుండగుసూర్యదేవునకుంబరిణియంబుచేసెద
ననియచ్చునితీవ్రధామునాకర్షించిన

తనగ్నంతకుమునుమునుతుసమయమునకుముందటకాలమందే వివాహంబు
జేయవేస్తేతిపెండ్లజేయకపోతినిచ్చుపుచ్చకునువారికికన్యకనుసగుడువా
రికితనుకునేవారికిక్కులభనాదిసారవంబులుకులశ్రేష్ఠమైనకంశము
న్నుభనాభాగ్యమున్నుఅదియెదులుగాగరిగినటువంటిసారవంబులు
గుప్పతనంబులుసదృశంబులైననుసమానములైనట్లైతెఅనురాగంబు
నెరుగుగపరస్పరమనురక్తియతిశయించునురాపయావనాదులురా
పశతకలావణ్యమున్నుయకావనాదులువయస్సుయెడలైనవిపరస్ప
రానురాపంబులైయుండినఅసూయననమున్నుతగియున్నట్లయితేసతీ
పతులకుదంపతులకుప్రేమాంకురంబులువృద్ధియెందుగావునప్రియ
త్వమభివృద్ధియెందునుగనుకఇవ్వనజగంధిప్రజ్ఞపరిమళమువంటిపరి
మళముగలయూచిన్నదాన్నిమహానుభావుండగుమహాత్ముడైనటువం

తీసూర్యదేవునకుగ్రాన్థునికొకరిణియంబుజేసెదననివివాహముజేతున
నిఅచ్చునిఅబుషీశ్వరుడుతీవ్రధామునాకర్షించినసూర్యునివచ్చు
నట్లుచేయగానోకర్షణముచేయగాననుట

- 305 తనుసూరదేవుగ్రుచ్చినవారికార్యమిచ్చువాడగుముల
ప్రచ్చువాడుపరరాజసంబాధవిరియుచక్రములరక్షించువా
దిరులశక్తినువాడువేదాంతశుద్ధాంతవేధులెసొలగంబుం
దువాదాపదలచెందువాడుదుష్టమందేహసంఘాహంబునెలసొ
లుతరమువాడువిధాతతరమువాడు

- 306 తనసంప్రమోషవశస్థితిజలదరించునవనిజనులకుదృష్టిపాటవము
నిచ్చిమించువాడెల్లదిశలదేపించువాడుసారసాస్త్రియమని
కిసాక్షాత్కరించె

తనసూరదేవుగ్రుచ్చినవారికితన్నసొలంబుచ్చరించినజనులకుతన
గృహిచ్చువాడునేరొగత్వముచేసేతివాడున్నతగుములవివాపములను
ప్రచ్చువాడుసంహరించేతివాడున్నపరరాజసంబాధపరశత్రువృద్ధి
మువంటిరాజుచంద్రునివల్లనైనసంబాధవేదచేతనువిరియువియోగము
నుయెందినటువంటిచక్రములజక్కులనురక్షించువాడుపోషించేతివా
డున్నపరరాజసంబాధపరరాజుఅనన్యభూపతివల్లనైనసంబాధవేదచే
తనువిరియుచేదిపోయినటువంటిచక్రములరాష్ట్రములనురక్షించు
వాడనియార్థాంతరముగ్గురులొకకలులనుశక్తినువాడునాశనము
చేసేతివాడున్నవేదాంతశుద్ధాంతవేధులవేదాంతతుపనిచక్రలనేతి

శుద్ధాంతః ప్రకరములయొక్క వేధులకు శ్రేణులయందు బలగలుగుదువా
 దుకొలుపుజేయువాడున్ను అపదల్ కష్టములనుచేందువాడుకొట్టవేసెవా
 దున్నుడున్నుచందేహసందోహంబు దుష్ట దుర్మార్గులైనటువంటి మందేహ
 రాక్షసులయొక్క సందోహంబు సమూహమును విలసిల్లు ముంతరగానే
 తరమువాడు సారిపోవజేయువాడున్ను విధాత తరమువాడు ప్రహ్లాదా
 తివాడున్ను సప్రదోషవశస్థితీ సప్రదోషరాత్రికి కలుషము నకున్ను
 వశస్థితీ అధీనమైయుండు బాచేతను జలదరించు నయ పడుచున్న పువంటి
 అవనిజనులకు గూఢ్ర జలకు దృష్టిపాటవమునిచ్చు నేత్రపటుత్వముగ
 లుగజేసి అనగాచూర్మగలుగజేసిమించువాడు అతిశయించెటవా
 దున్ను ఎల్లదిశల సమస్తదిక్కులయందున్న దీపించువాడు ప్రకాశించెటవా
 దున్ను సారసాస్త్రండు ఇటువంటి సూర్యుడు మునిగి అతపసికి సాక్షా
 త్కరించె ప్రత్యక్షమాయెను॥

౩౧౪ చ॥ మునియల తేత్రధాముని సముజ్జ్వల ధాముని బూజితేదియి
 ట్లకు దిననాథయి క్రిస్థలయాధరపెంపుడు బిడ్డనాకు నీ
 కేనసుముహూర్తవేశవరియింపుము నీకిడెయిత్తునన్నన
 వ్వనరుహానాంధ్రుండు శ్రుతవంతు బ్రహ్మాంతుని జూచి ట్లనున్న
 తక్కుముని అతపసి సముజ్జ్వల ధాముని సముజ్జ్వల ప్రకాశిస్తున్న పువంటి ధా
 ముని కాంతిగరిగినటువంటి అలతేత్రధాముని ఆ సూర్యుని పూజచేసి
 పరిచర్యయొనర్చి ట్లను కలలాగున పలుకుచున్నాడు దిననాథ ట్లయి

సూర్యుడొక్కొక్కపల యేధరయొకనొకపెంపుడు బిడ్డనాకు నాకుపెంచి నేకుమా
 ర్తకేళెన నీకు నెండ్లిచేయ సరియైనది సుముహూర్తవేశమంచి ముహూర్తకా
 లమందు మంచి లగ్నమందనుట వరియింపుము వివాహముచేసుకునుమా
 భీతిదెయిత్తునన్న ఇదుగోదేన్ని నీకు సెసంగుడు ననిమునిపలుకగానే అవ్వన
 రుహానాంధ్రుండు ఆ సూర్యుడు శ్రుతవంతు బ్రహ్మాంతుని పన్నుడైన పువం
 తిని ప్రశాంతుని విక్రియయొచ్చుగలము నీశ్వరుని చూచి కన్ను నిట్లును
 తరతక్షణమూ నిత్యకారము పలుకుచున్నాడు

౩౧౫ తే॥ అనఘనాకన్తపర్జన్యదధికు డున్న సంచయంబున ననునిరూ
 ధించుగాని నమ్మహత్తున కేకన్య నొలమానన బరిణయముసే
 యుమది నీకు పరమ శుభము॥
 తక్కు అనఘ ట్లయి పుణ్యత్తుడా నాకన్య నాకంటె నున్న పర్జన్యకు వరాధిదేవ
 త అధికుడు అతిశయముడు అన్య సంచయంబున అన్య మేఘములయొక్క
 సంచయంబు నోసమూహముచేతను ననునిరూధించుగాన్యనన్నడకటను
 గనుక అమ్మహత్తునకు మహానుభావుడైన యాపర్జన్యనకు అల్లలమా
 నన్ అల్లల సర్వజనులకున్న మానన్ బహుకరింపతగినటువంటి ఈ
 కన్యకను కరచి న్నదాన్ని పరిణయముసేయుము ట్లజేయుము అది ఆ
 పర్జన్యనకిచ్చి పెండ్లిజేసుట నీకు పరమ శుభము నీకత్సంతమంగళకము

౩౧౬ క॥ అనిచెప్పి తపనుడరిగిన ననఘుం బర్జన్యనంతనాకర్షింపం
 జనుదెంచినిచెనతడమ్మనియవ్వలువ నకునెయ్యమున నిట్లనెయ్యె
 తక్కు అనిచెప్పి తరతరుగా పలికి తపనుడరిగిన సూర్యుడు పోగానే అనఘు ధృణ్య

త్తుడైనటువంటి పర్జన్యుల వర్గానిదేవతను అంతరితముగా వటఁ అకర్షి
పర్జమంత్రాన్ని రక్షించి రక్షించు నానే పర్జమంత్రాన్ని రక్షించు నానే పర్జమంత్రాన్ని
దు వర్జమంత్రాన్ని రక్షించు నానే పర్జమంత్రాన్ని రక్షించు నానే పర్జమంత్రాన్ని
నె య్యము ననిట్లు నిర్దేశించునానే పర్జమంత్రాన్ని రక్షించు నానే పర్జమంత్రాన్ని

కల కననం యువనత్రయం సన్యాసం గ్రహనవరిం ప్రమాణియైదనీ
 భననత్వమమరసనపర్జనునం డిట్లనియెమానిశతమనునకర్కు
 తకల యువనత్రయం సన్యాసం యువనత్రయం ముజ్జగములచేసను సన్యాసం
 గుహాకరింపతనినటువంటి కననం తరనిన్నదాన్నిబిచ్చెదనీకెసనెద
 ను నభననత్వమమరసనపర్జనునం డిట్లనియెమానిశతమనునకర్కు
 ముగానువరిం ప్రమాణియైదనీకెసనెద
 చకానిశతమనునకర్కు మునీంద్రునకు పర్జనునం డిట్లనియెతర్హా భద్రత
 పలికెను

కలుమరుదాహతిదూర్జిత్రయ | చరలుదునాకన్యఘనదతంతా
యశతే | తరలాక్ష్మినిప్రసంయమి | వరతండ్రియొనర్పుమనుచు
వారుయోయో

తే॥ మరుదాశి హంతి, మశుత్, వాయువు యొక్క అశి హంతి, ప్రహరము చేత, తా
కు పుచ్చే తనను పోదూ దిక్రియన్ దిక్కాంసము వశే, తరలుడు, పాంఠి పోవు
దును, నాకన్యఘనుడతండు, అవాయువు నాకంటె అధికుడు, అయినకు,
అవాయువు నకు, తరతరలాకి నిచ్చు, తరతన్యకమే సంగి సంగుమివర,

పమునిశ్రేష్ఠుడొపేండ్రియొనర్చునునుచువివాహముచేయమనివాండు.
మోయెన్ బ్రహ్మచర్యమునుచేసెనెడలను॥

కృపవమానుశ్రద్ధహ తర్చపవమానుండలపదపసిపాలితి నత
 డారజవములమరవచ్చినవివిధాతిధ్యములగారవిం పును
 బలికె

తక్షణమే ధర్మపాతకములను మన్నించి ధర్మము చేతను, హితము కలుపుదును
వంటి, రైతద, శత్రుసంబంధమైన మువంటి, మానుగ, అహంకారముగలిగి
నటువంటి, అనగా శత్రుమూలభంగముచేసినవాడని తాత్పర్యము. ప
వమానుగ, అటువంటి వాయుదేవునిగ్ని, తలపగ్గి, మనసుని లోకస్థితింపగం
నే, తపస్విపాలికి, మునిదస్సరికి, అతడు, అవాయువు, అర్జునజవములను
అర్జున, తిన్నదనమున్ను, జవములు, వేగమున్ను, తమర, రెండున్ను గలుగున
టుగా, వచ్చున, రాగానే, వివిధాతిధనముల, వివిధ, సమస్తప్రకారము
తేనటువంటి, అతిధనముల, గృహమునకు వచ్చునవారికిచేసే పూజలచేత,
గారవింపుచున్న సుపౌజేయుచున్న పితకే, మునివచింపుచున్నాడు॥

౧౩౪
 చుట్టచి తన భాయి తొలిల పురూప వనాం పవనాం సురాంసుర
 ప్రచంసు ములం దుశన వతు రాండు కెడి ద్ధ బల ప్రసన్నతా
 రుచుల నతాటెరింగి గుణి కూప వయో నయ ధన్య కన్య నీ
 కచల మనీష నిమ్రైద సదా దృతి గమ్ము వివాహ మిం వనన్ ||
 తేకుట్ట చిత్ర యోగ్య మైనటువంటి సభాయి తు సంతతు కర నెయూచరిస్తు

నృణువం తస్మిన్ అగ్నిం సమస్తమేనృణువం తం పృథ్వా పవనాం నగర సమీపకా
 ననములు గలిగినృణువం తం పవనాం యివాం యుదేవు డాం సురాం సురప్ర
 చాయములందు సుర దేవతల యొక్క నున్న అసుర రాక్షసు లయొక్క
 సున్నప్రచాయము లందొ సముదాయములయందు ఇద్దగులప్రస
 న్నతారుచు లగ్న ఇద్ద అధికమైనృణువం తం గల శరీర సత్తువచేతను
 న్నుప్రసన్నతా ప్రసాదత్వముచేతను న్నురుచు లగ్న కాంతిచేతను న్ను
 నే సవతురాడుకడు ఒక్కడైనా నేకు సాతరాడు అటా బెరింగి అలా
 గంటవాడవగుట తెలిసి గుణా కూపవయో నయ భన్య గుణా శ్రేష్ఠ గు
 ణములచేతను న్నురుచు ప శరీరలావణ్యముచేతను న్నువయః ప్రా
 యముచేతను న్ను నయ నేతిచేతను న్ను భన్య కృతార్థురారేనృణువం తం
 కన్య నాం పృథ్వికను అచలమనీషక్ నిశ్చలమిద్ధితోదను శక్తివైద్య శక్తి
 త్తు నా సదాద్యతి శాశ్వతమైన యాండరణాచేతను కన్య వివాహమొ
 వనన్ శక్తిపండ్లిచే సుకేమ్యాయనిమనిపల్కగానే వాయుదేవుడు మరలప
 ల్కుచున్నాడు

౧౫౫ చ॥ నకులు సుర తభవాద్యకులు నన్నమ హాబలుడండ్లు సత్కళా
 పరపరమేష్టి శైలములపారబలంబులు నేనెరుంగుదుం
 బరుల నకు న్ననేమికను పట్టినపట్టి భరాధి శరకా
 దరము నని త్తు గాకని సదా గతి జెప్పి యడే చ్చనే గి నన్
 తకు నరులు మానవులు న్ను సురలోదేవతలు న్ను భవాద్యకులు వివాహం
 తారలు న్ను నన్నమ హాబలుడండ్లు నన్న అతి సత్వవంతుడనియందు

రు మ హాబలుడని వాయువు నకు నామము న్ను సత్కళాపరపరమేష్టి సత్క
 కా సద్విద్యలయందు అపరపరమేష్టి తెండో చతుర్ముఖులైన
 మునీశ్వరుడా శైలములు పర్వతములు అపారబలంబులు అపార
 అంతమువేనృణువం తం బలంబులు వీర్యము గలిగినవి పరులనకు న్ననేమి
 అనునటు పర్వతముల ధిక్ బలము గలవి యని చెప్పక పోయినందునయే
 మిక్కిల తన నెరుంగుదున్ పర్వతముల బలమునే సుత విశనవాడను క
 ను పట్టినపట్టి నేవుకన్న బిడ్డను భరాధి శరకా పర్వత రాజు నకు అదర
 ము ను శ్రద్ధచేతను ఇత్తుగాకని ఒసుంగుడువు గాక యని సదా గతి జె
 ప్పి వాయుదేవుడు మునీతొ పచ్చి యడే చ్చనే గి నన్ మనసున వచ్చినట్లు
 పోయెను

౧౫౬ క॥ భరముల దటఘటతపయో భరముల సంగీతము యిరజైవతవి
 దాన్ భరముల శ్రీ తగరుడ సుధా భరముల దలచుట యుపర్య
 తమువేతంచెన్
 తకు తటఘటతపయో భరముల తట పర్వతసాను భాగములయందు ఘ
 టత కూడుకొని బిడ్డ పువంతు పయో భరముల మేఘములు గలిగిన ఘవం
 తస్మిన్ సంగీతము యిరజైవతవి దాన్ భరముల సంగీత గానవిద్యచేతను ము
 యిరజైవతము చున్న ఘవంతుడైవత బృందారకులు న్ను విదాన్ భరముల
 దైవయోని శిశుములు న్ను గలిగినృణువం తస్మిన్ శ్రీ తగరుడ సుధా భరము
 ల శ్రీ త అశ్రీయింప బిడ్డ పువంతు గరుడ సుధా భరముల తాక్షకన్య
 కలు గలిగినృణువం తం భరముల పర్వతములను తలచుట యు మునీశ్వ

ఈ యుక్తవారము మున్ను పక్కాన వెల్లుము మూషకములు

౩౨౨

క॥ మునియ ద్ధరణీధరము లగను సుని ట్లనియ నాత్మకన్యనన
నన్జనలారకమా నన్జనయైదా సునకునియందు కడుపు చ్చుకును
దింపె సగన్

తీక॥ మునితపసి అద్ధరణీధరము లగను సుని అపర్వతము లచూచి ట్లనియన్

శరకారము పలికెను అనన్యన్తకంబెయి తరుడైన భర్తనుకొన నటువంటి
స్త్రిజనలారకమా నన్యన్జనలారకమను జనము మాముచేతను మాన్యన్
బహుమానింప తగినటువంటి అత్తకన్యన్ నాకు మార్తెను ఇచ్చెదన్ జనగు
దునుకు నకున్ ప్రయత్నపడి యందుకడుపు చ్చుకునదింపె సగన్ మింలా
సుకడుయొగన్యము మించగ్రహించు డీయనిప వికి॥

౩౨౩

చ॥ అతిశుభలగ్నమిం సమయమన్యశరకాలము మంచి శుభము హూర్తమ
నిములే నవరుడు చెప్పగానే నమస్కృతు లాచరించి వంజనము లుచేసి
పర్వతములు బత్తెక్రైండులు చెప్పుచు న్నవి పది బలవంతులము కుమే
కృతశక్తికలవారము అందురు పాదజర్జరీకృతులము అందురు ఎలుక
లయొక్క పాద చరణము లచేతను జర్జరీకృతులము అందురు కంజర

తీక॥ అతిశుభలగ్నమిం సమయమన్యశరకాలము మంచి శుభము హూర్తమ
నిములే నవరుడు చెప్పగానే నమస్కృతు లాచరించి వంజనము లుచేసి
పర్వతములు బత్తెక్రైండులు చెప్పుచు న్నవి పది బలవంతులము కుమే
కృతశక్తికలవారము అందురు పాదజర్జరీకృతులము అందురు ఎలుక
లయొక్క పాద చరణము లచేతను జర్జరీకృతులము అందురు కంజర

చేయని యుక్తవారము మున్ను పక్కాన వెల్లుము మూషకములు
పర్వతము లగను మున్ను నగను నజ్ఞే యన్యన్ నిర్మలప్రతాపరి
శుద్ధనియమము గలము నే న్విరదా భవదీయపుత్రా
భవదీయన సంబంధినియైనటువంటి పుత్రాని యిట్లనాత్రిని
వారణావేత్త ప్రజ్ఞకేజ్జె యకవారికిని మున్ను ప్రయలుకల
కేసంగి పండ్లజెయుము అని ప్రవచింపుచో యిన్యన్తకా
రము ప్రపర్వతములు పచ్చియగుగానె

౩౨౪ క॥ ఎలుకల నిలిచి మహాముని కులవల్లభు
డనియె నిత్తు గూతురమందంబుల యువరి
యింపుడు కడని పరికిన ననికరమువ రగుప
డియిల్లనియో

తీక॥ ఎలుకల నిలిచి మూషకముల జ్ఞేష మహాముని కులవల్లభుడ
నియె గూర్తయగు యిష్టవంశమునకు ప్రయత్న నయాత
పసి యిల్లని పరికిన న్నిత్తు గూతురమందంబుల యువరి
సంగుగు నువరాదాంబుల యిష్టవంశమువారల వరియిం
పుడు కడని పరికిన న్నివారలను కడు దిన్నివివారవా వుచోను
కొండని యామునిచే ప్పగారనే కరమువ రగుపడి ప్రయలు
కలు మిక్కిలియూర్జ్వలపడి యిల్లనియో మునితొన తీరు
గా పల్కుచున్నది

౩౨౫ క॥ ఎలుకలకు మనుజున తులకు కలయిక కల్లు
ని నమాని కమనీయత ప్రాణిలమున గూతుం
గ్రమ్మక నెలకం గాజ్జె నియి కడికిచ్చె నియచ్చె

స్వకృతపుణ్యమునకుండుకావనకెట్టియున్నకృతపుణ్యమునరండునైనా
తయిరికించుకొనిరండైనెనంబునకుచేత్రపులనాచన
మనచేసుటకుండునుయందునెయినెయినెయినెయినెయినెయినెయినెయినె
మనచిరజ్ఞునియెడలయినెయినెయినెయినెయినెయినెయినెయినెయినె

౧౪౭౫ కృష్ణానదిని బట్టి నకుండల ప్రభువది బునికా

విజ్ఞానాశ్రమము, మైసూరు

ನವಿ ಹೆಣ್ಣು/ಅರಿತು ನವನು ಬಿಡಬೇಡಿ

అలుపక

[illegible]

అనువదించిన ప్రతిజ్ఞరగి రహితము (క రతే మనారాజు వ్రాయస శే)

శంఖం లుచ్చితం లుచ్చితం కనీసం ౧౦౦౦ రూపాయల వరకు ఉంటుంది.

నన్ను (వరు వరుగా) నడిచి పోయింది నీ కళ్ళు మూలుసు. ఆరి

శ్రీకావచ్చి శ్రీమహావిద్య దేవతాదేవతానామో వందనం

தாலநிபுசாநி

శివరత్నము తగిన అర్హతతో వీరు వా యువులచేతికి

రాజు వాడైనా సత్యమే గాన వైకలలు పరివీరినట్టి

అరునిష్ఠులకాబ్బియెక్కువమిదిగగనంబు.

అతిథున స్మృతింగములనాల్పత్యైవయన

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತನಿಂದ ಪಡೆದ ವಾಂಛಿತ

అమలకనాథస్వామి ఆలయం దుర్గి

తేనె అగన అనిధి తి వచ్చు అగ్గి తముగా విసరు చున్నప్పుడు తేనె

వారియువకులకు ఆర్థికాభ్యుదయ అనురాజ్యరీత్యుకేనితెలు

దేవా దేవతాంశుగర్భవేం తనపే ద్దధూమమవత్రే కలలుని రివ
 మంతలును జ్ఞేనీకైచరు నిష్కులరా బ్రిని గోడి యగ్నివేణ
 ములుని డిల్లి క్కుమ్మడిల్లి క్కతపగారే గ్రగనంబంతేల్లి
 కారశము తగులు పెనిఁఘనస్సవింగిము లమెద్దమిణు
 గురులతొండైనాల్కుగిరయన వచ్చుచ్చునన్ జిహవాప్ర
 సారణములైన కారులు న్నయన యగ్నియంబుడివాం
 ధకులముల్ గుడ్డగాంచి గుంఘలుఁపగి వెన్కారలదేవా
 ములు బ్రుద్ధలాయెనుఁజేల పడికారులైన తను న్నిదేవా
 ములు విరిసినుఁబ్రుష్టంబులయ్యెను దిక్కుదకులు దెది
 యొపరయెను

१४६८३८५७८९०१२३४५६७८९०१२३४५६७८९०१२३४५६७८९०

శింశు క్తా తామాలసంసావి తుడ్డెయప్పుడు

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

తేకులు వదులున (తేకులు) కారముగాం (నక్క) పముగాం (చిక్క) నమి

గులకుండాపైరులసంవారిం (వత్తు)లనాశనముచేసి

కూతూహల సంనాది తుక్త (కూతూహల విధులను ఆను

సంసార విమోక్ష (మనస్సనన్యమనీశ్వరార్థక్రీడా) రచయిత పంతుల వేదాచార్యులు

[illegible]

మనములు ప్రజలముక్తికై కలసి పనిచేయుచున్నాము.

॥ १५०॥ కృష్ణగణానికవంశము వ్యవస్థాపనముగ

మనస్సుని నిర్దిష్టమయి కట్టించును

ది జ్యురియం తే వని ప్రశ్నలు నా రజ్జు విమోఘం

Handwritten signature

పంచతంత్రములు

తేజోపదవాని గ్రహములు శత్రువున యిల్లు వెళ్ళుచున్న మొదలు కా
లము బుము వంటిది | త్రయోద్ధాన | త్రయ వంటి పదవాని యిం
ట్లా (యిన) దివసములు | యిన్నాళ్లు కటాక్షయ పడితి బురి
యించి తీర్చి కటాక్షయ రేతి నంబ రిద్ది విన శాస్త్రనవనాన
త్రినమేఘవర్షం దుదుః షంపగానోచిరభవమేఘవర్షనకనియో
త్రుచిరజ్జీవమేఘవర్షనతా పల్కుచున్నాడు |

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ

తేజము దాని దుఃస్థితులగుదురునున
 శుశ్రూషలుగుండివిషజ్ఞులునుదరిత్ర
 నేర్పుదివసవయోదరులదవమనాల్గు
 గమందియుప్రసానిశాదలంగదపడి
 మల్లనరాజుసముఖునినదర్శనుమం
 దుకెరలుమును

[illegible]

一、二、三、四、五、六、七、八、九、十

ధంబ్ర పరివర్తనమును పరివర్తనమున (కాలమున) పరివర్తనమును
ముందుగా పరివర్తనము (కాలమున) పరివర్తనమును

[illegible]

గల్గినట్టి యాద్యరుడు కార్యవాహన నిరతంబు
రుగుల్చు మహన సేవిగ్నిధరా మారుణి తా
త్పలుండు విశేష నపటంబు మహావిధూషితా
కారము దర్శింపు మరయగా నలగ్నముడు

వరాహపుంగులవారికి

మాతాత్మన గుల్పితం
 తేజఃపారుషముఃప్రతాపమున్నమహాచలముఃశరసంపమున్న
 పండితభావముఃజ్ఞానమున్నకెల్లినజ్ఞియాదీదుడుఃప్రన్న
 వంటియాదీర్యవంతుడుఃకార్యవాహానిరతఃప్రచక్షతేసుతా
 వతినేయిచ్చతేతనుఃప్రకుసుల్లుఃప్రన్నకుషుణ్ణసేవింశుమ
 ఎల్లనంజెమహాననాగ్నిధూమారుణితాత్మలుఃమహాసన
 వంటియింటియందలిప్రశ్నిధూమఃవహ్నేయైర్వహాగతేతనుః
 ప్రకుణితఃప్రజ్ఞగాతేయచిక్షుషుఃపండిత్రక్షులుఃనేత్రము
 లున్నమలనమ్మనపటంబుఃనల్లనివస్త్రమున్నప్రవశామసి
 గుడ్డఃపాషాణదూషితంకారముఃమషిఃమసితనుఃపూషిత
 తిరస్కరింపచిక్షుషుఃపండిత్రక్షుఃకారముఃప్రకృతయున్నఃకర్మయు
 తేజ్ఞుఃప్రమరయశాఃకైయైర్వహంకరాత్రింశుమహా
 ప్రవహముఃకైయైర్వహంకరాత్రింశుమహా
 రాజుఃసేవింపకారకర్మయనశాగతితేయన్న

శివశైలపాదముద్భవం నగునాటినకూరి

సాధుగరి తాతారతకాలకాంక్ష (ప్రాసవన్మితి)

తేకఁ గుఱుబుల కాచి గుఱుబుల గావూ వర్గముచే తను నాచింపు
 చున్నవాడు నన్ను నేత పరిపూర్ణుడు నేత నాచింపు ముందు పరి
 పూర్ణుడు నిందారిన వాడు న్ను దూప విలాస వారి పద్మబాడు
 రూప విలాస చక్రదన మందు వారి పద్మబాడు మన్ను పద్మ
 ఘవంతి వాడు న్ను వారి జ్ఞు యాగి ము బిదర్పు డు వారి జ్ఞు యా
 ది గివి జ్ఞు య ము నకు (ప్ర) గి ము బి (ఎ) కురించి న్ను వంతి దర్పు డు
 ప్రతాపము గల వాడు న్ను ప్రతిప్రయ వా ఘ డు (ప్ర) తిప్రయ
 మిక్కిలి యిష్టమైన గా ఘ డు మాటలు గల వాడు న్ను ప్రతి
 దివి జ్ఞు నిధి ప్రతి తన న్ను సకం చి న్ను వంతి దివి జ్ఞు (నా) వర్ష
 ములకు నిధి దనరా శియ ననా డు న్ను కార్య వా వారి నిరతి
 ప్రయోజన పహ నమందలి యా సక్త చే తను నిజ వేషముగ
 పుష్ప జ్ఞు తన యా కారము కనుప గమంతా దాచి (గి) రప్రజు
 ముల గాచు వాడయి ప్రలరక్ష్య వాడైన రాత్రి పురి
 మా త్మని పట్టణ మందు సహదేవుడు న్ను సహదేవుడు సహ
 దేవుడు కుండవేదా

గీ. ౧౬౬౬౬౬౬౬ కాలము దాటిన వృథా కాలముల వారలు
 వారిరాశి కలా లపర తగూ తవి సులాన్య ప
 రాజుము ప్త శిరః స్థల సెద్దల పురు రత్న గౌరవ
 నికషా తి సమున్మిష దంష్ట్ర పద్మ పాంశాల
 తనూ జాతౌ త్త పని సల్ప రేడ్డ వగతం ముద్ద
 ప్త ము

తేకఁ కాలము దాటిన సమయము న తత్ర ముండు ము (ఎ) వృథా
 కాలముల వారలు గూమి యందె వృరు సమర్థులు వారి రాశి కే
 లాల పర తగూ తవి సులాన్య పరాజుము ప్త శిరస్థల సెద్దల పు

రత్న గాను నికషా త సమున్మిష దంష్ట్ర పద్మ పాంశాల
 పముద్రము యొక్క కేలా లా ట్ట దక ముచే తను పర తగూ
 త (ఎ) ట్ట కాల నిర్దమ వంతి (ఎ) పులా గౌరవి యందుండు
 న్ను వంతి (న) పరాజు ము బి (ఎ) చంద్ర వదనా వై న త్త త్తయ
 ప్రే లయొక్క (ఎ) రస్థల (ఎ) ర్ష గా గముల యందు (ప్ర) పుష్ప
 పు వంతి (ఎ) లఘు (ఎ) దివ ము వై న త్తు వంతి (రత్న) ము
 లయొక్క గా నుకాం తుల యొక్క (ని) కష (ది) రి యు త్తా త
 ను సమున్మిష త (న) కాల నిర్దమ వంతి (ఎ) ట్ట పద్మ
 చరణ సరూపు ములు గి విగన ము వంతి (ప్ర) నగా నాలు
 సముద్రము లలో గా గూ లోక మందు వ్న సర్వ రాజు ప్రే
 లచే తనకు స్థారము తేను మన ము వంతి దని తా త్త ర్గి
 ము (ఎ) ట్ట వంతి పాంశాల తగూ జు క్రాప దిద విద్ర వ
 గత (ఎ) ది వ క ముచే తను సుద్ధ ము (ఎ) రాత్రి ని గా
 ర్గి ము త్త పని సె యదా గా ని శే శే కార్యము ను నర్చ
 కే కాం (ప్ర) నగా ను నర్చ నను తు

వల్లనెచి ప్తిన గా ప్త నిష్ఠిది తాత్పర్య వాయ
 పాద్య క్షుండు చిరజీవి నా లోకం

తేకఁ కాలము దాటిన సమయము న తత్ర ముండు ము (ఎ) వృథా
 నిష్ఠిది తాత్పర్య గా ప్త కన్య జ్ఞాత త (ని) ష్ఠిది తా వ్యధి ప్త
 ఎ డ్డ ము వంతి (ఎ) క్షుండ్డ (న) త్రములు గల వాడై (నా) య సా ద్య
 క్షుండ్డ ము వర్షుడు నిరజీవి నా లోకం (ఎ) చిరజీవిని చూచి

దశిక్షమునై యుండగానే నన్నెరుగనేను కశస్థమునకించినా
 యునికివారికితెలియుటకునేనుకూతావేసి ప్రవృత్తికించితె
 కార్యకరణముద్ధివేసెనె యుదామనేప్రజ్ఞుచేతవారినిమన్ని
 స్తినై ప్రభుడు ప్రసమయమందు ప్రవృత్తమూర్తి నై యున్ననవర్త
 శరణమువ కల్గియునుమంది యున్ననన్ను అలూకములుగొం
 చిల్లగుడ్డగూచిలుచూచి పరుగుగానెరులు తాపూర్వము
 నన్నవతలియునుగనుక(ఇంపు)కలిమి ఇష్టముగేవిగి(సంహ
 రింప కేనన్న)చంపక(మొంపక)ప్రమపజ్జిక(ప్రదరమునచార్త
 కష్టగించె)ప్రజ్ఞచేత కొనితి వలె ఆమరాజ్ఞు యొక్క ప్రభ
 నముచేసి నవాయును

౩౬౦౬౬వల్ల ప్రభుడు ఘూకవల్ల ఘండుననుంబూచి

నేవేవ్వందవని యిదిగి నమఘవర్తునకుముప్పి
 దండనాధుండనగుచిరజ్జీవిననెచ్చితి నప్తులు
 కులవిని మంత్రులరావింపి మంత్ర కూటంబున
 నన్నుబూపి యి తనికుచి తంబుగు కార్యంబుక
 రుకరచే పూండనిననందు రక్తాక్షుండనువాడు
 ౩౬౦౬౬ క్షరుండు దక్షతక్తివారందరునా పక్షంబుప
 వికిరిరాజునువారివా క్షంబులంగీకరించినతె
 దక్షుండగు రక్తాక్షుడననాదరణాభ్యయద
 యొకకాలపక్షంబునునట్టిద

జీవప్రభుడు ప్రతల్ల నన్నెప్పగించిన సమయమందు ప్రభూకవల్ల
 ఘండుగూచిరాజ్యనయరిమర్దనుడు ననుంబూచి నేవేవ్వు

దవనియదిగిననాది క్షుగనుగొనినేవేవ్వు దవుచే పుమనిప్రశ్న
 యగానేమే ఘవర్తునకుమే ఘవర్తుడనెవా యసరాజునకు
 ముప్పిదండనాధుండనగుచిరజ్జీవిననెచ్చితి నప్తులు
 చెప్పితి కేవలప్రభానెయ్యెనచిరజ్జీవిననెనా మముగలవాద
 ననిపలికితెనెనానా యకు జనిన్నిచ్చె వచ్చును ప్రప్తులుకు
 లువిని ప్రమాటలునావింపి మంత్రులరావింపి ప్రభానులపి
 లుపింపి మంత్ర కూటంబున ప్రలంఛనంబుయోగ్యమైన
 మామందు కూర్చుని నన్నుబూపి ప్రమంత్రులకునాది క్షుగప
 రుచి ఇతనికుచి తంబుగు కార్యంబుకమకరుచే పూండనిననెచ్చి
 రజ్జీవితేచే యవలసినపనియెమాదాన్నిప్రత్యేకప్రత్యేకముగా
 పలుకుదని యరిమర్దమడకుగగానె ప్రాంతురక్తాక్షుండనువాడు
 క్షరుండు దక్షప్రమంత్రులలో రక్తాక్షుండన మంత్రమాత్ర
 ముకాక తక్కినవారందరునా పక్షంబుపలికిరిమిగిలినమంత్ర
 లందరున్ననాకు సహాయముగాచే ప్తిరిరాజును ప్రరిమర్దను
 డున్నవారిమాటలంగీకరించి ప్రదుర్వంత్రులపలుకులువి
 ననెత దక్షుండను నెయవిద్యయందు సమర్థుడైనపువోటి
 రక్తాక్షుడనె రక్తాక్షుడనె మంత్రవిషయము ప్రదరణాభ్య
 యదయ్యె ప్రజ్ఞాభ్యయకవియనుకొలపక్షంబునునట్టిద
 సమయ పరిపాక్షంబును నపువోటి పుణెనెనెను

౩౬౦౬౬ కల్లజని యింపంగల కార్యము మనమునదగ

నిజ్జయించి మంత్రును నేతి వినుపించవిననుల్ల

నిజనతికి ముకుంబిగాదే తుంబాటు

జీవజ్ఞని యింపంగల కార్యము ముందు కలగయ్యె ప్రయోజ

ప.చ.త.త్రము ॥ ౩

సకలవిద్యంబులవ్యతిరేకముపేని వ్యాపారమునఁజరింపనేర్పు
నైమెలగగలజాతాంతర్యారంభములయందు భూవాష్ట్రత్రైవిధి
నప్రకారముయిందురు మనముగానినిరాకరింపదనితాత్పర్యము

అక్షరైకైకాభినరక్తైర్ముడు నయనోవిదుః కమ్మం

అమరావతి గురుమంత్రము శాస్త్రాచార్యింపజేసెను

బంధుమిత్రులైన వారి సహాయము

‘అక్షరవాచనశ్రుతిమగమరరక్తశ్చైవ హరక్తశ్చైవ హి సూరకమంత్రః’

నయ్యకూచిదుడుగునేతివారి(ప్రశ్న)(అ)మూటప్రశ్నవారి

రత్నాక్షరనిపలుకుచును మంత్రముగా నావింపవలెనని పాదాన్ని

పదేశాన్ని నమనువుగా దలచుచు లక్షకొరలు రచించి యీలా

ఆ గావి ను స్తుతించుచు కొరవరాన పుత్రుల యందు ప్రావళ

ప్రశ్నయొక్క కేలా శిమంతులకు తనుకొని గుత్తపూచులు

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణ పుష్పమంత్ర నివహంబుల పారమ్యం

నియంత్రణ ప్రభుత్వ నితీహాషములు పి రంద్రం

రాంగమలై యపద్మోద్భవరుగల గింపవే బునని

ప్రతిపక్షమును ధ్వంసము చేయుచు

దర్శితునిజ్ఞయదుష్కరానపేరినాపదత

‘జీవప్రాయశః (విచారింపగా) (దుష్టమంత్ర) నివహంబులు] దుష్టమం

అమరావతి నగరమునందున్న వాసుదేవుని విమానమును సమీక్షించి

హామయలు ॥ పాఠముగన్గియుండునామకవల భగవతియుం

సంధివిగ్రహములు ౩

[illegible]

గిరిజావలల గృహస్థులు విలువకు వృత్తియు నష్ట

(3) యువకులకు పులంబును (భనా) క్షుణ్ణతత్వమును

శ్రీరంగంబుగారి నలసునకు విద్యయు వ్రాపనైనను

సా బ్రహ్మచారిః ప్రవృత్తః సచిత్తం తగు బ్రాహ్మణ్యం

3 రాజ్యమును వశపరచి యునరసంధనము

అపవిత్రము మూలము లందు శాస్త్రమును

పల్లవి త్త్యలయంచు కైంపంబును దయకావంతు

అయంతు ధర్మంబును పవరత్తుల అయంతు ధర్మం

మన వృద్ధిమందునది యత్నంబు

అంతకుముందు అనినట్లుగా, యుద్ధమున బిడ్డనకు యశస్సువచ్చి బిలువకువచ్చు

అయ్యును దుష్టముని కి స బిగ్గిమున్న నష్ట(3)యునకు కులంబును
ప్రణాచారుని కి వంశమున్న భనాద్వన ఆత్మరునకు భర్త్యంబును
ప్రక్షసంపాదనయందు ప్రసక్తై నపాని కి సద్విషయమందు త్ర
వ్వినియోగమున్న ప్రలనునకు విద్యయ్యు(పె)య్యువరావేవా
ని కి చదువున్న కృపణునకు సా బిగ్గింబున్న కష్ట బునునకు యో
గజ్ఞియున్న (ప్ర) మత్తస చ వ్రం దగు బుగతపతికి (మ) దాంధు
రై నమంత్రులు గలిగి నరా బునకు (రా) బిగ్గింబున్న కి శమున్న ప్రస్తు
నాన్తి (ఈ) పై నచి ప్పినపురుషులకు యీచాచి ప్పినగు నంబులుం
డవిని తాత్పర్యము (వెం) డి యు (మ) రిన్ని నేర సేం భనంబుల వచి త్త
య్యుప్రం దుకట్టెల యుం దగ్గి యున్న మూర్ఖులంబు శూంకంబు
ను ప్రావేశకుల యందు ముః బిమున్న చపల చిత్తుల యందు మో
పంబున్న మనస్సు నిచ్చి యమువేనివారి యందు మో ప్రదమున్న
దయంబం తుల యందు భర్త్యంబున్న కరుణాగల బునుల యం
దు సద్విషయ త్ర వ్వి (వ) యమున్న మవశత్తుల యందు దై ర్ఘ్యం
బున్న మవశమన్న రవుల యందు కీరత్వమున్న వృద్ధి యందు ను
కలచి ప్పినపురుషుల యందు యీ భర్త్యములు పాచుచుండున
ని తాత్పర్యము (ప్ర) వి యట్లుండె (ప్ర) మాటలట్లు యుండని
యింకాచి ప్పుచున్నానని చిరజీవచి ప్పుచున్నాడు

౧౨౦౬౩౬వలనగు నంతకు పగతం | దలనది కుని ఆరు

గుని తి ఆత్మ బ్బుడు ముంబులు వయ్యుకం డట్టిదయ్యె |

మలుగండి నోది యున కమంధూ కముల ౬౬

జీకన్ ఆత్మ బ్బుడు నయనా స్త్రసంపన్న మవలనగు నంతకు క్రా
ర్యము అనకు వశ మయ్యి ప ర్యంతమున్న పగతం | శత్రువు

అలని కుకుని ఆరుగుని ఆ నయకెంచు కుని సంశయమును పట్టనం
త్త)ముంజిలువయ్యుకం దుప్రార్యమొకన ర్భమున్న ప్రజ్ఞిదయ్యె
ప్రట్లా శత్రువు నొకన ఆనయకెంచు కున్న కులుగని బి కమడు
గు యొడు ప్రాన కమంధూ కముల ప్రకృతిన కప్పల ను ఆవడి | నడి
పవేదార్

౧౨౦౬౩౬ప్రనినవినిమ పువర్ణుండును రాగరసాంజ్ఞిసాల

లాదుచు విద్యా బినికా యెట్ల కదచ ప్రమను

దక్షిరజ్జీవివా యసా శ్రా సా కనియె ౬౬

జీకన్ ప్రనినవిని ప్రకారము చిరజీవచి ప్పుగానే ~~ప్రమను~~ పువ
ర్ణుడు కారాబు ప్రను రాగరసాంజ్ఞి ప్రను రాగరసాంజ్ఞి
~~ప్రకారము~~ ప్రజ్ఞి సముద్ర మంతు బి లలాదుచు బిలక్ర
దోబి యుచున్న ప్రనగానను రాగవంతుడై విద్యా బినికా
చదువులకు నెద్దిన యొకతెచ్చిన చిరజీవచి ప్పు కదచ ప్పు
మను ద్వికాగా భయ ప్రకారమోపల్కుమనగా ప్రబురజ్జీ
వివర యసా శ్రా సా కనియె ప్రా చిరజీవి కారాబుతూ
చి ప్పుచున్నాడు

౧ ౨౦౬౩౬సింహు పూర్వమున మందవిదు డను కాలాపా

యావశరకాంక్ష నవార్య బిమునని రచి యుం

డుకచిరాతుని వామదై కకలకల (ప్ర) వినిన్న సక

ల దిగ్భాగమై న(ప్ర) దమునన్నెని లోని కరుగ

నేది మ్మన(తె)రు ప్రకానక తేరదరణానిని చితుం

బిని భూమూది కుని డిల్లచి డిన్లు (ప)రవళు

గతి రున్న పగి దినుండ (చ)లి కమంధూ కపతి

౧౨౦౬౩౬యవహా ప్ప సా వతంస (పె)రాములలో నచ

పస్తుపాంరణములచే వనరంగారణముననువి
నియదజై ఫమన్మమందవిదుడిట్లనియెడి

తేకల్రానిలా శవవల్లన్పుట్టి యిసర్పరాజురైన పునవహావిశత్రు
యివలె కెటంబుకడ్డు తమగూనున్నది త్రవహాత్రాచరగ్నిము
పస్తుపాంరణములచే త్రవహాసములచే తనున్నయెవరైనాపట్టి
తెన్నెంచుటచే తనున్నవనరంగప్రపపడుతుమకారణమున్న
నువోతువున్నట్లేతనినియదజైపుమన్నత్రాకథనావలెదను
పల్కుమనికప్పుయదుగగానెమందవిదుడిట్లనియెడిమందవిదు
దేసర్పముకప్పుతారాచే పుచున్నది

౧౨౨౩కృతవలమువారే చ్చంఘావగన్మకనాంతేర
యిఘాగరిచంద్రవంశావదిత్యుక్తిననుకన్మరాది
వకుమారకునిగరచి తంబి దయపడదే

తేకృతవలముమెక్కిరిన్మత్రవారే చ్చంఘావగన్మజ్జించె యానత్తి
చేతనువారేచూనుండగోట్టెకనాంతేరయిబ్రకదివసమురాత్ర
కాలమందుఁగొన్నాగంబువంశానారపడగచలించెటట్టుగా
వదిత్యుక్తినమిక్కిలమట్టి నప్పువంటిట్టెకన్మరాదివకుమారునిబ్రక
చాలవత్సాపుత్రులొక్కతరచి తంబి దయపడదేలలవారెమ్మ
చివరపునట్టుగాదంశనముజేసి తని

౧౨౨౪కృతకాటుచిదిచోతగారయంఁగూంటాదంబిరచి
బునకునరారకుదివతయారసూత్రాతితమస్తకుత్తెశు
వేటుచిదిగనురరియారవేనె డ్దుచునుండదే

తేకృతకాటుచిదిత్రాచన్నవాడుగానె తరవచిదిత్రాచన్నయమచే
తనుకరా యంబుతరరముట్టెటాదంబిరచి త్రాల్లలనాడగా

పరుగెత్తిపోయి బునకునిత్రాచయిక్కిరించు దివతయారసూత్ర
తెతమస్తకుత్తెట్టెటరుదివతయారంబుతాదలయందుత్రాసూత్రాతి
త్రాచింపనెత్తెమంతిమస్తకుత్తెత్రాచన్నగలవారెత్తెత్రాచువు
త్రాచన్నవాడువేటుచిదిగనురరియారవేనె దిన్నమంతిచే
గ్గుయనెపట్టివేనెపట్టుచునుండదేరుః బుపడుచుండెమ

౧౨౨౫కృతదలునముద్దుపట్టింబుదియకుమనిచిపు
బురచిబునకుండురమంబిదుతునిమునుగడపుడ
మంగడునడకువనున్ననన్నానెకరాపమునదే

తేకల్రాదలునలముద్దుపట్టింబుదియకుమనితరుః బుస్తున్నయారాగా
రాముకుమారులొక్కయంపడవడ్డనెవేపుబురచివెన్ననదెచ్చి
వేపుత్రాచచరచియనుటబునకుండుత్రాచన్నవారెత్రాచి
రమందిదుమెక్కిదుమనరుమ్మనూదపండనెట్టుకునిమును
గడపుడమెక్కిత్రాచయనకుముందరితట్టుగూమిమిదారెడు
నడకువనున్నమిక్కిలయనాగియున్నప్పువంటినన్నగనినన్న
గనినన్నాదుచూచికెరాపమునదేత్రాచువారెత్రాచు

౧౨౨౬కృతవసుధామరుడిట్లనువెలివిసరినదమిసూరివి
సపువిత్రాచువారిపననాడంగటకటయారకనుగం
దుంగుండువేకరవంబిరవదే

తేకృతవసుధామరుడిట్లనుత్రాచువారివారితపవేకనువేలి
విసరినతమిసూరియలుపొందినకారంత్రాచతనుబ్రరివిసపు
విత్రాబ్రరివిషవబుమారాత్రానగాదుష్టుదారయనితాత్రాచి
ముత్రేటకటత్రాచువారివారికనుగందేత్రాచుసేవిత్తును

మోచాకుని బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము మునునొక మోచాకుని బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము
 పైరాజాబ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము
 మీరిదికేరకయారానాకనుకునినామగరాజునమునుకుపెట్టె
 పర్యంతమునన్నుగ్రాహమయ్యానియని సర్పముపలుకగానె

ఇంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము

మోచాకుని బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

యమాయారాపములనకనిబ్రములని ఆనలారనె

అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము (బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై)

ఇరస్సునయొక్కవేదన (కాతాతావాలపై కుకయొక్కసారాగ్రాహము)

ముగ్రాహముమోచాకుని బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

ఇకకరాబ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

ర్పపుసర్పముయొక్కగ్రాహములు మూతులు మూయారూ

పములనక (కపటమువై నవనతావియకనిబ్రములని ఆనలారనె)

నని ఆనలారనె ఆనమనస్సులోతాను

ఇంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము

వనిలువనవచ్చుదయమునగిరినిననావరణంబిది

అలకుంబ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము (బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై)

ర్పముతారాకపునిలుకుచున్నది (అమెనినమగులువప్రకర

ముగానన్నువింతుకున్నది) అదాదగ్గరయందుకున్న

నీవ్యాదయమునగిరినిననావరణంబయినట్లె

బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

పెన్దినరస్సునకుమదమువచ్చుటట్లుగానంచరింపజేయునా

పుమనుకుపలుకుమనిమందుకమునర్పముతారాపల్లగానె

ఇంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము

నంచనానాదమునుందినకరమనినబ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

లునాకువచ్చునకందువచ్చెనినారాగ్రపలకంబుననె

దముతావనాంబయందుకుదిముట్టునందనకే

అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము

అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము (బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై)

లోనలలుచెచ్చునంచుకొనకముతానాచినికపటమునకు

లోనిదిపట్టునిడిగదాయని బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

పడినకరమనినబ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రము

కుకపునంచారాదులునాకువచ్చునకందువచ్చెనినారాగ్రపలకంబుననె

ప్రవేశించునారాగ్రపలకంబుననె అలకవంతునాపగదయం

కునెపదముతావనాంబయందుకుదిముట్టునందనకే

చుపర్యంతమునాదములునాచిరస్సునమోచాకునిని

వసింతును (అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము)

నన్నునికెంతనుంచుకున్ను (అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము)

ఇంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము

మానుచున్నానంతకునందుంబుననెదవరనగిరి

కేరనపరంగమపట్టెదంగునుమమము

అంతకాలమునాకాతాతావాలసారాగ్రాహము (బ్రాహ్మణుని కంఠాగ్రముపై)

నుంబు పుట్టితి నేమనుస్సుల నందే మామ విడువుములేమను
 నంతకు నెందుంబు జనవిత్తాను మృత్యుంబు పర్యంతము యెక్క
 డాపన ననేది వరదగరిష్టతమ సర్వార్థమత్ర నపరం గవ్యపత్తి
 దక్షతన సామ విమన పత్ర కవిత్రాని యిత్తమ మై నుమన నుమన
 తిసుమి మృత్యుయని సర్వమనుమనుమనుమనగి

శ్రీరంగమ్మకడుపుజూతలచావగొనంతెచ్చుతు
నడుస్తేమెనయదనుచునుదుగులురుప్రసన్న
రానిప్రియమునుష్టవాక్కుబిందులుశరణిన్
కరాజులేరువుజూపి

వికటకడు ప్రభూపి నరకు ము ఆనకు క్షే నగు పరచి వ్రాసగా యిట్లానా
 వరమవకననిసి యున్నానని చూపుట యని తాత్పర్యము
 చావగా తాను వ్యతియెండుకుండగా పన్నడు నడుపుమని యద
 నుచు పుడుతననూదయెక్కుమని యెదవని నెడుగురువు
 దుష్టకెటకమైన సర్వము నెప్పురానిప్రియముచు ప్పిన్నచాచా
 తి తమి ననాతవాక్యము పల్కగానే మౌదయంబున గిరిగ్రామ
 నిష్క్రమించి గైకరాబ్దుమందురావగుడు తెరువు భూపి
 మడుగు అచి కెదవనగపరచి

౧౮ తేదీ కల్యాణరామిం పశువతి కృష్ణా రశమిం పరి
 యాపంతం ను కృష్ణా పశువతి మృగ రాయము వనమృత
 యు నిశాపకా నాదాన బృహతి యవస్థా రశమిం
 తేదీ కల్యాణరామిం పశువతి కృష్ణా పశువతి మృగ రాయము వనమృత

రిగ్ ప్రకారం పర్వమం త్రాసరి యవంతి క్షత్రా లు వచ్చి జిప్తి పు
 తను దిమ్మర యమున నవవట యునా వద్దరి కె జ్వరగాన తంతు వున
 మండురాక ముపలుకె గాన నిర్వారణా శ్రుతి మున కవి ర్శుభాష్టిగా
 శ్రుతి యైచ్చి శ్రుత పుమ మడుగు ల ప్రవేశించి కది యవచ్చి శిష్ట
 మండురాక ముదగ్గరి కె తరవచ్చును

[illegible]

[Faint handwritten text in Telugu script, likely bleed-through from the reverse side.]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[illegible]

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$
 2. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{8}$
 3. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16}$
 4. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{16}$
 5. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{32}$
 6. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{64}$
 7. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{16} = \frac{1}{32}$
 8. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{16} = \frac{1}{64}$
 9. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{16} = \frac{1}{128}$
 10. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{32} = \frac{1}{64}$
 11. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{32} = \frac{1}{128}$
 12. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{32} = \frac{1}{256}$
 13. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{64} = \frac{1}{32}$
 14. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{64} = \frac{1}{256}$
 15. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{64} = \frac{1}{512}$
 16. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{128} = \frac{1}{64}$
 17. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{128} = \frac{1}{512}$
 18. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{128} = \frac{1}{1024}$
 19. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{256} = \frac{1}{128}$
 20. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{256} = \frac{1}{1024}$
 21. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{256} = \frac{1}{2048}$
 22. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{512} = \frac{1}{256}$
 23. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{512} = \frac{1}{2048}$
 24. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{512} = \frac{1}{4096}$
 25. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{1024} = \frac{1}{512}$
 26. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{1024} = \frac{1}{4096}$
 27. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{1024} = \frac{1}{8192}$
 28. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2048} = \frac{1}{1024}$
 29. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{2048} = \frac{1}{8192}$
 30. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{2048} = \frac{1}{16384}$
 31. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{4096} = \frac{1}{2048}$
 32. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4096} = \frac{1}{16384}$
 33. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{4096} = \frac{1}{32768}$
 34. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{8192} = \frac{1}{4096}$
 35. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{8192} = \frac{1}{16384}$
 36. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{8192} = \frac{1}{65536}$
 37. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{16384} = \frac{1}{8192}$
 38. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{16384} = \frac{1}{65536}$
 39. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{16384} = \frac{1}{131072}$
 40. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{32768} = \frac{1}{16384}$
 41. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{32768} = \frac{1}{131072}$
 42. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{32768} = \frac{1}{262144}$
 43. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{65536} = \frac{1}{32768}$
 44. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{65536} = \frac{1}{131072}$
 45. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{65536} = \frac{1}{262144}$
 46. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{131072} = \frac{1}{65536}$
 47. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{131072} = \frac{1}{131072}$
 48. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{131072} = \frac{1}{262144}$
 49. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{262144} = \frac{1}{131072}$
 50. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{262144} = \frac{1}{262144}$
 51. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{262144} = \frac{1}{524288}$
 52. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{524288} = \frac{1}{262144}$
 53. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{524288} = \frac{1}{524288}$
 54. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{524288} = \frac{1}{1048576}$
 55. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{1048576} = \frac{1}{524288}$
 56. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{1048576} = \frac{1}{1048576}$
 57. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{1048576} = \frac{1}{2097152}$
 58. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2097152} = \frac{1}{1048576}$
 59. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{2097152} = \frac{1}{2097152}$
 60. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{2097152} = \frac{1}{4194304}$
 61. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{4194304} = \frac{1}{2097152}$
 62. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4194304} = \frac{1}{4194304}$
 63. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{4194304} = \frac{1}{8388608}$
 64. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{8388608} = \frac{1}{4194304}$
 65. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{8388608} = \frac{1}{8388608}$
 66. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{8388608} = \frac{1}{16777216}$
 67. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{16777216} = \frac{1}{8388608}$
 68. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{16777216} = \frac{1}{16777216}$
 69. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{16777216} = \frac{1}{33554432}$
 70. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{33554432} = \frac{1}{16777216}$
 71. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{33554432} = \frac{1}{33554432}$
 72. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{33554432} = \frac{1}{67108864}$
 73. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{67108864} = \frac{1}{33554432}$
 74. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{67108864} = \frac{1}{67108864}$
 75. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{67108864} = \frac{1}{134217728}$
 76. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{134217728} = \frac{1}{67108864}$
 77. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{134217728} = \frac{1}{134217728}$
 78. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{134217728} = \frac{1}{268435456}$
 79. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{268435456} = \frac{1}{134217728}$
 80. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{268435456} = \frac{1}{268435456}$
 81. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{268435456} = \frac{1}{536870912}$
 82. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{536870912} = \frac{1}{268435456}$
 83. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{536870912} = \frac{1}{536870912}$
 84. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{536870912} = \frac{1}{1073741824}$
 85. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{1073741824} = \frac{1}{536870912}$
 86. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{1073741824} = \frac{1}{1073741824}$
 87. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{1073741824} = \frac{1}{2147483648}$
 88. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2147483648} = \frac{1}{1073741824}$
 89. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{2147483648} = \frac{1}{2147483648}$
 90. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{2147483648} = \frac{1}{4294967296}$
 91. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{4294967296}$

శ్రీరామాయణమునకు సమర్థముగా

వేగసరవస్యముగారవయున్నయది మంచవిదా

శావకీయవిగ్రహాలచిత్తమంతామిత్తమనయం

మయయావతి చిలుపడ్డనామహాన

శక్తి, కడుపు వమనమొదలు బొండు వరకు ముందు

తెలంగాణ ప్రజలకు ముఖ్యమంత్రిగా ముగ్గురు ముగ్గురు నిజమైన ముగ్గురు

శ్రీమండు విరాజునప్పనుగ్రాహి ముక్తాక్షుడు యురకి యుం

మొదటి భాగము

పాఠశాల విద్యార్థులకు ఉచితంగా ఉన్నత విద్యను అందించే ఉద్దేశంతో

(*) వాంఛించే వాము ఐతనం పట్ల భయం వలన బయటపడి వెళ్తుంది

రెండు పాదాల పాదములను కలిపి రెండు పాదాల పాదములను కలిపి

గా ఆత్మరశలు శశుం దమ గానున్నదనుట ప్రాప్తప్రాప్తి

మంజుశాసనమునందు

జలుగునది, చియలమయి, కరుగి పడమర పుట్టి చియలమయి

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

మద్రాసు రాజధాని నగరము (నెడనెరుందుమనె నమర్చి ముద్రవార్త)

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రథమోధ్యాయః

తనుచూడజును (తమకానియజ్జయవజును) పులకము

గనుగునువారియనిసర్వముచెలికెను

గొర్రెగొర్రెకురలు అపవేదకులు బ్రూరతురుగాని

వనాంబి తిరుగుతున్నది. దానిని అనుసరించి (చరమేష)

నామకావళినిదియనుచువివరించుచున్నది

(గ) శ్రామ దిలక్ష్య

అక్షరములు పాఠమునకు వ్రాయుటకు కలసియున్నవి.

శ్రీమద్భాగవతము ప్రకారము మహానరకమును దూరముగా నివసించుటకు ఆ

(Faint handwritten notes at the bottom of the page)

అంబులవారిమఠం ౩౩ ఆదివైదికము వంశములను వివరించుచున్నది

అంతా వరుసగా పాఠం చదివి భద్రమని పాఠం చదివి

विपुलमयः प्रकाशः (सर्वत्र) विद्यमानः।

అనమనస్సు భవయోగస్సుగృహం॥

శ్రీశైవ్యవలతశిష్టాదయనమః | కలవియయోనవి

ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರವಶಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು

— సుజాతలక్ష్మి యిచ్చులు వసుచ్చిగత యుక్తి న

అతని అంశమును బ్రహ్మకాయమును త్రవ్వించుచు నిరక్షయము

[illegible]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

సమీపమున (పాపములను) తిరిగివచ్చితిమి. ఇది మాకు సమీపమున

వలసలను పునరుద్ధరించుట (1) వలసలను పునరుద్ధరించుట (2) వలసలను పునరుద్ధరించుట (3)

ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡುವುದು (ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡುವುದು) (ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡುವುದು)

ప్రతిభావంశమునకును బిరుదులును

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

యన్మోక్షాననీవేనా యన్మోక్షులపాదు విశిష్టా
హావిలమూనను తగుచుమందవిదు డిట్టనియె

నీకలతలనంజిపెన్మోక్షులపాదు విశిష్టాని విదువవేచేపట్టి గ్రహిలువిరిగిరి
నితి శ్రీవరాహమూర్తిని గ్రహించుచున్నవానికేతంపెన్మోక్ష
పువంజిశ్రీబ్రహ్మలపాదు విశిష్టాబ్రహ్మలపాదు తనమంతూకరా
యిననుక్రందవదివిపట్టి యోగవిలమూనను తగుచున్నారా
కూడమూన తగువ్రావిలపెన్మోక్షులపాదు విశిష్టాని విదువవేచేపట్టి
గుడుగుచున్నా ముగలవాడవునున్న మందవిదు డిట్టని
యన్మోక్షకాలసర్వమకతగావవెను

గోదకలతలనంజిపెన్మోక్షులపాదు విశిష్టాని విదువవేచేపట్టి
నలగి యరుదెంచునై నగిరుజువకుండయెక్కడ
తగిరకకవలది తారతమ్యంబు రయగు

జీవన్మోక్షాని నారూపణి నగుననుసర్వత్రా పుకననన నుక్రంద
నలగి యరుదెంచునై కకాలమందు తగుని తిలకప్రేన
గరుమెన్మోక్షాని యుక్తమట ముతానననన కర్మమనాకుం
డయెక్కడ తగిరకకవలది తారతమ్యంబు రయగు
యెట్లమందు ప్రలది తారతమ్యంబు రయగు మువతకువ
లువిచారింపవచ్చు

శంకరనలమవధారణ వీరికెం నలయదియమ
జగన్మూర్తిగా యిటదంతుడలపకగి
రవమంతయు సలుపకనెప్పుడు జెయజును
నేనమగు

శంకరనలమ - శంకరనలమ. శంకరనలమ
చున్నది - శంకరనలమ. శంకరనలమ
వల - శంకరనలమ. శంకరనలమ
శంకరనలమ - శంకరనలమ. శంకరనలమ
శంకరనలమ

తేకనలకువైతము పదహము భారవిష్టిరికింగలయదియలొకము
 లోనంబరికిన్నికవిగినదేనుమొవరనిలాదిగాయితకంయిత
 సర్పమువా యున్నవకునత్రుకుకుగాయనతలపక్షమన
 స్థునయూవాంపకగ్రారవమితయనలుపకక్రిందమైనాగు
 పునయకనన్నసమజయనన్నతమ్మవగావింబదావకుమనె
 నకునెనుతగునామ్రనిసర్పముపన్పిమరిన్నిసెప్పరున్నది
 కంగవైతముగొమనిసంబరనియైతమననా
 ప్పణముకన్నజిలగనకుత్రితప్రతుకుగులకునత్త

తేకలై ఆమ్మ పాపమును నశింపజేయునట్లు ఆమె కృత్యాలు
 జూరెనాం ఆగవిగి నమ్మవంబిమయి రత్నములయొక్క సుందరము
 నుండుట మున్ను ఆమెను యోగ్యము నమ్మవంతినా పునా
 మునా పడగ వేష్టనీ లాడు న్నినా పుడవని కుత్సితా పు
~~మనము~~ మ్రొంత దన్నిననుచు నిన్నగల్గింతు నని
 కలల కలవడిను దిను పట్టుకుని నను ప్రదను దుండుదు
 ను దలుపడను ముగంబుడరదిగ మ్రొంగి వలసిన్

కడగెడి న్నందవిరుడు కాకా న్నిత్రా
 తపఁబడి న్నిరుపమ్మ పుచ్చాఁడొరకార వ్విచారానిఁడె సో శివ్రముగా
 నుపడఁగెఁ బతతముగా నాటెడలుఁగెఁగెరమున్నఁటుడలు
 యందున్నున్నఁగెడలుపడెను కెలెలవొనమగు న్నిత్రుగా కరక
 ముదంబు కరసంతకా పమున్నుకొనింపగాఁదిగఁమ్రొంగి
 మ్రొంగి కెంకొందొక్కొవొయసప్రభుడనమమవర్ణుడొ

శంకరముచరిత్ర పలుకునంగాక సకలకార్యములు
 చేకూడవు అత్యంతమున చూడరుండు మనస్సే
 పుంజున ప్రయంతును గుణముల లుబ్ధుండు
 నగు రాజు రాజ్యము పోల్చు బుద్ధి గుణాభ్యయు
 నింకను కృతి పురుషకారముని రక్షకంబుని విందు
 మది యుట్టిదే

జీవముచరిత్ర పలుకునంగాక సకలకార్యములు
 సకలకార్యములు సమస్తమైన పనులున్నచేకూడవు నిజమే
 పుత్రతాన్యమున ప్రజనమిచ్చుట యందు చూడరుండు మనస్సే
 కనఁపవలె న్నిచ్చుదు పుంజున ప్రయంతును గుణముల లుబ్ధుండు
 మైనను పంజి న్నిగ్రహించుచున్న ప్రజను గాముల యందు లుబ్ధుండు
 దువను ప్రసక్తి న్నిచ్చు పంజి రాజు గూఢపతి రాజ్యము
 రాజ్యమును పోల్చు బుద్ధి గుణాభ్యయు
 ఇంకను కృతి పురుషకారముని ఇంకను కృతి పురుషకార్యము
 నిరక్షకంబుని విందు నిరక్షమైనదని యాలకంతును ప్రది యుట్టి
 ది ప్రదియే దేదేను

శంకరముచరిత్ర పలుకునంగాక సకలకార్యములు
 మునతమే బలికవార ప్రాంతావనతే ప్రాంతం
 నందనునకారబుకారలవనచారసమైవ
 రాంధిపునకారయేమియెరపయిదుమలాదుని
 ద్దునకారనాపమరకంబు జూహుననుతు

నకార శస్త్ర శయన నలరాజుకారమవారనన
 పావనజునంబున నవమనకారమారనాగము 8
 శంకరముచరిత్ర మది ప్రశంకునకారపచ్చివారలతన
 ముద్రుపదనంబునకారాచారత్రునాంబు
 మనుజుడిబ్బిదుసర్వకర్మసర్వతంత్రుడే
 రుదుగాక సమకూర్చునిట్టి పనులు

జీవముచరిత్ర పలుకునంగాక సకలకార్యములు
 మునకుని దిక్షిచ్చి పమనకులవంతి ప్రయంతును సమస్తమ
 వ్యభునకు ప్రయంతున గత్యము ప్రదివారముల
 తమత్రగి నటువంతి దాత్రున గానాంధర్యనిధి యైనను
 దునికేదే వామన కర్మ ప్రతి యున తముగాదని యర్థము
 చింతింపక చనునకుల చిత్రవర్తి కనుట ప్రాంతావన
 వనత్రాప్తి వారసర్పములయెల్ల కర్మావసరము వామన
 మనసే ప్రాంతావన మైనచో తలముట్టి తమత్రగి నటువం
 తి దాచి వికించు వాచనిచానము తగదని తాత్పర్యము ప్రాం
 తునందనునకు ద్ధర్మరాజు నకున వామకాలవనచారసము
 చివరకాల ప్రాంత కది నములు వనచారసము ప్రాంతావనం
 నికెట్టి తమత్రగి నాట్టి తముకాదని యర్థము ఇచ్చి
 పురాంధిపునకు ప్రాంతావన కర్మావసరము నకు ప్రా
 దిపుడు ప్రాంతావన సురూపి భనునకు ప్రయోగము రవప్రమ
 దుగులాదాని యుండుట ప్రాంతావన తమత్రగి నటువంతి దా
 త్రునగా మరూపి భనునంతరాజు నకు దిక్కులేక మదుగులా

దొంగి యుండుట తగినది తాత్పర్యము యదుకులంబు బిడ్డలు
 నమ్మి యదువంశ శ్రావ్యుడైనత్రావ్యు నమ్మి శాపమరణము
 త్రావ్యుకరమైనకులంబుకాకగవయచేతపెల్లొప్పుననిధనము
 త్రావితమితగినటువంటిదానినగాయదబేతులమున
 కుమునలమునుట్టుననిముని శాపమువల్ల యదుకులత్రావ్య
 మైనందునకృష్ణుడున్నయదుకులముననుట్టి నవాడగనుక
 యాముసలచేష్టనుచేతనేమృత్యుందినాంధని ప్రకాశము
 నిర్భముగనుకకృష్ణునం తపానితె శాపమరణము తగు
 నాయని తాత్పర్యము బ్రాహ్మణ్యవను తనకున్నప్పునకు
 త్రావ్య శ్రావ్యునిగానములకలంబునకృష్ణునిత్రావితమ
 తగునానితమకాదని యర్థమునలరామునకునలమ
 వరరాజుం తపానికెత్రావమవననపావనబునంబుమవన
 నపావనాలత్రావనగావంతులులు త్రావ్యుడపావనబునంబు
 వంతుజనుటత్రావితమతగునానితగానలత్రావ్యయం
 తతెవారినికెయుతుపట్టుకనేరాజులుంట్లువంతుజనుయం
 దుటతగునాయని తాత్పర్యమునవమపునకుమయం
 తతంత్రావిత్రావనగానవమపునతరాజునకుత్రావ్యారనా
 గమూర్తిత్రావ్యారనయంకరమైనవంతునిగాగనకుమ
 యుక్తమూర్తిత్రావ్యారముత్రావితమతగునానితగాన
 వమపుడనేవారుదేవేంద్రసింహాసనాసెనుడత్రావ్యారనా
 మూర్తిమయిచుండినప్రముఖనాపముచేతసర్వకా

ప్రకాశని ప్రకాశమునిర్భముకానిట్టి యదువంతువారిని
 కియానరాజుకృతరాతగునాయని తాత్పర్యముత్రావితమ
 నకుమరణశ్రావ్యునితంత్రావితమనంతరాజునుటత్రా
 పచ్చమాలతనమునున్నచండాలతనముత్రావితమతగు
 నానితగానిత్రావితమకనేరాజునకువనిష్టశాపమచేత
 చండాలతనముపెల్లొప్పుననిధిగనుకత్రావితమతెవారినికె
 చండాలతనమురాతగునాయని తాత్పర్యముద్రావితమ
 నకుత్రావితమదేవేంద్రరావతమత్రావితమరాజుశ్రావ
 మందునానిసయ్యయండుటత్రావితమతగునానితగాన
 గావరాటరాజులుంట్లువిరాటరాజునకుననుభవము
 త్రావితమతగునానిత్రావితమనదిగనుకనంతరానికె
 యానచతనముపెల్లొప్పునవచ్చునాయని తాత్పర్యము
 (కానిట్టి)కృష్ణుడనుటత్రావితమకార్యములునమకార్య
 సంబంధించిననుటకుత్రావితమకార్యమగుకానిత్రావితమ
 మనుజుడబొడువకుడైనవాడెవ్వరునర్హకత్వస్వతంత్ర
 మనర్హకత్వప్రమత్తకార్యములయందుస్వతంత్రుడు
 సమర్థుడుత్రావితగానిత్రావితమతెవారినికెయుతువంతిన
 గావములుపెండ్లియకానకులూరవరుడుస్వతంత్ర
 త్రావితమకాయతరులుస్వతంత్రులుకారణతాత్పర్యము
 కర్మప్రకారముకెందెంద్రాజునానియంబువేమరకయం
 దవలయుదైవగులంబుగలవాడవగుటనకుశ్రావిత
 లంబునకార్యనిర్ణయయ్యనికమిత్రుడైతి
 పెల్లొప్పుమిత్రుడైతివింకపెల్లొప్పునవంబున

రాజ్యోన్మసం యుమని చరజ్జీవితేష్టినమేషువర్ణం
దుసతలసంపత్సరి పూర్ణంక్షిరాజ్యోన్మసం
యిలనుశ్చవింశ్చుచుండె॥

[illegible]

శ్రీమద్భక్తవల్లభాచార్యుని వందనములు

భూమి అంతరికము వ్యాపారమును ముగియించుచున్నది

హంబయనువారచతుర్థతంత్రమని యడుగుతున్నాను

తేకొండ్రుచెప్పినట్లుగా ప్రకారము విష్ణు శర్మయేనే ఇంత్రాప్రకారము తుపట్టగా
 నేదే కనుక వరతనయులు సుశర్మనరాజు మహారునిని బిగురు
 నిజులు చనిబిగురునిని బిగురునిని బిగురునిని బిగురునిని బిగురునిని
 నుగమగునెంతా తిప్పివేయుచున్నాడో అంతా తిప్పివేయుచున్నాడో అంతా
 మున్నో ప్రష్టదశైవయో విష్ణు శర్మ డాట్రానువార్యయో గని
 మగునట్లుగా అతడు కథాంత్రము గ్రామమున వదిలెనట బిగురు
 నమోదయ్యెనెనివినియమయినదొకట్రా లకెంకవలెననెనియ్య
 మవును న్నదొకట్రా మున్నో ప్రకారము తుపట్టగా నున్నట్లు
 తుపట్టగా నున్నట్లు

శ్రీకృష్ణానందయంత్రే కవిషమాంబికనమః

గనంతయోగనంతవిగతాంతలయగతి

కాశీనాథుని వ్రాసినది

పద్మజాలంకపూరితవిజయద్రేవరంధమంది

శివగతపరతత్వవిజ్ఞాతమృతాంతవివస్వరూపా

గ్రంథములు

నయనాపేక్ష కవిషమాంబకప్రతాపమహానాథ

పరమేశ్వరీ శ్రీమదమల వల్లవలలిచ్చి పరమ బ్రహ్మ

సాక్షి సాక్షి నామములు

అక్షరములు నిర్వహించుచున్నందున

తెలియవలెను ప్రపంచము యుద్ధము గలిగినచో దేశ

వృద్ధుని కే (చే) యంక (చే) యుముకుచే సుండేపువ

విశ్వకామ విష్ణు ప్రాసాదము

ఖులస్య తులన తమనస్సు పాపింగి శరణమంతయు రూపాంతరము
నిందినవాడని తాత్పర్యము యిద్దరికి యిదే బ్రథమము యిదివేలె
గ్రంథం గ్రంథం మధ్యనంచరణాన్తే యాహు యమ తిత్తియలనె
వేలె గ్రంథం గ్రంథం వాట్యుకాలాప్రదేశముయొక్క బ్రహ్మగార్య
రంగం గ్రంథం మయొక్క మధ్య నడిమి ప్రదేశమందు సంచరణాంతరుగు
చునుండే యు పంత్తి యాహు నటుడైనవారెవరైనా బ్రహ్మగార్య
లయందు ముఖ్యముగా సంచరణాంతరము తాత్పర్యము బ్రహ్మ
య తాత్పర్యము యిదే బ్రథమము నెనెయూ శఃప్రచ్ఛవపటు ఇత్యురం

శగ్ధు కలుషమశకధూమార క్లంతిచింతావి
రామాప్రకృత్యకరుణారూపావేలె
నిసంగుప్రత్యాహుంబలనదశదశాత్మ
విశ్రుతశ్రుతకర్తా

UNIVERSITY OF CHICAGO
ORIENTAL LIBRARY
1300 EAST 5TH STREET, CHICAGO, ILL. 60607

D. 2686. B